

Møteinnkalling

Kontrollutvalget Rakkestad

Møtested: Rådhuset, møterom Kommunestyresalen

Tidspunkt: 10.05.2022 kl. 09:00

Eventuelle forfall meldes til Anita Dahl Aannerød, telefon 900 86 740, e-post rona@fredrikstad.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Rakkestad, 29.04.2022

Finn Kultorp
Leder (S)

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Side:
PS 22/10	Godkjenning av innkalling og saksliste	3
PS 22/11	Valg av representant til å signere protokoll	4
PS 22/12	Kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning for 2021	5
PS 22/13	Revisjonsbrev nr. 1/2022 - Kontrollutvalgets oppfølging	121
PS 22/14	Revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2021	125
PS 22/15	Revisjonsrapport - Resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole	129
PS 22/16	ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester	134
PS 22/17	Forvaltningsrevisjonsrapport "Forebyggende arbeid innen psykisk helse"	137
PS 22/18	Rutine for avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune	184
PS 22/19	Referater og meldinger	188
PS 22/20	Eventuelt	208

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 12
Løpenr.: 71981/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/10
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Fredrikstad, 07.03.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Saksliste er fremlagt og godkjent av kontrollutvalgets leder.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant.

Vurdering

Innkalling og saksliste godkjennes.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 13
Løpenr.: 71989/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/11
---	-------------------------------	--------------------------------

Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges .....

Fredrikstad, 07.03.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til kontrollutvalgets rutine som ble behandlet i kontrollutvalgets møte 12.05.2020 skal det ved hvert møte settes opp en sak om «Valg av en representant til signering av protokoll». Den som leder møtet skal alltid signere protokollen.

Vurdering

Ingen

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 63636/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/12
---	-------------------------------	--------------------------------

Kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning for 2021

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget avgir uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2021 for Rakkestad kommune som vist i vedlegg 1 til saken
2. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen 2021 sendes kommunestyret med kopi til formannskapet.

Fredrikstad, 25.04.2022

Vedlegg

1. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2021 for Rakkestad kommune.
2. Sekretariatets underdokumentasjon til forslag til uttalelsen til årsregnskap og årsberetning 2021 for Rakkestad kommune
3. Revisjonsberetning for 2021 – Rakkestad kommune, datert 11.04 2022.
4. Årsregnskapet og årsberetning 2021 for Rakkestad kommune.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (LOV-2018-06-22-83)
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (FOR-2019-06-17-904)
- Forum for Kontroll og Tilsyn – Veileder til kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning
- NKRF – kontroll og revisjon i kommunene - Veileder til kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning
- Tallanalyse av økonomien - Excel arbeidsdokument for ØKUS KOF

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

I følge kommuneloven § 14-6 skal kommunen for hvert kalenderår utarbeide årsregnskap og årsberetning. I henhold til forskriftens kapittel 5, om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 07.06 2019, skal årsregnskapet inneholde driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noter. I henhold til kommunelovens § 14-7 skal kommunen

utarbeide en årsberetning for kommunens samlede virksomhet. I årsberetning fra kommunen skal det blant annet skal gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme foretakets stilling og resultat m.m.

Gjeldende tidsfrister for avleggelse av årsregnskapet og årsberetningen er:

- kommunens årsregnskap skal være avlagt innen 22. februar etter regnskapsåret
- kommunens årsberetning utarbeides innen 31. mars

I følge kommuneloven § 24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning til kommunestyret. I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om følgende:

- a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik

Gjeldende tidsfrist for avleggelse av revisjonsberetning er 15 april.

I henhold til kommunelovens § 14-3 skal kontrollutvalget uttale seg til kommunestyret om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet innstiller til vedtak. Jmfør forskrift om revisjon og kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 3 - 2. ledd.

Kontrollutvalget har i sitt arbeid med uttalelsen støttet seg på de to veilederne om «*Kontrollutvalget uttalelse til kommunen årsregnskap og årsberetningen*» som er utgitt av henholdsvis Forum for Kontroll og Tilsyn og NKRF – kontroll og revisjon i kommunene.

Vurdering

I kontrollutvalgets forslag til uttalelse har sekretariatet med bakgrunn i avlagte årsregnskap og årsberetning for 2021, innarbeidet ulike tallstørrelser knyttet til kommunes regnskapsresultat og om forhold som påvirker årets resultat. Videre har enkelte nøkkeltall som netto driftsresultat, gjeldsgrad, størrelse på fond og likviditetstall tatt inn i uttalelsen. Forhold av betydning i revisjonsberetning innarbeides i forslaget til uttalelsen. Sekretariatet har gitt en oppsummering av sine observasjoner i vedlegg 2 i saken og denne er kun ment til å understøtte kontrollutvalgets utarbeidelse for forslag til uttalelsen.

Sekretariatet viser i sin helhet til kontrollutvalgets forslag til uttalelse til årsregnskapet 2021 i vedlegg 1.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å avgi uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen 2021 for Rakkestad kommune som vist i vedlegg 1. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetningen 2021 sendes kommunestyret med kopi til formannskapet.

Kommunestyret i Rakkestad

Deres referanse	Vår referanse	Klassering	Dato
	2022/101-6-71913/2022-BJGU	3016-186	07.03.2022

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning for 2021 - Rakkestad kommune

I henhold til forskrift for kontrollutvalg og revisjon § 3, avgir herved kontrollutvalget sin uttalelse til årsregnskap og årsberetning for året 2021.

Kontrollutvalget har den 10.05 2022 behandlet årsregnskapet og årsberetningen for 2021 for Rakkestad kommune. Østre Viken kommunerevisjon IKS har avgitt tilhørende revisjonsberetning, datert 11.04 2022.

Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetningen for 2021 er avlagt innen gjeldende tidsfrister.

Kommunen har i 2021 et netto positivt driftsresultat på kr. 2 887 792,-. Drifts- og investeringsregnskap er begge avsluttet i henhold til lov og forskrift.

Kontrollutvalget viser til årsberetningens omtale (side 12 - 26) om de ulike forhold som påvirker resultatet for 2021. Avvik knyttet til kommuneområdene vises detaljert under det enkelte kommuneområdet i årsberetningen.

Kontrollutvalget viser til følgende sentrale nøkkeltall fra kommunes regnskap for 2021 sett opp mot kommunens egne nedfelte måltall som er vedtatt av kommunestyret.

- Kommunes netto driftsresultat tilsvarer + 0,37 % av driftsinntekter. Kommunens måltall er minimum 1,75 %, dette for å opprettholde kommunens formue.
- For kommunen netto langsiktige lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser, ubrukte lånemidler og formidlingslån) utgjør 94,8 % sett i forhold til sum driftsinntekter per 31.12. Etter kommunens måltall skal ikke tallet overstige 85 %.
- Kommunens disposisjonsfond per 31.12 utgjør 15,4 % av brutto driftsinntekter. Kommunens måltall er at forholdet skal være over 10 %, for å ha et godt økonomisk handlingsrom.
- Kommunens likviditetsgrad 1 og 2 (betalingsevne) ligger på et tilfredsstillende nivå per 31.12 i henhold til anerkjent regnskapsteori.

Revisor har konkludert med at årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde per 31.12 2021. Årsberetningen inneholder de opplysninger som lov og forskrift krever og at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Østfold kontrollutvalgssekretariat (ØKUS KOF)

Besøksadresse: Dikeveien 29, 1661 Rolvsøy
E-postadresse: rona@fredrikstad.kommune.no
Telefon: 900 86 740   Telefaks:

Postadresse: Dikeveien 29, 1661 ROLVSØY
Webadresse: www.fredrikstad.kommune.no/okus
Tlf. saksbeh.: 452 55 251   Orgnr. 926 367 358

Revisor gir i sin beretning følgende merknad under andre forhold:

Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:

«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.

Kontrollutvalget har etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3, påsett at det ikke foreligger åpne revisjonsmerknader ved årsskifte 2021/22.

Kontrollutvalget er ikke kjent med andre forhold, fremkommet i dialog med revisor, som kunne hatt betydning for utvalgets uttalelse. Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret fastsetter årsregnskapet og årsberetningen for 2021.

Rakkestad 10.05 2022

Finn Kulltorp (s)
leder

Kopi: Formannskapet

Underdokumentasjon til saksfremlegg og forslag til uttalelsen årsregnskapet og årsberetningen - 2021 for Rakkestad kommune.

1. Innledning.

Kontrollutvalget har i møte 10.05.2022 behandlet utvalgets sin uttalelse til Rakkestad kommune sitt årsregnskap og årsberetning for 2021

Representanter for kommunens administrasjon og ansvarlig revisor var tilstede i møte og presenterte årsregnskapet og revisjonsberetningen. Spørsmål fra kontrollutvalget ble besvart i møte.

2. Ansvarlig for økonomiforvaltningen.

Det er kommunestyret sitt ansvar å forvalte kommunes sin økonomi, derunder vedta årsregnskap og årsmeldingen, jfr. Kommunelovens § 14-2. Det er videre kommunestyret sitt ansvar å påse at økonomiforvaltningen skjer i tråd med lov, forskrift og egne interne reglement. Kommunestyret sitt ansvar for forvaltningen av den økonomiske internkontrollen og økonomiforvaltningen er forsterket gjennom ny kommunelov jfr. §§ 14-1 og 25-1 og 2.

Med grunnlag i finansielle måltall, skal årsberetningen gi vurdering av om den økonomiske utviklingen og stillingen slik den går frem av årsregnskapet, er forsvarlig og tar vare på handleevnen over tid, jfr. Kommuneloven § 14-7 a-b. Det er ikke lenger tilstrekkelig at årsmeldingen bare gjør rede for sentrale resultater i årsregnskapet.

3. Formål med kontrollutvalgets sin uttalelse.

Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) definerer formålet med uttalelsen til å være at kommunestyret skal få oppsummerende og samlet informasjon om at det gjennom året er gjennomført uavhengig kontroll med at kravene til årsregnskapet og årsmeldingen, er ivaretatt i tråd med lov, forskrift og egne reglement, jfr. Kommuneloven §§ 14-1, 14-2 og 14-7.

4. Grunnlag for uttalelsen.

Grunnlag for uttalelsen er dokument og behandlinger som ligger til grunn for utarbeidelsen av denne saken, slik som:

- Avlagt årsregnskap fra kommunedirektøren, datert 22.02 2022
- Kommunedirektørens sin årsmelding, datert 31.03 2022
- Revisjonsberetningen, datert 11.04 2022.
- Rapport etter etterlevelsekontroll, datert 28.05 2021
- Forvaltningsrevisjoner med tema innen økonomiforvaltningen.
- Revisors sine orienteringer til kontrollutvalget om:
  - Revisjonsplan-/strategier
  - Oppsummering av interims revisjon
  - Oppsummering av årsoppgjørsrevisjon
- Gjennomførte påseansvar ovenfor revisjonen
- Statlige tilsyn

5. Vurdering av årsregnskapet og årsmeldingen

5.1 Revisjonsberetningen.

Revisor har konkludert med at årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde per 31.12 2021. Årsberetningen inneholder de opplysninger som lov og forskrift krever og at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Revisor gir i sin beretning følgende påpekning under andre forhold:

Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:

«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.

5.2 Årsregnskapet – nøkkeltall

Netto driftsresultat i %:

2021	2020	2019	2018	2017	2016
0,37	0,70	2,69	3,53	3,06	3,69

Anbefalt nøkkeltall: + 1,75 (Teknisk beregningsutvalg -TBU)

Kommunens egne måltall: >1,75 %

Utvikling av gjeldsgrad i %:

2021	2020	2019	2018	2017	2016
94,8	92,7	95	91	87	91

Anbefalt nøkkeltall: 60 - 90 % (Teknisk beregningsutvalg –TBU)

Kommunens egne måltall:< 85 %

Utviklingen av disposisjonsfond i % av driftsinntekter:

2021	2020	2019	2018	2017	2016
15,4	16,1	12,6	9,6	6,6	3,6

Anbefalt nøkkeltall: 5-10 % (Teknisk beregningsutvalg –TBU)

Kommunens egne måltall:> 10 %

Utvikling av likviditetsgrad 1:

2021	2020	2019	2018	2017	2016
2,6	2,6	2,4	2,2	1,8	1,8

Anbefalt nøkkeltall: >2 (regnskapsteori)

Utvikling av likviditetsgrad 2:

2021	2020	2019	2018	2017	2016
3,0	3,0	2,1	2,0	1,4	1,5

Anbefalt nøkkeltall >1 (regnskapsteori)

5.3 Særskilte forhold som påvirker årets årsresultat.

Kontrollutvalget viser til årsberetningens omtale (side 12 - 26) om de ulike forhold som påvirker resultatet for 2021. Avvik knyttet til kommuneområdene vises detaljert under det enkelte kommuneområdet i årsberetningen.

5.4 Økonomiforvaltning og internkontroll

Vurdering av økonomiforvaltningen og internkontroll bygger på rapporter fra regnskapsrevisor, forvaltningsrevisjon, statlige tilsyn og informasjon fra kommunen. Følgende vurderinger er gjort:

- Det er ikke avdekket vesentlige svakheter med den økonomiske interkontrollen verken i revisors sine rapporteringer gjennom året eller i deres orienteringer til kontrollutvalget.
- Budsjettavvik og avvik fra budsjettpremissene er tilfredsstillende forklart i årsmeldingen. Dette er også bekreftet fra revisor.
- Revisor har bekreftet at bokføringen er i tråd med bokføringsregelverket. Ingen avvik er avdekket eller rapportert.
- Det er i regnskapsåret 2021 gjennomført etterlevelsekontroll med «Selvkost». Det er ikke avdekket avvik i kontrollen.
- Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjonsrapport i løpet av 2021 som var rettet mot økonomiforvaltningen.
- Der er ikke gjennomført statlige tilsyn med som har betydning med økonomiforvaltningen.

6. Vurdering av ikke økonomiske krav i årsmeldingen.

<i>Tekst</i>		<i>Henvisning</i>
Er tiltak som er sett i verk og tiltak som er planlagt ser i verk for å sikre en høy etisk standard omtalt i årsmeldingen?	✓	Årsberetningen side 39
Er den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling omtalt i årsmeldingen?	✓	Årsberetningen side 37-39

7. Vurdering av revisjonen sitt arbeid

Kontrollutvalgets påseansvar at regnskapet er revidert på en trygg måte:

<i>Tekst</i>		<i>Kommentarer</i>
Kvalifikasjonskrav	✓	Revisjonsselskapet håndterer dette intern i selskapet og etterlever oppdateringskrav som gjelder.
Vandel	✓	Fremskaffes ved autorisering av revisorer
Uavhengighetserklæring	✓	Fremlagt i KU- møte 16.02 2021, sak 21/7
Kvalitetskontroll - NKRF	✓	Det er ikke gjennomført kvalitetskontroll i 2021, dette er sist gjort i 2018/2019

Kontrollutvalget ansvar for å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet:

<i>Tekst</i>		<i>Kommentarer</i>
Engasjementsbrev	✓	Fremlagt i KU- møte 16.02.2021, sak 21/7

Planleggingsfasen	✓	Fremlagt i KU- møte 21.09.2021, sak 21/29
Interims revisjon	✓	Fremlagt i KU- møte 21.09.2021, sak 21/28
Årsoppgjøret	✓	Fremlagt i KU- møte 21.09.2021, sak 21/28
Etterlevelseskontroll	✓	Fremlagt i KU- møte 15.06.2021, sak 21/18
Statusrapport forvaltnings- revisjon		Fremlagt i KU- møte 04.05.2021, sak 21/13

Til kommunestyret i Rakkestad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Rakkestad kommunes årsregnskap som viser et positivt netto driftsresultat på kr 2 887 792. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2021, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjon av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Rakkestad kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av kommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Andre forhold

Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:

«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.

Rolvøy, 11.04.2022

Jostein Ek
Oppdragsansvarlig revisor

Regnskap 2021

Saksnr. **22/36**
Dato: **27.01.2022**

Journalnr. **2212/22**

Arkiv **210**

Innholdsfortegnelse

Bevilgningsoversikt drift § 5-4, 1. ledd	3
Bevilgningsoversikt drift § 5-4, 2. ledd	4
Bevilgningsoversikt investering § 5-5, 1. ledd.....	5
Kommentarer til bevilgningsoversikt investering § 5-5, 1. ledd	6
Bevilgningsoversikt investering § 5-5, 2. ledd.....	8
Økonomisk oversikt drift etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-6, 1. ledd	9
Balanseregnskapet etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-8	10
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-9	12
Noter til regnskapet.....	13
Regnskapsprinsipper, vurderingsregler og organisering	13
Organisering av kommunens virksomhet.....	13
Note 1 – Endring i arbeidskapital (BRF § 5-10 a).....	23
Note 2 – Årets endring i kapitalkonto (BRF § 5-10 b).....	24
Note 3 – Vesentlig endringer i regnskapsprinsipp, estimater og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil (BRF § 5-10 c).....	25
Note 4 – Varige driftsmidler (BRF § 5-11 a).....	25
Note 5 – Aksjer og andeler i varig eie (BRF § 5-11 b).....	26
Note 6 – Utlån (BRF § 5-11 c)	27
Note 7 – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler og derivater (BRF § 5-11 d)	27
Note 8 – Rentesikring (BRF § 5-11 e).....	27
Note 9 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån (BRF § 5-12 a og b)	28
Note 10 – Avdrag på lån (BRF § 5-12 b)	28
Note 11 – Pensjonsforpliktelser (BRF § 5-12 c).....	29
Note 12 – Kommunens garantiansvar (BRF § 5-12 d).....	31
Note 13 – Bundne fond (BRF § 5-13 a)	31
Note 14 – Selvkostområder (BRF § 5-13 b)	32
Note 15 – Salg av finansielle anleggsmidler (BRF § 5-13 c).....	33
Note 16 – Ytelser til ledende personer (BRF § 5-13 d).....	33
Note 17 – Godtgjørelser til revisor (BRF § 5-13 e).....	33
Note 18 – Investeringsprosjekter.....	34
Note 19 – Konsolidert regnskap.....	35

Bevilgningsoversikt drift § 5-4, 1. ledd

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
1 Rammetilskudd	314 211 328,00	294 861 000,00	281 998 000,00	295 873 183,00
2 Inntekts- og formueskatt	234 728 483,47	232 684 000,00	227 975 000,00	218 725 249,73
3 Eiendomsskatt	26 707 984,73	26 716 000,00	25 816 000,00	29 783 621,42
4 Andre generelle driftsinntekter	8 381 328,00	7 307 200,00	7 861 200,00	11 249 465,00
5 Sum generelle driftsinntekter	584 029 124,20	561 568 200,00	543 650 200,00	555 631 519,15
6 Sum bevilgninger drift, netto	543 964 601,95	555 355 709,00	512 833 709,00	510 092 109,92
7 Avskrivninger	37 224 904,00	37 224 904,00	32 555 651,00	33 500 530,00
8 Sum netto driftsutgifter	581 189 505,95	592 580 613,00	545 389 360,00	543 592 639,92
9 Brutto driftsresultat	2 839 618,25	-31 012 413,00	-1 739 160,00	12 038 879,23
10 Renteinntekter	2 019 235,08	1 909 000,00	1 909 000,00	2 918 228,43
11 Utbytter	6 217 300,75	6 700 000,00	6 700 000,00	1 625 569,00
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0,00	0,00	0,00	0,00
13 Renteutgifter	15 250 141,20	16 630 000,00	11 030 000,00	17 186 389,67
14 Avdrag på lån	30 163 124,00	30 662 000,00	30 662 000,00	27 719 315,00
15 Netto finansutgifter	-37 176 729,37	-38 683 000,00	-33 083 000,00	-40 361 907,24
16 Motpost avskrivninger	37 224 904,00	37 224 904,00	32 555 651,00	33 500 530,00
17 Netto driftsresultat	2 887 792,88	-32 470 509,00	-2 266 509,00	5 177 501,99
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
18 Overføring til investering	-2 200 000,00	-500 000,00	-500 000,00	-55 495,41
19 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-192 632,31	5 055 509,00	55 509,00	1 660 090,70
20 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-495 160,57	32 915 000,00	2 711 000,00	-6 782 097,28
21 Dekning av tidligere års merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
22 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-2 887 792,88	37 470 509,00	2 266 509,00	-5 177 501,99
23 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,00	0,00	0,00	0,00

Bevilgningsoversikt drift § 5-4, 2. ledd

Rammeområde	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Fellesutgifter- og inntekter	-29 441	-26 368	-738	-5 999
Rådmannens team	32 561	37 698	23 965	27 803
Stabsavdelinger	24 122	24 685	22 952	21 262
Nav	17 956	17 871	18 628	16 819
Skole	105 054	106 018	102 585	99 200
Barnehage	58 307	58 308	54 782	55 076
Kommunikasjon og kultur	19 725	23 739	22 333	21 008
Familiesenter	56 756	57 040	50 892	46 720
Skautun	68 670	70 012	57 599	59 989
Hjemmebaserte tjenester	67 813	67 260	60 513	59 504
BOAK	77 438	76 520	67 302	67 411
TML	33 275	32 486	22 864	32 461
Næringstiltak	5 307	3 661	2 731	1 854
Kirker og trossamfunn	6 422	6 426	6 426	6 986
Sum bevilgninger drift, netto	543 965	555 356	512 834	510 092

Note: Tall oppgitt i hele tusen kroner

Bevilgningsoversikt investering § 5-5, 1. ledd

	Noter	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
1 Investeringer i varige driftsmidler	2	98 706 509,93	105 722 000,00	108 700 000,00	64 273 374,22
2 Tilskudd til andres investeringer		776 992,50	500 000,00	500 000,00	966 729,00
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2, 5	1 509 736,00	1 527 000,00	1 800 000,00	1 590 167,12
4 Utlån av egne midler		0,00	0,00	0,00	0,00
5 Avdrag på lån		0,00	0,00	0,00	0,00
6 Sum investeringsutgifter	1	100 993 238,43	107 749 000,00	111 000 000,00	66 830 270,34
7 Kompensasjon for merverdiavgift		10 091 227,66	9 282 000,00	12 740 000,00	8 186 218,28
8 Tilskudd fra andre		11 641 849,00	0,00	0,00	19 569 890,12
9 Salg av varige driftsmidler	2, 4	2 337 220,00	8 867 000,00	8 160 000,00	4 963 050,00
10 Salg av finansielle anleggsmidler	15	0,00	0,00	0,00	576 411,07
11 Utdeling fra selskaper		0,00	0,00	0,00	0,00
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler		46 834,97	0,00	0,00	31 922,53
13 Bruk av lån	2	74 442 632,53	89 600 000,00	89 600 000,00	33 850 165,02
14 Sum investeringsinntekter	1	98 559 764,16	107 749 000,00	110 500 000,00	67 177 657,02
15 Videreutlån	2, 6	31 507 811,12	26 000 000,00	15 000 000,00	6 095 678,27
16 Bruk av lån til videreutlån	2	26 000 000,00	26 000 000,00	15 000 000,00	6 095 678,27
17 Avdrag på lån til videreutlån	2, 10	8 137 472,10	9 000 000,00	4 000 000,00	4 554 210,00
18 Mottatte avdrag på videreutlån	5, 6, 10	9 177 397,15	4 000 000,00	4 000 000,00	7 704 425,12
19 Netto utgifter videreutlån	1	4 467 886,07	5 000 000,00	0,00	-3 150 215,12
20 Overføring fra drift		2 200 000,00	0,00	500 000,00	55 495,41
21 Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond		4 701 360,34	5 000 000,00	0,00	-3 553 097,21
22 Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond		0,00	0,00	0,00	0,00
23 Dekning av tidligere års udekket beløp		0,00	0,00	0,00	0,00
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	1	6 901 360,34	5 000 000,00	500 000,00	-3 497 601,80
25 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)		0,00	0,00	0,00	0,00

Kommentarer til bevilgningsoversikt investering § 5-5, 1. ledd

Det ble i kommunestyresak 51/2021, økonomiske rapporter pr 31.10.2021, vedtatt endringer i kommunens investeringsbudsjett. Nytt budsjett viste sum investeringer med kr 142 749 000. Tilhørende finansiering ble også endret og nytt budsjett viste sum finansiering 144 867 000. Kommunens investeringsbudsjett skal settes opp i balanse jfr kommunelovens § 14-4. Med bakgrunn i balansekravet ble følgende lagt inn i kommunens reviderte budsjett:

Finansiering	Saksfremlegg 51/2021	Faktisk lagt inn i budsjett
Salg av aktiva	8 867 000	8 867 000
Merverdiavgiftskompensasjon	10 000 000	9 282 000
Bruk av lån	89 000 000	89 600 000
Bruk av lån til videre utlån	26 000 000	26 000 000
Mottatte avdrag på videre utlån	4 000 000	4 000 000
Ekstraordinære avdrag på videreutlån, bruk av bundet fond	7 000 000	5 000 000
Sum	144 867 000	142 749 000

Mottatte avdrag på videreutlån kan i årsbudsjettet bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån jfr kommunelovens § 14-17. Siden rammen på startlån – avdrag på innlån og nye utlån ble økt med 10 000 000 og rammen på bruk av lån til videre utlån ble økt med 5 000 000 ble summen på ekstraordinære avdrag på videreutlån satt til kr 5 000 000 slik at kommunelovens krav i § 14-17 er oppfylt.

Bruk av lån ble ikke endret slik at opprinnelig vedtatt låneopptak på 89 600 000 ble stående. Dette fordi kommunen hadde allerede gjennomført årets låneopptak. Det ble i 2021 tatt opp et nytt lån i Nordea pålydende 89 000 000 i tillegg hadde kommunen ubrukte lånemidler fra 2020 med kr 3 892 493.

I samme vedtak blir overføring fra drift til investering fjernet som en del av finansiering av investeringsregnskapet. Motsvarende post i driftsregnskapet er ved en inkurie ikke fjernet. Det er av den årsak en budsjettmessig ubalanse mellom disse postene.

Justeringsavtaler

Rakkestad kommune har i 2021 inngått 2 justeringsavtaler med bakgrunn i formannskapetets vedtak 34/20. I korte trekk fungerer dette slik:

- Utbygger koster utbyggingen av VA-nett og kommunal vei i tomteområdet og overfører ferdig utbygd infrastruktur til kommunen. Utbygger får ikke fradrag for inngående merverdiavgift.
- Kommunen får iht justeringsreglene hhv. fradrag for inngående merverdiavgift og momskompensasjon med 1/10 hvert år i 10 år etter overtakelsen. Forutsetningen er at reglene om overdragelse av justeringsrett anvendes.
- Av den årlige justeringsinntekten kommunen får, betales en avtalt andel til utbygger.

Regnskapsføringen av en vederlagsfri overtakelse av anleggsmiddel følger av KRS 4 punkt 3.2.9 og KRS 2 punkt 3.3.2. Overtakelsen utgiftsføres som kjøp av anleggsmiddel og inntektsføres i investeringsregnskapet. Anleggsmidlet aktiveres brutto, dvs. at det ikke gjøres fradrag for verdien av tilskuddet/gaven.

Regnskapsføring av justeringsinntekten følger av Notat GKRS - Justering av inngående merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon - i punkt 3.4.

På samme måte som for justering av kompensert merverdiavgift, vil justeringsplikten/-retten være kjent etter anordningsprinsippet først når justeringen faktisk skal skje, dvs. det enkelte år.

Prosjekt «Justeringsavtale – Bjørnstad Bygg Utvikling AS»

Bjørnstad Bygg og utvikling AS og Rakkestad kommune inngikk avtale 27.12.2021 om overdragelse av veianlegg og VA-anlegg.

Formålet med avtalen var å legge til rette for å gjennomføre overdragelse av justeringsrett for infrastrukturprosjekt i form av veier og vann- og avløpsanlegg i Rakkestad kommune.

Avtalen innebærer at Rakkestad kommune fremmer krav om justering av merverdiavgift og overfører mottatt beløp til overdrager, med fradrag for justeringskostnader.

Infrastrukturprosjektene er gjennom plan- og bygningsloven § 18-1 og reguleringsplan for Fladstad Gård B4 med reguleringsbestemmelser vedtatt av Rakkestad kommunestyre 22.06.17

En justeringsavtale er tilnærmet et regnskapsmessig nullspill og denne justeringsavtalen fremkommer slik i regnskapet:

	Beløp
Investeringer i varige driftsmidler	5 731 862
Tilskudd fra andre	-5 731 862
Tilskudd til andres investeringer	91 710
Tilskudd fra andre	-51 925
Kompensasjon for merverdiavgift	-62 713

Justeringsavtalen er ved en inkurie ikke budsjettert.

Prosjekt «Justeringsavtale – Sagveien 17 Rakkestad AS»

Sagveien 17 Rakkestad AS og Rakkestad kommune inngikk avtale 22.12.2021 om overdragelse av veianlegg og VA-anlegg.

Formålet med avtalen var å legge til rette for å gjennomføre overdragelse av justeringsrett for infrastrukturprosjekt i form av veier og vann- og avløpsanlegg i Rakkestad kommune.

Avtalen innebærer at Rakkestad kommune fremmer krav om justering av merverdiavgift og overfører mottatt beløp til overdrager, med fradrag for justeringskostnader.

Infrastrukturprosjektene er gjennom plan- og bygningsloven § 18-1 og reguleringsplan for Mjørud Industriområde III med reguleringsbestemmelser vedtatt av Rakkestad kommunestyre 16.11.2006

En justeringsavtale er tilnærmet et regnskapsmessig nullspill og denne justeringsavtalen fremkommer slik i regnskapet:

	Beløp
Investeringer i varige driftsmidler	3 132 100
Tilskudd fra andre	-3 132 100
Tilskudd til andres investeringer	50 114
Tilskudd fra andre	-27 813
Kompensasjon for merverdiavgift	-34 829

Justeringsavtalen er ved en inkurie ikke budsjettert.

Overføring fra drift til investering

Det er overført 2 200 000 fra drift til investering som ved en inkurie ikke er budsjettert. Dette gjelder bruk av Erling Nærbys testamentariske gave som er avsatt på bundet driftsfond. Disposisjonen er i henhold til kommunestyrets vedtak 18/16. Det er i henhold til gjeldende regelverk ikke tillatt å bruke av bundne driftsfond direkte i investeringsregnskapet. Overføringen skjer da via overføringsposten fra drift til investering og en slik overføring er skjermet mot strykning.

Bevilgningsoversikt investering § 5-5, 2. ledd

Prosjekt	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig Budsjett	Regnskap i fjor
Covid 19 viruset	0	0	0	861 686
KLP egenkapitalinnskudd	1 407 586	1 425 000	1 800 000	1 576 310
IKT felles	3 033 300	3 250 000	3 000 000	3 292 913
IKT skole - innkjøp av PCer til 8. trinn	715 067	700 000	700 000	662 373
Kommunale bygninger - påkostninger	0	0	2 000 000	1 949 286
Kommunale veier m.m - Påkostninger	3 453 155	4 000 000	7 000 000	5 195 191
Vann- og avløpsinvesteringer	15 444 291	18 500 000	31 500 000	13 823 643
Os skole	0	0	0	2 458 659
Prestegårdsskogen boligområde	0	0	0	2 012 788
Kjøp av utleieboliger	5 199 970	5 500 000	0	0
Investeringstilskudd - Rakkestad Sokn	500 000	500 000	500 000	600 000
Kjøp av aksjer	102 150	102 000	0	0
Harlemåsen boligområde	8 786 361	10 000 000	15 000 000	4 438 076
Oppvekstseksjonene - Utstyr	149 579	250 000	250 000	0
Brann- og redningsvesenet - Utstyr	126 188	250 000	250 000	965 938
TML - Utstyr	2 485 859	2 000 000	1 500 000	1 392 227
Rakkestad kulturskole	28 209 362	27 500 000	30 000 000	5 037 808
Omsorgsboliger, Hjembaserte tjenester	0	0	0	8 330 972
Grytelandtjernet Friluftsområdet	613 196	500 000	0	14 790
Suteren/Røsægstranda	0	0	0	3 349
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	1 710 409	5 000 000	5 000 000	3 040 710
Helse- og omsorgsseksjonene - Utstyr	129 865	500 000	500 000	247 594
Prosjektskolen - garasje Rudskogen	0	0	0	8 730
Brukerstyrt hus	0	0	0	5 150
Fasade Kulturhuset	0	0	0	2 327 581
Rakkestad familiesenter - Etablering av leder for el-biler	0	0	0	17 402
Rakkestad familiesenter - Biler	0	0	0	363 000
Bredbånd - Tiltak	0	500 000	500 000	0
Hjembaserte tjenester - Biler	0	0	0	726 000
Os skole fase 2	0	0	4 000 000	0
Ombygging banken 2020	1 363	2 000	0	3 113 739
Garderobes Bjørkebo - HMS tiltak	0	0	0	641 970
Statlig covid 19 tiltak bygg og andre anlegg	2 634 797	2 570 000	0	3 276 194
Rådhusveien 4 - Oppgradering ifb flytting	0	0	0	100 297
Gjerde Kopla	0	0	0	236 150
Fagfornyelsen	0	500 000	500 000	0
Rakkestad kulturskole - Fase II - Kinosal	4 234 826	6 000 000	4 000 000	0
Renovasjonsinvesteringer	0	0	3 000 000	0
Rådhusplassen	6 125 204	4 500 000	0	0
Kjøp av næringsareal	2 500 000	2 500 000	0	0
Rudskogen næringsområdet og kommunen framføring av strøm	4 252 489	5 100 000	0	0
Justeringsavtale - Bjørnstad Bygg Utvikling AS	5 823 572	0	0	0
Justeringsavtale – Sagveien 17 Rakkestad AS	3 182 214	0	0	0
Uregelmessige inntekter	0	0	0	13 857
Finansiering av investeringsregnskapet	0	6 000 000	0	0
Salg av eiendommer - omkostninger	172 434	100 000	0	95 890
Sum investeringer i anleggsmidler	100 993 238	107 749 000	111 000 000	66 830 270

Økonomisk oversikt drift etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-6, 1. ledd

	Noter	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter					
1 Rammetilskudd		314 211 328,00	294 861 000,00	281 998 000,00	295 873 183,00
2 Inntekts- og formuesskatt		234 728 483,47	232 684 000,00	227 975 000,00	218 725 249,73
3 Eiendomsskatt		26 707 984,73	26 716 000,00	25 816 000,00	29 783 621,42
4 Andre skatteinntekter		8 132,00	0,00	0,00	8 132,00
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		8 373 196,00	7 307 200,00	7 861 200,00	11 241 333,00
6 Overføringer og tilskudd fra andre		96 355 311,77	38 276 441,00	37 684 741,00	92 382 435,51
7 Brukerbetalinger		25 212 360,09	27 348 957,00	27 348 957,00	25 382 629,19
8 Salgs- og leieinntekter		65 595 093,73	63 617 351,00	64 967 351,00	62 266 551,57
9 Sum driftsinntekter	1	771 191 889,79	690 810 949,00	673 651 249,00	735 663 135,42
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter		400 862 884,20	375 627 437,00	365 435 921,00	381 843 404,57
11 Sosiale utgifter		97 576 476,59	98 690 276,00	97 445 531,00	91 011 830,59
12 Kjøp av varer og tjenester		189 803 973,75	183 268 627,00	153 392 188,00	179 426 194,13
13 Overføringer og tilskudd til andre		42 884 033,00	27 012 118,00	26 561 118,00	37 842 296,90
14 Avskrivninger	2, 4, 10	37 224 904,00	37 224 904,00	32 555 651,00	33 500 530,00
15 Sum driftsutgifter	1	768 352 271,54	721 823 362,00	675 390 409,00	723 624 256,19
16 Brutto driftsresultat		2 839 618,25	-31 012 413,00	-1 739 160,00	12 038 879,23
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		2 019 235,08	1 909 000,00	1 909 000,00	2 918 228,43
18 Utbytter		6 217 300,75	6 700 000,00	6 700 000,00	1 625 569,00
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0,00	0,00	0,00	0,00
20 Renteutgifter		15 250 141,20	16 630 000,00	11 030 000,00	17 186 389,67
21 Avdrag på lån	10	30 163 124,00	30 662 000,00	30 662 000,00	27 719 315,00
22 Netto finansutgifter	1	-37 176 729,37	-38 683 000,00	-33 083 000,00	-40 361 907,24
23 Motpost avskrivninger		37 224 904,00	37 224 904,00	32 555 651,00	33 500 530,00
24 Netto driftsresultat	1	2 887 792,88	-32 470 509,00	-2 266 509,00	5 177 501,99
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		-2 200 000,00	-500 000,00	-500 000,00	-55 495,41
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13, 14	-192 632,31	55 509,00	55 509,00	1 660 090,70
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-495 160,57	32 915 000,00	2 711 000,00	-28 273 249,27
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		0,00	0,00	0,00	21 491 151,99
28 Dekning av tidligere års merforbruk		0,00	0,00	0,00	0,00
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-2 887 792,88	32 470 509,00	2 266 509,00	-5 177 501,99
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0,00	0,00	0,00	0,00

Balanseregnskapet etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-8

	Noter	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	1	1 947 517 054,70	1 863 393 380,50
I. Varige driftsmidler	4	1 018 971 293,21	959 660 658,40
1. Faste eiendommer og anlegg	2	969 558 214,23	907 010 323,14
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	2	49 413 078,98	52 650 335,26
II. Finansielle anleggsmidler		118 178 549,29	94 458 684,10
1. Aksjer og andeler	2, 5	35 978 765,12	34 469 029,12
2. Obligasjoner		0,00	0,00
3. Utlån	2, 6	82 199 784,17	59 989 654,98
III. Immaterielle eiendeler		0,00	0,00
IV. Pensjonsmidler	2, 11	810 367 212,20	809 274 038,00
B. Omløpsmidler	1	274 932 819,12	261 133 602,41
I. Bankinnskudd og kontanter		171 868 130,06	194 061 333,33
II. Finansielle omløpsmidler	7	0,00	0,00
1. Aksjer og andeler		0,00	0,00
2. Obligasjoner		0,00	0,00
3. Sertifikater		0,00	0,00
4. Derivater		0,00	0,00
III. Kortsiktige fordringer	6	103 064 689,06	67 072 269,08
1. Kundefordringer		8 794 978,60	7 750 434,79
2. Andre kortsiktige fordringer		37 547 273,29	17 627 322,14
3. Premieavvik	11	56 722 437,17	41 694 512,15
Sum eiendeler		2 222 449 873,82	2 124 526 982,91
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		454 239 198,08	420 309 272,75
I. Egenkapital drift		144 172 474,41	143 484 681,53
1. Disposisjonsfond		118 892 487,06	118 397 326,49
2. Bundne driftsfond	13, 14	25 279 987,35	25 087 355,04
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0,00	0,00
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0,00	0,00
II. Egenkapital investering		3 243 800,85	7 945 161,19
1. Ubundet investeringsfond		1 623 973,30	1 623 973,30
2. Bundne investeringsfond	13	1 619 827,55	6 321 187,89
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0,00	0,00
III. Annen egenkapital		306 822 922,82	268 879 430,03
1. Kapitalkonto	2	315 754 543,96	277 811 051,17
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	3	-8 931 621,14	-8 931 621,14
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0,00	0,00

	Noter	Regnskap 2021	Regnskap 2020
D. Langsiktig gjeld			
I. Lån	2	1 661 180 581,22	1 605 443 032,34
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		855 671 292,90	783 979 559,00
2. Obligasjonslån	8, 9	766 671 292,90	783 979 559,00
3. Sertifikatlån		0,00	0,00
3. Sertifikatlån		89 000 000,00	0,00
II. Pensjonsforpliktelse	2, 11	805 509 288,32	821 463 473,34
E. Kortsiktig gjeld			
I. Kortsiktig gjeld	1	107 030 094,52	98 774 677,82
1. Leverandørgjeld		107 030 094,52	98 774 677,82
2. Likviditetslån		27 166 238,76	25 567 129,30
3. Derivater		0,00	0,00
3. Derivater		0,00	0,00
4. Annen kortsiktig gjeld		78 151 652,74	70 211 340,55
5. Premieavvik	11	1 712 203,02	2 996 207,97
Sum egenkapital og gjeld		2 222 449 873,82	2 124 526 982,91
F. Memoriakonti		0,00	0,00
I. Ubrukte lånemidler	2	-29 418 070,89	-19 860 703,42
II. Andre memoriakonti		-742 730,21	-689 801,99
III. Motkonto for memoriakontiene		-30 160 801,10	-20 550 505,41

Alf Thode Skog
Alf Thode Skog
Rådmann

Rakkestad 31.12.2021
07. april 2021

Ann Kristin Kartnes
Ann Kristin H. Kartnes
Fagleder Regnskap

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-9

Driftsregnskapet

	Regnskap	Vedtatt budsjett	Vedtatt av underordnet organ	Sum
Netto driftsresultat	-2 887 793			-2 887 793
Avsetning til bundet driftsfond	8 996 146			8 996 146
Bruk av bundet driftsfond	8 803 514			-8 803 514
Overføring til investering iht årsbudsjettet og fullmakter		500 000		500 000
Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter				0
Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		32 915 000		32 915 000
Budsjettetert dekning av tidligere års merforbruk				0
Årets budsjettavvik, mer(+) eller mindreforbruk(-) før strykninger				30 719 839
Strykning av overføring til investering	2 200 000	500 000		1 700 000
Strykning av avsetning til disp.fond				0
Strykning av dekning av tidl.års merforbruk				0
Strykning av bruk av disp.fond	0	-32 915 000		-32 915 000
Mer(+) eller mindreforbruk(-) etter strykninger				-495 161
Bruk av dispfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykn.				
Bruk av dispfond for inndekning av tidl.års merforbruk				
Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekn av tidl.års merforbruk				
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disp.fond				495 161
Fremført til inndekning senere år (merforbruk)				

Investeringsregnskapet

	Regnskap	Vedtatt budsjett	Vedtatt av underord. organ	Sum
Sum investeringsutgifter	100 993 238			100 993 238,43
Videreutlån (utgift)	31 507 811			31 507 811,12
Investeringsinntekter	-24 117 132			-24 117 131,63
Netto låneordningen	-1 039 925			-1 039 925,05
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån				107 343 993
Avsetning til bundet investeringsfond	1 576 880			1 576 880
Bruk av bundet investeringsfond	-6 278 240			-6 278 240
Budsjettetert bruk av lån		-115 600 000		-115 600 000
Overføring fra drift iht årsbudsjettet og fullmakter		0		0
Avsetninger til ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter				
Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter				
Dekning av tidligere års udekket beløp				
Årets budsjettavvik (udekket(+)) eller udisponert(-) beløp før strykninger				-12 957 367
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond				0
Strykning av bruk av lån	100 442 632,53	115 600 000		15 157 367
Strykning av overføring fra drift	-2 200 000		-2 200 000	-2 200 000
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond				0
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger				0
Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond				
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)				

Noter til regnskapet

Regnskapsprinsipper, vurderingsregler og organisering

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise all tilgang på og bruk av midler i året. Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter og inntekter i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året enten de er betalt eller ikke.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Organisering av kommunens virksomhet

Overordnet struktur og fordeling av oppgaver mellom politisk og administrativt ledd

Rakkestad kommune er i dag først og fremst en stor aktør for tilbud av tjenester i velferdssamfunnet, og blir som sådan møtt med forventninger om å yte sine innbyggere og lokalsamfunnet et sett av tjenester.

Det er av den grunn etablert infrastruktur - barnehager, grunnskole, helse, omsorg, kultur og kommunalteknikk - som er helt nødvendig for at et moderne samfunn skal gå rundt.

Mål for politisk og administrativ struktur

Definerte produkter/tjenester

Rakkestad kommune skal bestemme hvilke tjenester som tilbys, hvordan og hvem som skal fremstille dem, omfang og kvalitet på tjenester og interne kontroller på prosessene.

Tilrettelagt for politisk styring

Politisk nivå står i spissen for samfunnsutviklingen, og beslutter og reviderer omfang og kvalitet på tjenesteytelser og andre kommunale oppgaver innenfor gitte økonomiske rammer.

Klar rollefordeling mellom ulike politiske nivåer og administrative organer.

Kommunedirektøren forbereder spørsmål til politisk behandling, iverksetter vedtak og rapporterer tilbake til folkevalgt nivå på fastsatt måte. Klar rollefordeling mellom politisk og administrativt nivå.

Profesjonelt og synlig lederskap

Kommunens ledere skal sette oppgaver ut i livet på en slik måte at brukerne får tilpassede og gode tjenester. De ansatte skal oppleve en trygg, forutsigbar og utviklende arbeidssituasjon. Kommunens og de ansattes interesser bør så langt mulig kombineres, dog slik at organisasjonens preferanser går foran ved konflikt.

Smidig og effektiv organisasjon

Rakkestad kommune skal organisere sin virksomhet slik at det gir god utnyttelse av menneskelige, tekniske og økonomiske ressurser, og slik at brukerne og det øvrige lokalsamfunn til enhver tid får tilpassede tjenester.

Tilrettelegge for brukermedvirkning

Rakkestad kommune vil tilrettelegge for at interesseorganisasjoner på ulike stadier i prosesser skal kunne påvirke forvaltning og tjenesteytelser – jf. planveileder og de opplegg som følges ved utarbeidelse av kommuneplan, kommunedelplaner og andre plandokumenter.

Virkemidler er

- Lovfestet representasjon i kommunale organer
- Kommunalt etablerte ordninger for deltakelse
- Møter med interessegrupper og høringsrunder i viktige saker
- Brukerundersøkelser

Arbeidsfordeling mellom politisk og administrativt nivå

Politisk nivå

- Politisk lederrolle
- Mål-, strategi- og utviklingsoppgaver
- Årsoppgjør og resultatvurderinger

Administrativt nivå (Kommunedirektøren)

- Saksforberedende oppgaver for politisk nivå
- Rapportering til politisk nivå
- Iverksettelse av vedtak og beslutninger, slik at total ressursbruk blir best mulig
- Vedtaksmyndighet i ikke prinsipielle saker og enkeltsaker
- Helhetlig administrativ ledelse, utvikling og drift

Politisk struktur har til hensikt å gjøre den lokalpolitiske arena mer attraktiv og vitalisere det politiske arbeidet for å bidra til å utvikle Rakkestad kommune og lokalsamfunnet i den retning som er fastlagt i kommuneplan, økonomiplan og budsjett, og i denne sammenheng arbeide med prinsipp-, utviklings- og rammespørsmål.

Politisk struktur i Rakkestad kommune er bygget opp etter formannskapsmodellen. Utvalgene har vedtaksmyndighet på sine områder, men der en sak har økonomiske implikasjoner skal den behandles i formannskapet. Saker av over- eller tverrsektoriell karakter behandles i formannskapet og kommunestyret.

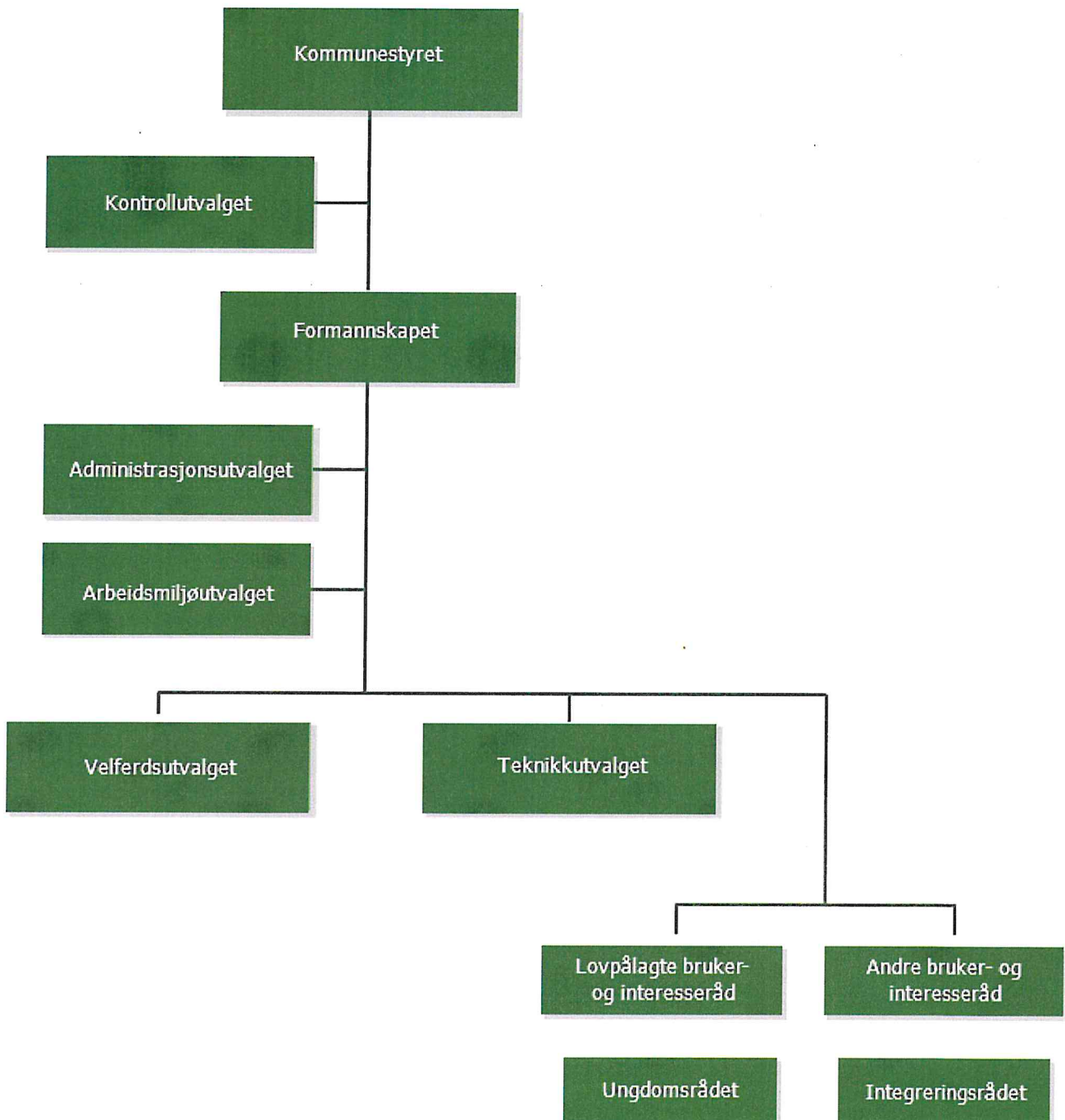
Strategisk ledelse, planlegging og utvikling blir på administrativ side lagt til strategisk nivå i organisasjonen bestående av kommunedirektør (rådmann), stabs- og seksjonsledere.

Tjenesteytelser og forvaltningsoppgaver blir strukturelt fordelt mellom 9 seksjoner og 3 stabsenheter:

- Seksjon NAV
- Seksjon Skole
- Seksjon Barnehage
- Seksjon Hjembaserte tjenester
- Seksjon Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter
- Seksjon Bo- og aktivitetstjenester
- Seksjon Familiesenter
- Seksjon Kommunikasjon og Kultur
- Seksjon Teknikk, miljø og landbruk
- Stab Dokument og forvaltning
- Stab Personal og lønn
- Stab Økonomi

Organisasjonskart – med forklaringer

Politisk nivå

Lovpålagte organer

Kommunestyret

Rakkestad kommunestyre har 25 representanter.

Kommestyret innehar den politiske lederrollen og fastsetter den politiske dagsordenen.

Det har en strategisk og samfunnsutviklende funksjon, og alle over- og tverrsektorielle saker blir besluttet på dette nivå.

Ansvarsområde og myndighet for kommunestyret er fastsatt i eget reglement.

Formannskapet

Formannskapet har 9 representanter.

Formannskapet behandler økonomiplaner, budsjetter og årsmeldinger, uttaler seg på kommunens vegne lokalt og overfor regionale og sentrale myndigheter og er ansvarlig for næringsutvikling og eiendoms- og formuesforvaltningen.

Formannskapet har følgende tilleggsfunksjoner:

- Klagenemd på vedtak av underordnede organer
- Valgstyre

Ansvarsområde og myndighet for formannskapet er fastsatt i eget reglement.

Kontrollutvalget

Kontrollutvalget har 5 representanter.

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. Kommunalt ansatte og medlemmer av folkevalgte organer med beslutningsmyndighet er utelukket fra valg til kollegiet.

Administrasjonsutvalget

Administrasjonsutvalget består av 13 representanter – 9 representanter fra arbeidsgiversiden og 4 representanter fra arbeidstakersiden.

Administrasjonsutvalget har ansvar som partssammensatt utvalg i henhold til kommunelovens § 5-11.

Ansvarsområde og myndighet for administrasjonsutvalget er fastsatt i eget reglement.

Politisk forhandlingsutvalg

Politisk forhandlingsutvalg er underutvalg av administrasjonsutvalget og består av 3 representanter.

Ansvarsområde og myndighet for politisk forhandlingsutvalg er fastsatt i eget reglement.

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget består av 10 representanter – 5 representanter fra arbeidstakersiden og 5 representanter fra arbeidsgiversiden.

Arbeidsmiljøutvalget har ansvar og myndighet i henhold til Arbeidsmiljøloven kap. 7.

Ansvarsområde og myndighet for øvrig for Arbeidsmiljøutvalget er fastsatt i eget reglement.

Utvalg

Velferdsutvalget

Velferdsutvalget har 9 representanter. Utvalget dekker følgende kommunale tjenesteområder:

- Skole
- Barnehage
- Kultur
- Kulturskole
- Aktivitetshus
- Fritid
- Frivillighet
- Institusjonstjeneste
- Hjembaserte tjenester
- Familietjenester
- Andre helsetjenester

- Sosiale tjenester og andre kommunale tjenester i NAV
- Barnevern
- Folkehelse
- Tilbud til utviklings- og andre funksjonshemmede personer med spesielle behov (BOAK)

Velferdsutvalget avgjør saker på sine områder, så langt de ligger innenfor budsjett- og økonomiplanrammene, og ikke har tverr- eller oversektorielle konsekvenser.

Der formannskap og kommunestyre sitter med beslutningsmyndighet, avgir utvalget innstilling til vedtak.

Velferdsutvalget uttaler seg til budsjett-, økonomiplan- og årsmeldingsframleggene i forkant av ordinær behandling av sakene i formannskapet og kommunestyret.

Velferdsutvalget har følgende tilleggsfunksjoner:

- Styringsgruppe for folkehelsearbeid i Rakkestad kommune.
- Kontrollutvalg for alkoholsaker.

Teknikkutvalget

Teknikkutvalget har 9 representanter.

Utvalget dekker følgende kommunale tjenesteområder:

- Landbruk
- Teknikk
- Miljø
- Vilt/viltforvaltning
- Skog og utmark
- Trafikksikkerhet
- Kommunale veier
- Kommunale bygg
- Kommunal skog
- Brann- og feiervesen
- Idrett
- Friluftsliv

Teknikkutvalget avgjør saker på sine områder så langt de ligger innenfor budsjett- og økonomiplanrammene, og ikke har tverr- eller oversektorielle konsekvenser.

Der formannskap og kommunestyre sitter med beslutningsmyndighet, avgir utvalget innstilling til vedtak.

Teknikkutvalget uttaler seg til budsjett-, økonomiplan- og årsmeldingsframleggene i forkant av ordinær behandling av sakene i formannskapet og kommunestyret.

Ansvarsområde og myndighet for Teknikkutvalget er fastsatt i eget reglement.

Lovpålagte bruker- og interesseråd

Funksjonshemmedes råd

Funksjonshemmedes råd er opprettet i medhold av kommunelovens § 5-12.

Rådet skal behandle saker innen ulike saksfelt som er særlig viktige for personer med nedsatt funksjonsevne.

Rådet består av 5 representanter med vararepresentant, hvorav 1 er folkevalgt representant og 4 er brukerrepresentanter. De 4 brukerrepresentanter velges av kommunestyret for valgperioden etter forslag fra funksjonshemmedes organisasjoner.

Leder av rådet har møte- og talerett i Velferdsutvalget og Teknikkutvalget.

Eldreråd

Eldrerådet er opprettet i medhold av kommunelovens § 5-12.

Rådet består av 5 representanter, hvorav 1 er folkevalgt representant og 4 er brukerrepresentanter.

Medlemmer og varamedlemmer i rekkefølge velges av kommunestyret for valgperioden. Leder av eldrerådet har møte- og talerett i Velferdsutvalget og Teknikkutvalget.

Ungdomsråd

Ungdomsrådet er opprettet i medhold av kommunelovens § 5-12.

Ungdomsrådet er begrenset oppad til 8 medlemmer valgt ut i fra og sammensatt av representanter fra ulike organisasjoner, foreninger, skoleelever, representant med minoritetsbakgrunn samt folkevalgt i alderen 11-19 år.

Ungdomsrådet, ved siden av å være et bruker- og interesseråd, har også en aktiv rolle i planlegging og gjennomføring av aktivitetsskalender for barn og unge.

Barne- og ungdomsskolerepresentantene velges for 1 år av gangen. De 4 representantene fra de øvrige organisasjonene velges for 2 år av gangen, hvorav 2 av disse er på valg årlig for å sikre kontinuitet. Representantene velges på første ordinære møte i høsthalvåret.

Leder av rådet har møte- og talerett i Velferdsutvalget og Teknikkutvalget.

Andre bruker- og interesseråd

Integreringsråd

Integreringsrådet er oppnevnt etter vedtak i kommunestyret, og er et bruker- og interesseråd for minoriteter. Rådet er ikke lovpålagt og har ingen beslutningsmyndighet.

Rådet består av 5 representanter. Representanter med personlige vararepresentanter velges av kommunestyret for valgperioden.

Vilråd

Vilrådet består av 10 representanter med tilhørende vararepresentanter. Teknikkutvalget foretar valg av vilråd etter forslag fra organisasjonene.

Politisk valgte representanter fra Teknikkutvalget er leder og nestleder av vilrådet.

Vilrådet har ikke egen beslutningsmyndighet, men er et uttalende og rådgivende organ for kommunedirektøren og Teknikkutvalget i enkeltspørsmål og prinsipielle saker som berører jakt-, vilt- og landbruksinteresser på det aktuelle området.

Politiråd

Politirådet er etablert og oppnevnt etter vedtak i kommunestyret og er et samarbeidsorgan mellom kommunens ledelse og politiledelse. Dets formål er at partene gjennom samarbeidsmodellen behandler problemstillinger knyttet til kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet. Partene forplikter seg til å følge opp de beslutninger politirådet fatter.

Rådet består av 8 faste representanter, herunder 5 representanter fra kommunen og 3 representanter fra politiet.

Politirådet avholder minimum 2 møter i året.

Representasjon til ulike politiske organer

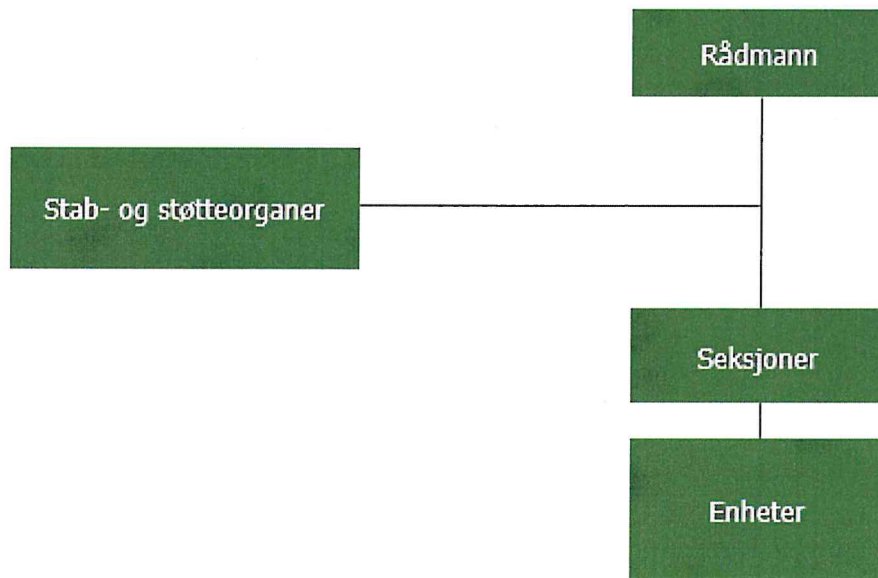
Rakkestad kommune praktiserer gjennomgående representasjon fra kommunestyret til utvalgene for å oppfylle målsettinger og forventninger til strukturen. Med gjennomgående representasjon skal altså hver kommunestyrerepresentant som hovedregel også ta sete i et utvalg.

Lederne av Velferdsutvalget og Teknikkutvalget må være representant i kommunestyret. Ekstern rekruttering er primært et supplement til gjennomgående representasjon.

Ved valg til underordnede organer må det likevel tas hensyn til likestillingslovens bestemmelser om at hvert kjønn skal være representert i det enkelte kollegium med minst 40 prosent av plassene.

Med ni medlemmer i hvert av de faste utvalgene, samt at kommunestyrerepresentanter også vil sitte i formannskap, kontrollutvalg, administrasjonsutvalg, arbeidsmiljøutvalg og bruker- og interesserådene – vil ønsket om gjennomgående representasjon, en viss ekstern rekruttering og likestillingslovens krav kunne forenes.

Administrativt nivå

Rådmann består av Rådmann og Assisterende rådmann.

Stab- og støtteorganer omfatter Forvaltning, Personal og lønn, Økonomi, Legetjeneste og Brann- og redningsvesen.

Forvaltningsenheten omfatter Dokumentsenter, Helseforvaltning og Boligforvaltning. Den ble etablert i sin nåværende form fra 1.5.2021.

Kommunikasjon og kultur, Barnehage, Skole, NAV Rakkestad, Rakkestad familiesenter, Hjembaserte tjenester, Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter, Bo- og aktivitetstjenester og Teknikk-, miljø- og landbruk utgjør seksjonslederleddet.

Hver seksjon er delt inn i enheter – hvor tjenesteutøvelse og hoveddelen av kommunens øvrige drift finner sted. Det er pr. 31.12.2021 til sammen 29 enheter i de ni seksjonene.

Modellen

Rakkestad kommunes administrative nivå er bygget opp med tre ledd:

1. Øverste ledernivå: Rådmannen.
2. Strategisk nivå: Seksjonene.
3. Operativt nivå: Enhetene.

Organisasjonsmodellen har stab- og støtteorganer – omfattende tre stabsenheter og legetjeneste (kommuneoverlege) – som er direkte knyttet opp til det øverste ledernivå. Forvaltning, Personal og lønn og Økonomi har en ledelse som er på lik linje med seksjonslederne.

Rådmannen er av kommunestyret delegert myndighet til å beslutte i enkeltsaker, kurante og ikke prinsipielle spørsmål og saker som er av en gjennomførbar og/eller formell karakter.

Seksjonene og stabsenhetene er direkte underlagt rådmannen. De har fullmakter i henhold til arbeidsdelings- og delegeringsreglement fastsatt av rådmannen innenfor det arbeidsdelings- og delegeringsreglement som kommunestyret har vedtatt for rådmannen.

Seksjonene og stabene har tilnærmet totalt driftsansvar (fag, personal og økonomi) innenfor sine områder.

Av rådmannen er det lagt vekt på at seksjonene har noenlunde samme omfang hva angår personalressurser, oppgavekompleksitet og ulike rammebetingelser.

Enhetene er direkte underlagt seksjonslederne og har hovedansvar for personaloppfølging, daglig tjenesteoppfølging og tiltaksprioritering og kontakt med og oppfølging av brukere.

Rådmannen har fastsatt et helhetlig arbeidsdelings- og delegeringsreglement for det administrative apparatet innenfor tilsvarende reglement vedtatt av kommunestyret for rådmannen.

Styringsprinsipper

Politisk nivå er organisert etter en klassisk utvalgsmoell, der myndigheten mellom ulike organer er regulert i egne arbeidsdelings- og delegeringsreglementer.

Administrativt ledd er etablert som en trenivåmodell – der oppgaver og myndighet framgår av internt arbeidsdelings- og delegeringsreglement fastsatt av rådmannen innen tilsvarende reglement vedtatt av kommunestyret for rådmannen.

Rakkestad kommunes struktur kjennetegnes av:

- a) Fullført saksbehandling.
- b) Desentralisert beslutningsmyndighet.
- c) Godt utviklede delegeringsmodeller.

Tjenester m.m. i egne foretak eller kjøpt av andre kommuner eller selskaper

Rakkestad kommune er i 2021 deltaker i følgende interkommunale selskaper (IKS'er):

- Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS – 1,64 prosent eierandel.
- Øst 110 sentral IKS – 1,14 prosent eierandel.
- Østre Viken Kommunerevisjon IKS – 2,80 prosent eierandel.
- Østfold Avfallssortering IKS – registrert 4.7.2020 – 2,69 prosent eierandel.
- Driftsassistansen i Viken IKS – 5,05 prosent eierandel.

Rakkestad kommune er i dag involvert i disse interkommunale samarbeid etter kommuneloven av 1992 § 27 eller kommunale oppgavefelleskap:

- Interkommunalt utvalg mot Akutt forurensning, (Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler kommuner).
- Østfold Kontrollutvalgsekretariat Oppgavefelleskap, (Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler kommuner).

Rakkestad kommune er pr. 2021 involvert i interkommunale samarbeidsordninger på grunnlag av samarbeidsavtaler på følgende områder:

- Pedagogisk – psykologisk tjeneste for Rakkestad og Marker kommuner.
- Mortenstua skole – Tilbud om opplæring for barn med store sammensatte lærevansker og som trenger helhetlig spesialpedagogisk tilbud.
- Indre Østfold kommune – Barnevernvakt – Indre Østfold, Rakkestad, Skiptvet og Marker kommuner.
- Krisesenter – En samarbeidsavtale mellom Sarpsborg og Rakkestad kommuner er etablert (kvinner og menn).
- Legevakt – Det eksisterer samarbeidsavtale mellom Sarpsborg og Rakkestad kommuner.
- Kommunal Akutt Døgnseng – En samarbeidsavtale mellom Sarpsborg og Rakkestad kommuner (0,5 seng) er opprettet.
- Indre Østfold kommune – Avtale mellom Indre Østfold kommune og Rakkestad kommune om kartforvaltning.

Andre selvstendige rettssubjekter:

- Rakkestad Flyplass AS – eierskap 72,22 prosent.
- Rause AS – eierskap 88 prosent.
- Rakkestad Energi AS – eierskap 67 prosent.
- Rakkestad Motorpark AS – eierskap 29,41 prosent.

Private barnehager:

Disse private barnehager inngår i det totale barnehagetilbudet i kommunen:

- Gudim barnehage.
- Musikktrillet barnehage.
- Noahs Ark barnehage.
- Knertitten barnehage AS.

Andre tiltak

Rådmannen trekker i eierskaps- og selskapssammenheng for øvrig fram:

- Stiftelsen Markens Grøde – Andel av stiftelseskapital kr. 150 000.
- Viken Skog SA – Andel av andelskapital kr. 120 000.
- Deltagruppen AS – 9,60 prosent.
- Inspiria Eiendom AS – 0,18 prosent.
- Østfold Energi AS – 0,14 prosent.
- Filmparken AS – 0,1 prosent.
- Orkla ASA – 0,003 prosent.

Rakkestad kommune står bak Rakkestad Boligstiftelse. Etter vedtak av kommunestyret er den under avvikling. Verdiene overføres Rakkestad kommune når det tidspunktet kommer. Rådmannen viser dessuten til de forvaltningsoppgaver og det forvaltningsansvar kommune har påtatt seg for:

- Legatet til beste for barn og unge i Rakkestad kommune,
- Legatet til beste for eldre i Rakkestad kommune,
- Alf Sveas legat,
- Elly og Asbjørn Weibyes legat,
- Legatet til beste for primærhelsetjenesten i Rakkestad kommune.

Som avkastning på aktiva er i øyeblikket, er legatene knapt bærekraftig. Det er ikke inntekter å anvende eller fordele til de formål som tiltakene skal tilgodese.

Avsluttende

Rakkestad kommune har fra 01.01.2022 etablert en ny administrativ organisasjonsstruktur.

Note 1 – Endring i arbeidskapital (BRF § 5-10 a)

Balanseregnskapet	31.12.2021	01.01.2021	Endring
2.1 Omløpsmidler	274 932 819	261 133 602	
2.3 Kortsiktig gjeld	-107 030 095	-98 774 678	
Arbeidskapital	167 902 725	162 358 924	5 543 800

Drifts- og investeringsregnskapet	Beløp
Driftsregnskapet	
Sum driftsutgifter	731 127 368
Sum driftsinntekter	-771 191 890
Netto finansutgifter	37 176 729
Netto driftsresultat	-2 887 793
Investeringsregnskapet	
Sum investeringsutgifter	100 993 238
Sum investeringsinntekter	-98 559 764
Netto utgifter videreutlån	4 467 886
Netto utgifter i investeringsregnskapet	6 901 360
Netto tilgang/brukt i drifts- og investeringsregnskapet	4 013 567
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon -)	-9 557 367
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-5 543 800
Differanse	0

Note 2 – Årets endring i kapitalkonto (BRF § 5-10 b)

Kapitalkonto	Beløp
Saldo 01.01.	Kr 277 811 051
Økning av kapitalkonto (kreditposterings)	
Aktivert egenkapitalinnskudd KLP	98 733 744
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	0
Kjøp av aksjer og andeler	102 150
Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	0
Utlån	31 519 571
Aktivert egenkapitalinnskudd KLP	1 407 586
Avdrag på eksterne lån	38 308 266
Endring pensjonsmidler KLP	35 401 859
Reduksjon pensjonsforpliktelser	15 954 185
Aga av netto pensjonsforpliktelse	3 874 023
Reduksjon av kapitalkonto (debetposterings)	
Avgang fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	2 118 467
Av- og nedskrivning av fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	37 224 904
Avgang aksjer og andeler	0
Nedskrivning av aksjer og andeler	79 738
Avdrag på utlån	9 232 232
Avskrivning utlån	77 210
Bruk av lånemidler	74 442 633
Bruk av lån til videreutlån	26 000 000
Endring pensjonsmidler SPK	38 182 708
Økning pensjonsforpliktelser	0
Saldo 31.12.	Kr 315 754 544

Note 3 – Vesentlig endringer i regnskapsprinsipp, estimater og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil (BRF § 5-10 c)

Som følge av endringer i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv., er virkning av endringer i regnskapsprinsipp i 2007 og tidligere, som er regnskapsført mot likviditetsreserve, ført over til egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Endringer gjort etter 2007 er ført direkte mot kontoer for endring av regnskapsprinsipp.

Konto for endring av regnskapsprinsipp består pr. 31.12.2021 av følgende poster:

	År	Utgift	Inntekt
Utbetalte feriepenges	1993	7 677 901	
Feriepenges til landbrukskontoret ved overtakelse	1994	159 511	
Påløpte renter	2001	3 870 619	
Varebeholdning	2001	1 460 500	
Kompensasjon for mva	2001		1 569 910
Obligasjoner	2001	0	0
Tilskudd til ressurskrevende brukere	2008		2 667 000
Sum bokført mot endring av regnskapsprinsipp		13 168 531	4 236 910

Konto for endring av regnskapsprinsipp viser	31.12.2021	31.12.2020
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	8 931 621	8 931 621
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering)		
Sum	8 931 621	8 931 621

Det er ikke bokført endringer i regnskapsprinsipp i 2021 som har påvirket de nevnte konto.

Note 4 – Varige driftsmidler (BRF § 5-11 a)

	IT- utstyr, kontor- maskiner	Anleggs- maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Tomte- områder	SUM
Anskaffelseskost 01.01.21	27 684	81 885	78 109	733 445	333 805	90 757	1 345 685
Årets tilgang	3 898	4 035	991	45 504	34 831	9 475	98 734
Årets avgang		-420		-1 699			-2 119
Anskaffelseskost 31.12.21	31 582	85 500	79 100	777 250	368 636	100 232	1 442 301
Akk avskrivninger 31.12	-19 640	-48 029	-49 177	-194 236	-112 247		-423 329
Bokført verdi 31.12.21	11 942	37 471	29 923	583 014	256 389	100 232	1 018 971
Årets avskrivninger	-3 771	-6 980	-1 942	-18 109	-6 423		-37 225
Årets nedskrivninger				-80			-80
Årets reverserte nedskrivninger							
Tap ved salg av anleggsmidler		88					88
Gevinst ved salg av anleggsmidler				-301		-5	-306
Økonomisk levetid	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år	Ingen	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	avskr	

Note: Tall oppgitt i hele tusen kroner

Note 5 – Aksjer og andeler i varig eie (BRF § 5-11 b)

Selskapets navn	Eierandel i selskapet	Antall aksjer/andeler	Balanseført verdi 31.12.2021	Balanseført verdi 31.12.2020
Filmparken AS		2 002	2 002	2 002
A/L Biblioteksentralen	0,18 %	7	2 100	2 100
Deltagruppen AS	9,60 %	444	216 357	216 357
Rause AS	88,00 %	88	88 000	88 000
Inspira Science Center Eiendom AS	0,18 %	38	190	190
Studentbyen på Sogn			1	1
Yrkesskolens hybelhus			1	1
Studentbyen Berg			1	1
Studentenes hus, Tune			5	5
Orkla ASA		1 765	52 773	52 773
Viken Skog SA		12 000	120 000	120 000
Tunheim borettslag		9	900	900
Kirkeby borettslag		2	200	200
Skaun borettslag		6	1 200	300
Lyngsletta borettslag		1	100	100
Bygdetunet borettslag		4	400	400
Gudimstua borettslag		1	100	100
Holøsåsen borettslag		3	300	300
Lundborg borettslag		1	100	100
Rakkestad Energi AS	67,00 %	670	6 700 000	6 700 000
Stiftelsen Markens Grøde	24,70 %	1	150 000	150 000
Rakkestad Flyplass AS	72,22 %	377	3 770 000	3 670 000
Rakkestad Motorpark AS	29,41 %	125 000	2 600 500	2 600 500
Østfold Energi AS	0,14 %	97	97 000	97 000
Glommen Mjøsen skog		10	1 250	0
Egenkapitalinnskudd KLP			22 175 285	20 767 699
Sum			35 978 765	34 469 029

Note 6 – Utlån (BRF § 5-11 c)

Utlånt til	Utestående 31.12.21	Utestående 01.01.21	Tap på lån	Fakturert, ikke bet.
Utlån finansiert med innlån				
Startlån	81 875 341	59 544 927		110 674
Sum lånefinansierte utlån	81 875 341	59 544 927		110 674
Utlån finansiert med egne midler				
Rakkestad Flyplass AS	215 273	233 774		83 129
Yigit Abdusamet	42 499	70 833		16 395
Rudskogen Motorsenter AS	0	0		300 035
Sosiallån	66 671	140 121	78 700	42 771
Sum egenfinansierte utlån	324 443	444 728		442 331
Sum	82 199 784	59 989 655	78 700	553 005

Note 7 – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler og derivater (BRF § 5-11 d)

Rakkestad kommune har ikke sertifikater, obligasjoner, derivater eller aksjer klassifisert som omløpsmidler i balanseregnskapet.

Note 8 – Rentesikring (BRF § 5-11 e)

Renteutgiftene på kommunens lånegjeld sikres i samsvar med gjeldende reglement for finans- og gjeldsforvaltningen.

Langsiktig gjeld med fast rente

Lån nr.	Volum	Siste forfall	Rente- binding til	Betaler	Finans- reglementet
20150410	38 518 730	jun.41	des.24	1,860	Pkt 12.3.3
20190564	73 950 000	nov.49	nov.24	1,860	Pkt 12.3.3
20200188	63 916 670	mai.50	mai.23	1,340	Pkt 12.3.3
8317.56.98704	54 872 249	mai.50	mai.23	1,200	Pkt 12.3.3
8317.57.69695	35 000 000	des.50	des.23	0,990	Pkt 12.3.3

Rentebytteavtaler

Lån nr.	Volum	Løper fra	Løper til	Betaler	Mottar	Formål med sikringen	Finans- reglementet
DNB	63 000 000	des. 06	des.21	4,970	NOK Nibor	Rentebinding	Pkt 12.3.3
DNB	63 000 000	sep. 12	sep.22	4,750	NOK Nibor	Rentebinding	Pkt 12.3.3
Nordea	50 000 000	okt. 15	jul. 35	3,280	3M Nibor	Rentebinding	Pkt 12.3.3
Nordea	63 000 000	des. 21	des. 31	2,750	3M Nibor	Rentebinding	Pkt 12.3.3

Note 9 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån (BRF § 5-12 a og b)

Fordeling av langsiktig gjeld	31.12.2021	Gj.snittlig gjenstående løpetid (år)	Gj.snittlig rente
Lån til egne investeringer	760 795 019	18 år og 1 mnd	1,369 %
Lån til andres investeringer	0		
Lån til innfrielse av kausjoner	0		
Lån til videreutlån	94 876 274	28 år og 0 mnd	0,720 %
Sum bokført langsiktig gjeld	855 671 293		
Herav finansielle leieavtaler	0		
Lån som forfaller i 2022	89 000 000		
Herav lån som må refinansieres	89 000 000		

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langsiktig gjeld 31.12	Gj.snittlig rente
Langsiktig gjeld med fast rente:	256 633 112	1,480 %
Langsiktig gjeld med flytende rente:	599 038 181	1,219 %

Note 10 – Avdrag på lån (BRF § 5-12 b)

Avdrag på lån til investeringer i varige driftsmidler

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1/1 i regnskapsåret}} = \text{Minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag og minimumsavdrag	2021	2020
Sum avskrivninger i året	37 224 904	33 500 530
Sum lånegjeld pr 01.01	702 510 750	695 247 213
Avskrivbare anleggsmidler pr 01.01	868 903 430	840 249 830
Beregnet minimumsavdrag	30 096 435	27 719 315
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	30 163 124	27 719 315
Avvik	66 689	0

Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2021	2020
Mottatte avdrag på startlån	-9 177 397	-7 704 425
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	8 137 472	4 554 210
Mottatte avdrag som har finansiert nye utlån	5 507 811	0
Avsetning til/bruk av avdragsfond	-4 378 791	3 230 528
Saldo avdragsfond 31.12	1 576 880	5 955 672

Note 11 – Pensjonsforpliktelser (BRF § 5-12 c)

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2021	2020
Innestående på premiefond 01.01.	1 798 131	66 776
Tilført premiefondet i løpet av året	45 895 705	6 252 240
Bruk av premiefondet i løpet av året	11 650 846	4 520 893
Innestående på premiefond 31.12.	36 042 994	1 798 131

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 3-5 og § 3-6 i budsjett og regnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 14-6, 2. ledd nr c). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2021 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er kr. 14 296 170 lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonskostnaden	KLP	SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,50 %	3,00 %
Diskonteringsrente	3,00 %	3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst og årlig vekst i folketrygden G beløp	1,98 %	1,98 %
Årlig vekst i pensjonsregulering	1,22 %	

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik

Pensjonskostnad og premieavvik		2021	2020
	Årets pensjonsopptjening, nåverdi	39 263 460	38 872 251
	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	23 582 672	27 934 708
	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-26 530 068	-30 358 344
	Administrasjonskostnad	1 902 961	2 280 615
A	Beregnet netto pensjonskostnad (inkl. adm)	38 219 025	38 729 230
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	60 656 266	46 559 687
C	Årets premieavvik (B-A)	22 437 241	7 830 457

Pensjonsutgifter i drifts- og investeringsregnskapet		2021	2020
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	60 656 266	46 559 687
C	Årets premieavvik	-22 437 241	-7 830 457
D	Amortisering av tidligere års premieavvik	8 141 071	6 813 623
E	Brutto pensjonsutgift etter premieavvik og amortisering (SUM B:D)	46 360 096	45 542 853
G	Pensjonstrekk ansatte	6 965 741	6 761 372
	Årets regnskapsførte pensjonsutgift (F-G)	39 394 355	38 781 481

Akkumulert premieavvik		2021	2020
	Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	33 916 130	32 899 296
	Årets premieavvik	22 437 241	7 830 457
	Sum amortisert premieavvik dette året	-8 141 071	-6 813 623
	Akkumulert premieavvik pr. 31.12	48 212 300	33 916 130
	Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavvik	6 797 934	4 782 174
	Sum akkumulert premieavvik inkl. arb.g.avgift	55 010 234	38 698 304

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser		2021	2020
	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	10 683 115	97 346 582
	Årets premieavvik	-22 437 241	-7 830 457
	Estimatavvik (ført direkte mot egenkapitalen)	7 496 524	-78 833 009
	Virkningen av planendringer (ført direkte mot egenkapitalen)	0	0
	Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12	-4 257 602	10 683 116
	<i>Herav:</i>		
	Brutto pensjonsforpliktelse	801 931 210	819 652 777
	Pensjonsmidler	806 188 812	808 969 661
	Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	600 322	1 506 319

Note 12 – Kommunens garantiansvar (BRF § 5-12 d)

Gitt overfor - navn	Type garanti	Formål	Garantiansvar pr 31.12.2021	Opprinnelig garanti-ansvar	Utløper dato
Gudimstua Borettslag	Selvskyldnergaranti	Oppføring av boliger	1 363 680	3 000 000	01.09.31
Gudimhagen Borettslag	Selvskyldnergaranti	Oppføring av boliger	2 075 520	4 566 000	24.06.31
Rakkestadhallene AS	Selvskyldnergaranti	Oppføring av idrettshall	18 525 550	24 320 844	30.12.49
Rakkestad Sokn	Kausjon	Vedlikehold av kirkebygg	1 105 007	1 700 000	18.04.41
Rakkestad Sokn	Kausjon	Vedlikehold av kirkebygg	4 300 000	5 700 000	06.06.43
Garantier med hjemmel i sosiallovgivningen	Selvstendig garanti	Husleiegaranti	379 084		08.11.22
Rakkestad Motorpark AS	Kausjon	Bygge motorbane 1. fase	1 562 500	3 125 000	10.01.24
Sum garantiansvar			30 863 182	42 411 844	

Note 13 – Bundne fond (BRF § 5-13 a)

Bundne fond	Beholdning 01.01.2021	Avsetninger	Bruk	Beholdning 31.12.2021
Gjulems minnefond – velferdstiltak for eldreomsorgen	1 621 478	5 683		1 627 161
Ubrukte midler boligtilskudd til etablering	1 601 432			1 601 432
Ubrukte midler tilskudd til tilpasning	566 904			566 904
Erling Nærby's testamentariske gave	2 244 036		2 200 000	44 036
Erling Nærby's gave – til Skautun sykehjem	680 684			680 684
Bredbånd - Øst og vest i bygda	0	4 700 000		4 700 000
Kompetanse- og innovasjonstilskudd	1 755 474		583 497	1 171 978
Voksne med langvarige og sammensatte behov	273 680	217 232		49 448
Kommunalt rusarbeid – Bedre tjenestetilbud til personer med rusmiddelrelaterte problemer	2 640 000	495 000		2 145 000
Glomma sør for Øyeren – interkommunalt miljøprosjekt hvor Rakkestad kommune er vertskommune	3 267 042		280 217	2 986 825
Konfliktdempende tiltak – ulverevir i kommunen	958 000	87 703		870 297
Bundet driftsfond – vann – selvkost i henhold til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg	0	432 481		432 481
Bundet driftsfond – slam – selvkost i henhold til forurensningsloven	1 221 746		309 610	912 136
Bundet driftsfond – byggesak – selvkost i henhold til plan og bygningsloven	540 000	89 653		450 347
Ekstraordinære avdrag startlån – avsetning i henhold til kommuneloven §14-17	5 955 671		4 378 791	1 576 880
Sum bundne fond	23 326 147	6 027 752	7 752 115	21 601 784

Rakkestad kommune har pr. 31.12.2021 79 bundne fond på totalt kr. 26 899 815,-. Fondene som er listet ovenfor utgjør 80,30% av bundne fond.

Det er ingen endring i fondene ubrukte midler boligtilskudd til etablering og tilpasning fordi det ikke har vært innvilget noen søknader på dette.

Det er ingen endring i fondet Erling Nærby's gave til Skautun sykehjem da seksjonsleder avventer bruk til nytt sykehjem er på plass.

Note 14 – Selvkostområder (BRF § 5-13 b)

Tall i 1000 kr	Vann	Avløp	Slam	Renovasjon	Feiing	Byggesak	Oppmåling
A. Direkte driftskostnader	8 087	9 632	2 123	10 924	1 283	1 941	1 095
B. Henførbare indirekte driftskostnader	296	320	78	280	67	67	58
C. Kalkulatoriske rentekostnader	663	1 339	27	94	22		2
D. Kalkulatoriske avskrivninger	1 517	3 058	3	497	1		17
E. Andre inntekter	-90	-919	-1	-981	-3	-25	-223
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D+E)	10 473	13 430	2 230	10 814	1 370	1 983	949
G. Gebyrinntekter	11 598	11 458	1 900	10 812	1 714	2 061	761
H. Årets selvkostresultat (G-F)	1 125	-1 972	-330	-2	344	78	-188
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd	1 125	0		0	344	78	
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	1 972	330	2			
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0	0	0	-188
L. Saldo selvkostfond per 1.1 i rapporteringsåret	-690	1 225	1 222	344	29	540	0
M. Alternativ kostand ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	-3	5	21	7	4		
N. Saldo selvkostfond per 31.12 i rapporteringsåret (L+M+I+J)	432	-742	913	349	377	618	0
Nøkkeltall							
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	110,74%	85,32%	85,20%	99,98%	125,11%	103,93%	80,21%
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I+J))*100	100,00%	100,00%	100,01%	100,00%	100,00 %	100,00%	80,21%

Selvkostresultatet for gebyrområdene over en tidsperiode på 5 år

Tall i 1000 kroner	Over- (+)/underskudd(-) 2021	Over- (+)/underskudd(-) 2020	Over- (+)/underskudd(-) 2019	Over- (+)/underskudd(-) 2018	Over- (+)/underskudd(-) 2017
Utvikling i selvkostresultatet					
Vann	1 125	-1 386	-576	-520	-1 364
Avløp	-1 972	-3 271	-255	-853	-1 591
Slam	-330	670	-675	418	-30
Renovasjon	-2	-2 139	388	-413	917
Feiing	344	437	-269	-155	-261
Byggesak	78	638	-6	400	-79
Oppmåling	-188	-389	-415	89	-341

Fondsutvikling over en tidsperiode på 5 år

Tall i 1 000 kroner	2021	2020	2019	2018	2017
Utgående balanse i fond					
Vann	432	-690	696	1 250	1 734
Avløp	-742	1 225	4 457	4 608	5 342
Slam	912	1 221	539	1 194	753
Renovasjon	349	345	2 464	2 024	2 385
Feiing	377	28	-406	-131	155
Byggesak	618	540	0	0	0

Note 15 – Salg av finansielle anleggsmidler (BRF § 5-13 c)

Det er ikke solgt finansielle anleggsmidler i 2021.

Note 16 – Ytelser til ledende personer (BRF § 5-13 d)

Lønn og godtgjørelse til rådmann og ordfører

Tekst	Regnskapsåret	Forrige år
Lønn til rådmann ekskl. pensjonsavtale	1 276 788	1 178 190
Lønn til rådmann for verv i kommunal sammenheng (AS, KF, IKS, stiftelser etc.)	0	0
Godtgjørelse til ordfører ekskl. pensjonsavtale	938 597	938 597
Godtgjørelse til ordfører for verv i kommunal sammenheng (AS, KF, IKS, stiftelser etc.)	0	0

Rådmannen har en årslønn på kr. 1 276 788 pr. år fra 1.5.2021 – tilsvarende 12G. I tillegg har rådmannen tjenestetelefon og to avisabonnement dekket av Rakkestad kommune.

Det er ikke inngått etterlønsavtale med rådmannen.

Rakkestad kommune har inngått lederavtale med rådmannen.

Rådmannen er regulært medlem av tjenestemannspensjonsordningen i Kommunal Landspensjonskasse.

Ordfører sin godtgjørelse er ikke endret siden 01.01.2020 da den følger av endringer i lønn for stortingsrepresentanter. Avlønning stortingsrepresentanter har vært «frost» gjennom pandemien.

Ordføreren har tjenestetelefon dekket av Rakkestad kommune.

Ordføreren har tidligere vært medlem av ordførerpensjonsordningen i Kommunal Landspensjonskasse. Dette er endret til allmenn tjenstepensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse fom 2014.

Dersom ordføreren ikke fortsetter i vervet etter nyvalg, tilkommer vedkommende den faste godtgjørelsen i 1,5 måneder etter fratredelsen. Dersom vedkommende ikke har næringsinntekt, vil den faste godtgjørelsen kunne vare i inntil 3 måneder etter fratredelsen.

Note 17 – Godtgjørelser til revisor (BRF § 5-13 e)

Kommunens revisor er Østre Viken kommunerevisjon IKS

Godtgjørelse til revisor	2021	2020
Revisjon	1 285 071	989 496
Rådgivningstjenester	0	0
Samlet godtgjørelse	1 285 071	989 496

Note 18 – Investeringsprosjekter

Prosjekt	Prosj. nr.	Oppstarts-år	Antatt ferdigstillelser-år	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Regnskapsført tidligere år	Sum regnskapsført
KLP - egenkapitalinnskudd	90000	Årlig		1 407 586	1 425 000		1 407 586
IKT – felles	90003	Årlig		2 619 601	2 600 000		2 619 601
IKT - skole - Innkjøp av pc'er til åttende trinn	90005	Årlig		575 964	560 000		575 964
Kommunale veier m.m. - Påkostninger	90015	Årlig		2 828 832	3 308 000		2 828 832
Vann- og avløpsinvesteringer	90017	Årlig		15 164 291	18 500 000		15 164 291
Kjøp av utleieboliger	90032	Årlig		5 199 970	5 500 000		5 199 970
Investeringsstilskudd - Rakkestad sogn	90041	Årlig		500 000	500 000		500 000
Kjøp av aksjer	90065	Årlig		2 150	102 000		2 150
Harlemåsen boligområde	90082	2019	2022	8 340 115	9 500 000	4 619 540	12 959 655
Oppvekstseksjonene - Utstyr	90092	Årlig		119 663	200 000		119 663
Brann- og redningsvesenet - Utstyr	90095	Årlig		100 950	200 000		100 950
TML – Utstyr	90097	Årlig		1 917 570	1 900 000		1 917 570
Rakkestad kulturskole	90100	2016	2022	21 166 355	24 164 000	3 243 664	24 410 019
Grytelandstjernet - Friluftsområde	90114	2018	2022	-129 456	425 000	684 554	555 098
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	90121	2018	2026	1 514 210	4 000 000	3 667 333	5 181 543
Helse- og omsorgsseksjonene - Utstyr	90129	Årlig		103 892	400 000		103 892
Bredbånd - Tiltak	90141			0	500 000		0
Statlige Covid 19 - Tiltak - Bygg og andre anlegg	90146	2020	2021	2 157 261	2 083 000	-322 570	1 834 691
Fagfornyelsen	90149			0	500 000		0
Rakkestad kulturskole - Fase II - Kinosal	90150	2021	2022	3 449 099	4 800 000		3 449 099
Rådhusplassen	90152	2021	2021	5 000 640	3 600 000		5 000 640
Kjøp av næringsareal	90153	2021	2021	2 500 000	2 500 000		2 500 000
Rudskogen Næringsområde og kommunen - framføring av strøm	90154	2021	2021	4 252 489	5 100 000		4 252 489
Justeringsavtale - Bjørnstad Bygg Utvikling AS	90157	2021	2021	-22 928	0		-22 928
Justeringsavtale – Sagveien 17 Rakkestad AS	90158	2021	2021	-12 528	0		-12 528
Budsjettreserver	99997			0	6 000 000		0
Salg av eiendommer	99998	Årlig		-1 832 786	-8 767 000		-1 832 786
Sum				76 922 942	89 600 000	11 892 522	88 815 462

	Regnskap 2021	Budsjett 2021
Sum investeringsresultat	76 922 942	89 600 000
Finansresultat:		
Avdrag på lån til videreutlån	8 137 472	9 000 000
Videreutlån	31 507 811	26 000 000
Avsetning til bundne investeringsfond	1 576 880	0
Bruk av lån	-74 442 633	-89 600 000
Bruk av lån til videreutlån	-26 000 000	-26 000 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-46 835	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-9 177 397	-4 000 000
Salg av aksjer/andeler	0	0
Bruk av ubundne fond	0	0
Bruk av bundne fond	-6 278 240	-5 000 000
Overføring fra driftsregnskapet	-2 200 000	0
Sum finansresultat	-76 922 942	-89 600 000
Udekket i investeringsregnskapet	0	0

Note 19 – Konsolidert regnskap

Rakkestad kommune har ikke konsolidert regnskap.

Årsberetning 2021

Saksnr. **22/345**
Dato: **10.02.2022**

Journalnr. **3089/22**

Arkiv **210**

Innhold

KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR.....	1
SAMFUNN OG STATISTIKK	2
ØKONOMISK RESULTAT	12
DRIFTSREGNSKAPET	17
INVESTERINGSREGNSKAPET	27
BALANSEREGNSKAPET	29
FINANSFORVALTNING	32
LIKESTILLING, INTERNKONTROLL OG ETISKE PRINSIPPER (KL14-7).....	37
SYKEFRAVÆR, ÅRSVERK OG ANSATTE	40
KOMMUNEDIREKTØR OG STABER	43
OPPVEKST OG KULTUR.....	46
NAV RAKKESTAD.....	52
HELSE OG OMSORG	54
TEKNIKK, MILJØ OG LANDBRUK	62
NÆRINGSTILTAK	64
KIRKER OG TROSSAMFUNN	64
FELLESUTGIFTER OG FELLESINNTEKTER	65

Kommunedirektørens kommentar

Kommunene har nylig avlagt sine regnskaper for 2021.

På grunn av i hovedsak høyere skatteinntekter enn forventet, er resultatene gjennomgående historisk gode. De ble på 4,2 prosent av brutto driftsinntekter. Rakkestad kommune har skatteinntekter i samme størrelsesorden som andre kommuner. Like fullt er resultatet nærmest historisk svakt. Det ble på bare 0,4 prosent av brutto driftsinntekter. En utvikling som startet opp i 2020 og forsterket seg i 2021, vil slå enda kraftigere ut i 2022. Det er urovekkende.

På bare et par år, har Rakkestad kommune gått fra stabile resultater over landsgjennomsnittet til knapt økonomisk balanse. Det er over tid ikke bærekraftig. Utviklingen må snus i 2022 og 2023.

Kommunedirektøren trekker fram de viktigste årsaker til at det går i feil retning:

En følge av kommunereformen i 2014 – 2020 og nytt inntektssystem fra 2017, er at Rakkestad kommune (kommuner mellom 5 000 og 10 000 innbyggere i sentrale strøk) over år har en langt svakere vekst i brutto driftsinntekter enn gjennomsnittet av kommuner. Forskjellen ble på 3,08 prosent bare for 2021. Det utgjør ca. kr. 23 500 000.

Med den nye kommuneloven (trådte i kraft 1.1.2020), må kommunen nedbetale sine lån hurtigere enn etter det tidligere regelverket. Det medfører en effekt på 7 – 8 millioner kroner pr. år.

En rekke enkelttiltak og enkeltsaker – som enten ikke håndteres innen ordinære budsjetttrammer eller det kjøpes tjenester til eksternt – har oppstått i barnevern, psykisk helse og rus, hjemmetjenestene, sykehjemmet og bo- og aktivitetssenter i spesielt 2021. Det samlede omfanget er p.t. på ca. kr. 26 500 000 pr. år. I øyeblikket belaster disse tiltakene kommuneøkonomien svært tungt.

Kommunedirektøren påpeker at utviklingen som beskrevet, medfører at kommunen har gått fra å ha resultater på mellom 20 og 30 millioner kroner i 2015 – 2019 til økonomisk ubalanse på mellom 20 og 30 millioner kroner i 2022.

Rakkestad kommune er nødt til å endre og omstille virksomhet i en størrelsesorden 30 – 40 millioner kroner p.a. i 2022 og 2023, for å reetablere økonomisk balanse og unngå å havne på robeklisten i løpet av to – tre år.

Budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025 trekker opp strategi og tiltak for å rette opp situasjonen: *Enkelttiltak og enkeltsaker som nevnt ovenfor – omfang ca. 26,5 millioner kroner p.a. – må tas ned og elimineres (i alle fall inntil 80 prosent) i 2022.*

Andre endringer og omstillinger i kommunens virksomhet – totalt ca. kr. 17 700 000 – for 2022 og 2023.

Kommunedirektøren peker i denne redegjørelse på de helt avgjørende kommunale utfordringer i de kommende to årene. De utgjør suksesskriteriene for komme ut av de økonomiske vanskelighetene med et stående hopp.

Rakkestad kommune må ha dette som det absolutte fokusområde i 2022 og 2023.

Rakkestad, 29.3.2022,

Alf Thode Skog,
Kommunedirektør

Samfunn og statistikk

Befolkningsutvikling

Rakkestad kommune hadde denne befolkningsutviklingen i 2000 – 2022:

År	Fødsels- overskudd	Netto innflytting	Befolknings- vekst	Prosentvis vekst	Folketall
2000	-4	0	-3		7 093
2001	-5	28	23	0,96 %	7 161
2002	-3	5	2	-0,11 %	7 153
2003	-16	56	40	0,91 %	7 218
2004	-4	-8	-12	0,19 %	7 232
2005	4	7	11	0,68 %	7 281
2006	-6	6	-8	1,17 %	7 366
2007	-1	24	25	0,84 %	7 428
2008	-9	42	31	1,17 %	7 515
2009	1	-23	-23	-0,25 %	7 496
2010	-12	-18	-30	0,28 %	7 517
2011	13	21	35	1,12 %	7 601
2012	8	37	41	1,28 %	7 698
2013	-9	22	14	2,10 %	7 860
2014	0	-17	-15	1,45 %	7 974
2015	1	3	3	0,58 %	8 020
2016	-1	62	61	0,80 %	8 084
2017	-6	-3	-8	1,10 %	8 173
2018	-7	-14	-22	0,35 %	8 202
2019	-8	32	24	0,34 %	8 230
2020	0	-22	-19	0,30 %	8 255
2021	-1	0	3	-0,40 %	8 222
2022	-17	58	42	1,09 %	8 312
SUM	-82	298	215	15,95 %	

Folketallet per 1. januar 2022 er 15,11 prosent – 1 094 personer – høyere enn for tjue år siden.

For Norge og regionalt er befolkningsutviklingen prognostisert en god del bedre enn for Rakkestad kommune. Det gir konsekvenser for kommunens inntektsutvikling. Kommunedirektøren vurderer det som utfordrende for lokalsamfunnets utvikling og framgang. Rakkestad kommune får mindre ressurser disponibel for sin virksomhet. Potensialet for private og andre offentlige tilbud reduseres. Det er hemmende for Rakkestadsamfunnet på lengere sikt.

Befolkningsvekst

Hele befolkningsøkningen skyldes netto innflytting (innenlands flytting og innvandring).

Rakkestad kommune har et fødselsunderskudd på 82 mennesker i 2000 – 2022. Det er økende. For tidsrommet 2018 – 2022 utgjør det 33 personer.

Omkring halvparten av folketalstigningen refererer seg til innvandring. Det omfatter i første rekke arbeidsinnvandring fra EØS-området og bosetting av flyktninger. Den siste tiden har asyltilstrømmingen til landet vært lav, færre flyktninger bosettes og netto arbeidsinnvandring er på et annet nivå enn for få år siden. Dette ser ut til å forandre seg med Ukrainasituasjonen.

Disse elementene vil gi en variabel befolkningsutvikling for Rakkestad kommune og Norge framover. For 2021 vokste innbyggerantallet fra 8 219 til 8 312.

Kommunedirektøren ser på et vedvarende fødselsunderskudd som en bærekraftutfordring for Rakkestadsamfunnet og som i kombinasjon med en risiko for lavere netto innflytting vil kunne resultere i stagnasjon og tilbakegang i folketallet.

Statistisk sentralbyrå beregner som hovedalternativ at Rakkestad kommune vil ha 8 760 innbyggere i 2030 og 9 257 i 2040. Veksten er på henholdsvis 5,4 og 11,3 prosent. Det er en relativ høy vekst sammenlignet med tidligere estimater.

De bærekraftutfordringer som allerede er til stede, ligger med andre ord an til å bli redusert fram mot 2040 ifølge estimatene.

Per 31. desember 2021 var Rakkestad kommune noe på distanse i forhold til Statistisk sentralbyrås prognoser (8 312 versus 8 337 innbyggere). De fremtidige prognosene er:

År	Normal Alternativ	Ikke innvandring	Høy innvandring	Vekst
2022	8 337	8 325	8 353	
2025	8 477	8 449	8 512	1,20
2030	8 760	8 695	8 840	5,38
2035	9 032	8 925	9 173	8,66
2040	9 257	9 104	9 475	11,36

Note: Faktiske tall og prosenter – Prognoser SSB 2022 – 2040.

Etter normalalternativet oppnår Rakkestad kommune en befolkningsvekst på cirka 0,63 prosent per år i de neste 18 årene.

Befolknings sammensetning

Rakkestad kommune hadde denne befolknings sammensetningen fra 2018-2022:

Alder År	Menn					Kvinner					Andel				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
100 år og over	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01
90 - 99 år	25	31	31	28	26	49	50	49	51	48	0,90	0,98	0,97	0,96	0,89
80 - 89 år	134	133	127	123	115	194	193	196	191	192	4,00	3,96	3,91	3,82	3,69
70 - 79 år	321	337	371	403	434	356	372	386	409	419	8,25	8,61	9,17	9,88	10,26
60 - 69 år	537	550	551	528	534	512	532	523	532	541	12,79	13,15	13,01	12,89	12,93
50 - 59 år	567	581	572	598	605	569	552	556	553	554	13,85	13,77	13,66	14,00	13,94
40 - 49 år	613	597	596	584	592	520	527	519	508	509	13,81	13,66	13,51	13,28	13,25
30 - 39 år	492	489	494	479	497	461	457	465	475	490	11,62	11,49	11,62	11,60	11,87
20 - 29 år	451	455	461	474	500	460	444	446	447	430	11,11	10,92	10,99	11,20	11,19
10 - 19 år	524	534	533	512	491	491	503	490	465	482	12,38	12,60	12,39	11,88	11,71
0 - 9 år	470	443	449	439	436	454	449	439	422	416	11,27	10,84	10,76	10,47	10,25
Sum	4 134	4 150	4 185	4 168	4 230	4 068	4 080	4 070	4 054	4 082	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Note: Faktiske tall og prosent.

I forhold til gjennomsnittet av kommuner, er en relativt høy andel av innbyggerne i aldersgrupper 60 – 69 år, 70 – 79 år og 80 – 89 år, og en mindre andel i yrkesaktive alderskategorier (20 til vel 60 år) og yngre årsklasser (0 – 19 år).

Det er en tendens som forsterker seg markert fra år til år, og som med stor tydelighet viser hvilke problemstillinger som kommer til å dominere lokalt i de neste 20 årene.

Tabellen nedenfor dokumenterer det bildet som er beskrevet ovenfor:

Alder År	Rakkestad			Norge		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020
80 år og over	4,8 %	5,1 %	4,9 %	4,2 %	4,5 %	4,3 %
67 -79 år	11,5 %	9,3 %	13,0 %	9,5 %	8,3 %	11,1 %
55 - 66 år	10,7 %	15,7 %	15,9 %	10,7 %	14,1 %	14,0 %
40 - 54 år	22,4 %	21,6 %	20,5 %	20,8 %	21,0 %	20,4 %
25 - 39 år	19,0 %	18,1 %	17,1 %	22,6 %	20,3 %	20,5 %
16 - 24 år	12,0 %	10,6 %	10,7 %	11,0 %	11,6 %	11,1 %
0 - 15 år	19,6 %	19,7 %	17,9 %	21,1 %	20,2 %	18,5 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Note: Prosent.

Tyngden av befolkningen ligger i aldersgrupper 55 år og eldre.

De yrkesaktive alderskategorier 20 til 55 år, spesielt 25 til 39 år, er mindre enn i gjennomsnittet av kommuner.

Yngre årsklasser 0 til 15 år er lavere, men avviker ikke mye fra tall for landet. Det er demografisk sett en styrke.

Sivilstand

Rakkestad kommunes innbyggere fordeler seg på denne måte etter sivilstand 2005 – 2022:

År	Innbyggere	Ugift	Gift	Skilt	Separert	Enke/-mann	Annet
2005	7 284	44,7 %	40,0 %	6,6 %	1,4 %	7,3 %	0,1 %
2007	7 428	44,9 %	39,5 %	7,0 %	1,4 %	7,1 %	0,1 %
2009	7 496	45,7 %	38,6 %	7,0 %	1,4 %	7,1 %	0,1 %
2011	7 601	45,6 %	38,8 %	7,5 %	1,2 %	6,8 %	0,1 %
2013	7 860	46,4 %	38,2 %	7,5 %	1,2 %	6,7 %	0,1 %
2015	8 020	46,9 %	38,0 %	7,7 %	1,1 %	6,3 %	0,1 %
2017	8 173	47,4 %	37,6 %	7,8 %	1,3 %	5,8 %	0,1 %
2019	8 230	47,6 %	37,3 %	8,1 %	1,3 %	5,7 %	0,1 %
2020	8 255	47,8 %	37,1 %	8,2 %	1,2 %	5,6 %	0,0 %
2021	8 222	48,0 %	36,7 %	8,7 %	1,3 %	5,3 %	0,0 %
2022	8 312	48,4 %	36,5 %	8,7 %	1,2 %	5,1 %	0,1 %

Note: Prosent.

Tabellen speiler et bilde av en kjent samfunnsutvikling – antallet ugifte og separerte øker, og andelen gifte går nedover.

Dette spiller en rolle for kommunens inntektsgrunnlag, tjenestespekter og planlegging av boligbygging og annet på så vel overordnet som mer detaljert nivå.

Husholdninger

Rakkestad kommunes befolkning fordeler seg på denne måte på husholdninger i 2005-2021:

År	Husholdninger	Aleneboende	Par uten barn	Par m barn (-18 år)	Enslige m barn (-18 år)	Par/enslige m voksne barn	Flerfamilie hushold
2005	3 122	34,4	24,5	22,8	5,0	9,8	3,5
2007	3 204	34,4	25,7	22,4	5,1	8,9	3,5
2009	3 299	36,2	24,9	21,3	5,2	8,7	3,7
2011	3 347	36,6	25,1	21,0	5,0	8,3	3,6
2013	3 443	36,0	26,7	20,6	4,5	8,0	5,0
2015	3 465	34,5	28,1	20,6	4,4	7,4	5,4
2017	3 556	34,8	28,2	20,6	4,5	6,8	5,0
2019	3 635	36,6	27,6	19,9	4,2	6,4	5,4
2021	3 715	37,5	28,4	19,7	3,7	6,2	1,5

Antall og prosent.

I kommunen er det 3 715 husholdninger i dag mot 3 122 i 2005. Det er en økning på 593 enheter (19 prosent) i perioden.

Andelene aleneboende, par uten barn og flerfamiliehusholdninger har vokst, mens det har blitt relativt sett færre i kategoriene par med barn, enslige med barn og par/enslige med voksne barn.

Utviklingen er konsistent med endringene i innbyggernes sivilstand.

I en lengere horisont påvirkes også type boliger som etableres av det bildet som er tegnet i avsnittene ovenfor.

Tabellen illustrerer eierform og bygningstype på eiendom:

Bolig År	Rakkestad		Norge	
	2021	2018	2021	2018
Selveier	69,4	69,5	62,9	62,9
Aksje-/andelseier	9,7	10,7	13,9	13,6
Leietaker	20,9	19,9	23,2	23,6
Sum	100,0	100,1	100,0	100,0

Note: Prosent.

Som en følge av bo- og næringsstruktur, er selveierandel høy og aksje-/andelsandel lav i kommunen. Kategorien leietaker ligger litt under gjennomsnittet for landet.

Innvandrerbefolkningen

Rakkestad kommune har disse andeler innvandrere og etnisk norske i befolkningen:

	Rakkestad			Norge		
	Innbyggere	Innvandrere	Etnisk norske	Innbyggere	Innvandrere	Etnisk norske
2005	7 284	4,7	95,3	4 606 363	7,9	92,1
2007	7 428	5,4	94,6	4 681 134	8,9	91,1
2009	7 496	6,9	93,1	4 799 252	10,6	89,4
2011	7 601	8,1	91,9	4 920 305	12,2	87,8
2013	7 860	10,1	89,9	5 051 275	14,1	85,9
2015	8 020	10,8	89,2	5 165 802	15,6	84,4
2017	8 173	11,4	88,6	5 258 317	16,8	83,2
2019	8 230	11,8	88,2	5 328 212	17,7	82,3
2021	8 221	12,0	88,0	5 391 369	14,8	85,2
2022	8 311	12,5	87,5	5 425 270	15,1	84,9

Note: Antall og prosent.

Endringene de siste 17 årene er store.

I dag har 12,5 prosent av befolkningen innvandrerbakgrunn, mot 4,7 prosent i 2005. Bildet på landsbasis er noe høyere. Rakkestad kommune har likevel en økende innvandrerandel i befolkningen.

Omkring hver åttende innbygger har fremmedkulturell bakgrunn. For det kommunale tjenestetilbudet og samfunnet som en helhet skaper denne utviklingen andre utfordringer. Det bør fanges opp av planlegging både på overordnet og mer detaljert nivå.

Tabellen nedenfor viser innvandrere fordelt på landbakgrunn i Rakkestad kommune pr. 1. januar 2022:

År	Innvandrere	Europa	Nord Amerika	Oseania	Asia	Afrika	Sør-Amerika
2005	345	53,0	0,9	0,0	35,7	8,7	1,7
2007	400	56,8	1,0	0,0	28,5	10,5	3,3
2009	517	58,2	1,2	0,0	25,5	12,6	2,5
2011	612	55,9	2,3	0,0	26,0	14,5	1,3
2013	791	63,3	1,8	0,0	21,5	12,3	1,1
2015	866	70,2	1,6	0,0	17,2	9,8	1,2
2017	928	66,7	1,3	0,0	21,0	9,8	1,2
2019	975	64,2	1,9	0,0	22,6	9,9	1,3
2021	985	66,8	1,2	0,0	21,3	9,2	1,4
2022	1 043	67,5	1,2	0,0	21,5	8,5	1,2

Note: Antall og prosent.

Som en følge av stor arbeidsinnvandring fra land i EØS-området, har andelen innvandrere med europeisk bakgrunn vokst fra 53 prosent til 67,5 prosent på cirka 17 år.

I det samme tidsrommet falt det relative antall asiater fra 35,7 prosent til 21,5 prosent.

Endringene for de øvrige grupper som Nord-Amerika, Afrika og Sør-Amerika er mindre. Andelen av afrikanere økte dog fra 8,7 prosent i 2005 til 12,3 prosent i 2013, men har siden sunket ned til 8,5 prosent. Det henger sammen med asyl- og flykntingtilstrømmingen til Norge og Europa i løpet av noen år.

Rakkestad kommune og Norge kan i de nærmeste årene komme til å merke en effekt av Ukrainakrigen og flyktningene som strømmer på fra dette landet og inn i Vest Europa.

Utdanningsnivå

Rakkestad kommune har sammenlignet med Norge et relativt lavt utdanningsnivå i befolkningen:

Utdanning År	Rakkestad		Norge	
	2020	2018	2020	2018
Grunnskole	33,2	34,3	24,8	25,8
Videregående skole	44,5	44,2	36,9	37,2
Universitet/Høgskole	18,9	19,1	35,3	34,1
Uoppgitt – ikke fullført utdanning				
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0

Note: Prosent.

Ifølge oversikten har 77,7 prosent av innbyggerne grunnskole eller videregående opplæring som den høyeste fullførte utdanning i 2020. Den tilsvarende størrelsen for landet er på 61,7 prosent.

Selv om det er en trend om at en økende andel av befolkningen har høyere utdanning, er utviklingen for Norge sterkere.

Relativt sett kommer Rakkestad kommune altså svakere ut sammenlignet med tidligere år.

Av landets innbyggere har litt over en tredjedel (35,3 prosent) høyere utdanning i 2020, mot 18,9 prosent av kommunens befolkning.

Mye av årsakene til forskjellene ligger i næringsstruktur, som lokalt er dominert av landbruk og industri.

Arbeidsstyrken fordelt på næringer

Rakkestad kommunes arbeidsstyrke fordeler seg på denne måte på næringsgreiner:

Næringer År	Antall personer					Prosent	
	2016	2017	2018	2019	2020	Rakkestad	Norge
Jordbruk, skogbruk og fiske	279	270	278	261	264	6,6	2,4
Sekundærnæringer	991	1 019	1 046	1 070	1 104	27,7	19,7
Varehandel og privat tjenesteyting	1 205	1 205	1 196	1 191	1 158	29,1	37,3
Offentlig administrasjon	176	175	172	196	166	4,2	6,4
Undervisning	243	256	260	267	274	6,9	8,4
Helse- og omsorgstjenester	742	739	741	774	777	19,5	21,0
Personlig tjenesteyting	201	230	227	228	208	5,2	4,0
Ikke oppgitt	48	43	44	45	34	0,9	0,7
Sum	3 885	3 937	3 964	4 032	3 985	100	100

Note: Antall og prosent.

Ifølge statistikk var arbeidsstyrken på 3 985 mennesker pr. utgangen av 2020.

Andelen sysselsatte i primær- og sekundærnæringer er svært høy, og bortimot tilsvarende lav i privat sektor for øvrig og offentlig virksomhet.

Rakkestad kommune har i dag en ganske annen næringsstruktur enn en gjennomsnittskommune. Det påvirker direkte demografi og indirekte inntektsnivå og andre parametere ved befolkningen.

Tabellen viser sysselsettingsgrad totalt og fordelt på aldersgrupper i utvalgte år:

Rakkestad							
År	Sysselsatte	15-19 år	20-24 år	25-39 år	40-54 år	55-66 år	67-74 år
2010	3 832	201	299	1 086	1 332	809	105
2015	3 844	148	285	1 092	1 280	876	163
2018	3 965	177	306	1 122	1 303	852	205
2020	3 987	172	313	1 133	1 315	839	215
2021	4 127	201	334	1 179	1 325	858	230

Norge							
År	Sysselsatte	15-19 år	20-24 år	25-39 år	40-54 år	55-66 år	67-74 år
2010	2 517 001	121 713	219 793	803 354	858 752	455 646	57 743
2015	2 597 065	109 813	212 760	825 637	893 206	480 919	74 730
2018	2 683 448	111 406	217 722	869 711	903 933	499 571	81 105
2020	2 681 540	107 746	214 803	873 269	892 558	512 878	80 286
2021	2 762 176	122 780	225 077	902 816	902 180	526 000	83 323

Note: Antall og prosent.

Antall arbeidstakere økte med 140 personer (3,51 prosent) fra 2020 – 2021.

Sysselsettingsgraden er i dag på 66,43 prosent av innbyggere mellom 15 og 74 år. Det tilsvarende tall for landet er på 68,3 prosent.

Av hele befolkningen er arbeidsdeltakelsen på 50,19 prosent i Rakkestad kommune, mot 51,23 prosent for Norge. Størrelsene er relativt stabile fra 2005.

Lavere yrkesdeltakelse henger nært sammen med at uførhet i Rakkestad kommune og tidligere Østfold fylke (18 – 64 år) er høy og økende.

Tabellen nedenfor illustrerer dette (uførhet):

	Rakkestad			Norge		
	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt
2015	14,83	17,29	16,09	8,29	12,27	10,23
2016	14,38	17,19	15,83	8,29	12,30	10,25
2017	14,49	18,17	16,38	8,40	12,46	10,38
2018	15,39	19,65	17,59	8,64	12,89	10,72
2019	15,66	20,34	18,07	8,91	13,34	11,07
2020	15,79	18,73	17,32	9,00	13,49	11,19

Note: Prosent.

Cirka hver sjettede innbygger i kommunen er ufør, mot cirka hver tiende person på landsbasis. Uførhet blant kvinner er høyere enn blant menn. Næringsstruktur spiller en stor rolle for at en så stor andel av innbyggerne står utenfor arbeidslivet.

Tabellen nedenfor framstiller arbeidsledighet for etnisk norske og innvandrere i 2014 – 2020:

	Rakkestad				Norge			
	Etnisk norske	Vestlige innvandrere	Ikke vestlige innvandrere	Innvandrere samlet	Etnisk norske	Vestlige innvandrere	Ikke vestlige innvandrere	Innvandrere samlet
2014	1,9	5,6	8,3	6,9	1,8	6,5	14,5	9,3
2016	2,1	5,7	7,5	6,5	1,9	5,7	11,1	7,9
2018	1,6	4,2	6,7	5,4	1,5	3,1	6,7	4,7
2020	2,7	7,8	10,5	9,2	2,6	9,8	18,3	13,5

Note: Prosent.

Arbeidsledigheten blant etnisk norske er lav – 2,7 prosent ved utgangen av 2020.

Arbeidsledigheten er langt høyere i innvandrerbefolkningen, spesielt for de med ikke vestlig bakgrunn. Den falt ganske kraftig i denne gruppen i 2014-2018. I 2018-2020 steg den på nytt relativt kraftig. Dette kan skyldes at innvandrerbefolkningen er hardere rammet av koronapandemien enn befolkningen som helhet.

For Rakkestad kommune er utviklingen markert bedre enn på landsbasis.

Tabellen fordeler arbeidsstyrken på privat og offentlig sektor:

	Rakkestad			Norge		
	Sysselsatte	Offentlig	Privat	Sysselsatte	Offentlig	Privat
2005	3 100	22,5	77,5	2 308 000	29,9	70,1
2010	3 831	29,3	70,7	2 516 999	35,3	64,7
2015	3 842	29,7	70,3	2 597 065	35,9	64,1
2020	3 985	30,5	69,5	2 681 541	36,2	63,8
2021	4 127	30,6	69,4	2 762 176	35,6	64,4

Note: Antall og prosent.

Fordi Rakkestad kommune er en utpreget landbruks- og industrikommune, er næringsstrukturen en noe annen enn på landsbasis.

Det resulterer i at en stor andel av arbeidsstyrken, 69,4 prosent versus 64,4 prosent (Norge), er sysselsatt i privat næringsvirksomhet. Forskjellen er markert.

Samtidig ser vi en oppadgående tendens i Rakkestad kommune og nasjonalt med økende grad av offentlig sysselsatte.

Arbeidsmarked

Rakkestad kommune har denne arbeidsstyrken:

	Bedrifter etter næringsområde				
	2014	2016	2018	2020	2022
Jordbruk, skogbruk og fiske	371	381	391	385	372
Bergverksdrift og utvinning	6	6	6	8	9
Industri	64	66	72	76	82
Kraftforsyning	3	5	5	4	4
Vannforsyning, avløp og renovasjon	4	4	3	4	5
Bygge- og anleggsvirksomhet	160	173	168	178	176
Varehandel, reparasjon av motorvogner	108	113	117	115	117
Transport og lagring	58	58	56	55	55
Overnattings- og serveringsvirksomhet	12	11	12	13	13
Informasjon og kommunikasjon	14	14	17	14	15
Finansiering og forsikring	3	4	4	5	6
Omsetning og drift av fast eiendom	123	132	146	162	165
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	57	56	64	60	70
Forretningsmessig tjenesteyting	37	45	41	43	51
Offentlig administrasjon og forsvar, trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	14	14	13	12	11
Undervisning	13	20	26	21	22
Helse- og sosialtjenester	67	72	79	73	70
Kultur, underholdning og fritid i alt	24	19	19	24	21
Personlig tjenesteyting	32	31	33	26	29
Uoppgitt	1	0	1	2	14
Total	1171	1224	1273	1280	1307

Note: Antall.

Oversikten forteller ikke noe om antall arbeidsplasser og omsetning i de forskjellige virksomheter.

Jordbruk, skogbruk, fiske, industri med mer, bygg- og anleggsaktivitet, varehandel og forretningsmessig tjenesteyting dominerer i det lokale næringslivet.

Det bekrefter inntrykket av Rakkestad kommune som en landbruks- og industrikommune og det underbygger for den saks skyld også det demografiske bildet som er tegnet av lokalsamfunnet. Fra 2014 – 2022 vokste antall bedrifter i kommunen med 11,6 prosent.

Tabellen viser arbeidstakere med bosted og arbeidssted i Rakkestad kommune og pendlere inn og ut av kommunen:

	Sysselsatte - Arbeider i kommunen	Sysselsatte - Bor i kommunen	Pendlere - Ut av kommunen	Pendlere - Inn til kommunen	Pendlings- Balanse
2015	3 011	3 841	1 346	815	-531
2018	3 227	3 966	1 502	1 071	-431
2020	3 279	3 987	1 827	1 121	-706
2021	3 272	4 125	1 959	1 110	-849

Note: Antall.

Netto utpendling av arbeidstakere (fra bosted i Rakkestad kommune til arbeidssted i annen kommune) har økt med 531 personer i 2015 til 849 mennesker i 2021.

Det er mot Nedre Glommaregionen (Sarpsborg og Fredrikstad) og Indre Østfoldregionen (Eidsberg og Askim) at pendlerstrømmen er høyest.

At netto utpendling mot særlig Indre Østfoldregionen har vokst, henger nært sammen med at Nortura flyttet sitt produksjonsanlegg for hvitt kjøtt fra Rakkestad til Hærland for seks – sju år siden.

Brutto inntekt, formue, gjeld og skatt pr. innbygger

For Rakkestad kommune og Norge utgjør gjennomsnittlig brutto inntekt, formue, gjeld og fastsatt skatt pr. innbygger:

År	Rakkestad				Norge			
	Bto inntekt	Formue	Fastsatt skatt	Gjeld	Bto inntekt	Formue	Fastsatt skatt	Gjeld
2011	339 600	767 100	77 100	559 700	376 300	829 400	95 200	597 800
2013	363 200	860 600	82 500	602 400	407 100	935 300	103 300	667 600
2015	408 600	964 100	94 900	640 100	442 300	1 093 200	112 300	730 000
2017	404 000	1 074 600	91 800	673 200	452 000	1 248 500	113 600	792 500
2019	438 900	1 140 400	99 800	712 600	483 300	1 333 800	121 600	850 600
2020	444 200	1 158 600	102 200	725 100	497 100	1 386 300	126 400	875 100

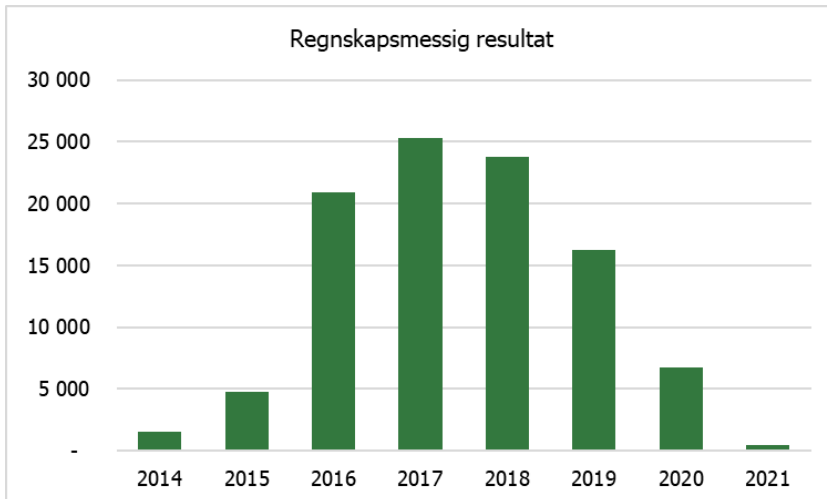
Note: Kroner.

Som konsekvens av først og fremst næringsstruktur og demografi er brutto inntekt, formue, gjeld og skatt pr. innbygger lavere enn for landet. Det resulterer i at skattegrunnlaget er under gjennomsnittet for kommunene. Rakkestad kommune er avhengig av eiendomsskatt, utjevning av inntekter og statlige overføringer for å oppnå et tilstrekkelig ressursgrunnlag. Med nytt kommunalt inntektssystem fra 2017 og ny kommunestruktur i 2020 forsterker dette bildet seg framover. Forskjellene vokste også i 2005 – 2020.

Økonomisk resultat

Regnskapsmessig resultat

Rakkestad kommune hadde et mindreforbruk eller overskudd i driftsregnskapet på kr. 495 160 i 2021. Det er en stor reduksjon på bare noen få år. Situasjonen som den er i dag er svært bekymringsfull.

Note: Tall i tusen kroner. Tallene før 2020 er korrigert for bruk og avsetning av disposisjonsfond.

I 2015 – 2020 var kommuneøkonomien relativt god og stabil. Nå har det strammet seg til. Fra 2020 nærmest i null. Et mindreforbruk avsettes til disposisjonsfondet. Grafen viser utviklingen fra 2014.

Kommunene hadde i 2021 historisk gode resultater i form av netto driftsresultat og regnskapsmessig mindreforbruk/overskudd. Rakkestad kommune oppnådde derimot nærmest historisk svake resultater, i hovedsak på grunn av kostbare enkelttiltak og enkeltsaker i psykisk helse og rus, barnevern, hjembaserte tjenester, sykehjemmet og bo- og aktivitetstjenester. Det er gjenstand for tiltak i 2022 og 2023.

Koronapandemien

Koronapandemien slo for alvor inn over Norge den 12. mars 2020. Rakkestad kommune har i oppgave å håndtere og bekjempe viruset i sitt område.

Ordfører og kommunedirektør satte kriseledelse og krisestab 15. mars 2020. Den ble avviklet 17. februar 2022.

Viktige koronaoppgaver har vært:

- Forvaltning av sentrale og lokale forskrifter og annet regelverk under pandemien.
- Informasjonsvirksomhet.
- Regulering av nærings-, organisasjons- og samfunnslivet som helhet innen faktiske og formelle rammer under pandemien.
- Forvaltning av statlig bevilgede kompensasjonspakker overfor næringslivet og andre i senere faser av pandemien.
- Testing av innbyggere og andre for smitte av viruset.
- Drift av et eget kommunalt legekontor (bemannet av lege og sykepleier) for brukere/pasienter med øvre luftveissymptomer fram til 1. juli 2021
- Sporing av smitte i befolkningen og lokalsamfunnet fram til årsskiftet 2021-2022.
- Organisering av karantene for nærkontakter og mulige smittede fram til årsskiftet 2021-2022.
- Isolasjon av smittede i de tilfeller kommunen har ansvar for det fram til årsskiftet 2021-2022.
- Drift av barnehage, skole samt helse og omsorg i en pandemisituasjon.

- Drift av andre kommunale virksomheter.
- Vaksinasjon av befolkningen

Utgifter til koronapandemien er regnskapsført med følgende utgifter. Det tas forbehold om at tallene kan være høyere da det kan være koronarelaterte utgifter som ikke er ført med prosjektkode i regnskapet.

Koronarelaterte utgifter

	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Budsjett 2021	Avvik 2021
Stabsenheter	148 763	71 088	100 000	28 912
Kommunedirektørens team	3 117 337	4 132 315	7 000 000	2 867 685
NAV	203 530	0	0	0
Grunnskole	626 715	918 456	1 000 000	81 544
Barnehage	1 030 102	257 385	350 000	92 615
Familiesenter	312 654	381 753	450 000	68 247
Skautun	3 382 511	3 840 124	4 620 000	779 876
Hjembaserte tjenester	2 009 065	3 804 821	3 670 000	-134 821
BOAK	1 680 705	1 439 933	1 760 000	320 067
Kommunikasjon og kultur	312 816	820 896	650 000	-170 896
Teknikk, miljø og landbruk	634 873	853 899	1 000 000	146 101
Sum	13 459 071	16 520 670	20 600 000	4 079 330

Rakkestad kommune har mottatt 16,2 millioner kroner i rammetilskudd i 2021 knyttet til koronapandemien. Seksjonene er styrket med 20,6 millioner kroner gjennom året.

Vaksinering covid 19

	Regnskap 2021
Stabsenheter	995
Kommunedirektørens team	3 092 682
Kommunikasjon og kultur	83 012
Sum	3 176 689

Kommunen har mottatt 2,8 millioner kroner til vaksinering, dette er ikke budsjettert.

Økonomiske nøkkeltall

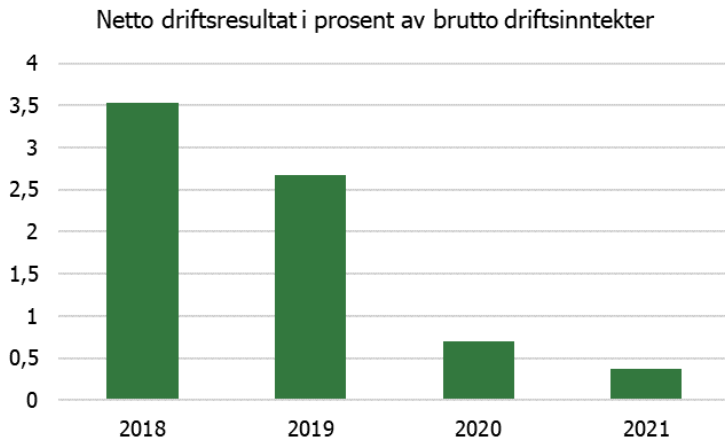
Rakkestad kommune har fastsatt disse finansielle nøkkeltall for kommunen:

- Netto driftsresultat – Minst 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.
- Resultatgrad II - Netto driftsresultat korrigert for bruk og avsetning til bundne driftsfond bør enkelte år utgjøre 2 prosent og minimum 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfond – Minst 10 prosent av brutto driftsinntekter.
- Netto lånegjeld – Ikke overstige 85 prosent av brutto driftsinntekter.
- Likviditet – Arbeidskapital bør overstige 20 prosent av brutto driftsinntekter.

Det er bare disposisjonsfondet som i 2021 oppfyller de finansielle målsettinger kommunen har satt.

For netto driftsresultat, netto lånegjeld og likviditet er resultatene svakere. Både i budsjett 2021 og økonomiplan 2021 – 2024 og budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025 er det ytterligere tematisert og problematisert. Tiltak forberedes og settes etter hvert ut i livet.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er overskudd/underskudd på driftsregnskapet. Det framkommer etter at samtlige drifts- og finansielle kostnader er dekket inn. Netto driftsresultat er kommunens driftsreserver eller buffer mot økende utgifter og/eller sviktende inntekter for en kortere periode (0 – 1 år). Det er den mest relevante indikator for å beskrive bærekraft og robusthet i kommuneøkonomien. Rakkestad kommune har disse netto driftsresultater i 2018 – 2021:

År	2018	2019	2020	2021
Netto driftsresultat i kroner	24 491	19 240	5 178	2 888
Netto driftsresultat av brutto driftsinntekter i prosent	3,53	2,67	0,70	0,37

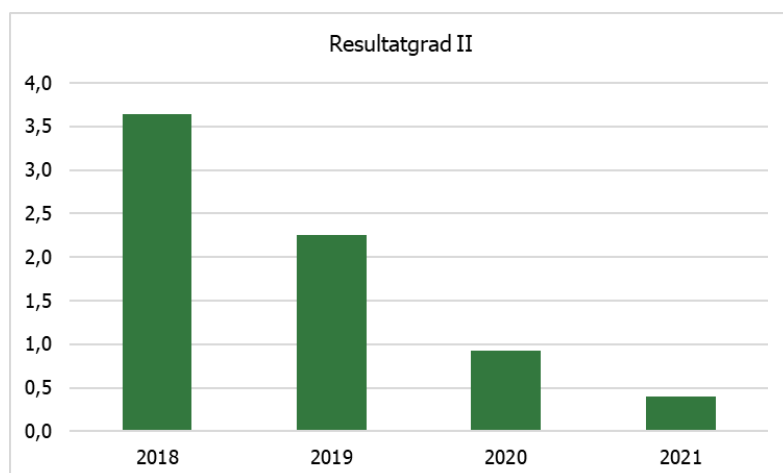
Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi tilrår at nivået på netto driftsresultat over tid bør være over 1,75 prosent av brutto driftsinntekter for å oppfylle kravene til en bærekraftig, sunn og solid kommuneøkonomi. Rakkestad kommune har oppnådd slike resultater i 2015 til 2019. De siste to årene er den økonomiske balansen vesentlig forverret. Netto driftsresultat ble på 0,37 prosent av brutto driftsinntekter. Gjennomsnittlig netto driftsresultat for kommunene i Norge eksklusiv Oslo var på 4,2 prosent i 2021. Rakkestad kommune har et vesentlig svakere netto driftsresultat enn resten av landet.

Hovedårsaken til denne utviklingen er som følger:

- Lav nominell vekst og realnedgang i rammeoverføringer 2018 – 2021.
- Store utgiftsøkninger relatert til:
  - o Opptrappingsplanene for psykisk helse- og rusomsorgen.
  - o Barnevern – Nye omsorgsovertakelser og plasseringer av barn utenfor hjemmet.
  - o Omsorg for eldre og vanskeligstilte mennesker – nye midlertidige og varige tiltak i først og fremst Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og Bo- og aktivitetstjenester.
- Ny kommunelov medfører at kommunen må betale 7 - 8 000 000 mer i avdrag på sine lån per år enn tidligere.
- Svekket eiendomsskatteordning for boliger og fritidseiendommer.
- En sannsynlig mer kostnadskrevede koronapandemihåndtering enn i kommuner flest.

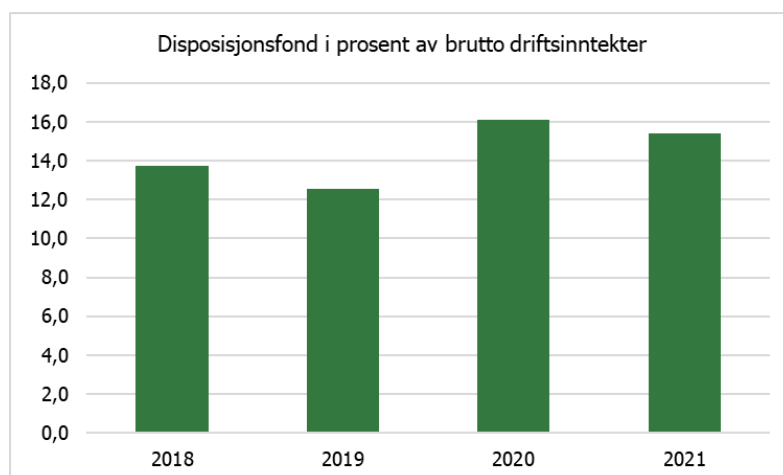

Resultatgrad II

I resultatgrad II er netto driftsresultat korrigeret for bruk av og avsetning til bundne driftsfond. Det ligger under målsetningen i 2021.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er kommunens driftsreserver og buffer mot økende utgifter og sviktende inntekter for en periode på 1 – 3 år. Det må stå i et visst forhold til brutto driftsinntekter slik at det gir bærekraft, forutsigbarhet og stabilitet i økonomien. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi mener at fondet bør utgjøre minimum 10 prosent av de samlede driftsinntekter til enhver tid.

Rakkestad kommunes disposisjonsfond var på 118 892 487 kroner pr. 31. desember 2021. Det er 15,4 prosent av brutto driftsinntekter.

Etter nye regler for budsjett- og regnskapsføring, avsettes mindre forbruk eller overskudd i driftsregnskapet automatisk til disposisjonsfondet.

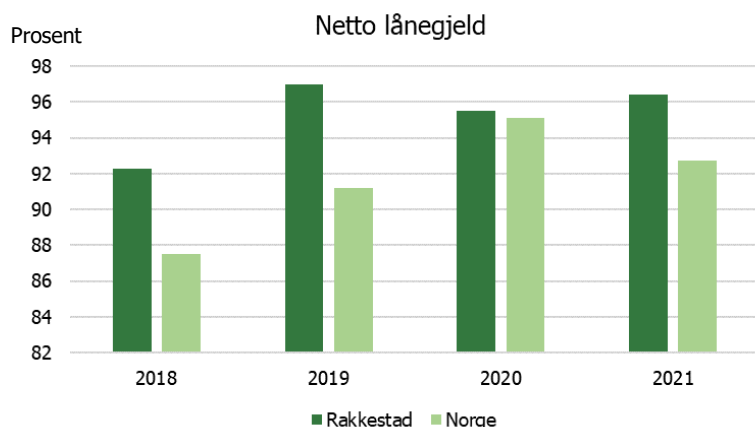
I tidsrommet 2018 – 2021 har disposisjonsfondet utviklet seg som følger:

År	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond i kroner	95 383	90 124	118 397	118 892
Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter	13,7	12,5	16,1	15,4

Kommunedirektøren påpeker viktigheten av at disposisjonsfondet framover anvendes i samsvar med sitt formål. Det bidrar til å etablere bærekraft, forutsigbarhet og stabilitet i kommunens virksomhet.

Politisk nivå bør ikke dekke verken midlertidige eller permanente tiltak av disse midlene. Rakkestad kommune må fortsette å prioritere slike oppgaver innen sine ordinære drifts- og investeringsrammer.

Utvikling i netto lånegjeld

Langsiktige lån – eksklusive lån til videreutlån – i forhold til brutto driftsinntekter. Denne gjeldsgraden bør ikke overstige 85 prosent i budsjett- og økonomiplanperioden. Målsetningen om at netto lånegjeld ikke skal overstige 85 prosent av brutto driftsinntekter er ikke oppfylt i 2021.

Likviditet

Arbeidskapitalen er svært viktig for en kommunes driftseffektivitet og kortsiktige finansielle tilstand.

Enkelt forklart er arbeidskapital en måleenhet som sier noe om kommunens disponible likviditet etter at alle kortsiktige gjeldsforpliktelser er gjort opp og alle kortsiktige fordringer er krevd inn.

Dette nøkkeltallet angir dermed hvor mye kapital som er tilgjengelig på kort sikt (12 måneder fram i tid) og som kan benyttes til løpende drift, betaling av finanskostnader og investeringer.

Rakkestad kommune har alltid hatt relativt svak arbeidskapital. Den er styrket i de siste årene på grunn av bra regnskapsresultater og avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfondet.

Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter.

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	14,50	15,30	16,80	14,7
Norge	21,70	20,60	22,4	23,0

Målsetningen om at arbeidskapitalen utgjør minst 20 prosent av brutto driftsinntekter ikke oppfylt i 2021.

Driftsregnskapet

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	314 211 328	294 861 000	281 998 000	295 873 183
2 Inntekts- og formuesskatt	234 728 483	232 684 000	227 975 000	218 725 250
3 Eiendomsskatt	26 707 985	26 716 000	25 816 000	29 783 621
4 Andre skatteinntekter	8 132	0	0	8 132
5 Overføringer og tilskudd fra andre	8 373 196	7 307 200	7 861 200	11 241 333
6 Overføringer og tilskudd fra andre	96 355 312	38 276 441	37 684 741	92 382 436
7 Brukerbetalinger	25 212 360	27 348 957	27 348 957	25 382 629
8 Salg- og leieinntekter	65 595 094	63 617 351	64 967 351	62 266 552
9 Sum driftsinntekter	771 191 890	690 810 949	673 651 249	735 663 135
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	400 862 884	375 627 437	365 435 921	381 843 405
11 Sosiale utgifter	97 576 477	98 690 276	97 445 531	91 011 831
12 Kjøp av varer og tjenester	189 803 974	183 268 627	153 392 188	179 426 194
13 Overføringer og tilskudd til andre	42 884 033	27 012 118	26 561 118	37 842 297
14 Avskrivninger	37 224 904	37 224 904	32 555 651	33 500 530
15 Sum driftsutgifter	768 352 272	721 823 362	675 390 409	723 624 256
16 Brutto driftsresultat	2 839 618	-31 012 413	-1 739 160	12 038 879
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	2 019 235	1 909 000	1 909 000	2 918 228
18 Utbytter	6 217 301	6 700 000	6 700 000	1 625 569
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
20 Renteutgifter	15 250 141	16 630 000	11 030 000	17 186 390
21 Avdrag på lån	30 163 124	30 662 000	30 662 000	27 719 315
22 Netto finansutgifter	-37 176 729	-38 683 000	-33 083 000	-40 361 907
23 Motpost avskrivninger	37 224 904	37 224 904	32 555 651	33 500 530
24 Netto driftsresultat	2 887 793	-32 470 509	-2 266 509	5 177 502
Disp. eller dekning av netto driftsresultat				
25 Overføring til investering	-2 200 000	-500 000	-500 000	-55 495
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-192 632	55 509	55 509	1 660 091
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-495 161	32 915 000	2 711 000	-28 273 249
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk	0	0	0	21 491 152
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-2 887 793	32 470 509	2 266 509	-5 177 502
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Frie inntekter

Frie inntekter (skatter, inntektsutjevnerende tilskudd og rammeoverføringer) er kommunens viktigste ressurser.

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Revidert budsjett	Avvik
Skatteinntekter	234 728	232 684	2 044
Rammetilskudd og inntektsutjevning	314 211	294 861	19 350
Eiendomsskatt	26 708	26 716	- 8
Sum	575 648	554 261	21 387

De frie inntektene endte opp med 575,6 millioner kroner i 2021. Det er 21,4 millioner kroner og 3,8 prosent høyere enn budsjett. Det er inntektsutjevningen som utgjør den største merinntekten, men det er også noe merinntekter på skatt i forhold til revidert budsjett.

Fordeling av skatteinntektene utføres av staten og kommunen justerer sine inntektsbudsjetter basert på informasjonen en får fra staten. Når økte skatteinntekter først blir varslet på slutten av året (november-desember), er det ikke mulig å regulere budsjettet i tråd med faktiske skatteinntekter. Økte skatteinntekter er åpenbart positivt for det endelige driftsresultatet.

I 2021 utgjorde de frie inntektene 70,74 prosent av det samlede budsjettet. Den tilsvarende størrelse var 69,82 prosent i 2020.

Kommunene kan i prinsippet selv prioritere hvordan de vil anvende disse ressursene. Virkeligheten er gjennomgående annerledes.

Staten målsetter og regulerer i økende grad kommunenes anvendelse av midlene. Det resulterer i at handlingsrommet til å utvikle og bygge ut tilbud og tjenester på lokale premisser begrenses sterkt. Rakkestad kommune har på grunn av sin demografi og levekår enda relativt høye frie inntekter per innbygger.

Dette er i kontinuerlig endring. Med kommunereform og nytt inntektssystem øker disse inntektene nå regulært svakere enn i gjennomsnittet av kommunene.

Koronapandemien medfører et unntak i den utviklingen som beskrevet. Rakkestad kommune oppnådde bra uttelling i de tildelte midlene fra staten for bekjempelse av viruset. Det har et motstykke i høye lokale kostnader til formålet. Den økonomiske handlefriheten har dermed regulært ikke blitt noe større.

Tabellen viser de frie inntekter i 2018 – 2021:

	2018		2019		2020		2021	
	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst
Rakkestad	57 730	2,52	59 648	3,32	62 588	4,93	66 042	5,52
Norge	55 132	2,82	57 297	3,93	59 028	3,67	63 811	7,43

Note: Kroner og prosent av brutto driftsinntekter.

At Rakkestad kommune etter 2017 ordinært har dårligere inntektsutvikling enn de fleste andre kommuner er bekymringsfullt over tid. Det er et sentralt forklaringsmoment til den svekkede budsjettbalansen.

På grunn av koronapandemien ble også 2021 et spesielt år. Det er preget av en lang rekke kompensasjons- og krisepakker av forskjellig karakter. Av denne årsaken er det tvilsomt hvilken verdi skatte- og overføringsstørrelsene har for sammenligninger med tidligere år. Det vil samtidig være vanskelig å trekke utviklingslinjer for tiden framover.

Eiendomsskatt

Rakkestad kommune krever inn eiendomsskatt på nærings-, bolig- og fritidseiendommer. Skattesatsene var 4,00 promille på boliger og fritidseiendommer og 4,75 promille på næringsseiendommer i 2021. Takstprinsippet ble endret for bolig- og fritidseiendommer i 2020. Skatteetatens boligverdier legges nå til grunn for skatteutskrivningen.

Rakkestad kommune har siden 2018 hatt disse eiendomsskatteinntektene:

År	2018	2019	2020	2021
Eiendomsskatt	28 210 000	29 866 000	29 784 000	26 708 000

Av de samlede eiendomsskatteinntekter, kommer cirka 84,3 prosent fra bolig- og fritidseiendommer og cirka 15,7 prosent fra næringsseiendommer.

Eiendomsskatt utgjorde 3,4 prosent av de samlede inntekter siste år. Rakkestad kommune er i dag helt avhengig av disse inntektene.

Finansposter

Finansielle inntekter

Rakkestad kommunes finansielle inntekter omfatter:

Tall i kroner	2021
Renter av bankinnskudd	652 889
Renter av utlån	1 341 165
Utbytte	6 217 301
Sum	8 211 354

Renteinntektene er på grunn av et lavt rentenivå beskjedne, og er redusert de siste årene. Rakkestad kommune har i dag ikke plassert midler i verdipapirmarkedene.

Når det gjelder utlånsordningen, er det i hovedsak startlån (videreutlån av Husbankmidler).

Rakkestad Energi AS leverte et utbytte til kommunen på 6 088 290 kroner i 2021. Det er en solid økning i forhold til tidligere år. Bedriften solgte i 2018 – 2020 ut større deler av sin virksomhet, og er i dag i mindre og større grad et rent nettselskap.

Andre statlige overføringer

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Integreringstilskudd	16 078	12 114	9 340	6 892
Tilskudd til dekning av renter og avdrag på prosjekter	1 804	1 829	1 770	1 448
Sum	17 882	13 943	11 110	8 340

Rakkestad kommune oppnådde tilskudd til bosetting og integrering av flyktninger og kompensasjon for renter og avdrag på lån tatt opp til finansiering av skolebygninger og omsorgsboliger på 8,340 millioner kroner i 2021. Inntektene går jevnt og trutt nedover. De vil i løpet av en periode bli helt borte.

Asyl- og flykntingtilstrømmingen til Norge er historisk lav. Rakkestad kommune har i de siste to – tre årene ikke blitt forespurt om å bosette flykntinger. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) fastsatte for en tid tilbake et kriteriesett som kommuner bør oppfylle for å få det aktuelle tilbudet. Rakkestad kommune faller i øyeblikket utenfor ordningen på dette grunnlaget.

I mars 2022 har IMDI forespurt kommunen om å bosette 100 flykntinger fra Ukraina. Det behandles av kommunestyret som enkeltsak 7. april 2022.

Ordningen med statlig kompensasjon for renter og i noen tilfeller avdrag på skolebygg og omsorgsboliger er gradvis på vei ut. Det skjer i sammenheng med at anleggene betales ned. Innen cirka 2030 vil den i sin helhet nærmest være historie.

Brutto driftsinntekter

Rakkestad kommune hadde i 2016 inntekter pr. innbygger noe over landsgjennomsnittet.

Med nytt inntektssystem 2017 og ny kommunestruktur i 2014 – 2020, har det forandret seg markert på bare tre – fire år.

Bildet er nå:

	2018		2019		2020		2021	
	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst	Inntekter	Vekst
Rakkestad	84 574	2,73	86 892	2,74	89 641	3,16	92 944	3,68
Norge	86 447	2,77	88 792	2,71	90 763	2,22	96 899	6,76

Note: I kroner og prosent av brutto driftsinntekter.

Rakkestad kommunes brutto driftsinntekter per innbygger faller i forhold til landsgjennomsnittet. I 2021 var de 3 954 kroner under landsgjennomsnittet. For Rakkestad Kommune er denne utviklingen bekymringsfull.

Det er nærmest en dramatisk endring og omfordeling av ressurser som pågår og den fortsetter i årene framover.

Eiendomsskattedefundamentet har gått ned i 2021. Det forsterker de tendenser som er beskrevet. Maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendommer er på 4 promille. Det resulterer i et bortfall av inntekter i en størrelsesorden 4 000 000 kroner per år.

Inntektssystemet er varslet revidert fra 2023. PU-kriteriet har stor betydning. Hvis det vektes ned eller fjernes, kan det medføre alvorlige utslag for Rakkestad kommune.

De aktuelle momenter gjør større endringer og omstillinger i kommunens virksomhet påkrevde.

Kommunedirektøren vurderer at Rakkestad kommune står overfor større vanskeligheter dersom flere av de scenarioer trukket fram ovenfor slår til.

Brutto driftsutgifter

Rakkestad kommune har på grunn av demografi og levekår en høyere forventning om og etterspørsel etter sine tilbud blant innbyggerne enn i en gjennomsnittskommune.

Inntektssystemet definerer i dag en såkalt behovsindeks. Den uttrykker hvilke effekter demografi- og levekårs mekanismene har på utmåling av rammetilskudd til kommunene. De med mest utfordringer i sin befolkning, oppnår relativt sett de største overføringene. Behovsindeksen har i tidsrommet 2016 – 2022 utviklet seg som følger:

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Behovsindeks	1,1104	1,0936	1,0866	1,0866	1,0865	1,0796	1,0576

Tilbake i 2012 – 2016 var denne størrelsen stabil i en størrelsesorden 1,11. En høyere behovsindeks gir i grove trekk større rammeoverføringer.

Reduksjonen i utgiftskompensasjonen i inntektssystemet som beskrevet, medvirker til at Rakkestad kommune etter 2017 har en forholdsvis svak vekst i sine rammetilskudd. Det er alvorlig.

Dersom den revisjonen av inntektssystemet som nå finner sted også går i disfavør av kommunen, kan de vanskeligheter som allerede er med å finansiere virksomheten (jf. PU – kriteriet) ytterligere eskalere fra 2023. Med lavere inntekter og inntektsvekst kan Rakkestad kommune gå en tung tid i møte.

En indirekte følge av denne ressursutviklingen, er at Rakkestad kommune over flere år ikke har økt sine kostnader i samme takt som mange andre kommuner. Det illustreres av tabellen nedenfor (brutto driftsutgifter per innbygger):

	2018		2019		2020		2021	
	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst	Utgifter	Vekst
Rakkestad	81 738	2,72	84 403	3,26	88 181	4,48	92 598	5,01
Norge	86 447	3,77	88 792	4,00	89 434	1,06	94 123	5,24

Note: Kroner og prosent av brutto driftsinntekter.

Kostnadsveksten for landet var lav i 2020, men har økt igjen i 2021. Selv om veksten er relativ høy, ligger nå Rakkestad kommune under kostnadsveksten for landet.

Finansielle utgifter

Rakkestad kommune har i mange år investert tungt i kommunal og annen samfunnsmessig infrastruktur.

Prosjektene er i stor grad lånefinansierte.

Rakkestad kommune har egentlig aldri disponert fond eller annen egenkapital i noen størrelsesorden for kapital- eller investeringsformål.

Av disse grunner er langsiktig gjeld forholdsvis høy så vel i fylkes- som landsmålestokk.

Netto renteesponering uttrykker hvor mye av den renteesponerte gjelden som er tilbake etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra.

Prosent	Rakkestad				Norge			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Netto renteesponering	73,1	78,6	76,7	77,7	62,2	66,3	69,0	69,0

Rakkestad kommune har en høy renteesponert gjeld.

En økning i renteesponering på til 77,7 prosent innebærer at stadig mer av brutto driftsinntekter bindes opp. Rakkestad kommune er veldig sårbar for renteøkninger, med de følger det kan ha for kommunens drift.

Tabellen nedenfor illustrerer netto renter som andel av brutto driftsinntekter:

Netto renter

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	1,5	1,8	1,7	0,9
Norge	0,6	0,6	0,6	0,3

Note: Prosent av brutto driftsinntekter.

For Rakkestad kommune utgjør netto renter 0,9 prosent av brutto driftsinntekter. Den tilsvarende størrelse for landet er bare 0,3 prosent. En relativt sett svært stor andel av kommunens driftsmidler er med andre ord bundet opp i å betjene renter og avdrag av låneforpliktelser.

Det reduserer det økonomiske handlingsrommet vesentlig. Færre ressurser er tilbake til kjerneoppgaver som barnehage, skole, helse og omsorg og samfunnsmessig infrastruktur.

I tidsrommet 2018 – 2021 har avdragsutgiftene utviklet seg som følger:

Avdrag på lånegjeld

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	19 200 000	20 964 000	27 719 000	30 163 000

Minsteavdrag på langsiktig lånegjeld ble strammet inn fra 2020 med den nye kommuneloven. Kommunene må nedbetale sine forpliktelser hurtigere enn etter det tidligere regelverket.

For Rakkestad kommune medførte det at avdrag på lån økte med cirka 9,2 millioner kroner fra 2019 til 2021. Det er en stor innstramming i kommunens økonomi og betyr at det blir færre ressurser tilbake til primæroppgaver som barnehage, skole, helse og omsorg og samfunnsmessig infrastruktur.

Netto avdrag som andel av brutto driftsinntekter utgjør:

Netto avdrag

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	2,9	2,8	3,8	3,9
Norge	3,5	3,4	4,0	4,0

Note: Prosent av brutto driftsinntekter.

En konsekvens av kommunelovens nye bestemmelser om minsteavdrag, er at den aktuelle størrelsen øker fra 2,8 til 3,9 prosent av brutto driftsinntekter fra 2019 – 2021. Det er et direkte uttrykk for at mer av midlene anvendes til å betjene renter og avdrag av løpende lån, og at det er mindre ressurser tilbake til primæroppgavene.

Rakkestad kommune har ikke plassert noe av sin kapital i rente- eller aksjemarkedene. Med hensyn til gevinst versus tap på finansielle instrumenter er derfor bildet:

Gevinst - tap på finansielle instrumenter

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	0	0	0	0
Norge	0,1	-0,5	-0,3	-0,5

Prosent av brutto driftsinntekter.

Ny kommunelov trådte i kraft i 2020. Økonomi- og finansreglement ble politisk behandlet første gang våren 2021 og endelig vedtatt våren 2022. Koronapandemien gjorde at dette arbeidet ble forsinket.

Utgifter fordelt på formål

Rakkestad kommune anvendte 543,965 millioner kroner på sine tilbud og tjenester i 2021. Det fordeler seg på formål som følger:

<i>Tall i tusen kroner</i>						
Rammeområde	Netto bevilgning			Herav: Covid 19		
	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Avvik	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Avvik
Fellesutgifter- og inntekter	-29 441	-26 368	3 073			
Kommunedirektørens team	32 561	37 698	5 137	4 132	7 000	2 868
Stabsavdelinger	24 122	24 685	563	71	100	29
NAV	17 956	17 871	-85			
Skole	105 054	106 018	964	918	1 000	82
Barnehage	58 307	58 308	1	257	350	93
Kommunikasjon og kultur	19 725	23 739	4 014	821	650	-171
Familiesenter	56 756	57 040	284	382	450	68
Skautun	68 670	70 012	1 342	3 840	4 620	780
Hjemmebaserte tjenester	67 813	67 260	-553	3 804	3 670	-135
BOAK	77 438	76 520	-918	1 440	1 760	320
TML	33 275	32 486	-789	854	1 000	146
Næringstiltak	5 307	3 661	-1 646			
Kirker og trossamfunn	6 422	6 426	4			
Sum	543 965	555 356	11 391	16 521	20 600	4 079

Stabene har samlet sett et mindreforbruk med 564 000 kroner. Dette positive avviket refererer seg til en vakant stilling i økonomiavdelingen.

NAV har et merforbruk på 86 000 kroner i 2021. Dette avviket må ses opp mot bruk av fond på 309 000 kroner i seksjonen som ikke kommer frem av tabellen ovenfor.

Skole har et mindreforbruk på 963 948 kroner. Korrigeres det for netto bruk og avsetning av fond er det en innsparing på 1 313 000 kroner. Innsparingen er knyttet til voksenopplæring, spesialundervisning, PPT og skole felles. Skolene isolert sett har et merforbruk.

Barnehage avlegger et regnskap i tråd med budsjett i 2021.

Kommunikasjon og kultur sitt regnskap viser et mindreforbruk mot budsjett på 4 014 000 kroner. Dette må sees opp mot en netto avsetning til fond med 4 166 000 kroner.

Familiesenteret sitt regnskap viser et mindreforbruk mot budsjett på 284 000 kroner. Korrigeres det for netto avsetning til fond på 633 000 kroner har seksjonen et overforbruk med 349 000 kroner. Dette overforbruket skyldes merkostnader og mindreinntekter på ulike tiltak innenfor barnevernstjenesten.

Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter har samlet sett et mindreforbruk på 1 342 000 kroner. Korrigeres det for netto avsetning til fond har seksjonen et mindreforbruk på 886 000 kroner. Dette skyldes for mye tilført vedrørende koronapandemien.

Hjembaserte tjenester har et merforbruk på 553 000 kroner. Dette merforbruket må sees opp mot netto bruk av fond med kr 515 000 som ikke kommer frem av tallene i tabellen ovenfor.

Bo- og aktivitetstjenester har samlet sett et merforbruk med 917 000 kroner. Korrigeres det for netto bruk av fond er det et merforbruk på 798 000 kroner. Avviket skyldes kjøp av tjenester fra Oasen Ressurssenter AS til ny ressurskrevende bruker i desember med 537 000 kroner, samt overforbruk av vikar og ekstrahjelp i de ulike enhetene. Lav grunnbemanning og sykdom hos brukerne gjør at det må bemannes opp stadig oftere for forsvarlig drift.

Teknikk, miljø og landbruk har et merforbruk på 790 000 kroner. Korrigeres det for bruk- og avsetning til fond og overføring til investeringsregnskapet avlegger teknikk, miljø og landbruk et regnskap i tråd med budsjett.

Område næringstiltak har et negativt avvik mot budsjett på 1 645 000 kroner. Korrigeres det for netto bruk av fond med 768 000 kroner har området et negativt avvik med 878 000 kroner. Avviket skyldes første og fremst at det ved en inkurie er utdelt 600 000 i krisepakke 2 enn hva som faktisk er tilført fra staten. I tillegg har kjøp av varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) ved Rause AS blitt 100 000 kroner dyrere enn forutsatt i budsjett.

Det positive avviket på fellesområdene skyldes hovedsakelig lavere pensjonskostnader enn forutsatt i budsjett.

Generelt sett er økonomistyringen i forhold til budsjett tilfredsstillende, og det er ingen betydelige avvik mellom regnskap og revidert budsjett. Fordeling av skatteinntektene utføres av staten og kommunen justerer sine inntektsbudsjetter basert på informasjonen som kommer fra staten. Når økte skatteinntekter blir klart helt på slutten av året (november-desember), er det ikke mulig å regulere budsjettet i tråd med faktiske skatteinntekter. Økte skatteinntekter er åpenbart positivt for det endelige driftsresultatet.

Det har skjedd forandringer lokalt som en følge av det fokus som er satt på de forskjellige tjenesteområder i de siste årene:

Prosent	Rakkestad				Norge			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Styring og administrasjon	4,1	4,4	4,6	4,6	5,4	5,9	5,8	5,8
Barnehage	10,8	9,9	9,5	9,6	13,5	11,4	11,2	11,2
Grunnskole	23,5	21,3	20,0	19,7	23,1	19,2	18,3	18,5
Barnevern	5,3	4,6	4,2	4,6	3,8	3,1	2,9	2,8
Sosiale tjenester	5,7	4,2	4,0	4,0	6	4,5	4,1	3,9
Helse og omsorg	37,3	36,2	36,0	38,7	31,9	32,6	32,7	35,1
Kultur	2,8	2,7	2,6	2,5	3,9	3,8	3,6	3,7
Kirke	1,4	0,9	1,0	0,9	1,2	0,8	0,8	0,7
Annet	9,1	15,8	18,1	15,4	11,2	18,7	20,6	18,3
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100

Rakkestad kommune anvender en liten andel av sine midler (4,60 prosent) på styring, ledelse og administrasjon sammenlignet med gjennomsnittet av landets kommuner (5,80 prosent).

På den ene side kan det indikere god effektivitet og produktivitet i virksomheten og at ressurser i første rekke kanaliseres til tjenestetilbud og andre kjerneoppgaver. Det kan også uttrykke at kompetanse og kapasitet på viktige områder – plan, saksbehandling og annet – er utilstrekkelig og at kommunen av den grunn ikke har nødvendig bærekraft og robusthet. Med de ressurser som er tilgjengelig, gjøres det hele tiden prioriteringer for å balansere disse hensynene.

Barnehagene er fortsatt kostnadseffektive. Det går mindre med til dette formålet enn i gjennomsnittet av landets kommuner.

Rakkestad kommune fordeler en femtedel av sine ressurser til grunnskolen. Den tilsvarende størrelse på landsbasis er 18,5 prosent. Fallende barn- og elevtall vil måtte resultere i at kommunen framover disponerer relativt sett mindre ressurser til disse formål. Prosesser i aktuell forbindelse er satt i gang.

4,6 prosent av de samlede ressurser gikk til barnevern i 2021. Det er relativt sett mindre enn for noen år siden. Dog er barnevernskostnadene fremdeles godt over landsstørrelsene.

Sosiale tjenester er nå på nivå med tallene for Norge (4,0 mot 3,9 prosent).

Helse og omsorg har stabilt 36,0 – 38,7 prosent av de totale midler. Det er mer enn det som er landsgjennomsnittet. Kommunene bruker samlet 31,9 – 35,1 prosent av ressursene på formålet. Det er spesielt tilbudene til de funksjons- og utviklingshemmede og andre ressurskrevende mennesker som er årsaken til dette bildet.

Annet omfatter blant annet brann- og ulykkesvern, natur og miljø, vann, avløp, renovasjon, avfall, eiendoms- og næringsforvaltning og samferdsel. Andelen som brukes på disse områdene er redusert. Det er tilsvarende utvikling i snitt for landet.

Pensjon

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Brutto pensjonsforpliktelser	915 113	962 851	935 224	915 004
Pensjonsmidler	806 414	851 778	923 035	919 861
Netto pensjonsforpliktelser	108 699	111 073	12 189	-4 858

Rakkestad kommune hadde forpliktelser til pensjonsordninger for ansatte og folkevalgte medlemmer på 915,004 millioner kroner per 31. desember 2021. Dette er en nedgang på 20,22 millioner kroner (2,16 prosent) fra 2020.

Pensjonsforpliktelsene er langsiktig gjeld for kommunen.

Rakkestad kommune hadde samtidig pensjonsmidler pr. 31.12.2021 på 919,861 millioner kroner. Det er en reduksjon på 3,174 millioner kroner (0,34 prosent) fra 2020.

Netto pensjonsforpliktelser utgjorde dermed -4,858 millioner kroner per 31. desember 2021 – noe som gir en nedgang i størrelsen på 17,047 millioner kroner fra 2020.

Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) er kommunens forsikringsleverandører på det aktuelle området.

Rakkestad kommune har store forpliktelser, men også aktiva knyttet til pensjonsordningene for de ansatte og folkevalgte.

Premieavvik

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Akkumulert premieavvik	25 488	32 899	33 916	48 212

Note: Akkumulert premieavvik – eksklusive arbeidsgiveravgift.

Pensjonspremiene varierer fra år til år avhengig av blant annet lønnsutviklingen og den avkastningen som pensjonskassene oppnår på sine investeringer/sin kapital. Premieavvikene har som formål å jevne ut pensjonspremiene over år slik at kommunens pensjonskostnader er forutsigbare og ikke går ned eller vokser for mye fra et år og til det neste. Når den betalte premie er større enn pensjonskostnaden, oppstår et positivt premieavvik. Det avsettes i balansen og utgiftsføres deretter i driftsregnskapet over sju år. I de tilfeller der premie er mindre enn pensjonskostnaden, beregnes et negativt premieavvik. Dette balanseføres også, og inntektsføres så i driftsregnskapet over sju år.

Rakkestad kommune har akkumulerte positive premieavvik på 48,212 millioner kroner (eksklusiv arbeidsgiveravgift) per 31. desember 2021. Det gir en framtidig årlig driftsutgift på (i gjennomsnitt) 6,887 millioner kroner fram mot 2028.

Premieavviket er også et likviditetsutlegg for kommunen på 48,212 millioner kroner pr. 31.12.2021. Etter årsoppgjørdisposisjoner er Rakkestad kommunes disposisjonsfond på 118,892 millioner kroner.

Akkumulert premieavvik utgjør 40,55 prosent av driftsbufferen/driftsreservene, noe som svekker kommunens økonomiske stilling og soliditet vesentlig.

Bildet er det samme for kommunesektoren som en helhet.

Netto pensjonsforpliktelser

	2018	2019	2020	2021
Rakkestad	118,3	120,9	111,8	104,5
Norge	113,9	115,7	109,0	99,1

Note: I prosent av brutto driftsinntekter.

Rakkestad kommune har pliktig pensjonsordning i KLP for ansatte og folkevalgte. Lærere er tilknyttet SPK.

Det medfører betydelige årlige kostnader til formålet. Gjerne 18 til 20 prosent av lønnskostnader. Langsiktige forpliktelser har karakter av langsiktig gjeld.

I 2016 var denne størrelsen på landsgjennomsnittet, etter det har Rakkestad kommune ligget over snittet for Norge.

Investeringsregnskapet

	Regnskap	Revidert Budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap i fjor
1 Investeringer i varige driftsmidler	98 706 510	105 722 000	108 700 000	64 273 374
2 Tilskudd til andres investeringer	776 993	500 000	500 000	966 729
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 509 736	1 527 000	1 800 000	1 590 167
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	100 993 238	107 749 000	111 000 000	66 830 270
7 Kompensasjon for merverdiavgift	10 091 228	9 282 000	12 740 000	8 186 218
8 Tilskudd fra andre	11 641 849	0	0	19 569 890
9 Salg av varige driftsmidler	2 337 220	8 867 000	8 160 000	4 963 050
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	576 411
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	46 835	0	0	31 923
13 Bruk av lån	74 442 633	89 600 000	89 600 000	33 850 165
14 Sum investeringsinntekter	98 559 764	107 749 000	110 500 000	67 177 657
15 Videreutlån	31 507 811	26 000 000	15 000 000	6 095 678
16 Bruk av lån til videreutlån	26 000 000	26 000 000	15 000 000	6 095 678
17 Avdrag på lån til videreutlån	8 137 472	9 000 000	4 000 000	4 554 210
18 Mottatte avdrag på videreutlån	9 177 397	4 000 000	4 000 000	7 704 425
19 Netto utgifter videreutlån	4 467 886	5 000 000	0	-3 150 215
20 Overføring fra drift	2 200 000	0	500 000	55 495
21 Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	4 701 360	5 000 000	0	-3 553 097
22 Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
23 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	6 901 360	5 000 000	500 000	-3 497 602
25 Fremført inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Investeringsregnskapet er fordelt mellom:

- Investeringer på tjenesteområde med 98,705 millioner kroner
- Investeringer til andre er investeringstilskudd til Rakkestad sokn, erstatninger og justeringsavtaler i vei og VA med 0,777 millioner kroner.
- Investeringer i aksjer 102 150 kroner.
- Kapitalinnskudd i KLP 1 407 586 kroner.

De største investeringsprosjektene i 2021 er:

Tall i tusen kroner	Beløp
Rakkestad kulturskole	28 209
Vann og avløpsinvesteringer	15 444
Harlemåsen boligområde	8 786
Rådhusplassen	6 125

De største avvikene mellom regnskap og revidert budsjett ligger innenfor vann og avløpsinvesteringer og Skautun rehabilitering og omsorgssenter, og skyldes i hovedsak endring i framdrift av prosjektene.

Det ble i økonomisk rapport pr 31. oktober 2021 avsatt 6 millioner kroner i en budsjettreserve fordi det var uklårheter om forsinkelser og fremdrift. Denne budsjettreserven er ikke benyttet i 2021.

Det er inngått to justeringsavtaler om overdragelse av vei og VA-anlegg høsten 2021. Avtalen innebærer at Rakkestad kommune fremmer krav om justering av merverdiavgift og overfører mottatt beløp til overdrager, med fradrag for justeringskostnader. Dette er tilnærmet regnskapsmessig nullspill. Disse prosjektene er ikke budsjettert og framkommer som et avvik i investeringsoversiktene.

<i>Tall i kroner</i>	Regnskap	Revidert budsjett	Avvik
KLP egenkapitalinnskudd	1 407 586	1 425 000	17 414
IKT felles	3 033 300	3 250 000	216 700
IKT skole - innkjøp av PC'er til 8. trinn	715 067	700 000	-15 067
Kommunale veier, gateløys, bruer, grøntanlegg - Påkostninger	3 453 155	4 000 000	546 845
Vann- og avløpsinvesteringer	15 444 291	18 500 000	3 055 709
Kjøp av utleieboliger	5 199 970	5 500 000	300 030
Investeringstilskudd - Rakkestad Sokn	500 000	500 000	0
Kjøp av aksjer	102 150	102 000	-150
Harlemåsen boligområde	8 786 361	10 000 000	1 213 639
Oppvekstseksjonene - Utstyr	149 579	250 000	100 421
Brann- og redningsvesenet - Utstyr	126 188	250 000	123 812
TML - Utstyr	2 485 859	2 000 000	-485 859
Rakkestad kulturskole	28 209 362	27 500 000	-709 362
Grytelandtjernet Friluftsområdet	613 196	500 000	-113 196
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	1 710 409	5 000 000	3 289 591
Helse- og omsorgsseksjonene - Utstyr	129 865	500 000	370 135
Bredbånd - Tiltak	0	500 000	500 000
Ombygging banken 2020	1 363	2 000	637
Statlig covid 19 tiltak bygg og andre anlegg	2 634 797	2 570 000	-64 797
Fagfornyelsen	0	500 000	500 000
Rakkestad kulturskole - Fase II - Kinosal	4 234 826	6 000 000	1 765 174
Rådhusplassen	6 125 204	4 500 000	-1 625 204
Kjøp av næringsareal	2 500 000	2 500 000	0
Rudskogen næringsområdet og kommunen framføring av strøm	4 252 489	5 100 000	847 511
Justeringsavtale - Bjørnstad Bygg Utvikling AS	5 823 572	0	-5 823 572
Justeringsavtale - Rakkestad Tre og Betong AS	3 182 214	0	-3 182 214
Finansiering av investeringsregnskapet	0	6 000 000	6 000 000
Salg av eiendommer	172 434	100 000	-72 434
Sum	100 993 238	107 749 000	6 755 762

Finansiering

Investeringene er finansiert med:

- merverdiavgiftskompensasjon med 10,1 millioner kroner.
- tilskudd fra andre med 11,6 millioner kroner, som inkluderer blant annet spillemidler, statlig støtte til sikring av Grytlandtjernet og justeringsavtalene som er beskrevet over.
- salg av varige driftsmidler med 2,3 millioner kroner og inkluderer blant annet salg av eiendom, salg av biler og andre kjøretøy.
- mottatte avdrag på lån av egne midler på 46 835 kroner.
- bruk av lån på totalt 100,4 millioner kroner, fordelt med 26 millioner kroner til startlån (videreutlån) og 74,4 millioner kroner til finansiering av investeringer.

Vedrørende startlån (videreutlånsmidler) er det betalt avdrag på lån med 8,1 millioner kroner. Mottatte avdrag på videreutlån utgjør totalt 9,1 millioner kroner. Av dette utgjør ekstraordinære avdrag 7,1 millioner kroner hvorav 1,6 millioner kroner av satt til fond og 5,5 millioner kroner er brukt til finansiering av nye startlån.

Overføring fra drift til investering og netto avsetninger består av:

- Testamentarisk gave øremerket til den nye kulturskolen.
- Netto avsetning til eller bruk av bundne investeringsfond gjelder startlån.

Balanseregnskapet

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER		
Anleggsmidler	1 947 517 055	1 863 393 381
Faste eiendommer og anlegg	969 558 214	907 010 323
Utstyr, maskiner og transportmidler	49 413 079	52 650 335
Aksjer og andeler	35 978 765	34 469 029
Utlån	82 199 784	59 989 655
Pensjonsmidler	810 367 212	809 274 038
Omløpsmidler	274 932 819	261 133 602
Bankinnskudd og kontanter	171 868 130	194 061 333
Kortsiktige fordringer	103 064 689	67 072 269
Kundefordringer	8 794 979	7 750 435
Andre kortsiktige fordringer	37 547 273	17 627 322
Premieavvik	56 722 437	41 694 512
Sum eiendeler	2 222 449 874	2 124 526 983
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	454 239 198	4209 273
Disposisjonsfond	118 892 487	118 397 326
Bundne driftsfond	25 279 987	25 087 355
Ubundet investeringsfond	1 623 973	1 623 973
Bundne investeringsfond	1 619 828	6 321 188
Annen egenkapital	306 822 923	268 879 430
Kapitalkonto	315 754 544	277 811 051
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	-8 931 621	-8 931 621
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	0	0
Langsiktig gjeld	1 661 180 581	1 605 443 032
Lån	855 671 293	783 979 559
Pensjonsforpliktelse	805 509 288	821 463 473
Kortsiktig gjeld	107 030 095	98 774 678
Leverandørgjeld	27 166 239	25 567 129
Annen kortsiktig gjeld	78 151 653	70 211 341
Premieavvik	1 712 203	2 996 208
Sum egenkapital og gjeld	2 222 449 874	2 124 526 983

Anleggsmidler

Volumveksten i fast eiendommer og anlegg skyldes nye investeringer. Økningen i utlån er i hovedsak knyttet til startlån.

Den store endringen for andre kortsiktige fordringer gjelder i hovedsak inntektsutjevningen for november og desember og skatteoppgjøret for desember som gjelder 2021, men utbetales i 2022.

Endringen i bundne investeringsfond skyldes i hovedsak finansiering av lån til videreutlån. Tabellen under viser de bokførte verdiene på eiendeler (etter avskrivninger og nye investeringer):

	2020	andel	2021	andel
Edb-utstyr, kontormaskiner og	11 814 923	1,2	11 942 299	1,2
Anleggsmaskiner	2 663 192	0,3	2 403 886	0,2
Maskiner, verktøy, inventar	29 027 328	3,0	26 188 421	2,6
Transportmidler	9 144 893	1,0	8 878 473	0,9
Brannbiler	2 826 770	0,3	3 661 989	0,4
Parkeringsplasser og trafikk	12 496 992	1,3	11 702 178	1,1
Tekniske anlegg VAR, renseanlegg	15 550 239	1,6	14 558 355	1,4
Boliger	121 289 067	12,6	121 029 274	11,9
Skoler og barnehager	273 577 153	28,5	264 396 647	25,9
Idrettshaller	10 231 302	1,1	9 940 014	1,0
Veier	70 278 408	7,3	84 633 409	8,3
Ledningsnett	82 021 671	8,5	103 014 476	10,1
Administrasjonsbygg	53 973 060	5,6	53 596 944	5,3
Sykehjem og andre institusjon	100 460 365	10,5	99 089 783	9,7
Kulturbygg	73 548 076	7,7	103 702 667	10,2
Boligtomter	43 299 476	4,5	45 409 048	4,5
Næringsarealer	47 457 753	4,9	54 823 439	5,4
Sum	959 660 658		1 018 971 293	

Fond

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond	66 407	90 124	118 397	118 892
Bundne driftsfond	23 774	26 747	25 087	25 280
Ubundne investeringsfond	1 624	1 624	1 624	1 624
Bundne investeringsfond	6 517	2 768	6 321	1 620
Sum	71 037	98 322	151 429	147 416

Rakkestad kommune har fond på til sammen 147,416 millioner kroner ved utgangen av 2021. Det har vært en god utvikling siden 2018, selv om det ble en liten nedgang i 2021. Det er bundet investeringsfond som har den største nedgangen, noe som skyldes finansiering av startlån (videreutlån).

I disse fondsmidlene inngår selvkostfondene – vann, avløp, slam, renovasjon og feiing. Disse ressursene (tidligere års avsetninger) anvendes i de nærmeste årene til å holde mest mulig stabile årsgebyrer for abonnentene.

<i>Tall i tusen kroner</i>	2018	2019	2020	2021
Vann	1 250	696	0	432
Avløp	4 608	4 457	1 225	0
Renovasjon	2 024	2 464	344	349
Slam	1 194	539	1 222	913
Feiing	0	0	29	377
Sum	9 076	8 156	2 820	2 071

Selvkostfond utgjør nå 2,071 millioner kroner. Det er 0,749 millioner kroner mindre enn i 2020. Kommunene følger prinsippet med 100 prosent kostnadsdekning på selvkostområdene.

På avløpssiden var det ikke tilstrekkelig med fondsmidler for å oppnå prinsippet om full kostnadsdekning for selvkost i 2021. Det har av den årsak oppstått et underskudd som skal fremføres i selvkostregnskapet til inndekning i et senere år. Det fremførbare underskuddet på avløp beløper seg til 743 000 kroner.

Eksempler på andre større bundne driftsfond er:

<i>Tall i tusen kroner</i>	Beløp
Bredbånd øst og vest i bygda	4 700
Kommunalt rusarbeid	3 135
Glomma sør for Øyeren	2 987
M og I Gjulems minnefond	1 627
Ubrukte midler boligtilskudd - Etablering	1 601
Kommunalt kompetanse og innovasjonstilskudd hjembaserte tjenester	1 172
Konfliktdepende tiltak - ulverevir i kommunen	1 046
Sum	16 268

De aktuelle ressurser disponerer ikke Rakkestad kommune fritt. Midlene er satt av til formålsbestemte fond – som i de nærmeste årene blir brukt til å finansiere ulike typer aktivitet og tiltak i kommunen.

Disposisjonsfondet er på 118,892 millioner kroner pr. 31. desember 2021. Det er 0,495 millioner kroner mer enn ved utgangen av 2020.

Med ny kommunelov er budsjett- og regnskapsforskriftene forandret. Mindreforbruk i driftsregnskapet avsettes nå automatisk til disposisjonsfondet. Anvendelsen av midlene var til og med 2019 avhengig av særskilt vedtak av kommunestyret.

Disposisjonsfondet er av en akseptabel størrelse pr. 31. desember 2021.

Langsiktig gjeld

<i>Tall i tusen kroner</i>	2018	2019	2020	2021
Samlet lånegjeld	708 951	768 753	784 004	855 671
Lån til videre utlån	69 810	74 076	82 021	94 876
Investeringslån	639 141	694 677	701 983	760 795
Innbyggere	8 230	8 255	8 219	8 312
Investeringslån pr. innbygger	77 660	84 152	85 410	91 530

Rakkestad kommune hadde langsiktige lån på 855,671 millioner kroner ved utgangen av 2021.

Som følge av store investeringer over mange år, er lånegjelden høy både i fylkes- og landsmålestokk.

Høy lånegjeld gir store årlige rente- og avdragsutgifter og det binder opp midler. Kommunens økonomiske handlefrihet reduseres og det blir mindre ressurser tilbake til å bruke på kjerne- og primæroppgaver. Politisk nivå bør være seg bevisst dette momentet.

Lån i Husbanken til videreutlån er på 94,876 millioner kroner. Det er 12,855 millioner kroner mer enn i 2020.

Av langsiktig gjeld er 239,629 millioner kroner – 28,00 prosent av samlet gjeldsmasse – selvfinansiert. De tilsvarende tall for 2020 var 214,125 millioner kroner – 27,31 prosent av den langsiktige lånegjelden.

Lån i Husbanken til videreutlån, selvkostområdene (VAR) og kommunale skoler, leiligheter og boliger som er omfattet av statlige rente- og avdragskompensasjonsordninger inngår i selvfinansiert gjeld. Renter og avdrag av 72,00 prosent av langsiktige lån – 616,048 millioner kroner – dekkes altså over det ordinære driftsbudsjettet. Det reduserer økonomisk handlefrihet og potensial for å kunne anvende ressurser på kjerne- og primære oppgaver.

Av de langsiktige lån er 70,01 prosent på løpende vilkår og 29,99 prosent sikret med fastrenteavtaler eller rentebyttekontrakter. Den langsiktige gjelden med flytende rente har en gjennomsnittlig rente på 1,219 prosent, mens den langsiktige gjelden med fastrente har en gjennomsnittlig rente på 1,480 prosent.

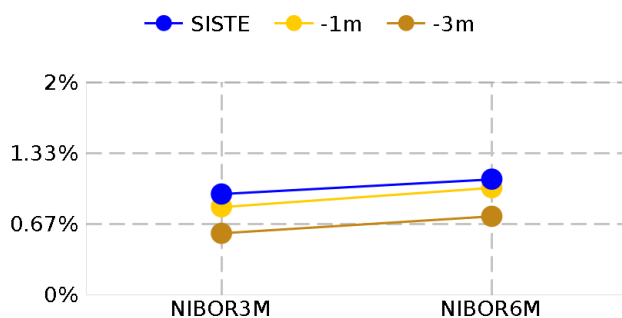
Rakkestad kommunes langsiktige gjeld er høy sammenlignet med Østfoldkommuner og et gjennomsnitt av landets kommuner.

Finansforvaltning

Rentemarkedet

Per 31. desember 2021 var NIBOR3M-0,95%, NIBOR6M-1,09%-og 10-års swaprente-1,90%. Grafer og tabeller nedenfor viser en nærmere oversikt.

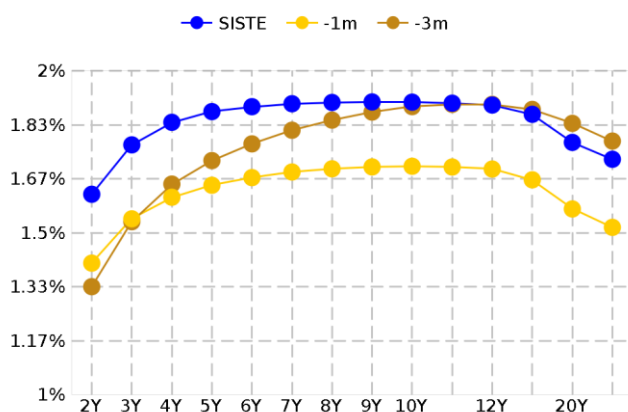
Flytende renter (NIBOR)

Indeks	Siste	-1m	-3m
NIBOR3M	0,95%	0,83%	0,58%
NIBOR6M	1,09%	1,01%	0,74%

3 måneders NIBOR er den mest benyttede referanserenten for flytende rente i Norge. Dette er en flytende rente som varer i 3 måneder av gangen. Lån tilknyttet NIBOR har normalt i tillegg et marginpåslag fra banken. Endringer i NIBOR vil relativt raskt påvirke rentekostnaden for lån med flytende rente.

Fastrenter

Løpetid	Siste	-1m	-3m
Swap 2Y	1,62%	1,41%	1,33%
Swap 3Y	1,77%	1,54%	1,53%
Swap 4Y	1,84%	1,61%	1,65%
Swap 5Y	1,87%	1,65%	1,72%
Swap 6Y	1,89%	1,67%	1,77%
Swap 7Y	1,90%	1,69%	1,82%
Swap 8Y	1,90%	1,70%	1,85%
Swap 9Y	1,90%	1,70%	1,87%
Swap 10Y	1,90%	1,71%	1,89%
Swap 11Y	1,90%	1,70%	1,90%
Swap 12Y	1,89%	1,70%	1,90%
Swap 15Y	1,87%	1,66%	1,88%
Swap 20Y	1,78%	1,57%	1,84%
Swap 25Y	1,73%	1,52%	1,78%

Bankenes fastrenter settes med utgangspunkt i swaprentene. Swaprentene som vises her utgjør "sålen" for fastrenten som kan oppnås et lån. Banken legger normalt i tillegg et marginpåslag på swaprenten, og i sum utgjør dette den fastrenten som kan oppnås.

Om den blå grafen er relativt flat, indikerer dette at markedet ikke forventer store renteøkninger fremover. Er grafen brattere legger markedet til grunn at rentene skal opp.

Forventede NIBOR-renter

Tabellen nedenfor viser forventede renter frem i tid (implisitte renter), basert på markedsdata per 31. desember 2021.

Indeks	Siste	Forventet om 1 år	Forventet om 2 år	Forventet om 3 år
NIBOR3M	0,95%	1,69%	1,97%	1,98%
Endring		0,74%	1,02%	1,03%
NIBOR6M	1,09%	1,80%	2,04%	2,03%
Endring		0,71%	0,95%	0,94%

Netto finansutgifter

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langsiktig gjeld 31.12	Gj.snittlig rente
Langsiktig gjeld med fast rente	256 633 112	1,480 %
Langsiktig gjeld med flytende rente	599 038 181	1,219 %
Sum	855 671 293	

Det totale gjeldsvolumet er på i overkant av 855 millioner kroner. Gjelden er fordelt mellom Husbanken, Kommunalbanken, KLP og Nordea.

Rakkestad kommune har høye finansutgifter som en følge av et høyt investeringsnivå og dermed en sterkt økende langsiktig gjeld til finansiering av tiltak over tid.

Rente- og avdragsutgifter binder opp betydelige deler av kommunens midler. Det reduserer handlefrihet og potensial for å bruke ressurser på kjerne- eller primær oppgaver.

Av Rakkestad kommunes langsiktige lån, er 50,56 prosent sikret med forskjellige fastrenteavtaler eller rentebindingsavtaler. Rentebetingelsene varierer fra 1,219 prosent per år (gjennomsnittlige løpende renter), via 1,480 prosent per år (gjennomsnittlige faste renter) og til 4,97 prosent per år (rentebytteavtale som gikk ut i 2021).

Rakkestad kommune har et sertifikatlån på 89 millioner kroner som ble tatt opp i 2021 og som forfaller høsten 2022.

Rentebytteavtaler	Volum	Løper fra	Løper til	Betaler	Mottar
DNB	63 000 000	des. 06	des.21	4,970	NOK Nibor
DNB	63 000 000	sep. 12	sep.22	4,750	NOK Nibor
Nordea	50 000 000	okt. 15	jul. 35	3,280	3M Nibor
Nordea	63 000 000	des. 21	des. 31	2,750	3M Nibor

To av kontraktene med 4,75 og 4,97 prosent ble etablert i 2006 og 2012. Med et vedvarende lavt rentenivå har disse blitt kostbare. Det kan styrke regnskaps- og budsjettbalansen i den inneværende økonomiplanperioden når de nå fases ut.

Rakkestad kommune betalte renter og avdrag av sine forpliktelser med netto 37,2 millioner kroner i 2021. Det er 3,185 millioner kroner mindre enn året før.

Tall i tusen kroner	2018	2019	2020	2021
Renteutgifter	15 664	18 067	17 186	15 250
Renteinntekter, utbytte m.m	5 453	5 125	4 544	8 237
Avdrag på lån	19 200	20 964	27 719	30 163
Sum netto finansutgifter	29 411	33 905	40 362	37 177

Økonomibestemmelsene i den nye kommuneloven trådte i kraft fra 1. januar 2020. Den regulerer nedbetaling av de langsiktige lån strengere enn det tidligere regelverket. Et resultat av det er at kommunens minsteavdrag på lånegjelden vokser med mellom 6 og 7 millioner kroner per år fra 2019 til 2020. Fra 2020 til 2021 økte avdragene med cirka 2,5 millioner kroner. Dette medfører en stadig større innstramning i kommuneøkonomien.

Som en følge av bra regnskapsresultater i 2015 – 2020, og at midlene er satt av til fond har likviditeten blitt bedre. Renter av bankinnskudd var på i overkant av 652 888 kroner siste år. Rakkestad kommune har all sin likviditet/alle sine finansielle midler stående i bank. Det er ikke foretatt plasseringer i rentepapirer eller aksjemarkedet.

Utbytte fra Rakkestad Energi AS var på 6 088 290 kroner i 2021. Det er høyere enn de siste årene. Selskapet har solgt ut deler av sin virksomhet og er nå mindre og mer en rendyrket nettbedrift.

Finansiell risiko

Nedenfor vises hvordan porteføljens kapitalbinding og rentebinding er fordelt over kommende år.

Antall år	Rentebinding (kr)	Kapitalbinding (kr)
0-1 år	608 660 469	119 759 605
1-2 år	147 828 974	30 765 892
2-3 år	99 181 850	27 586 459
3-4 år		25 501 502
4-5 år		25 830 613
5-6 år		25 841 783
6-7 år		25 796 404
7-8 år		25 788 858
8-9 år		25 799 531
9-10 år		25 608 733
Over 10 år		497 391 913
Sum	855 671 293	855 671 293

Rentebinding viser hvordan rentenes varighet er fordelt i porteføljen. Lån med flytende rente har rentebinding lavere enn 1 år. En stor andel kort rentebinding kan utgjøre en finansiell risiko ved å eksponere porteføljen for endringer i rentemarkedet.

Kapitalbinding viser hvordan porteføljens avdrag og låneforfall er fordelt frem i tid. Lave tall vil normalt representere sum årlige avdrag. Høye tall vil normalt representere avdragsfrie lån (for eksempel sertifikat- eller obligasjonslån) som forfaller i sin helhet.

En stor andel kort kapitalbinding indikerer at store deler av porteføljen snart forfaller og må refinansieres eller innløses innen kort tid. Dette kan i såfall innebære en finansiell risiko.

Porteføljeoversikt

Fordeling av portefølje per lån:

	Beløp	Rente (inkl margin)	Produkt	Innfrielsesdato
Sertifikatlån				
<i>Nordea</i>				
NO0011095382	89 000 000	0,820	Sertifikatlån	09.09.2022
Lån til videreutlån				
<i>Husbanken</i>				
11500726.2	2 071 038	0,719	Flytende	01.03.2031
11503567.3	3 131 744	0,719	Flytende	01.06.2037
11516424	4 681 129	0,719	Flytende	01.05.2036
11520519.2	3 276 991	0,718	Flytende	01.08.2042
11524120.1	1 498 203	0,719	Flytende	01.05.2033
11531924.2	2 288 000	0,719	Flytende	01.08.2045
11535130.3	4 915 000	0,719	Flytende	01.12.2045
11537760.3	5 535 000	0,719	Flytende	01.08.2047
11537760.4	10 865 873	0,719	Flytende	01.02.2068
11539969.3	11 863 296	0,719	Flytende	01.06.2068
11541541	11 875 000	0,719	Flytende	01.04.2069

	Beløp	Rente (inkl margin)	Produkt	Innfrielsesdato
11543353.1	12 125 000	0,719	Flytende	01.05.2070
11544317	14 750 000	0,719	Flytende	01.04.2051
11544829.1	6 000 000	0,729	Flytende	01.11.2051
Ordinære lån				
<i>Kommunalbanken</i>				
20041002	81 286 114	1,460	Ordinær pt	03.04.2045
20050602	8 687 810	1,430	Nibor 3m +0,6	19.12.2045
20060353	13 898 200	1,430	Nibor 3m +0,6	19.09.2039
20060484	7 307 020	1,558	Ordinær pt	23.04.2024
20060485	32 874 550	1,561	Ordinær pt	26.10.2034
20090777	19 101 180	1,430	Nibor 3m +0,6	19.12.2052
20100773	15 441 680	1,430	Nibor 3m +0,6	19.09.2051
20110550	39 105 880	1,430	Nibor 3m +0,6	19.12.2045
20120239	35 057 060	1,590	Ordinær pt	09.05.2045
20120490	12 197 040	1,558	Ordinær pt	23.10.2045
20130116	33 409 060	1,342	Ordinær pt	08.03.2046
20150410	36 639 770	1,860	Fastrente	24.06.2041
20190564	71 400 000	1,860	Fastrente	26.11.2049
20200188	61 750 010	1,340	Fastrente	25.05.2050
<i>KLP</i>				
8317.50.01630	10 953 351	1,300	Flytende rente	28.06.2032
8317.50.29837	2 498 212	1,160	Nibor	15.01.2024
8317.51.66427	3 742 059	1,300	Flytende rente	01.05.2024
8317.51.66478	2 149 976	1,300	Flytende rente	01.11.2031
8317.54.59742	26 250 000	1,300	Flytende rente	01.09.2046
8317.55.31451	32 241 662	1,300	Flytende rente	24.05.2048
8317.55.90970	36 536 000	1,300	Flytende rente	19.11.2058
8317.56.98704	53 010 000	1,190	Fastrente	19.05.2050
8317.57.69695	33 833 332	0,980	Fastrente	01.12.2050
<i>Husbanken</i>				
11488570.0	220 509	0,718	Flytende	01.11.2027
11490560.7	234 557	0,718	Flytende	01.04.2028
11500466.5	533 869	0,719	Flytende	01.03.2031
11499873.5	720 226	0,719	Flytende	01.04.2032
11500246.1	715 892	0,719	Flytende	01.06.2032

Utlån finansiert med egne midler

Rakkestad kommune har følgende utlån finansiert med egne midler:

Lånetakere	Opprinnelig	Utestående pr 31.12.21	Fakturert, ikke bet
Rakkestad Flyplass AS	372 235	215 273	83 129
Yigit Abdusamet	85 000	42 499	16 395
Rudskogen Motorsenter AS	300 000	0	300 035
Sosiallån		66 671	42 771
Sum egenfinansierte utlån		324 443	442 331

Innskudd

Innestående beløp i bank svinger betydelig i løpet av en måned. Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet (inkludert kassekreditt) som minst er like stor som forventet likviditetsbehov i de neste 3 måneder jfr. kommunens økonomi og finansreglement.

Rakkestad kommune har alle sine midler plassert i bankinnskudd. Inntøendinge på bank viser følgende utvikling (i hele 1 000 kr).

Dato	31.12.17	31.12.18	31.12.19	31.12.20	31.12.21
Bank	93 461	143 972	177 894	194 043	171 853

Note: Bank er inkludert skattetrekksmidler.

50 millioner kroner er plassert i en plasseringskonto for offentlig virksomhet hos KLP. Rentebetingelsene per 31. desember 2021 på denne kontoen var 0,80 prosent. De resterende midlene er i all hovedsak plassert hos Marker Sparebank. Innskuddsrenten på våre konti hos Marker Sparebank var på 0,35 prosent per 31. desember 2021.

Likestilling, internkontroll og etiske prinsipper (KL14-7)

Likestilling

Den overordnede målsettingen for Rakkestad kommune er; *Være i tråd med bestemmelsene i Lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven).*

Rakkestad kommune har som en del av arbeidet med likestilling, også fokus mot diskriminering på arbeidsplassen da dette henger tett sammen.

Rakkestad kommune er IA-bedrift, og har følgende målsettinger for dette arbeidet:

- Målsetting 1: Redusere sykefravær
- Målsetting 2: Inkludere flere med redusert arbeidsfunksjon i arbeidslivet
- Målsetting 3: Øke reell pensjoneringsalder ved at seniorer står lenger i arbeid

Uønsket deltid og turnusordninger

I perioden 2015 til og med 2021 har andelen kvinner i heltidsstillinger øket fra 31 prosent til 43 prosent.

Kjønnsbalanse

Rakkestad kommune stimulerer til balanse mellom kjønnene i høyere, ledende stillinger – innenfor likestillingslovens grenser og tariffavtalens bestemmelser.

Det er fortsatt en målsetting om å legge forholdene til rette for å rekruttere flere menn på omsorgs- og barnehageområde.

Rakkestad kommune har gjennom vedtatte planverk en god planmessig oversikt over fremdrift og tiltak for å ivareta aktivitetsplikten som følger av likestillingsloven § 1, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 3 og diskrimineringslovens § 3 a. Rakkestad kommune er av den oppfatning at pålagt redegjøringsplikt i forhold til likestilling og diskriminering, blir godt ivaretatt ved at det rapporteres på indikatorer innen dette temaet hvert halvår til administrasjonsutvalg.

Lønn

Tabellen viser lønn på årsverk gjennomsnittlig og fordelt på formål i kommunen i 2020 og 2021.

Tall i kroner	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	551 026	657 301	604 163	589 883	659 046	624 465
Oppvekst og kultur	516 103	550 860	533 482	531 319	578 749	555 034
Helse og omsorg	468 996	474 992	471 994	494 416	492 270	493 343
Teknikk, miljø og landbruk	467 472	490 584	479 028	473 524	517 596	495 560
Lønn pr. årsverk	490 653	537 013	513 883	514 027	560 125	537 076

Gjennomsnittlig lønn per årsverk vokste med 23 193 kroner, fra 513 883 kroner til 537 076 kroner fra 2020 til 2021. Det utgjør en 4,5 prosent økning.

Koronapandemien gjorde at det var en lav økning i 2020, noe som ga en desto høyere økning i 2021.

Ledere

Andel kvinner og menn i lederstillinger i 2020 og 2021

Prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør m.m.	0	100	100	0	100	100
Stabs- og seksjonsledere	55	45	100	55	45	100
Enhetsledere	64	36	100	65	35	100
Andel leder - totale årsverk	6	17	8	6	17	8

Kvinner utgjør fire femtedeler av det samlede antallet ansatte. En høyere andel menn (17 prosent) enn kvinner (6 prosent) er ledere i kommunen. Tallet har ligget stabilt over mange år.

Lønn på ledernivåer i 2020 og 2021:

Tall i kroner	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør m.m.	0	1 059 868	1 059 868	0	1 135 059	1 135 059
Stabs- og seksjonsledere	761 056	769 436	764 865	810 833	800 000	805 909
Enhetsledere	618 881	635 920	624 979	659 008	668 053	662 171

Politisk forhandlingsutvalg besluttet at kommunedirektøren skulle avlønnes med 12G (12 ganger grunnbeløpet i folketrygden) fra 1. mai 2020. Det ble effektivert fra 1. mai 2021. Seksjonslederlønn og enhetslederlønn er økt med 5,3 prosent og 5,9 prosent i 2021.

Stillingsstørrelser

Prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Andel 0 - 24,99 prosent	9	24	12	7	25	10
Andel 25 - 49,99 prosent	7	2	6	7	3	6
Andel 50 - 74,99 prosent	22	11	20	20	10	18
Andel 75 - 99,99 prosent	21	7	18	23	6	20
Heltid	41	56	44	43	56	46
Sum	100	100	100	100	100	100

Av det totale antallet ansatte, arbeider 43 prosent av kvinner og 56 prosent av menn i fulle stillinger. Det er en liten økning for kvinner i forhold til 2020. Andelen kvinner som arbeider deltid har gått noe ned.

Kommunedirektøren initierte i budsjett 2020 og økonomiplan 2020 – 2023 et tiltak med deltakelse av politisk nivå, administrativ ledelse og arbeidstakerorganisasjonene, for å utrede deltids- versus heltidsutfordringer og en sterkere heltidskultur i kommunen. Prosjektet er startet opp. Det har likevel blitt lidende under koronapandemiens konsekvenser. Kommunedirektøren regner med full aktivitet i denne utredningsgruppen i 2022.

Etiske prinsipper

Rakkestad kommune legger stor vekt på å opptre skikkelig i all sin virksomhet. Både folkevalgte og administrasjonen har ansvar for at redelighet, ærlighet og åpenhet kjennetegner hele kommunens virksomhet.

Som forvalter av samfunnets fellesmidler stilles det høye krav til den enkelte ansattes og folkevalgtes holdning i sitt virke for kommunen. Alle plikter å overholde lover, forskrifter, avtaler og reglementer som gjelder for hele kommunens aktivitet. Den som overtrer Rakkestad kommunes retningslinjer og regelverk må være forberedt på å bli møtt med en reaksjon tilpasset overtredelsens art og omfang. Ansattes rett til og ansvar for å si fra om uetiske forhold i organisasjonen ivaretas av egne rutiner for varsling.

Offentlige anskaffelser

Virksomhetene i kommunen har høyt fokus på offentlige anskaffelser. I administrativ ledelse er det et kontinuerlig tema med opplæring, aktuelle anskaffelser og gjennomførte kjøp av varer og tjenester.

Kommunedirektøren har dessuten etablert et nettverk i organisasjonen med det formål å styrke kvaliteten på offentlige anskaffelser.

Internkontroll

Rakkestad kommune har hatt et forsterket fokus på gjennomgående, helhetlig internkontroll i organisasjonen over noen år. Arbeidet med helhetlig tilnærming til dette, er initiert ved kommunedirektøren blant annet ved kursing av ledelse og ledere i flere omganger. Koronapandemien de siste to årene, har satt dette utviklingsarbeidet på «vent». Arbeidet er tatt opp igjen ved utgangen av første kvartal 2022, og det tas sikte på at en ferdigstilling kan finne sted innen utgangen av 2022.

Arbeidet med internkontroll er i all hovedsak organisert i tre spor:

1. Internkontroll etter kommuneloven
2. Internkontroll etter arbeidsmiljølovgivningen
3. Internkontroll etter særlovgivningen

Rakkestad kommune innretter sine virkeområder for internkontroll ut fra anbefaling fra KS.

Sektorovergripende	<ul style="list-style-type: none"> Virksomhetsstyring Finans/Økonomireglement, etiske retningslinjer, delegasjonsreglement og kompetansestyrking Overordnet risikovurdering
Tjenestespesifikk	<ul style="list-style-type: none"> Internkontroll innenfor BV, BHG, PLO, skole, VA, plan- og bygg, eiendomsforvaltningen osv. Aggregering og rapportering
Støtteprosesser	<ul style="list-style-type: none"> Internkontroll innenfor IKT, anskaffelser, økonomi, personal Aggregering og rapportering

Sykefravær, årsverk og ansatte

Sykefravær

Rakkestad kommune hadde dette sykefraværet i 2018 – 2021:

Prosent	2018	2019	2020	2021		
				Egen meldt	Lege meldt	Totalt
Kommunedirektør og staber	2,60	4,70	1,50	0,70	4,00	4,50
Barnehage	8,90	14,70	10,10	1,90	9,60	11,30
Skole	6,90	6,70	5,60	1,30	5,90	7,10
Kommunikasjon og kultur	1,70	4,00	1,30	0,50	1,80	2,20
NAV Rakkestad	1,50	5,50	4,90	0,70	6,00	6,50
Rakkestad familiesenter	7,70	9,10	7,20	1,40	4,90	6,00
Hjembaserte tjenester	10,20	9,90	10,60	1,30	9,70	10,70
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	11,20	11,90	12,20	1,90	12,30	14,10
Bo- og aktivitetstjenester	8,20	8,30	11,80	1,80	8,20	9,80
Teknikk, miljø og landbruk	7,40	4,70	7,70	0,90	6,80	7,50
Sum	7,20	8,50	8,20	1,40	7,60	8,90

Rakkestad kommune hadde i budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024, mål om å oppfylle målene i sentral og lokal IA-avtale. Herav: Redusert sykefravær – målsetting om maksimum 6,5 prosent fravær for hele kommunen og ingen seksjon med mer enn 10 prosent fravær.

I tillegg er det en målsetting å finne løsninger for inntil 1 prosent av sykemeldte årsverk hvert år innen bedriftsintern attføring (BIA).

Sykefraværet for 2021 lå 2,4 prosent over målet. Det er fortsatt utfordringer opp mot sykefravær i enkelte seksjoner. Det bemerkes at koronarelatert fravær er inkludert i prosentvis fremstilling av sykefravær.

For Kommunedirektør og staber er dette fraværet på i gjennomsnitt 3,33 prosent per år i 2018 til 2021. Det trekkes noe opp i 2019 (4,7 prosent). For øvrig er det i en størrelsesorden 1,5 – 4,5 prosent per år.

Barnehagene har et høyere sykefravær enn kommunen samlet. Det varierer mellom 8,90 prosent (2018) og 11,3 prosent (2021).

Når det gjelder Skole er sykefraværet forholdsvis stabilt – liggende i intervallet 5,6 prosent (2018) og 7,10 prosent (2021). Skoles sykefravær er under gjennomsnittet for kommunen.

Kommunikasjon og kultur har i likhet med kommunedirektør og staber et lavt sykefravær. Det er mellom 4,0 prosent (2019) og 1,30 prosent (2020). Sykefraværet i 2021 er på 2,2 prosent.

For NAV Rakkestad ligger dette fraværet i gjennomsnitt på 4,6 prosent i aktuelt tidsrom. Det er en økende trend i sykefraværet de siste årene, men fortsatt under gjennomsnittet for kommunen.

Rakkestad familiesenter hadde et sykefravær på 6,0 prosent i 2021. Det er en nedgang i forhold til tidligere år hvor det har ligget mellom 7,2 og 9,1 prosent i den aktuelle perioden.

Ved Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og Bo- og aktivitetstjenester øker fraværet jevnt i hele perioden. Gjennomsnittlig sykefravær i den aktuelle perioden er 10,94 prosent. Rakkestad kommunes samlede sykefravær utgjør til sammenligning 8,2 prosent i det aktuelle tidsrom. Hjembaserte tjenester hadde en nedgang i sykefraværet i 2019, men det har økt igjen de to siste årene.

Årsakene er temmelig sikkert sammensatte og flere. En fellesnevner er døgkontinuerlig drift og at bruker- og pasientsegmentene er fysisk utfordrende. Kommunedirektøren mener at dette kan slå mer ut på det aktuelle parameter for disse seksjonene enn på andre områder. Koronapandemien har også bidratt til økt sykefravær de to siste årene.

Teknikk, miljø og landbruk har et sykefravær på 7,5 prosent siste år og 6,83 prosent samlet for 2018 til 2021. Det er lavere enn gjennomsnittet for kommunen og omtrent på de måltall for sykefravær som kommunen opererer med.

Rakkestad kommune prioriterer sykefraværsoppfølging. I de senere årene er tiltak satt i verk for å styrke ansattes nærvær i hverdagen. Det dreier seg blant annet om deltakelse i «Ned-prosjektet» initiert av NAV. I budsjett 2021 og økonomiplan 2021 – 2024 er det dessuten bestemt å anvende en 0,25 personalressurs til individuell og systemorientert sykefraværsoppfølging. Det har dessverre blitt forsinket av koronapandemien, men vil bli igangsatt i 2022.

Årsverk

Tabellen viser årsverk i bruk i Rakkestad kommune totalt og fordelt på formål i 2020 og 2021:

Årsverk og prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	27,3	17,2	44,5	34	19	52
Oppvekst og kultur	150,7	39,5	190,2	159	38	198
Helse og omsorg	227,3	21,3	248,6	223	20	243
Teknikk, miljø og landbruk	24,2	27,9	52,1	23	29	51
Sum	429,5	105,9	535,4	439	106	545
Andeler	80,0	20,0	100,0	81	19	100

Av totalt 545 årsverk, er 439 kvinner (81 prosent) og 106 menn (19 prosent). Som for kommuner flest, er Rakkestad kommune en kvinnedominert arbeidsplass.

I 2021 ble det 10 flere årsverk sammenlignet med 2020, mot at det var 4,7 færre årsverk fra 2019 enn i 2018.

Kommunedirektør og staber gikk opp fra 44,5 til 52 årsverk og Oppvekst og kultur fra 190,2 til 198 årsverk, mens Helse og omsorg gikk ned fra 248,6 til 243 årsverk og Teknikk, miljø og landbruk fra 52,1 til 51 årsverk.

Endringene er i hovedsak et resultat av strukturelle eller faktiske tiltak, etablering av boligkontor, flytting av forvaltningsenhet helse og kvantumsvekst i barnehage. Dette er en konsekvens av naturlige svingninger og varige korreksjoner i etterspørselen etter kommunale tjenester. Rakkestad kommune starter imidlertid i 2022 opp prosesser som vil medføre en revisjon av tilbud og tjenester på flere områder i 2022 – 2025.

Ansatte

Tabellen viser ansatte i Rakkestad kommune totalt og fordelt på formål i 2020 og 2021:

Ansatte og prosent	2020			2021		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kommunedirektør og staber	31	35	66	39	38	77
Oppvekst og kultur	183	49	232	191	49	240
Helse og omsorg	327	36	363	304	32	336
Teknikk, miljø og landbruk	27	29	56	26	29	55
Sum	568	149	717	560	148	708
Andeler	79	21	100	79	21	100

Det var 708 ansatte i kommunen per 31. desember 2021 mot 717 samme dato året før.

Rakkestad kommune etablerte boligkontor i Kommunedirektør og staber, og flyttet Forvaltningsenhet helse fra Hjembaserte tjenester til Kommunedirektør og staber i 2021. Likeledes var det regulær vekst i antallet ansatte i barnehage. Det er en stor del av årsverkene til ansattveksten på disse områdene i 2021.

At helse og omsorg har færre ansatte i 2021 enn i 2020, skyldes flytting av forvaltningsenhet helse og avgivelse av arbeidskraft til boligkontoret. Dessuten slår det ut at det etter hvert blir flere heltidsstillinger og færre deltidsstillinger i dette området.

Kommunedirektør og staber

Kommunedirektør omfatter Kommunedirektør og staber – Dokument og forvaltning, Personal og Økonomi.

Tall i tusen kroner	Regnskap			Revidert budsjett			Avvik
	Utgifter	Inntekter	Netto	Utgifter	Inntekter	Netto	
Kommunedirektør	37 791	5 230	32 561	41 391	3 693	37 698	5 137
Staber	27 065	2 944	24 122	26 471	1 786	24 685	564
Sum	64 856	8 173	56 683	67 863	5 479	62 383	5 700
Herav covid 19	4 323	119	4 204	7 100	0	7 100	2 896

Kommunedirektør

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	32 561	37 698	23 965	27 803
<i>Herav:</i>				
Lønn	15 786	16 090	11 909	12 571
Driftsutgifter	22 005	25 302	15 749	21 219
Brutto ramme	37 791	41 391	27 658	33 789
Driftsinntekter	-5 230	-3 693	-3 693	-5 986
Netto ramme	32 561	37 698	23 965	27 803

For Kommunedirektør ble det et positivt avvik på 5,137 millioner kroner som følge av salderingene som ble gjort i 1. og 2. tertialrapport.

Staber

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	24 122	24 685	22 952	21 262
<i>Herav:</i>				
Lønn	21 398	20 520	18 870	18 797
Driftsutgifter	5 667	5 951	5 867	5 248
Brutto ramme	27 065	26 471	24 738	24 046
Driftsinntekter	-2 944	-1 786	-1 786	-2 784
Netto ramme	24 122	24 685	22 952	21 262

Stabene endte med en mindreutgift på 0,564 millioner kroner i forhold til budsjett.

Dokument og forvaltning har merforbruk knyttet til valg som skyldes koronapandemien da det var behov for mer personell og smittevernsutstyr til gjennomføring av valget i 2021. Det er merforbruk for området Kontrollorganer som skyldes at det er inngått nye avtaler med Østre Viken kommunerevisjon og Østfold kontrollutvalgssekretariat. Avtalene avregnes mot reelt forbruk. Folkevalgte har et mindreforbruk som i hovedsak skyldes mindre kjøp av tjenester knyttet til kontroll av skjenkesteder. Skjenkesteder har vært mye nedstengt i 2021.

Personal har et merforbruk knyttet til lønn til lærlingene. Tilskuddet fra fylkeskommunen er noe høyere enn budsjett, men ikke tilstrekkelig til å dekke merforbruket på lønnsutgiftene. Det er noe mindreforbruk på personalpolitiske tiltak som veier opp for noe av merforbruket på lærlingene.

Økonomi har et mindreforbruk på lønnsutgifter på grunn av vakant stilling.

Mål og tiltak Forvaltning:

Folkevalgtopplæring, flere nivåer og flere grupper

- Opplæring er planlagt gjennomført i flere omganger. Grunnet korona med begrensede muligheter for å møtes fysisk, har dessverre slik opplæring blitt redusert i 2021. KS gjennomførte allikevel opplæring knyttet til vårt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel for 2022-2034, dog i noe mindre målestokk enn opprinnelig enn ønsket.

Opplæring samarbeidsutvalg skole og barnehage

- Det er 100 valgte representanter totalt fordelt på samarbeidsutvalg for skoler og barnehager. Behov for opplæring er etterspurt, og det er et reelt behov for dette. Dessverre har det ikke latt seg gjennomføre under pandemien. Tilbudet om opplæring vil bli fulgt opp på senere tidspunkt.

Etablere et større forvaltningsmiljø og styrke saksbehandlingsressursene

- Kommunedirektøren ønsket å etablere et større forvaltningsmiljø i sin stab, og har samlet noe av sin forvaltning i et forvaltningsmiljø bestående av felles forvaltning og politisk saksbehandling, dokumentforvaltning, helseforvaltning og boligforvaltning. Det har resultert i etablering av et boligkontor, samt tilbakeføring av Forvaltningsenhet helse til stab hos kommunedirektør. Arbeidet med ny organisering startet i begynnelsen av 2021 og er nå gjennomført. Arbeidet med å styrke saksbehandlingsressursene er igangsatt, med blant annet opplæring og bredere fordeling av saker som skal behandles.

Opprette Boligkontor – styre, utvikle og forvalte kommunens boligmasse

- Boligkontoret ble opprettet 1. juni 2021 og er under utvikling. Boligkontoret skal utarbeide og oppdatere aktuelt planverk i samarbeid med involverte seksjoner, og gjennomføre tiltak i boligosial handlingsplan for å nå de vedtatte mål. Boligkontoret skal forvalte alle kommunens utleieenheter, og tilpasse kommunens boligportefølje gjennom kjøp og salg. Det skal saksbehandle og videre tildele Husbankens startlån og tilskudd til etablering, samt vurdere og benytte Husbankens øvrige ordninger, og de skal også gi sin anbefaling til kommunens låneopptak årlig til startlån og tilskudd. Det skal utarbeides vedlikeholdsplaner for kommunale utleieboliger, koordinere samhandlingen mellom seksjoner i boligosiale spørsmål, både på systemnivå og i enkeltsaker, og være ansvarlig for saksbehandling og tildeling av ordinære kommunale utleieboliger.
- Boligkontoret har 4 årsverk fordelt på 4 ansatte – Fagleder, rådgiver, boveileder og miljøvaktmester.
- Samordning av tjenestene i forhold til mandat er kommet godt i gang.

Digitalisering – kommunikasjon med innbyggere om omverdenen

- Møte i digitaliseringsgruppa, men fokus på ulike prosjekter. Nytt barnevernssystem har hatt stort fokus, og tilnærmet klar for konkurranseutsetting innen utgangen av 2021. Arbeidet er ledet av egen prosjektleder tilknyttet IT. Arbeid knyttet til FIKS folkeregister og DigiOrden (system for komplett oversikt over kommunens digitale systemer) pågår.

Mål og tiltak Personal og lønn:

- Håndtere den sårbarheten som er tilstede
- Forebygge sykefravær i organisasjonen
- Få sykmeldte ansatte raskere tilbake i arbeid
- Etablere et mer funksjonelt og bedre system for internkontroll

Stabsenhet Personal og lønn har i 2021, vært - til dels - meget sårbare med bakgrunn i at store deler av staben har vært avgitt til å håndtere oppgaver knyttet til pandemi. Det er har vært stort fokus på å håndtere kjerneoppgaver knyttet til utlønning og ivaretaking av ansatte sine rettigheter i en situasjon hvor rettigheter og krav har endret seg i en takt betydelig utover det normale. Arbeidet med å forebygge/følge opp sykefravær har ikke vært mulig å prioritere som en kjerneoppgave. Personal og Lønn er styrket med ressurser hva angår oppfølging av sykefravær. Aktuell ressurs har vært avgitt til ivaretaking av smittevernoppgaver i hele perioden.

Mål og tiltak Økonomi:

- Håndtere den sårbarhet som er til stede.
- Bedre innfordring og innfordringsresultater på krav.
- Digitalisering av funksjoner.
- Etablere et mer funksjonelt og bedre intern kontroll system.

Økonomi er også en liten enhet som har mange og komplekse oppgaver, og enheten har blitt styrket kompetanse- og kapasitetsmessig i 2021.

Rakkestad kommune anskaffet i 2021 Visma Enterprise Fakturadistribusjon. Denne modulen tilrettelegger for en effektiv og automatisert faktureringsprosess.

Arbeidet med å etablere et mer funksjonelt og bedre internkontrollsystem, samt bedre innfordring og innfordringsresultater på krav, er påbegynt og vil fortsette videre i 2022.

Oppvekst og kultur

Oppvekst og kultur omfatter Barnehage, Skole og Kommunikasjon og kultur.

Tall i tusen kroner	Regnskap			Revidert budsjett			Avvik
	Utgifter	Inntekter	Netto	Utgifter	Inntekter	Netto	
Barnehage	71 386	13 079	58 307	66 896	8 588	58 308	1
Skole	130 733	25 679	105 054	121 154	15 136	106 018	964
Kommunikasjon og kultur	29 687	9 962	19 725	26 219	2 480	23 739	4 014
Sum	231 805	48 720	183 085	214 269	26 204	188 065	4 980
Herav covid 19	2 158	161	1 977	2 000	0	2 000	3

Barnehage

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	58 307	58 308	54 782	55 076
<i>Herav:</i>				
Lønn	48 428	44 300	40 815	43 541
Driftsutgifter	22 958	22 596	22 455	23 582
Brutto ramme	71 386	66 896	63 270	67 123
Driftsinntekter	-13 079	-8 588	-8 488	-12 047
Netto ramme	58 307	58 308	54 782	55 076

Barnehage endte med balanse ved årets slutt.

De kommunale barnehagene har et mindreforbruk på 0,8 millioner kroner. Grunnen er først og fremst at barnehagene ikke serverte mat i perioden januar til juli. Budsjetterte utgifter til mat ble ikke brukt til andre formål.

Barnehageadministrasjonen har et merforbruk på 0,4 millioner kroner som følge av at driftstilskuddet til private barnehager har økt. Utgifter til barnehageplass i andre kommuner er mindre enn forventet. Spesialpedagogisk hjelp har et merforbruk på 0,4 millioner kroner som blant annet skyldes økte lønnsutgifter til barn med behov for ekstra hjelp. Budsjettet for spesialpedagogisk hjelp er redusert de siste årene.

Kommunen oppfyller sin plikt til full barnehagedekning i 2021. Per 31. desember 2021 er det 12 barn på venteliste som søker plass i løpet av våren 2022.

Den fremtidige barnehagestrukturen i kommunen er fortsatt under utredning. Elle Melle barnehage og Fladstad barnehage har ikke tilfredsstillende lokaler til barnehagedrift. Det er behov for at planen for et felles nytt barnehagebygg som innbefatter disse to barnehagene, samt modulbygget ved Kirkeng barnehage iverksettes.

For Rakkestadbarnehagen er det et mål at:

- alle barn har gode relasjoner med voksne i barnehagen.
- barnehagen er en god støttespiller for foreldrene i deres omsorg for barna.
- barnehagen er med på å stabilisere vanskelige livsperioder for barn og deres familier.
- alle pedagogstillinger er dekket av kvalifisert personell.
- fagarbeidere tilsettes i assistentstillinger ved ledighet.

Alle barnehagene i Rakkestad, både private og kommunale, deltar i ReKomp. Dette er en satsing i samarbeid med Statsforvalteren og Høgskolen i Østfold. Kompetansesatsingen skal styrke det psykososiale barnehagemiljøet og involvere alle ansatte.

Arbeidet gjennom utvikling og implementering av tverrfaglig samhandling ved hjelp av BTI-modellen har gått over i drift. Dette arbeidet er viktig å ha stort fokus på i ny modell.

PPT har styrket sin barnehagekompetanse på barnehagefeltet i 2021, det har gitt gode resultater for barnehagebarna, både på individnivå og systemnivå.

To barnehagelærere får støtte fra kommunen for å delta på videreutdanning.

Skole

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	105 054	106 018	102 585	99 200
<i>Herav:</i>				
Lønn	108 207	100 164	96 921	103 442
Driftsutgifter	22 526	20 991	20 801	23 839
Brutto ramme	130 733	121 154	117 722	127 281
Driftsinntekter	-25 679	-15 136	-15 136	-28 081
Netto ramme	105 054	106 018	102 585	99 200

Skole har et mindreforbruk på 0,964 millioner kroner ved årets slutt. Voksenopplæring, spesialundervisning, PPT og skole felles har mindreforbruk i forhold til budsjett. Skolene har isolert sett et merforbruk. Ungdomskolen og Bergenhus skole har et mindreforbruk ved årets slutt, mens Kirkeng og Os skole har et merforbruk.

Av andre momenter kan følgende rapporteres:

- Reetablering av PP-tjenesten.
- BTI-modell har gått over i drift. Revideres i ny organisasjonsmodell.
- Koronapandemi – skolene har ikke vært nedstengt i løpet av 2021, foruten 2 dager før jul etter stort smittepress og mye sykdom på grunn av ikke forsvarlig drift. Vedtak av kommuneoverlege.
- Igangsetting av nye læreplaner LK 20 er i gang.
- 40 prosent stilling til ressursperson programmering.
- Lærerspesialistordning.
- Oppstart på fase 2 ved Os skole utsatt.
- Endring i organisasjonsmodell med virkning fra 1. januar 2022.
- Lederutvikling i regi av KS konsulent. Skoleleder, teamledere, LMK og PPT 6 samlinger.
- KS Absolutt – deltagelse i oppvekstprogram i regi av KS.
- Dekomp – kompetansehevingsprosjekt, engelsk 1.-10.trinn, Begynneropplæring 1.-3.trinn oppstartsfase med HIØ og to plandager med tverrfaglighet og kjerneelementer.
- Videreutdanning – 3 stk 30 studiepoeng spesialundervisning og 1.stk engelsk 1.-7.trinn.
- 4 samlinger med Høgskolen i Innlandet– Inkludering og spesialpedagogisk hjelp i skolen.
- Bergenhus skole og Rakkestad ungdomsskole forbereder søknader til øvingskoler og lærerutdanningskoler.

Kommunikasjon og kultur

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	19 725	23 739	22 333	21 008
<i>Herav:</i>				
Lønn	16 567	15 622	14 890	14 864
Driftsutgifter	13 120	10 597	10 033	11 532
Brutto ramme	29 687	26 219	24 923	26 396
Driftsinntekter	-9 962	-2 480	-2 590	-5 388
Netto ramme	19 725	23 739	22 333	21 008

Kommunikasjon og kultur har et mindreforbruk på 4,014 millioner kroner ved årets slutt. Det er mottatt 4,7 millioner kroner fra Viken fylkeskommune til bredbåndsutbygging som er avsatt til bundet fond.

Kino, Kulturskolen og Biblioteket har et merforbruk, mens de øvrige virksomhetene har et mindreforbruk. Kinoen har mindreinntekter fordi den har vært stengt deler av året.

Kultureksjonen og servicekontoret har vært særlig hardt påvirket av pandemien. Streng nedstengingsregler, uklare regler for åpning, usikkerhet med mer har preget hverdagen. De ansatte på kultur har delvis gjort andre oppgaver, men på grunn av små stillinger på kveld og helg har det ikke vært like enkelt å finne gode løsninger.

For servicekontoret har det, på tross av lange perioder med stengte dører, til tider vært hektiske dager. Mange henvendelser om vaksine, PCR-prøver, hurtigtester og regelverk i tillegg til andre oppgaver har preget hverdagen og gjort servicekontoret til et viktig sted for informasjon ut til publikum og rapportering internt til kriseledelsen.

Seksjonen har også hatt ansvar for å svare ut store deler av regelverket rundt Covid-19 forskriften. Arrangører, lag og foreninger samt privatpersoner har spurt, og fått svar på mange henvendelser.

Kommunale kompensasjonsmidler har også blitt delt ut fra seksjonen, med godt samarbeid med andre ansatte. Midlene er delt ut etter gjeldende regelverk og så raskt som saksbehandlingstiden har gjort det mulig.

Innkjøp, fiber og IT er også fagområder i seksjonen. Disse er driftet med mye bruk av hjemmekontor. Antall henvendelser til helpdesk er kraftig redusert i 2021, men våre 2 IT-læringer har da fått god tid til å jobbe med andre viktige oppgaver. Enheten for øvrig har brukt 2021 til systematisk jobbing med informasjonssikkerhet, tiltak og gode rutiner.

Statistikk

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Andel av barn i barnehage 1 - 2 år - av innbyggere 1 - 2 år	76,30	78,70	73,00	76,10	87,00
Andel av barn i barnehage 1 - 5 år - av innbyggere 1 - 5 år	88,40	90,00	87,20	88,50	93,40
Andel av barn i barnehage 3 - 5 år - av innbyggere 3 - 5 år	96,30	97,00	95,80	95,80	97,40
Andel av barn i kommunal barnehage - av antall barn i barnehagealder	66,30	66,60	64,50	65,80	50,00

Andel barn i barnehage i alderen 1-2 år er lavere enn på landsbasis. Det jevner seg mer ut utover i barnehageløpet. Demografi og næringsstruktur er en viktig årsak til dette.

Som en følge av kommunale prioriteringer er andel kommunale barnehageplasser høy sammenlignet med nasjonale tall. Den falt likevel noe i 2020, men har gått opp igjen i 2021 (fra 64,50 prosent til 65,80 prosent). Det har med den etterspørsels- eller markedsmessige tilpasningen av tilbudet å gjøre.

De kommunale barnehager er fremdeles blant landets mest kostnadseffektive enheter. Det illustreres av tabellen nedenfor:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Netto driftsutgifter i barnehager pr. innbygger (1 - 5 år)	127 034	134 797	142 751	153 641	185 036

Utgiftene pr. innbygger 1 – 5 år er 16,97 prosent lavere enn for Norge.

Spesialpedagogiske og lignende tiltak i barnehagene er uforutsigbare og store – idet at kommunen er ansvarlig for disse kostnadene både i egne og private barnehager. Enkelte barn bosatt i Rakkestad kommune har barnehageplass i andre kommuner – samtidig som enkelte barn hjemmehørende i andre kommuner har barnehageplass i Rakkestad kommune. Det er vanskelig til enhver tid å ha full oversikt over de mellomværender som oppstår i denne sammenheng.

Netto utgifter til ordningen lar seg av den grunn nesten ikke budsjettere nøyaktig i de enkelte år.

Rakkestad kommune og Norge har disse netto driftsutgifter til grunnskoleformål per innbygger 6 – 15 år i 2018 – 2021:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Netto. driftsutgifter pr. innbygger 6 - 15 år	116 301	124 393	131 656	144 702	128 142

Utviklingen som er beskrevet, har sammenheng med elevtall og den demografiske retningen kommunen går i. Oversikten viser antall elever ved de enkelte skoler og totalt i 2011 – 2021 og prognoser for de samme størrelsene videre fram til 2029.

Skole	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bergenus skole	331	334	311	299	296	302	298	299	300	310	295
Kirkeng skole	106	113	117	126	121	123	129	137	131	132	123
Os skole	248	251	228	236	251	237	222	214	208	210	207
Rakkestad ungdomsskole	300	293	313	319	320	334	328	338	317	278	278
Sum	985	991	969	980	988	996	977	988	956	930	903

Note: Elever i grunnskolen 2011 – 2021.

Prognoser for 2022 – 2029:

Skole	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bergenhus skole	301	276	265	254	240	237	228	226
Kirkeng skole	127	135	129	129	127	121	124	122
Os skole	216	231	222	229	218	218	223	213
Rakkestad ungdomsskole	263	276	274	282	283	269	265	268
Sum	907	918	890	894	868	845	840	829

Note: Elever i grunnskolen, prognoser 2021 – 2029.

Elevtallene faller fra 985 i 2011 til 903 i 2021 og fra 907 i 2022 til 829 i 2029. Det baserer seg på Statistisk Sentralbyrås befolkningsframskriving for kommunen i det aktuelle tidsrom. Reduksjonen er på 8,3 prosent fra 2011 – 2021 og 15,8 prosent fra 2011 – 2029.

Som det er redegjort for i budsjettet og økonomiplanen mister Rakkestad kommune store inntekter som en følge av den demografiske utviklingen og stagnasjonen i folketallet. Det genererer allerede en større økonomisk ulikevekt. Tiltak for å reetablere regnskaps- og budsjettmessig balanse er igangsatt. Endringer er forutsatt å tre i kraft fra 1. august 2022.

Andre utvalgte nøkkeltall for grunnskolen i Rakkestad kommune er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Årstimer til særskilt norskopplæring pr. elev med særskilt norskopplæring	2,40	1,40	52,00	28,50	30,50
Årstimer til spesialundervisning pr. elev med spesialundervisning	118,40	143,10	124,50	158,40	144,40
Elever i kommunale skoler som får spesialundervisning	8,90	8,80	3,00	3,50	6,30
Elever i kommunale skoler som mottar særskilt norskopplæring	2,40	1,40	8,30	6,20	7,80
Elever på mestrings 3 - 5, nasjonale prøver, lesing, 8. trinn	77,6	70,80	66,20	59,20	73,10
Elever på mestrings 3 - 5, nasjonale prøver, regning, 8. trinn	64,9	67,00	63,40	59,80	69,40
Gruppestørrelse (ordinær undervisning)	15,70	16,20	14,80	14,20	15,60
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng (antall)	39,70	42,60	40,90	41,40	43,20

Ifølge Statistisk Sentralbyrås statistikk er det relativt bra med ressurser i Rakkestadskolen. Det er utfordringer i brukergruppen. Resultatene er under et landsgjennomsnitt. Spesialundervisning ligger over gjennomsnittet for landet i 2021.

Utvalgte nøkkeltall for Kultur er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Netto driftsutgifter til kultur av kommunens totale driftsutgifter	2,8	3,0	2,80	2,90	4,30
Netto driftsutgifter til idrett av kommunens totale driftsutgifter	0,4	0,4	0,30	0,30	1,50
Netto driftsutgifter til barn og unge av kommunens totale driftsutgifter	0,70	0,60	0,60	0,70	0,90
Netto driftsutgifter til kultursektoren pr. innbygger	1 706	1 841	1 828	2 005	2 884
Netto driftsutgifter til folkebibliotek pr. innbygger	236	293	268	271	322
Utlån pr. innbygger (antall)	2,7	3,00	2,10	2,30	2,30
Barn 6 - 15 år i kulturskole (antall)	11,70	18,40	12,50	13,20	12,80
Besøk pr. kinoforestilling	43,80	35,20	20,80	12,50	18,10

Rakkestad kommune anvender mindre til kulturformål (2,9 prosent) enn det som er gjennomsnittet (4,3 prosent) for kommuner.

Netto utgifter til kultursektoren utgjør 2 005 kroner per innbygger mot 2 884 kroner per innbygger på landsbasis. Det er identisk med det bildet som var i 2020.

Rakkestad kommunes kostnader pr. innbygger til barn og unge, folkebibliotek og kulturskole ligger i underkant av landstallene. Avvikene er ikke veldig store. Tilbudene kan sånn sett absolutt sammenlignes med tjenestene nasjonalt.

Kino er normalt sett høyt prioritert, men på grunn av pandemien og oppussing av kinoen siste halvdel av 2021 er besøkstallet lavere enn normalt.

NAV Rakkestad

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	17 956	17 871	18 628	16 819
<i>Herav:</i>				
Lønn	10 900	9 558	9 509	9 058
Driftsutgifter	9 235	9 534	10 448	9 798
Brutto ramme	20 135	19 092	19 957	18 856
Driftsinntekter	-2 179	-1 221	-1 329	-2 037
Netto ramme	17 956	17 871	18 628	16 819

Nav har et merforbruk på 86 000 kroner. Dette avviket må ses opp mot bruk av fond på 309 000 kroner i seksjonen som ikke kommer frem av tabellen ovenfor.

Det har i 2021 vært fokus på forebyggende tiltak ungdom. Tiltak som er gjennomført er blant annet:

- Veileder ansatt fulltid for oppfølging av ungdom.
- Sommerjobbprosjekt gjennomført sommeren 2021.
- Kurs om økonomi/gjeld på ungdomsskolen.
- Deltakelse i ABSOLUTT-program.

Etablere IPS-tilbud

- IPS-jobbspesialist ansatt 2021.
- Etablert samarbeidsstruktur med Ressurssenter IPS/SE.
- Etablert fagsamarbeid med NAV Sarpsborg.
- Etablert samarbeid med Familiesenter.

Utdanne ICDP-veileder

- Sertifisering gjennomført 2021.

Utover ovenfor nevnte mål og tiltak har NAV Rakkestad har stort fokus på en økt og forbedret tverrsektoriell samhandling. For å sikre brukerne tilpassede og gode tjenester må samhandlingen internt i NAV, i partnerskapet med kommunen, med sentrale aktører i arbeidslivet, med utdannings- og helsesektoren og andre viktige tjenesteytere styrkes. Vi har jobbet med følgende aktører for å sikre samhandling:

- Samhandling med Rakkestad kommune
- Samhandling mellom NAV-kontorene i Nedre Viken
- Samhandling med NAV Øst-Viken
- Samhandling med helsesektoren
- Samhandling med næringslivet

Statistikk

Når det gjelder NAV Rakkestad og dets virksomhet trekker kommunedirektøren fram disse utvalgte nøkkeltall 2018 – 2021:

	2018	2019	2020	2021
Sosialhjelpsmottakere - antall	185	186	184	186
Sosialhjelpsmottakere - antall - 18 - 24 år	34	40	41	27
Sosialhjelpsmottakere - sosialhjelp i 6 mndr. og mer antall	70	79	71	41
Sosialhjelpsmottakere - arbeidsinntekt som hovedinntekt - antall	20	18	23	23
Sosialhjelpsmottakere som bor i eid bolig			8	7
Sosialhjelpsmottakere - sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold - antall	76	78	64	71

Kommunedirektøren vurderer status hensyntatt koronapandemien som forbausende stabilt de fire siste årene.

For aldersgruppen 18- 24 år har antall sosialhjelpsmottakere gått vesentlig ned sammenlignet med tidligere år. Det er også en nedgang i antall mottakere som har gått på sosialhjelp i seks måneder eller mer (41 mot 71). Antall sosialhjelpsmottakere som har sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold har gått noe opp, men fortsatt lavere sammenlignet med 2018 og 2019.

Kommunedirektøren har vanskelig for å se avtrykk av koronapandemien i NAV Rakkestads regnskap for 2020 og 2021.

Helse og omsorg

Tall i tusen kroner	Regnskap			Revidert budsjett			Avvik
	Utgifter	Inntekter	Netto	Utgifter	Inntekter	Netto	
Rakkestad familiesenter	71 784	15 029	56 756	66 859	9 819	57 040	284
Hjembaserte tjenester	73 725	5 912	67 813	68 205	944	67 260	-553
Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter	87 296	18 626	68 670	83 075	13 063	70 012	1 342
Bo- og aktivitetstjenester	86 671	9 233	77 438	81 600	5 079	76 520	-917
Sum	319 476	48 799	270 677	299 739	28 906	270 832	156
Herav covid 19	10 307	570	9 467	10 500	0	10 500	1 033

Rakkestad familiesenter

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	56 756	57 040	50 892	46 720
<i>Herav:</i>				
Lønn	50 020	46 657	44 104	44 007
Driftsutgifter	21 765	20 202	16 247	18 903
Brutto ramme	71 784	66 859	60 351	62 910
Driftsinntekter	-15 029	-9 819	-9 460	-16 190
Netto ramme	56 756	57 040	50 892	46 720

Rakkestad familiesenter har et mindreforbruk på 0,284 millioner kroner og 0,5 prosent av netto ramme. Korrigeres det for netto avsetning til fond på 633 000 kroner har seksjonen et overforbruk med 349 000 kroner. Dette overforbruket skyldes merkostnader og mindreinntekter på ulike tiltak innenfor barnevernstjenesten.

Koronapandemien har preget tjenestene og i lange perioder har vi hatt tjenester på et minimumsnivå. Vi har til enhver tid fulgt anbefalte retningslinjer i forhold til smittevern.

Barnefamilier har flyttet til Rakkestad kommune. Antall konsultasjoner i praksis har økt på grunn av høyere nyfødtall, både for helsestasjonslege, jordmødre og helsesykepleiere.

Det jobbes parallelt med økt digitalisering. Det er oppfordret til å laste ned appen Helseoversikt, benytte informasjon på Facebook og kommunens hjemmeside.

Oppstarten i skolehelsetjenesten har gått etter planen. Team skolehelsetjeneste har prioritert å delta på foreldremøter etter oppstart. Det har vært pågang «Åpen dør» på alle skoler. Begge deltjenester har gjennomført fag- og planleggingsdager for arbeidet de neste månedene.

Tjenesten Fysio/ergo har svært liten eller ingen venteliste, det har blitt jobbet godt blant annet på venteliste på hjelpemidler (ergoterapi). Cirka 409 brukere har mottatt tjenester fra enheten totalt. Fokuset har også i 2021 vært tidlig inn og lavterskel, samt videreutvikling av tjenesten.

Aktivitetene til Frivilligsentralen har vært mye nedstengt i 2021 også. Frivilligsentralens butikk i Storgata har vært åpen, med unntak av noen uker. Den sosiale nedstengingen har store konsekvenser for alle de som vanligvis er på aktiviteter på Frivilligsentralen, mange av disse er ensomme eldre mennesker som nå ikke har noen aktivitet å gå til.

Frivilligsentralen har i koronaperioden hatt handlehjelp for de i karantene, de smittede og for de som har vært engstelig for å bli smittet. Det er i 2021 mottatt tilskudd til et 3-års prosjekt til Home-Start.

Kommunedirektøren leverte en tilstandsrapport for barnevernstjenesten ved årsskiftet 2021-2022. Den peker på status, problemstillinger/utfordringer, utvikling og tiltak for å bevege seg i en riktigere retning i denne delen av virksomheten. Kommunestyret behandlet saken i møtet 17. februar 2022, sak nr. 7/22.

Hovedpunkter og hovedkonklusjoner er at barneverntjenesten har bra personal – og rammevilkår, men at det er et vedvarende høyt sykefravær og hyppige vakanser og lite stabilitet i arbeidstaker gruppene. Etter at barnevernsreformen trer i kraft 1. januar 2022, har kommunen sårbarhet og hull i sine tilbud på barnevernsområdet.

Rakkestad kommune har relativt sett et høyt antall barnevernssaker av forskjellig karakter, og høye kostnader til formålet sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Kommunedirektøren skal framlegge en egen strategi- og tiltakssak om barnevernet for kommunestyret i tredje kvartal 2022.

Psykisk helse og rus er bygget ut med flere stillinger og tjenester over flere år. Det er i en overgangsperiode finansiert av opptrappingsplanene for psykisk helse og rus, men må etter kort tid inkluderes i det ordinære budsjettet. Kommunen anvender mer på formålet enn gjennomsnittlige kommuner. Psykisk helse og rus har på samme måte som barneverntjenesten et høyt sykefravær og ustabilitet blant de ansatte.

Kommunen er inne i en svært vanskelig økonomisk situasjon og har i kommende budsjett- og økonomiplan periode ikke handlingsrom til ytterligere tiltak.

Kommunedirektøren skal i løpet av året framlegge et strategi- og tiltakssak om psykisk helse og rus for kommunestyret.

Hjembaserte tjenester

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	67 813	67 260	60 513	59 504
<i>Herav:</i>				
Lønn	67 005	64 589	58 566	61 077
Driftsutgifter	6 720	3 615	2 890	4 455
Brutto ramme	73 725	68 205	61 457	65 532
Driftsinntekter	-5 912	-944	-944	-6 029
Netto ramme	67 813	67 260	60 513	59 504

Hjembaserte tjenester har et merforbruk på 0,553 millioner kroner og 0,82 prosent av netto ramme. Dette merforbruket må sees opp mot netto bruk av fond med 515 000 kroner som ikke kommer frem av tallene i tabellen ovenfor.

Hverdagsrehabiliteringsteamet

Per 1. halvår 2021 gjennomføres ingen forebyggende og helsefremmende hjemmebesøk. Dette må sees i sammenheng med koronapandemien og langvarig omdisponering av personalressurs avsatt til tiltaket.

Hverdagsrehabiliteringsteamet gjennomførte følgende oppgaver høsten 2021:

- Helsefremmende hjemmebesøk 80+. Det er gjennomført cirka 170 besøk totalt 80+ i 2021, dette inkludert 80+ som grunnet pandemien ikke kunne besøkes 2020. Ved årsskiftet 2021/2022 er det cirka 120 personer igjen på listen, som skal tilbys besøk 2022.
- Det er gjennomført faste møter mellom fysio/ergo og hjemmetjenesten for å oppnå tettere samarbeid med hjemmesykepleien. Målet er at det på et tidligere tidspunkt kan fanges opp brukere, og settes inn tiltak slik at akutt funksjonssvikt kan forebygges.
- Fysio/ergo har vært med i prosjekt "Dagtilbud til hjemmeboende med demens".
- Det planlegges også for oppstart av fallforebyggende grupper 2022, så snart det er smittevernaglig forsvarlig.

Velferdsteknolog

Det jobbes med medisineringsstjeneste (elektroniske medisindispensere) i samarbeid med Fredrikstad og Sarpsborg kommuner. Det planlegges oppstart med cirka fem medisindispensere. Noe av gevinsten som forventes er reduserte medisineringsavvik, omdisponering av ressurser, og utsatt oppstart av hjemmebesøk.

Avsatt ressurs/prosjektansvarlig velferdsteknologi ble omdisponert i sin helhet til drift av vaksinasjonskontoret hele 2021. Prosjektansvarlig velferdsteknologi avsluttes 01.01.22. Det betyr i praksis at det må utarbeides en ny modell for kommunens videre oppfølging og planarbeid for velferdsteknologiske løsninger med mer.

Demens og alderspsykiatri

Stillingen knyttet til demens og alderspsykiatri har delvis vært omdisponert til koronaarbeid i hele 2021. Omfanget har vært varierende i perioder og har i stor grad påvirket arbeidet med å utvikle rollen, ansvar og oppgaver som fagansvarlig demens og alderspsykiatri. Henvisning fra fastleger angående utredning har blitt fulgt opp underveis. Det har vært større utfordringer med å få iverksatt systematisk oppfølging av personer med demens og utvikle og ferdigstille andre rutiner.

Tiltak som har blitt gjennomført gjennom året er:

- Prosjekt dagaktivitet med aktiviteter særskilt tilrettelagt for menn.
- Pårørendeskole er gjennomført i perioden 12. oktober 2021 til 9. november 2021 for pårørende til personer med demens. Fem kurskvelder à tre timer. Evaluering viser at tiltaket oppleves svært nyttig for pårørende. For ansatte som deltok ga pårørendeskolen faglig påfyll og viktig innsikt pårørendes opplevelser av sin situasjon.
- Dagaktivitetstilbud for personer med demens ble gjennomført en gang per uke i perioden frem til medio desember.
- Oppfølgingsmøter med pasienter og pårørende er avholdt.
- Det er i perioden jobbet med rekruttering av deltakere til ABC opplæring. Det er avholdt to fagseminar digitalt.
- Antall henvendelser fra fastlegene er økende. Forespørsler om utredning vokser.
- Det er etablert faste samarbeidsmøter mellom hjembaserte tjenester og forskjellige andre tjenester.

Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	68 670	70 012	57 599	59 989
<i>Herav:</i>				
Lønn	70 504	69 431	62 819	63 066
Driftsutgifter	16 792	13 644	7 843	15 648
Brutto ramme	87 296	83 075	70 662	78 714
Driftsinntekter	-18 626	-13 063	-13 063	-18 725
Netto ramme	68 670	70 012	57 599	59 989

Skautun har et mindreforbruk på 1,342 millioner kroner i forhold til budsjett. Korrigeres det for netto avsetning til fond har seksjonen et mindreforbruk på 886 000 kroner. Dette skyldes for mye tilført vedrørende koronapandemien.

Driftssituasjon er preget av pandemien. 2021 startet med drift av Covid-avdelingen i forbindelse med utbruddet på omsorgsboligene. Skautun var godt forberedt og hadde øvd på å drifte en slik avdeling. Skautun har stengt ned, åpnet opp og redusert tilgangen for besøkende i takt med nasjonale anbefalinger og føringer. Tiltak mot ansatte har hele veien ligget over nasjonale anbefalinger og vi mener at vi ser positive effekter av dette i den forstand at vi har hatt få utbrudd hos beboere. Uten tvil har nedstengingen vært en belastning for beboere.

Utbrudd på langtidsenhet, dessverre med flere dødsfall som resultat.

Skautun har vært delaktig i Matgledekorpsset. Det er satt i gang som prosjekt fra kjøkkenet.

Aktivitetsvert med fokus på ensomhet og tilbud rundt enkeltbeboere er iverksatt med midler fra Statsforvalter.

Det har vært svært lavt belegg gjennom hele 2021. Korttid har en gjennomsnittlig dekningsgrad på 50 prosent gjennom 2021 og langtids plassene i overkant av 80 prosent. Dette er ikke resultatet av endret eller bevisst styring, men resultatet av redusert etterspørsel. Hva som er korrelert og hva som skyldes andre forhold vites ikke.

Skautun måtte fra medio 2021 kjøpe plass i Villa Skaar for beboere de selv ikke kunne håndtere. Det skyldes at institusjonen ikke har kompetanse til det og at bygningen heller ikke legger til rette for og muliggjør det i særlig grad. Skautun har i dag ikke slike tilbud. Tiltaket er svært kostbart. Det koster cirka 7,5 millioner kroner på årsbasis.

Hvorvidt Rakkestad kommune skal og vil være i stand til å drifte et slikt tilbud må utredes nærmere. Tendensen er at flere beboere har behov for tettere oppfølging, og tjenesten vil måtte tilpasse seg behovene som oppstår. Generelt vil et forsterket tilbud gi økonomiske og ressursmessige utfordringer. Kjøp av eksterne plasser gir store økonomiske utfordringer i perioden som plasser kjøpes. Status ved utgangen av 2021 er at Skautun kjøper plass til to beboere – en ordinær plass og en forsterket plass.

Forberedelse på budsjettvedtak om kostnadsreduksjoner i seksjonen har pågått høsten og mot slutten av året. Stort fokus på involvering av ansatte/tillitsvalgte.

Bo- og aktivitetstjenester

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	77 438	76 520	67 302	67 411
<i>Herav:</i>				
Lønn	76 134	71 341	65 635	68 433
Driftsutgifter	10 537	10 259	6 747	7 361
Brutto ramme	86 671	81 600	72 382	75 794
Driftsinntekter	-9 233	-5 079	-5 079	-8 383
Netto ramme	77 438	76 520	67 302	67 411

Bo- og aktivitetstjenester har et merforbruk på 0,917 millioner kroner i forhold til budsjett. Korrigeres det for netto bruk av fond har seksjonen et merforbruk på 798 000 kroner. Merforbruket skyldes blant annet kjøp av tjenester til nyetablert barnebolig (Oasen ressurscenter AS) i desember. Det er også merforbruk på vikarutgifter på grunn av høyt fravær og behov for økt bemanning på resurskrevende brukere.

Utgifter til nye enkelttiltak og enkeltbrukere økte i det hele tatt kraftig i 2021. Det er snakk om nye kostnader iallfall opp mot 10 millioner kroner på årsbasis.

Koronapandemien har i stor grad preget hele 2021. Seksjonen har i stor grad bidratt til testsenteret, og alle faglederne har jobbet der i større eller mindre grad. Da dette har gått over lang tid har det gått ut over tjenestene i våre bofellesskap.

Sykdom hos enkeltbrukere gjør at seksjonen i perioder må bemanne opp. Spesielt i Lundborgveien 1 har en måttet bemanne opp både dag, kveld og natt siden i sommer. Bruker får flytte inn i bofellesskap februar 2022, etter at det er flyttet to andre brukere internt i seksjonen.

Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger ble lagt ned i august 2021, og ungdommene flyttet hver til sitt. En bor igjen i Rakkestad, en studerer i Stavanger, og de andre bor i nabokommuner av Rakkestad. Bortsett fra studenten i Stavanger får de ukentlig oppfølging fra Lundborgveien 1.

Samhandlingsreformen gjør at kommunen stadig må løse flere oppgaver selv, og spesialisthelsetjenesten inntar en veiledende rolle. Dette gjør at seksjonen den senere tid har måttet løse flere oppgaver og gi tjenester som krever økt kompetanse. Det er viktig å komme tidlig inn i saker for å forebygge og gi tjenester som avlaster pårørende i krevende omsorgssituasjoner – slik at de ønsker – og mestrer – å ha omsorg for egne familiemedlemmer lengst mulig. Team koordinering og tiltak (med koordinator barn og unge, koordinator funksjonshemmede og en miljøterapeut) løser disse oppgavene på en god måte.

På landsbasis regnes det med at cirka 0,4 prosent av befolkningen er utviklingshemmet, og i Rakkestad kommune skulle da cirka 33 personer hatt den diagnosen. I 2021 rapporterte vi inn 68 personer med denne diagnosen, noe som forklarer hvorfor denne tjenesten er stor når vi sammenligner oss med andre kommuner.

Kommunedirektøren satte tidlig i 2022 i gang en forberedelse av etablering av barneboliger og avlastningsboliger i egen regi (egne lokaler) til erstatning for kjøp av slike tjenester av private aktører. Det medfører forhåpentlig en reduksjon av kostnader til tiltak opp mot 10 millioner kroner per år fra 2023.

Kommunedirektøren rapporterer på prosjektet utover i 2022.

Statistikk

Utvalgte nøkkeltall for psykisk helse- og rustjenester er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Brutto driftsutgifter til personer med rusproblemer - av innbyggere 18 - 66 år	878	876	1 310	1 396	897
Netto driftsutgifter til personer med rusproblemer - av innbyggere 18 - 66 år	454	603	512	671	789
Andel netto driftsutgifter til personer med rusproblemer (prosent)	12,30	15,7	13,90	17,60	18,30
Årsverk psykiatriske sykepleiere pr. 10 000 innbyggere (antall)	4,90	4,8	3,60	3,60	4,60
Årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid pr. 10 000 innbyggere (antall)	8,70	10,40	9,10	9,60	8,50
Årsverk av personer med videreutdanning i rusarbeid pr. 10 000 innbyggere (antall)	5,00	6,10	7,30	6,60	3,20
Vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor kommunen pr. 10 000 innbyggere (antall)	0,00	0,00	2,00	1,90	1,50
Vedtak om midlertidige tiltak overfor rusmiddelmissbrukere pr. 10 000 innbyggere (antall)	0,00	0,00	1,20	1,20	2,70

De kommunale psykisk helse- og rustilbudene er bygget ut i flere omganger over mange år som elementer av egne statlige programmer på området. Oppgaver har samtidig blitt overført fra staten til kommunene. Kommunene sitter med lavterskel- og førstelinjeansvaret for psykisk helse- og rustjenestene.

Rakkestad kommune har på den aktuelle bakgrunnen prioritert midler til dette feltet i en rekke budsjetter og økonomiplaner.

Netto driftsutgifter til mennesker med rusproblemer per innbyggere 18 – 66 år er i 2021 like i underkant av gjennomsnittet av kommuner i landet.

Utvalgte nøkkeltall for barnevern er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Netto driftsutgifter (f244, f254, f252) per barn i barnevernet	145 945	143 403	143 071	191 933	143 641
Netto driftsutgifter til barneverntjenesten - av innbyggere 0 - 22 år	12 074	12 616	12 405	14 876	8 313
Netto driftsutgifter til barneverntjenesten - av innbyggere 0 - 17 år	15 461	16 178	15 762	19 312	10 749
Barn med meldinger - av innbyggere 0 - 17 år	4,8	5,1	6,1	5,1	4,3
Barn med undersøkelse - prosent - av innbyggere 0 - 17 år	5,6	5,8	6,4	5,4	4,4
Barn med tiltak - av innbyggere 0 - 24 år	..	..	..	4,7	3,3
Brutto driftsutgifter pr. barn med undersøkelse eller tiltak	52 813	57 791	53 571	74 368	63 731
Brutto driftsutgifter pr. barn som ikke er plassert av barnevernet	41 259	22 849	20 412	48 492	47 850
Brutto driftsutgifter pr. barn som er plassert av barnevernet	358 891	417 370	405 604	448 935	433 426
Barn med undersøkelse eller tiltak pr. årsverk	17,3	17,4	16,5	16,3	16,3
Undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder (prosent)	56	75	91	93	91

Netto driftsutgifter per barn i barnevernet har tidligere år ligget stabilt, men har en stor økning i 2021. Rakkestad Kommune ligger høyt over snittet for landet.

Netto driftsutgifter til barnevern per innbyggere 0 – 22 år er på 14 876 kroner mot 8 313 kroner for landet.

Et høyt antall barn har meldinger, undersøkelser og tiltak. Andelen med meldinger falt i 2021, men er høyere enn snittet for landet (5,1 mot 4,3).

Enhetskostnader for tiltak for ikke plasserte og plasserte barn har ligget stabilt lavt, men ligger nå høyere enn landsgjennomsnittet.

Barnevernet har en god bemanningsfaktor og ligger på snittet for Norge (16,3 årsverk).

Når det gjelder behandlingstid i undersøkelsessaker, var barnevernet innenfor tre månedersfristen i 93 prosent av sakene. Den tilsvarende størrelse for landet var 91 prosent.

Utvalgte nøkkeltall for helse- og omsorgstjenester er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Utgifter til kommunale helse- og omsorgstjenester pr. innbygger	29 046	30 527	31 768	35 814	32 450
Årsverk til helse og omsorg pr. 10 000 innbyggere (årsverk)	322,70	330,10	340,10	348,20	306,90
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester - av samlet budsjett (prosent)	37,3	37,7	37,20	40,10	32,40
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helseutdanning (prosent)	76,90	82,00	83,60	81,50	77,80
Årsverk pr. bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,42	0,41	0,39	0,39	0,58
Andel innbyggere 80 år og mer som anvender hjemmetjenester (prosent)	27,9	32,7	29,40	28,80	28,50
Andel brukere av hjemmetjenester 0 - 66 år (prosent)	61,5	60,1	65,90	67,90	48,70
Andel innbyggere 80 år og mer som er beboere i sykehjem (prosent)	11,0	11,4	10,40	6,30	11,00
Andel brukertilpassede enerom i sykehjem med eget bad/wc	93,4	93,4	93,10	94,30	91,60
Utgifter pr. oppholdsdøgn i institusjon	3 234	3 201	3 898	5 290	4 356
Andel private institusjonsplasser (prosent)	3,0	0,0	0,00	3,40	8,60
Legetimer pr. beboer pr. uke i sykehjem (timer)	0,57	0,59	0,77	0,99	0,61
Andel innbyggere 67 - 79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,67
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten - av samlet budsjett (prosent)	5,1	5,5	6,10	6,90	6,70
Avtalte legeårsverk pr. 10 000 innbyggere (årsverk)	12,0	12,0	12,80	13,80	11,70
Avtalte fysioterapiårsverk pr. 10 000 innbyggere (årsverk)	11,2	13,60	13,60	13,70	9,50
Avtalte årsverk i helsestasjon- og skolehelsetjenesten pr. 10 000 innbyggere 0 - 20 år (årsverk)	32,5	49,6	53,90	47,20	51,20
Andel hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte (prosent)	28,6	98,6	91,90	87,00	80,40

Rakkestad kommune anvendte 3 364 kroner mer pr. innbygger i 2021 enn gjennomsnittet av landet på helse- og omsorgstilbudene. Det er økning i forhold til 2020.

Av de samlede ressurser ble 40,10 prosent kanalisert til helse og omsorg i 2021. Den tilsvarende størrelse for gjennomsnittet av kommuner var på 32,40 prosent.

Ifølge statistikkene hadde Rakkestad kommune 348,2 årsverk pr. 10 000 innbyggere til helse og omsorg. For Norge var den samme størrelsen på 306,90. Forskjellen utgjør 41,3 årsverk eller 13,46 prosent og en økning i forhold til 2020.

Basiskompetansen blant de ansatte er bra sammenlignet med landet.

Andelen brukere 80 år og mer som anvender hjemmetjenestene var på 28,80 prosent. Det er omtrent identisk som for Norge. Av den samme aldersgruppen, var 6,30 prosent beboere i sykehjemmet siste år. Det er har gått ned og er en del lavere enn gjennomsnittet for landet.

Rakkestad kommune ligger marginalt over gjennomsnittet av kommuner (94,30 prosent versus 91,6 prosent) når det gjelder brukertilpassede enerom i institusjon.

Legedekningen i sykehjemmet er god og ligger over landsgjennomsnittet.

Rakkestad kommune anvender 6,9 prosent av sine midler på kommunehelsetjenesten – mot 6,7 prosent for Norge.

Både fastlege- og fysioterapidekningen er god.

Selv om kapasiteten ved helsestasjon- og skolehelsetjenesten har gått ned, er den bra sammenlignet med gjennomsnittet av kommuner.

Antall årsverk pr. innbyggere 0 – 20 år var 47,20 prosent mot 51,20 prosent for Norge.

Hjemmebesøk til nyfødte var på 87,00 prosent. For landet lå dette tallet på 80,40 prosent.

Teknikk, miljø og landbruk

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	33 275	32 486	22 864	32 461
<i>Herav:</i>				
Lønn	38 756	37 641	34 938	36 376
Driftsutgifter	70 377	62 276	56 358	68 813
Brutto ramme	109 133	99 917	91 296	105 189
Driftsinntekter	-75 857	-67 432	-68 432	-72 728
Netto ramme	33 275	32 486	22 864	32 461

Teknikk, miljø og landbruk har et merforbruk på 0,790 millioner kroner i forhold til budsjett. Korrigeres det for bruk- og avsetning til fond og overføring til investeringsregnskapet avlegger teknikk, miljø og landbruk et regnskap i tråd med budsjett.

Det har vært ekstremt høyt prisnivå på energi siste halvår. Dette har påvirket prioriteringer og resultat i negativ retning. Innenfor både eiendom og selvkostområdene.

Drift har gått tilnærmet normalt. Forvaltningsområdene er påvirket negativt med hjemmekontor, utfordrende med treffpunkter, publikumskontakt med mer. Ekstra påkjenning på ledere for å planlegge drift innenfor de hensyn som måtte tas.

Rakkestad kommune har et høyere forbruk på gatelys enn sammenlignbare kommuner. Seksjonen jobber i 2022 med å finne forklaringer på dette avviket.

Det er stort press på tjenester fra TML. Infrastruktur og forvaltningstjenester er noe befolkningen generelt er opptatt av og har behov for tjenester fra. TML består av et lite, men kompetent miljø. Sårbarheten er en utfordring.

Statistikk

Utvalgte nøkkeltall for Teknikk, miljø og landbruk er:

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Andel innvilgede byggesaker - dispensasjon fra plan (prosent)	11,9	8,8	9,60	14,50	19,60
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid - 12 ukers frist (dager)	33	32	33	24	42
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid - 3 ukers frist (dager)	7	11	12	10	18
Netto driftsutgifter til kommunale veier m.m. - pr. innbygger (kroner)	1 002	1 028	1 387	1 459	1 307
Netto driftsutgifter til kommunale veier m.m. - pr. kilometer (kroner)	81 624	84 040	112 911	120 040	178 538
Brutto driftsutgifter til gatebelysning - pr. kilometer belyst vei (kroner)	28 513	32 436	33 923	31 512	27 601
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning - av samlet budsjett (prosent)	8,3	8,4	7,90	..	..
Utgifter til driftsaktiviteter (bygg) pr. kvadratmeter (kroner)	752	789	787	..	..
Utgifter til vedlikehold pr. kvadratmeter (kroner)	35	45	72	..	..
Utgifter til renhold pr. kvadratmeter (kroner)	222	232	243	..	..
Utgifter til energi pr. kvadratmeter (kroner)	150	139	144	..	..
Årsgebyr for avfallstjenesten (kroner)	2 491	2 691	2 691	3 094	3 145
Årsgebyr for vannforsyning (kroner)	2 798	3 097	3 097	3 697	4 029

	Rakkestad				Norge
	2018	2019	2020	2021	2021
Årsgebyr for avløpstjenesten (kroner)	3 971	4 171	4 171	4 264	4 430

Rakkestad kommune hadde 124 registrerte byggesøknader siste år.

Av innvilgede byggesaker, er 14,5 prosent i 2021 basert på dispensasjon fra plan. Det er lavere enn det som gjelder for landet.

I lengere tid har Rakkestad kommune hatt relativt kort saksbehandlingstid på byggesaksfeltet. Det er slik også i 2021. Både i saker med 3 og 12 ukers frist ligger kommunen godt under gjennomsnittet av kommuner.

Rakkestad kommune har høyere driftsutgifter på vei (per innbygger) sammenlignet med Norge. Det bildet endrer seg helt når disse kostnadene sees i sammenheng med antall kilometer vei. Rakkestad kommunes har da lavere enhetsutgifter enn landet. Kommunedirektøren mener det skyldes at befolkningen bor relativt spredt og at kommunen sitter med ansvar for mange kilometer vei.

Vei- og gatebelysning er forholdsvis kostbart. Tiltak er satt i verk for å redusere utgiftene til dette formålet.

Rakkestad kommune har med unntak for vedlikeholdsutgifter høyere kostnader enn gjennomsnittet av andre kommuner til drift av sine bygg. Tall for 2021 er ikke tilgjengelig i skrivende stund.

Årsgebyrene for vann, avløp og renovasjon er relativt sett lave, men har nærmet seg landsgjennomsnittet.

Næringstiltak

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	5 307	3 661	2 731	1 854
<i>Herav:</i>				
Lønn				
Driftsutgifter	8 418	3 661	2 731	3 154
Brutto ramme	8 418	3 661	2 731	3 154
Driftsinntekter	-3 111	0	0	-1 300
Netto ramme	5 307	3 661	2 731	1 854

Næringstiltak har et merforbruk på 1,645 millioner kroner i forhold til budsjett. Netto utgifter til næringstiltak ble på 5,307 millioner kroner.

Korrigeres det for netto bruk av fond med 768 000 kroner har området et negativt avvik på 878 000 kroner. Avviket skyldes første og fremst at det ved en inkurie er utdelt 600 000 i krisepakke 2 enn hva som faktisk er tilført fra staten. I tillegg har kjøp av VTA plasser ved Rause AS blitt 100 000 kroner dyrere enn forutsatt i budsjett.

Til Rause AS og Rakkestad Næringsråd har det ordinært – i henhold til avtaler og vedtak – gått ut i 2021:

Tall i kroner	Regnskap 2021
Rause AS	2 423 966
Tilskudd til næringsdrivende	5 504 019

Kirker og trossamfunn

Tall i tusen kroner	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap
	2021	2021	2021	2020
Seksjonsramme	6 422	6 426	6 426	6 986
<i>Herav:</i>				
Lønn				
Driftsutgifter	6 702	6 426	6 426	7 317
Brutto ramme	6 702	6 426	6 426	7 317
Driftsinntekter	-280	0	0	-332
Netto ramme	6 422	6 426	6 426	6 986

Netto utgifter til kirker og trossamfunn ble på 6,422 millioner kroner.

Både det opprinnelige og reviderte budsjettet var på 6,426 millioner kroner. Det er ikke utbetalt tilskudd til andre trossamfunn da dette er overført til staten fra 2021.

<i>Tall i kroner</i>	Regnskap 2021
Rakkestad sogn - driftstilskudd	6 673 477
Rakkestad sogn - amortiseringstilskudd	28 299

Fellesutgifter og fellesinntekter

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Seksjonsramme	-29 441	-26 368	-738	-5 999
<i>Herav:</i>				
Lønn	-29 405	-26 375	-745	-6 118
Driftsutgifter	7	7	7	196
Brutto ramme	-29 397	-26 368	-738	-5 922
Driftsinntekter	-43	0	0	-22
Netto ramme	-29 441	-26 368	-738	-5 944

Fellesutgifter og fellesinntekter omfatter lønns- og prisvekst, premieavvik, amortisering av premieavvik, betalingsformidling, Husbankens tilskudds- og låneordninger og motpost til avskrivninger.

Resultatet er 3,073 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Avvikene oppstår på grunn av lavere pensjonskostnader enn budsjettet og merinntekter på skatt og rammetilskudd.

Generelt sett er økonomistyringen i forhold til budsjett er tilfredsstillende, og det er ingen betydelige avvik mellom regnskap og revidert budsjett.

Fordeling av skatteinntektene utføres av staten og kommunen justerer sine inntektsbudsjetter basert på informasjonen fra staten. Når økte skatteinntekter blir klart helt på slutten av året er det ikke mulig å regulere budsjettet i tråd med faktiske skatteinntekter. Økte skatteinntekter er åpenbart positivt for det endelige driftsresultatet.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 16
Løpenr.: 135763/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/13
---	-------------------------------	--------------------------------

Revisjonsbrev nr. 1/2022 - Kontrollutvalgets oppfølging

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Revisjonsbrev nr. 1/2022 tas til orientering. Kontrollutvalget ber rådmann om å sørge for at revisjonens påpekning blir fulgt opp med nødvendige tiltak
2. Kontrollutvalget ber rådmann om en skriftlig tilbakemelding om tiltak som iverksettes, til kontrollutvalgets møte den 27.09 2022

Fredrikstad, 12.04.2022

Vedlegg:

Østre Viken Kommunerevisjon IKS: Revisjonsbrev 1/2022, datert 11.04 2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Østre Viken kommunerevisjon IKS har den 11. april 2022 oversendt revisjonsrapport nr. 1/2022 for Rakkestad kommune. I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor skriftlig påpeke følgende forhold:

- a) vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b) vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c) vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d) manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e) enhver mislighet
- f) hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g) hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget

Revisjonens påpekning i revisjonsbrev nr. 1/2022 faller inn under § 24-7 (c). Etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3, står det følgende:

«Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget».

Revisjonsbrev nr. 1/2022 viser til følgende påpekning:

- *Rapportering om finansforvaltningen*
Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:
«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.

Vurdering

Sekretariatet viser i sin helhet til revisjonens observasjon og påpekning i sitt revisjonsbrev nr. 1/2022.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget om å ta revisjonsbrev nr. 1/2022, til orientering. Kontrollutvalget bør be rådmann om å sørge for at revisjonens påpekning blir fulgt opp med nødvendige tiltak, og at forholdet bringes i orden.

Videre anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget som et ledd i sin påserolle at kontrollutvalget får en skriftlig tilbakemelding fra rådmann om de tiltak som er iverksatt.

Til Kontrollutvalget i Rakkestad kommune
v/leder

Kopi:
Rådmann
Økonomisjef

Revisjonsbrev nr. 1/2022

Kommunen skal, etter kommunelovens § 25-1, ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen.

Vi har avsluttet revisjonen for Rakkestad kommunes årsregnskap for 2021. I den forbindelse ønsker vi å kommentere forhold som revisjonen mener er vesentlige og bør følges opp.

- Rapportering om finansforvaltningen
Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:

«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.

Rolvøy, 11.04.2022

Jostein Ek

Oppdragsansvarlig revisor

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 22
Løpenr.: 155205/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/14
---	-------------------------------	--------------------------------

Revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2021

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar kontroll med etterlevelsen av området «*Tilskudd til private barnehager*», til orientering

Fredrikstad, 25.04.2022

Vedlegg

ØVKR IKS: Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2021, datert 20.04.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

KU - møte 23.11.2021, sak 21/35 «Etterlevelseskontroll: Risiko- og vesentlighetsvurdering og valg av kontrollområde.

Saksopplysninger

I følge kommunelovens § 24-9 som er hjemmelen for Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen skal:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Kontrollutvalget behandlet den 23. november 2021 sak om Etterlevelseskontroll – Risiko og vesentlighetsvurdering samt valg av kontrollområde, som var «*Tilskudd til private barnehager*»

Kommunerevisjon har den 20. april 2022 avlagt en uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2021.

Kontroll av etterlevelse av gjeldende regelverk for håndtering av tilskudd til private barnehager hvor vi kontrollerer om kommunen:

1. håndterer tilskudd til private barnehager i tråd med gjeldende regelverk
2. har foretatt egenkontroll av håndteringen ifølge kommunens interne rutiner

Sekretariatet viser til vedlagte revisorsuttalelse i sin helhet.

Vurdering

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Rakkestad kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd regelverk og interne rutiner for håndtering av tilskudd til private barnehager.

Sekretariatet anbefaler derfor kontrollutvalget om å ta kontroll med etterlevelsen av «*Tilskudd til private barnehager*», til orientering.

Til kontrollutvalget i
Rakkestad kommune

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2021.

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Rakkestad kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på området Tilskudd til private barnehager.

Kontroll av etterlevelse av gjeldende regelverk for håndtering av tilskudd til private barnehager hvor vi kontrollerer om kommunen:

1. håndterer tilskudd til private barnehager i tråd med gjeldende regelverk
2. har foretatt egenkontroll av håndteringen ifølge kommunens interne rutiner

Kontrollene er foretatt med bakgrunn i mottatt dokumentasjon, beregninger og regnskapstall fra Visma.

Kriterier er hentet fra:

- Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager
- Kommunens beskrevne internkontroll på området

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Østre Viken kommunerevisjon IKS et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt

attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Rakkestad kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd regelverk og interne rutiner for håndtering av tilskudd til private barnehager.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt ansvar med økonomiforvaltningen og til Rakkestad kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Rolvsøy, 20. april 2022

Jostein Ek

Oppdragsansvarlig revisor

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 156123/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/15
---	-------------------------------	--------------------------------

ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole», og tar rapporten til orientering.
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole» oversendes kommunestyret til orientering.

Fredrikstad, 26.04.2022

Vedlegg

- ØVKR IKS «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole», datert 12.04.2022
- Mail fra ØVKR IKS 26.11.2021 vedr. Rakkestad kommune – protokoll fra KU-møte 23.11.2021

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Formannskapetets møte 2. juni 2021 sak 53/21 – Byggeregnskaper
- KU-sak 21/39, den 23.11.2021 – Referater og meldinger

Saksopplysninger

Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR) har gjennomført kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskapet for investeringsprosjekt OS skole.

Bakgrunnen for kontrollhandlingene er et vedtak i formannskapet den 2. juni 2021 i sak 53/21 – Byggeregnskap. Vedtaket bygget på rådmannens *vurderinger* i saken, og var som følger:

«Rådmannen fremlegger prosjektregnskapene for formannskapet som beskrevet i «Økonomisk rapport pr. 31.8.2020 – Investeringer»

De går deretter til kontrollutvalget for uttalelser – før de forelegges kommunestyret for vedtak.»

Sekretariatet sendte følgende etterspørsel til rådmann den 18.10.2021:

«Vi er blitt gjort oppmerksom på et vedtak i formannskapet den 2. juni 2021 - i arkivsak 21/1329 «Byggeregnskaper».

Punkt 2 i vedtaket lyder slik:

- *De går deretter til kontrollutvalget for uttalelser – før de forelegges kommunestyret for vedtak.*

Vi kan ikke se at vi har fått oversendt vedtaket til oss fra kommunen.

Kontrollutvalget har tilsvarende oppgave i to av våre eierkommuner. Kontrollutvalget avgir uttalelser til avlagte byggeregnskap/investeringsregnskap over et bestemt beløp. Denne oppgaven er forankret i kontrollutvalgets eget reglement som er vedtatt i kommunestyret. Grunnlaget for en uttalelse gis med bakgrunn i en særskilt og spesifikk revisjon av byggeregnskap som er gjennomført av kommunerevisjonen. Sekretariatet eller kontrollutvalg kan og skal ikke selv foreta revisjonshandlinger.

Vi ønsker derfor en avklaring om kommunens forventninger til kontrollutvalget som ligger i punkt 2 i vedtaket.»

Sekretariatet kan ikke se å ha mottatt en slik avklaring fra kommunen.

Kontrollutvalget drøftet saken i sitt møte 23.11.2021 og kom frem til at om kontrollutvalget skal gi uttalelse til byggeregnskap bør disse revideres først. Utvalget ba revisjonen om å sjekke ut om det da bør inn i oppdragsavtalen til kommunen. Videre vedtok utvalget følgende:

1. Referater og meldinger tas til orientering
2. Kontrollutvalget mener det er beklagelig at et vedtak fra formannskapet 2. juni 2021 sak 21/1329 byggeregnskap, enda ikke er oversendt utvalget.

Sekretariatet mottok mail fra revisjonen 26.11.2021, hvor revisjonen opplyste at det i engasjementsbrevet datert 28.01.2021, til Rakkestad kommune står følgende under «Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget»:

«Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 – RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms) - krav om kompensasjon (RF-0009)
- Antall psykisk utviklingshemmede
- Tilskudd ressurskrevende tjenester
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen»

Revisjonen presiserer videre at det betyr at revisjon av byggeregnskaper er inkludert (andre revisjonsbekreftelser).

Revisjonen skriver at de har utført kontrollhandlinger i samsvar med ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger¹. Oppdraget gjelder sluttregnskap for investeringsprosjekt 90019 Os skole avsluttet per 31.12.2020. Sluttregnskapet viste samlet netto investeringsutgifter på kr. 55 616 662.

Revisjonen finner at:

- Beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger.

---

¹ Internasjonal standard for beslektede tjenester, «Et oppdrag om avtalte kontrollhandlinger utgjør verken revisjon, forenklet revisorkontroll eller annet attestasjonsoppdrag. Et oppdrag om avtalte kontrollhandlinger innebærer ikke at det innhentes bevis med det formål at praktiserende revisor skal gi uttrykk for en mening eller en attestasjonskonklusjon i noen form». [IFAC Normal Template \(revisorforeningen.no\)](https://www.ifac.org/~/media/IFAC/Normal_Template_(revisorforeningen.no))

- Utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Os skole vedrører det aktuelle prosjekt.
- Sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering i sak 39/17. Det er foretatt budsjettbevilgninger i budsjettene 2015-2019. I tillegg er det foretatt i alt 13 budsjettjusteringer i perioden 2015-2020.

Sekretariatet viser til vedlagte rapport for ytterligere detaljer

Vurdering

Rakkestad kommune har ikke et eget reglement for kontrollutvalget. Sekretariatet har ikke klart å finne et reglement i kommunen som sier at kontrollutvalget skal avgi innstilling til/uttalelse til kommunestyret om godkjenning for hvert av kommunens avsluttede investeringsprosjekt.

Kontrollutvalget har ikke plikt til å behandle andre enn de saker som det får seg forelagt fra kommunestyret, eller der det framgår av lov og forskrift.

Formannskapet vedtak gikk ut på at kontrollutvalget skulle gi en uttalelse til prosjektrengskapene før de skulle forelegges kommunestyret for behandling. Skal kontrollutvalget gi en uttalelse bør prosjektrengskapene revideres først. Revisjonen har utført kontrollhandlinger, ikke revisjon, slik sett har ikke kontrollutvalget noe å basere en eventuell uttalelse på. Ønsker Rakkestad kommune at det skal utføres revisjon på kommunens byggeregnskap bør dette forankres i kommunestyret, og innlemmes i et eget reglement for kontrollutvalget.

Med bakgrunn i rapportens vurderinger anbefaler sekretariatet følgende:

Kontrollutvalget har ingen merknader til revisjonens rapport: «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole», og tar rapporten til orientering.

Videre anbefales det at «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt Os skole» oversendes kommunestyret til orientering.

Til Rakkestad kommune

RAPPORT OM RESULTAT AV KONTROLLHANDLINGER VEDRØRENDE SLUTTREGNSKAP FOR INVESTERINGSPROSJEKT OS SKOLE

Vi har gjennomført de handlinger som er avtalt med dere og listet opp nedenfor vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt 90019 Os skole avsluttet per 31.12.2020. Vårt oppdrag er utført i samsvar med ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger.

Sluttregnskapet viser samlede netto investeringsutgifter på kr 55 616 662.

Kontrollhandlingene er utført for å kunne bistå dere i vurderingen av riktigheten av sluttregnskapet og de oppsummeres som følger:

1. Beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger
2. Utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Os skole vedrører det aktuelle prosjekt
3. Sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering i sak 39/17, samt budsjettvedtak og budsjettendringer gjennom perioden.

Vi rapporterer våre funn nedenfor:

- a) Med hensyn til punkt 1 har vi funnet at beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger
- b) Med hensyn til punkt 2 har vi funnet at utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Os skole vedrører det aktuelle prosjekt
- c) Med hensyn til punkt 3 har vi funnet at sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering i sak 39/17. Det er foretatt budsjettbevilgninger i budsjettene 2015-2019. I tillegg er det foretatt i alt 13 budsjettjusteringer i perioden 2015-2020.

Siden de ovenstående kontrollhandlinger verken utgjør revisjon eller forenklet revisorkontroll i samsvar med revisjonsstandardene, gir vi ikke uttrykk for noen sikkerhet for at informasjonen ikke inneholder vesentlige feil.

Dersom vi hadde utført tilleggshandlinger eller hadde gjennomført revisjon eller forenklet revisorkontroll i samsvar med revisjonsstandardene, kunne andre forhold ha kommet til vår kunnskap og blitt rapportert til dere.

Vår rapport er utelukkende utarbeidet for det formål som er beskrevet ovenfor og til deres informasjon, og skal ikke brukes til noe annet formål. Rapporten er beregnet på kommunestyret i Rakkestad.

Rolvsøy, 12.04.2022

Jostein Ek

Oppdragsansvarlig revisor

Fra: Betker Jolanta[jolb@ovkr.no]
Sendt: 26.11.2021 15:43:36
Til: Aannerød Anita Dahl;Postmottak for Østfold
kontrollutvalgssekretariat[rona@fredrikstad.kommune.no;postkontrollutvalg@fredrikstad.kommune.no]
Kopi: Spydevold Liv Marit[limk@ovkr.no];Ek Jostein[jostek@ovkr.no];
Tittel: Rakkestad kommune - prtokoll fra KU-møte 23.11.2021

Hei,

Viser til protokoll fra kontrollutvalgsmøte hvor det i sak PS21/39 fremkommer følgende:
«...Utvalget drøftet kontrollutvalgets uttalelse til byggeregnskap, disse bør da revideres først. Revisjonen sjekker ut om det da bør inn i oppdragsavtalen til kommunen»:

Vedlagt oversender engasjementsbrev datert 28.01.2021 som ble behandlet i kontrollutvalget. Under» Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget» står det at:

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 – RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms) - krav om kompensasjon (RF-0009)
- Antall psykisk utviklingshemmede
- Tilskudd ressurskrevende tjenester
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen

Det betyr at revisjon av byggeregnskaper er inkludert(andre revisjonsbekreftelser).

Hilsen

Jolanta Betker
Daglig leder
Statsautorisert revisor

Telefon: 69307686 mob.41407952
jolb@ovkr.no
www.okrev.no

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 24
Løpenr.: 158668/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/16
---	-------------------------------	--------------------------------

ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester», og tar rapporten til orientering.
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester» oversendes kommunestyret til orientering.

Fredrikstad, 28.04.2022

Vedlegg

- ØVKR IKS «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester», datert 20.04.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Formannskapetets møte 2. juni 2021 sak 53/21 – Byggeregnskaper
- KU-sak 21/39, den 23.11.2021 – Referater og meldinger
- Mail fra ØVKR IKS 26.11.2021 vedr. Rakkestad kommune – protokoll fra KU-møte 23.11.2021

Saksopplysninger

Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR) har gjennomført kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskapet for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester.

Bakgrunnen for kontrollhandlingene er et vedtak i formannskapet den 2. juni 2021 i sak 53/21 – Byggeregnskap. Vedtaket bygget på rådmannens *vurderinger* i saken, og var som følger:

«Rådmannen fremlegger prosjektregnskapene for formannskapet som beskrevet i «Økonomisk rapport pr. 31.8.2020 – Investeringer»

De går deretter til kontrollutvalget for uttalelser – før de forelegges kommunestyret for vedtak.»

For ytterligere bakgrunnsinformasjon se foregående sak «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt OS skole»

Revisjonen skriver at de har utført kontrollhandlinger i samsvar med ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger¹. Oppdraget gjelder sluttregnskap for investeringsprosjekt 90108 Omsorgsboliger - hjemmebaserte tjenester avsluttet per 31.12.2020. Sluttregnskapet viste samlet netto investeringsutgifter på kr. 15 700 576

Revisjonen finner at:

- Beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger.
- Utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Omsorgsboliger - hjemmebaserte tjenester vedrører det aktuelle prosjekt.
- Sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering. Det er foretatt budsjettbevilgninger i budsjettene 2018-2020. I tillegg er det foretatt i alt 5 budsjettjusteringer i perioden 2019-2020.

Sekretariatet viser til vedlagte rapport for ytterligere detaljer.

Vurdering

Rakkestad kommune har ikke et eget reglement for kontrollutvalget. Sekretariatet har ikke klart å finne et reglement i kommunen som sier at kontrollutvalget skal avgjøre innstilling til/uttalelse til kommunestyret om godkjenning for hvert av kommunens avsluttede investeringsprosjekt.

Kontrollutvalget har ikke plikt til å behandle andre enn de saker som det får seg forelagt fra kommunestyret, eller der det framgår av lov og forskrift.

Formannskapet vedtok å gi uttrykk på at kontrollutvalget skulle gi en uttalelse til prosjektrengskapene før de skulle forelegges kommunestyret for behandling. Skal kontrollutvalget gi en uttalelse bør prosjektrengskapene revideres først. Revisjonen har utført kontrollhandlinger, ikke revisjon, slik sett har ikke kontrollutvalget noe å basere en eventuell uttalelse på. Ønsker Rakkestad kommune at det skal utføres revisjon på kommunens byggeregnskap bør dette forankres i kommunestyret, og innlemmes i et eget reglement for kontrollutvalget.

Med bakgrunn i rapportens vurderinger anbefaler sekretariatet følgende:

Kontrollutvalget har ingen merknader til revisjonens rapport: «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester», og tar rapporten til orientering.

Videre anbefales det at «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt omsorgsboliger i hjemmebaserte tjenester» oversendes kommunestyret til orientering.

---

¹ Internasjonal standard for beslektede tjenester, «Et oppdrag om avtalte kontrollhandlinger utgjør verken revisjon, forenklet revisorkontroll eller annet attestasjonsoppdrag. Et oppdrag om avtalte kontrollhandlinger innebærer ikke at det innhentes bevis med det formål at praktiserende revisor skal gi uttrykk for en mening eller en attestasjonskonklusjon i noen form». [IFAC Normal Template \(revisorforeningen.no\)](http://ifac.org/normal-template)

Til Rakkestad kommune

**RAPPORT OM RESULTAT AV KONTROLLHANDLINGER VEDRØRENDE
SLUTTREGNSKAP FOR INVESTERINGSPROSJEKT OMSORGSBOLIGER I
HJEMMEBASERTE TJENESTER**

Vi har gjennomført de handlinger som er avtalt med dere og listet opp nedenfor vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt 90108 Omsorgsboliger – hjemmebaserte tjenester som er avsluttet per 31.12.2020. Vårt oppdrag er utført i samsvar med ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger.

Sluttregnskapet viser samlede netto investeringsutgifter på kr 15 700 546.

Kontrollhandlingene er utført for å kunne bistå dere i vurderingen av riktigheten av sluttregnskapet og de oppsummeres som følger:

1. Beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger
2. Utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Omsorgsboliger – hjemmebaserte tjenester vedrører det aktuelle prosjekt
3. Sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering i budsjettvedtak for 2018-2020 samt budsjettendringer gjennom perioden.

Vi rapporterer våre funn nedenfor:

- a) Med hensyn til punkt 1 har vi funnet at beskrivelsen av byggeprosjektets fremdrift samsvarer med vedtak og budsjettforutsetninger
- b) Med hensyn til punkt 2 har vi funnet at utgifter og inntekter som er bokført på prosjekt Omsorgsboliger – hjemmebaserte tjenester vedrører det aktuelle prosjekt
- c) Med hensyn til punkt 3 har vi funnet at sluttregnskapet er avsluttet i samsvar med kommunestyrets vedtak om finansiering. Det er foretatt budsjettbevilgninger i budsjettene 2018-2020. I tillegg er det foretatt i alt 5 budsjettjusteringer i perioden 2019-2020.

Siden de ovenstående kontrollhandlinger verken utgjør revisjon eller forenklet revisorkontroll i samsvar med revisjonsstandardene, gir vi ikke uttrykk for noen sikkerhet for at informasjonen ikke inneholder vesentlige feil.

Dersom vi hadde utført tilleggshandlinger eller hadde gjennomført revisjon eller forenklet revisorkontroll i samsvar med revisjonsstandardene, kunne andre forhold ha kommet til vår kunnskap og blitt rapportert til dere.

Vår rapport er utelukkende utarbeidet for det formål som er beskrevet ovenfor og til deres informasjon, og skal ikke brukes til noe annet formål. Rapporten er beregnet på kommunestyret i Rakkestad.

Rolvsøy, 20.04.2022

Jostein Ek

Oppdragsansvarlig revisor

Saksnr.: 2022/104
Dokumentnr.: 11
Løpenr.: 121767/2022
Klassering: 3016-188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/17
---	-------------------------------	--------------------------------

Forvaltningsrevisjonsrapport "Forebyggende arbeid innen psykisk helse"

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de fem anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal kommunen:

- oppdatere kommunens folkehelseoversikt som er fra 2015
- arbeide videre med å implementere «Bedre tverrfaglig innsats» nedover i organisasjonen slik at dette arbeidet blir optimalisert
- prioritere å øke kompetansen til ansatte som innehar spesielle sykepleierfunksjoner (helsesykepleiere) i forbindelse med kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid
- utarbeide formaliserte samarbeidsrutiner mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og tjenester/virksomheter hvor det på revisjonens tidspunkt ikke finnes formaliserte rutiner (herunder kommunens fastleger, NAV på systemnivå, og barnehageeier)
- vurdere å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk og prioriteringer

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.

Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Fredrikstad, 26.04.2022

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse», datert 25.04.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommunestyre sak 3/21, den 18.02.2021, (Forvaltningsrevisjonsplan 2021)
KU-sak 21/26, den 21.09.2021 (Prosjektplan)

Saksopplysninger

Prosjektets bakgrunn:

Da kontrollutvalget behandlet plan for forvaltningsrevisjon 2020-2021 fremkom følgende av risiko- og vesentlighetsvurdering:

Prosjektets problemstillinger:

I prosjektplanen ble følgende problemstillinger vedtatt:

1. Er det iverksatt forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse?
2. Er det et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge?

Revisjonskriterier:

For å kontrollere og besvare problemstillingene har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier (kontrollkriterier):

Problemstilling 1:

- Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringer i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale forskjeller
- For å sikre gjennomføring av kommunal innsats, bør tiltak nedfelles i kommunale planverk. Kommunen kan velge å utarbeide en egen temaplan for barn og unges psykiske helse.
- Ledelsen skal sikre god og tydelig ansvars- og oppgavefordeling i helsestasjon og skolehelsetjeneste. Den eller de som er ansvarlige(e) for virksomheten skal beskrive virksomhetens mål, oppgaver, aktiviteter og organisering
- Helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og ungdom 0-20 år skal omfatte:
  - helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvisning ved behov
    - Alle barn bør få tilbud om en helsesamtale og en somatisk undersøkelse på 1. trinn (skolestartundersøkelse). Denne undersøkelsen bør omfatte en helsesamtale med helsesykepleier og en somatisk undersøkelse hos lege
    - Alle ungdomsskoleelever bør få tilbud om en helsesamtale på 8. trinn
  - forebyggende psykososialt arbeid
  - opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper
  - hjemmebesøk/oppsøkende virksomhet
  - henvisning til andre tjenester dersom oppfølgende samtaler og/eller tiltak i skolehelsetjenesten ikke er tilstrekkelig
  - samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever
  - bistand og undervisning i grupper/klasser/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det
  - samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede
  - tilgjengelige tjenester. Barn, ungdom og deres foreldre skal kunne henvende seg uten av-tale eller henvisning. God tilgjengelighet kjennetegnes ved kort ventetid og «publikums-vennlige åpningstider»
  - tjenester som er tilpasset barn og ungdom med fysiske og/eller psykiske funksjonsnedsettelse
- Kommunen skal sørge for å ha tilgang på nødvendig personell for de oppgavene de skal utføre ved helsetjenestene i skole og helsestasjonstjenestene, og ha en hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom disse
  - Grunnbemanningen i det forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge 0-20 år må være helsesykepleier, lege, jordmor og fysioterapeut
  - Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 285 elever på barneskolenivå. Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 550 elever på ungdomsskolenivå

- Skoleeier bør ha rutiner for å sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø.
- Barnehageeier bør ha rutiner for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Problemstilling 2:

- Koordinerende enhet i kommunen bør være en sentral samarbeidspartner for helsestasjon og skolehelsetjeneste for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Det bør etableres skriftlige samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal samarbeide med den kommunale barneverntjenesten. Ved behov også samarbeide med statlig barnevern.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal ha rutiner for samarbeid med barns og ungdommers fastleger
- Leder for helsestasjon og skolehelsetjeneste bør ta initiativ til å involvere kommunelege i utformingen av tjenestenes planverk og prioriteringer.
- Der kommunen har psykolog tilsatt skal helsestasjon og skolehelsetjeneste samarbeide med denne. Hvis kommunen ikke har psykolog, bør tjenestene ha et systematisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten for veiledning.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner på systemnivå for å samarbeide med NAV i kommunen. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste kan samarbeide med NAV på individnivå om barn med behov for ekstra oppfølging
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal også samarbeide med barnehage, skole, PP-tjeneste og spesialisthelsetjenesten
- Det er en fordel at samarbeidsrutiner er skriftliggjort, dette med tanke på kvalitetssikring og kontinuitet i tilbudet. Det gjør samarbeidet enklere ved eventuelt utskiftning av personell

Revisjonens konklusjon:

«Det er revisjonens konklusjon at kommunen i all vesentlighet har iverksatt gode og tilfredsstillende forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse. Samtidig er vi av den formening at det er noen forbedringsområder sett opp mot våre revisjonskriterier.

For å være i stand til å følge med på utviklingen og trekk ved folkehelsen, er det viktig at folkehelseoversikten oppdateres jevnlig. Rakkestad kommunes siste folkehelseoversikt er fra 2015. «Bedre tverrfaglig innsats» er en modell Rakkestad kommune har implementert for å samarbeide godt på tvers, men det har fremkommet at implementeringen ikke har nådd helt ut til alle ansatte som burde ha gode kunnskaper om hvordan modellen faktisk skal benyttes. Rakkestad kommune har personell til å utføre oppgaver innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten, men det er flere som er tilsatt som helsesykepleiere som ikke har videreutdanning i helsesykepleie.

Det er vår konklusjon at kommunen i all vesentlighet har et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge. Samtidig er vi av den formening at det er noen samarbeid som har et forbedringspotensial.

Det mangler formaliserte samarbeidsrutiner med kommunes fastleger og med NAV. Dette er aktører som er viktige samarbeidspartnere for helsetjenestene i kommunen i det forebyggende arbeidet, og hvor rutiner for å sikre et slikt samarbeid bør foreligge. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten har tatt initiativ til å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk, uten hell. Vi mener det bør vurderes et samarbeid mellom kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste og kommuneoverlege gjeldende enhetens planverk og prioriteringer. Det fremkommer av fakta at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene er utfordrende. Hos barnehagene finner vi noen av de yngste barna, og i et forebyggende perspektiv, vil det være viktig at kommunen tilrettelegger for et godt samarbeid mellom barnehagen og øvrige aktører som jobber med forebyggende tiltak. Herunder helsestasjons- og skolehelsetjenesten.»

Revisjonens anbefalinger:

«Basert på revisjonens funn og konklusjoner, har vi følgende anbefalinger. Kommunen bør:

- oppdatere kommunens folkehelseoversikt som er fra 2015
- arbeide videre med å implementere «Bedre tverrfaglig innsats» nedover i organisasjonen slik at dette arbeidet blir optimalisert
- prioritere å øke kompetansen til ansatte som innehar spesielle sykepleierfunksjoner (helsesykepleiere) i forbindelse med kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid
- utarbeide formaliserte samarbeidsrutiner mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og tjenester/virksomheter hvor det på revisjonens tidspunkt ikke finnes formaliserte rutiner (herunder kommunens fastleger, NAV på systemnivå, og barnehageeier)
- vurdere å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk og prioriteringer»

Rådmannens høringsuttalelse:

Rådmannen har gitt uttalelse til rapporten og dens anbefalinger. (s. 39 i rapporten).

Rådmannen skriver:

«Vi viser til ØVKR's forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse». Rådmannen har gått gjennom rapporten. Det er ikke kommentarer til fakta, vurderinger og konklusjoner i rapporten. Rådmannen bemerker dog at tidligere seksjonsleder for Rakkestad familiesenter etter den administrative omorganiseringen pr. 1.1.2022, nå bare er enhetsleder for psykisk helse og rus. Det kan med fordel presiseres i rapporten.»

Vurdering

Det ligger til kontrollutvalget å forsikre seg om at revisors gjennomføring og rapportering skjer i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Rapportens utforming, innhold, vurderinger og konklusjoner faller imidlertid inn under revisors selvstendige, faglige ansvar.

Revisjonen oppgir at prosjektet er gjennomført i tråd med «Standard for forvaltningsrevisjon» (RSK 001). Sekretariatet vurderer at rapporten gir svar på problemstillingene og kontrollutvalgets bestilling via prosjektplan.

Videre vurderer sekretariatet at valg av revisjonskriterier er relevante for å kunne besvare problemstillingen. Vi finner at undersøkelsen bygger på data innsamlet ved hjelp av flere metoder, herunder dokumentanalyse, intervjuer. Gjennom bruk av ulike metoder sikrer revisjonen rapportens validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet). Samlet sett anser også sekretariatet at dataene som er benyttet er tilstrekkelig som grunnlag for rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger. Revisors vurderinger er basert på innsamlet materiale, revisjonskriterier og de metodiske avgrensingene.

Sekretariatet vurderer at rådmannen slutter seg til revisjonens anbefalinger, samtidig presiserer han at etter den administrative omorganiseringen er tidligere seksjonsleder for Rakkestad familiesenter nå enhetsleder for psykisk helse og rus.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten og rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget legger revisjonens vurderinger og

anbefalinger til grunn i sitt forslag til vedtak i kommunestyretstyret, og videre at kontrollutvalget innstiller til kommunestyret at rapportens anbefalinger skal tas til følge og gjennomføres.

Rapport

RAKKESTAD KOMMUNE

25.04.2022

Forvaltningsrevisjon

Forebyggende arbeid innen psykisk helse

Innhold

1	Sammendrag	1
2	Prosjektmandat	3
3	Fremgangsmåte	4
3.1	Problemstillinger og avgrensninger	4
3.2	Om revisjonskriterier	4
3.3	Revisjonsmetoder	4
4	Forebyggende tiltak innen psykisk helse	6
4.1	Revisjonskriterier	6
4.2	Datagrunnlag	7
4.2.1	Folkehelseoversikt	7
4.2.2	BTI – Bedre tverrfaglig innsats	7
4.2.3	Seksjonsleder familiesenteret om iverksatte tiltak	8
4.2.4	Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste om iverksatte tiltak	10
4.2.5	Kommunepsykolog om iverksatte tiltak	12
4.2.6	Seksjonsleder NAV om iverksatte tiltak	13
4.2.7	Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Ansvars- og oppgavefordeling, mål og personell	13
4.2.8	Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Tjenestenes tilbud	14
4.2.9	Barnehage og skole	17
4.3	Vurderinger	18
4.4	Konklusjon og anbefalinger	20
5	Samarbeid mellom tjenester	21
5.1	Revisjonskriterier	21
5.2	Datagrunnlag	21
5.2.1	Samarbeid mellom koordinerende enhet og helsestasjon og skolehelsetjeneste	21
5.2.2	Rutiner og regelmessige samarbeidsmøter på system- og individnivå for å sikre at barn og unge fanges opp tidlig	22
5.2.3	Samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester	22
5.2.4	Samarbeid med barnevernet	23
5.2.5	Samarbeid med fastleger og kommunelege	23
5.2.6	Samarbeid med kommunepsykolog	24
5.2.7	Samarbeid med NAV	24
5.2.8	Samarbeid med barnehage, skole, PPT, og spesialisthelsetjenesten	25
5.3	Vurderinger	26
5.4	Konklusjon og anbefalinger	28
6	Kilder	30

7	Vedlegg	32
7.1	Utleddning av revisjonskriterier	32
7.2	Rådmannens uttalelse.....	39

1 SAMMENDRAG

Denne forvaltningsrevisjonen tar for seg forebyggende tiltak for barn og unge innen psykisk helse i Rakkestad kommune. Vi har undersøkt om kommunens helsestasjons- og skolehelsetjenesten har et tilbud i tråd med lovverk og retningslinjer, videre har vi undersøkt iverksatte tiltak hos andre aktuelle seksjoner/tjenester i kommunen og hvordan samarbeidet mellom de forskjellige tjenestene gjennomføres og fungerer.

I denne rapporten har vi undersøkt følgende problemstillinger knyttet til forebyggende tiltak for barn og unge innen psykisk helse:

1. Er det iverksatt forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse?
2. Er det et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge?

Revisjonens gjennomføring

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i perioden september 2021 til april 2022. Revisjonskriteriene i rapporten er bygget opp rundt lovverk og forskrifter som blant annet folkehelseloven og forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, samt andre kilder om temaet som rundskriv og veiledere. Fakta er innhentet ved bruk av dokumentanalyse og intervjuer.

Revisjonens funn og konklusjoner

Det er revisjonens konklusjon at kommunen i all vesentlighet har iverksatt gode og tilfredsstillende forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse. Samtidig er vi av den formening at det er noen forbedringsområder sett opp mot våre revisjonskriterier.

For å være i stand til å følge med på utviklingen og trekk ved folkehelsen, er det viktig at folkehelseoversikten oppdateres jevnlig. Rakkestad kommunes siste folkehelseoversikt er fra 2015. «Bedre tverrfaglig innsats» er en modell Rakkestad kommune har implementert for å samarbeide godt på tvers, men det har fremkommet at implementeringen ikke har nådd helt ut til alle ansatte som burde ha gode kunnskaper om hvordan modellen faktisk skal benyttes. Rakkestad kommune har personell til å utføre oppgaver innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten, men det er flere som er tilsatt som helsesykepleiere som ikke har videreutdanning i helsesykepleie.

Det er vår konklusjon at kommunen i all vesentlighet har et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge. Samtidig er vi av den formening at det er noen samarbeid som har et forbedringspotensial.

Det mangler formaliserte samarbeidsrutiner med kommunes fastleger og med NAV. Dette er aktører som er viktige samarbeidspartnere for helsetjenestene i kommunen i det forebyggende arbeidet, og hvor rutiner for å sikre et slikt samarbeid bør foreligge. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten har tatt initiativ til å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk, uten hell. Vi mener det bør vurderes et samarbeid mellom kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste og kommuneoverlege gjeldende enhetens planverk og prioriteringer. Det fremkom-

mer av fakta at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene er utfordrende. Hos barnehagene finner vi noen av de yngste barna, og i et forebyggende perspektiv, vil det være viktig at kommunen tilrettelegger for et godt samarbeid mellom barnehagen og øvrige aktører som jobber med forebyggende tiltak. Herunder helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Revisjonens anbefalinger

Basert på revisjonens funn og konklusjoner, har vi følgende anbefalinger. Kommunen bør:

- oppdatere kommunens folkehelseoversikt som er fra 2015
- arbeide videre med å implementere «Bedre tverrfaglig innsats» nedover i organisasjonen slik at dette arbeidet blir optimalisert
- prioritere å øke kompetansen til ansatte som innehar spesielle sykepleierfunksjoner (helsesykepleiere) i forbindelse med kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid
- utarbeide formaliserte samarbeidsrutiner mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og tjenester/virksomheter hvor det på revisjonens tidspunkt ikke finnes formaliserte rutiner (herunder kommunens fastleger, NAV på systemnivå, og barnehageeier)
- vurdere å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk og prioriteringer

2 PROSJEKTMANDAT

Revisjonen skal i henhold til kommuneloven § 24-2 (1) utføre forvaltningsrevisjon. Etter loven innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Østre Viken kommunerevisjon IKS gjennomfører forvaltningsrevisjon i tråd med god kommunal revisjonsskikk. God kommunal revisjonsskikk er å følge RSK 001; Standard for forvaltningsrevisjon, utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund (NKRF). Dette innebærer blant annet at rapporten skal skille klart mellom hva som er innsamlet data og hva som er revisjonens vurderinger. Det skal være en tydelig sammenheng mellom problemstillinger, faktaopplysninger¹, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger. Etter kommuneloven skal revisor rapportere resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført på bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon vedtatt i kommunestyret i Rakkestad kommune i sak 3/21 (18. februar 2021)

Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjonen ble vedtatt i kontrollutvalget i sak 21/26, den 21. september 2021. Planen ble vedtatt i tråd med revisjonens forslag.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført etter vedtatt prosjektplan i tidsrommet september 2021 – mars 2022. Vi har gjennomført oppstartsmøte med kommuneadministrasjonen slik at også administrasjonens innspill er tatt hensyn til.

Vi har kvalitetssikret faktagrunnlaget underveis, både gjennom verifisering av intervjuer og andre gjennomganger. I tillegg er rapportens faktaopplysninger i sin helhet verifisert av kommunen, slik at eventuelle feil eller misforståelser er rettet opp. Revisjonen avholdt høringsmøte med administrasjonen 1. april 2022 hvor også revisjonens vurderinger ble gjennomgått. I etterkant av møtet er rapporten sendt på høring til rådmannen. Rådmannens uttalelse fremgår av vedlegg 7.2.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Henning S. Langsholt. Revisorens habilitet og uavhengighet er vurdert opp mot kommunen og den undersøkte virksomheten, og revisjonen finner de habile til å utføre forvaltningsrevisjonen.

Revisor vil takke kontaktperson og andre som har deltatt i forvaltningsrevisjonen, for godt samarbeid i forbindelse med arbeidet.

Østre Viken kommunerevisjon IKS
Rolvøy, 25. april 2022

Bjørnar Bakker Eriksen (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

Henning S. Langsholt (sign.)
utførende forvaltningsrevisor

---

¹ Fakta er en gjengivelse av informasjonen vi har fått tilgang til gjennom datainnsamlingen.

3 FREMGANGSMÅTE

3.1 Problemstillinger og avgrensninger

Rapporten besvarer følgende problemstillinger:

Problemstilling 1: Er det iverksatt forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse?

Problemstilling 2: Er det et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge?

Dette prosjektet er rettet mot tjenester som tilbys barn og unge innen psykisk helse i Rakkestad kommune. Prosjektet er avgrenset til å omfatte iverksatte forebyggende tiltak for barn og unge innen psykisk helse, samt samarbeidet mellom de forskjellige tjenestene med ansvar for disse tiltakene.

3.2 Om revisjonskriterier

I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor fastsette revisjonskriterier for den enkelte forvaltningsrevisjon. Revisjonskriteriene er den objektive målestokk som setter revisor i stand til å gjøre vurderinger på de fleste områder uten å ha formell fagspesifikk kompetanse. Revisjonskriteriene og revisors kunnskap og erfaring innen forvaltningsrevisjonsmetodikk, gjør at revisor kan gjøre objektive og holdbare vurderinger.

Revisjonskriteriene etablerer den norm som de innsamlede dataene skal vurderes opp mot. I tillegg til dette skal revisjonskriteriene også gjøre det tydelig for den reviderte enhet hva de måles opp mot. Revisjonskriteriene klargjør også overfor folkevalgte, media og andre lesere av forvaltningsrevisjonen, hva revisors vurderinger bygger på. Dette vil gjøre det enklere å etterprøve revisors vurderinger. Revisjonskriteriene skal være relevante, konkrete og i samsvar med de kravene som gjelder for revidert enhet.

Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området, eller andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater.

3.3 Revisjonsmetoder

I henhold til god revisjonsskikk skal praksis eller tilstand innen det reviderte området beskrives i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisors vurderinger og konklusjoner. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet data fra ulike kilder, og brukt ulike metoder for innsamling av data, for å sikre et faktagrunnlag med høyest mulig grad av gyldighet og pålitelighet.

Utfordringer og begrensninger i rapportens faktagrunnlag beskrives nedenfor sammen med beskrivelsen av de ulike metodene som er benyttet. Vi tar også hensyn til metodens begrensninger i vurderingene.

I denne forvaltningsrevisjonen er informasjonen hentet inn gjennom bruk av følgende metoder:

- Dokumentanalyse
- Intervjuer

Dokumentanalyse

Vi har gjennomgått sentrale dokumenter på området. Blant annet er «Handlingsplan Familiesenteret 2018-2021» og «Folkehelseoversikt og helsetilstand i befolkningen i Rakkestad (God oversikt – En forutsetning for god folkehelse)» sentrale for revisjonens undersøkelse. Dokumentene er oversendt fra kommunen. Fullstendig oversikt over dokumentene fremgår av kildehenvisningene i kapittel 8.

Intervjuer

Det er totalt gjennomført ni intervjuer:

- Seksjonsleder familiesenteret
- Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste
- Kommunepsykolog
- Helsesykepleier helsestasjon (1)
- Sykepleier skolehelsetjenesten (2)
- Seksjonsleder skole
- Seksjonsleder barnehage
- Seksjonsleder NAV

Alle intervjuer er verifisert. Det betyr at den som er intervjuet, har fått lese gjennom referatet fra intervjuet for å bekrefte at referatet er i overensstemmelse med det som ble sagt under intervjuet, og rette opp eventuelle misforståelser. Helsesykepleier helsestasjon og sykepleier skolehelsetjenesten refereres til ved å legge til 1 og 2 etter titlene deres. Dette for å lettere skille mellom hvem som har uttalt seg i teksten.

4 FOREBYGGENDE TILTAK INNEN PSYKISK HELSE

Problemstilling 1: Er det iverksatt forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse?

4.1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene til problemstilling 1 er punktvis oppsummert nedenfor. For utledningen av disse, se vedlegg.

- Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringer i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale forskjeller
- For å sikre gjennomføring av kommunal innsats, bør tiltak nedfelles i kommunale planverk. Kommunen kan velge å utarbeide en egen temaplan for barn og unges psykiske helse.
- Ledelsen skal sikre god og tydelig ansvars- og oppgavefordeling i helsestasjon og skolehelsetjeneste. Den eller de som er ansvarlige(e) for virksomheten skal beskrive virksomhetens mål, oppgaver, aktiviteter og organisering
- Helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og ungdom 0-20 år skal omfatte:
  - helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvvisning ved behov
    - Alle barn bør få tilbud om en helsesamtale og en somatisk undersøkelse på 1. trinn (skolestartundersøkelse). Denne undersøkelsen bør omfatte en helsesamtale med helsesykepleier og en somatisk undersøkelse hos lege
    - Alle ungdomsskoleelever bør få tilbud om en helsesamtale på 8. trinn
  - forebyggende psykososialt arbeid
  - opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper
  - hjemmebesøk/oppsøkende virksomhet
  - henvisning til andre tjenester dersom oppfølgende samtaler og/eller tiltak i skolehelsetjenesten ikke er tilstrekkelig
  - samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever
  - bistand og undervisning i grupper/klasser/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det
  - samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede
  - tilgjengelige tjenester. Barn, ungdom og deres foreldre skal kunne henvende seg uten avtale eller henvisning. God tilgjengelighet kjennetegnes ved kort ventetid og «publikumsvennlige åpningstider»
  - tjenester som er tilpasset barn og ungdom med fysiske og/eller psykiske funksjonsnedsettelser
- Kommunen skal sørge for å ha tilgang på nødvendig personell for de oppgavene de skal utføre ved helsetjenestene i skole og helsestasjonstjenestene, og ha en hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom disse
  - Grunnbemanningen i det forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge 0-20 år må være helsesykepleier, lege, jordmor og fysioterapeut
  - Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 285 elever på barneskolenivå. Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 550 elever på ungdomsskolenivå
- Skoleeier bør ha rutiner for å sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

- Barnehageeier bør ha rutiner for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

4.2 Datagrunnlag

4.2.1 Folkehelseoversikt

Dokumentet «Folkehelseoversikt og helsetilstand i befolkningen i Rakkestad (God oversikt – En forutsetning for god folkehelse)», datert 23.02.2015, er en kartlegging av helsetilstanden og påvirkningsfaktorer for helse i Rakkestad kommune. Det oppgis i forordet at denne oversikten skal være en sentral del av kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet i kommunen. Dokumentet inneholder opplysninger om og vurderinger av blant annet befolkningssammensetning, oppvekst- og levekårsforhold, helserelatert atferd, og satsningsområder i Rakkestad kommune. Det gjøres «folkehelsekonsekvensvurderinger» underveis, til de forskjellige temaene i rapporten, og kommunens utfordringer gjøres rede for.

4.2.2 BTI – Bedre tverrfaglig innsats

Dokumentet «Handlingsplan Familiesenteret 2018-2021» beskriver familiesenterets visjon, målsetting og målområder. I dokumentet beskrives et familiesenter som en samhandlingsmodell som skal legge til rette for at barn, unge og deres familier skal møte et lett tilgjengelig og helhetlig tilbud. Videre står det at: «Familiens hus skal ha en sterk folkehelse- og nærmiljøforankring samt være aktiv i å forebygge utviklings- og helserelaterte problemer, hos barn, unge og deres foreldre.» Familiesenterets hovedmål med delmål blir beskrevet, og det står oppført hvem som har ansvaret for gjennomføringen av de forskjellige delmålene, for eksempel seksjonsleder, enhetsledere, osv. Et av hovedmålene er «Tidlig inn/forebygge», og et delmål under dette er å «Være aktiv i arbeidet med å utvikle BTI i hver enhet i seksjonen og på tvers i kommunen».

Dokumentet «BTI-modellen» viser en kort og skjematisk oversikt over de forskjellige nivåene (nivå 0-3) i arbeidet med BTI, og hvordan de ansatte skal handle innenfor de forskjellige nivåene. Det starter med «undring» i nivå 0, mens nivå 1 inneholder blant annet iverksetting av tjenesteinterne tiltak. I nivå 2 oppretter de aktuelle ansatte kontakt med annen tjeneste, og nivå 3 inneholder blant annet gjennomføring av tverrfaglig møte. Dokumentet «Undringsnotat» viser hvordan en ansatt skal gå frem i løpet av undringsfasen i nivå 0. Det er et skjema for utfyllelse, hvor den ansatte skal fylle inn barnets navn, hva han/hun er bekymret for, samt hva den ansatte faktisk ser, hører og observerer. Dokumentet «Bedre tverrfaglig innsats fagdag» er en PowerPoint-presentasjon om BTI-modellen som ble benyttet ved en fagdag om BTI. Fagdagen ble avholdt 23.01.2019. Dokumentet definerer BTI som en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre det er knyttet undring eller bekymring til. Hensikten med BTI-arbeidet beskrives som en metode for å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats, uten at det blir brudd i oppfølgingen. Formålet blir beskrevet som blant annet tidlig identifisering og innsats. Det står at handlingsveiledere skal gi en oversikt over arbeidsflyten. Dokumentet beskriver grunntanken i BTI ved hjelp av de forskjellige nivåene, samt at det opplyser om hva BTI-modellen skal hjelpe Rakkestad kommune til å oppnå. Det inkluderer blant annet å yte rett hjelp til rett tid på rett nivå, å ha en felles faglig plattform, og å kvalitetssikre kommunens arbeid. Dokumentet beskriver mål og fokus for 2019, som innebærer å implementere BTI-modellen internt i seksjonene.

Ifølge seksjonsleder familiesenteret, har Rakkestad kommune iverksatt en metode kalt BTI (Bedre tverrfaglig innsats) i sammenheng med kommunens forebyggende arbeid innen barn og unges psykiske helse og tverrfaglig samarbeid. BTI er en samhandlingsmodell for alle kommunale instanser som jobber med barn og unge, hvor hensikten er tidlig innsats. De involverte aktørene i BTI-arbeidet er seksjon Familiesenteret (helsestasjons- og skolehelsetjenesten, barneverntjenesten, psykisk helsearbeid og

rustjeneste, samt kommunepsykolog), seksjon barnehage, seksjon skole, og koordinerende enhet. Videre opplyste hun at familiesenteret har opprettet et eget ressursteam som arbeider tverrfaglig på senteret, og at de forskjellige enhetene under familiesenteret har hver sine BTI-handlingsveiledere. For å beskrive hvordan BTI-modellen fungerer i praksis, fortalte seksjonsleder familiesenteret om et hypotetisk forløp, hvor for eksempel ansatte i en barnehage undrer seg over at en mor ikke leverer barnet selv i barnehagen. De ansatte vil da starte med å ha en foreldresamtale. Ut fra hva som kommer frem der, setter de inn lokale tiltak. Dersom situasjonen ikke endres etter de lokale tiltakene har blitt iverksatt, skal dette diskuteres i barnehagens ressursteam, hvorpå de vil prøve ut nye tiltak. Hvis dette ikke endrer situasjonen, bør familiesenteret kobles inn, ved at de ansatte i barnehagen for eksempel melder opp saken i familiesenterets ressursteam. Seksjonsleder familiesenteret informerte om at de ansatte ved familiesenteret opplever at barnehager og skoler holder for lenge på barna, slik at helsetjenestene kommer for sent inn. Det er for eksempel mange lærere som ikke har hørt om BTI. Ifølge seksjonsleder familiesenteret har de forskjellige tjenestene ulike synspunkter med tanke på hvor lenge nivå 0 og 1 kan pågå uten at de ber om innspill fra andre faggrupper (på nivå 2 starter det tverrfaglige). Hun la til at det er viktig at helseperspektivet kommer inn så tidlig som mulig, slik at tiltak kan settes inn på lavest mulig nivå.

Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste opplyste at BTI er en modell kommunen benytter seg av i det forebyggende arbeidet. Denne modellen bidrar til gode møterutiner på veien fra undring til handling, i forbindelse med barn og unge med utfordringer. Kommunepsykolog opplyste at BTI-modellen er metoden kommunen bruker for å samarbeide på tvers av tjenester, i forbindelse med forebyggende arbeid. Ifølge henne startet kommunen arbeidet med BTI i 2015, og modellen har vært fullt implementert i ca. to år. Kommunepsykolog informerte om at intensjonen bak BTI-modellen, er at kommunen skal bruke den i alle enhetene som jobber med barn og unge, for å bedre samarbeidet mellom disse. Modellen benytter forskjellige nivåer i møte med unge, hvor målet først er å løse utfordringer innenfor eget hus, på lavest mulig nivå, for så å løfte saken opp og samarbeide med andre for å få flere perspektiver, dersom utfordringene vedvarer. Hun fortalte at de forskjellige enhetene, som skole, barnehage, etc. har egne handlingsveiledere i arbeidet med «BTI», mens familiesenteret sitter med en overordnet veileder. Kommunepsykolog la til at det er en del ansatte ute i tjenestene som ikke helt vet hvordan de skal forholde seg til BTI-modellen, og at det virker som om bevisstheten rundt BTI er størst først og fremst på overordnet nivå, blant ledere. Intensjonen er derimot at alle aktuelle ansatte skal være kjent med hva BTI omfatter og hvordan det skal benyttes.

Seksjonsleder skole opplyste at BTI-modellen setter fokus på forebygging. Han forklarte at BTI-modellen består av fire nivåer: Nivå 0, 1, 2, 3. I skolen vil nivå 0 starte med undring fra læreren i klasserommet. Læreren skal da følge visse prosedyrer for hvordan han/hun skal gå frem, og i første omgang skrives et undringsnotat. Når det går fra undring til bekymring går man opp et nivå. Ved nivå 1 blir spesialpedagog koblet på. Det blir da skrevet et refleksjonsnotat til et ressursteam som kartlegger situasjonen. Dersom de ansatte fremdeles er bekymret, går de opp enda et nivå. På nivå 2 setter man inn et instansmøte; et tverrfaglig møte med for eksempel barneverntjenesten. I dette møtet går det gjennom hva slags bistand de forskjellige instansene kan bidra med, og de involverte diskuterer ulike tiltaksplaner. På nivå 3 opprettes ansvarsgrupper og IP (individuell plan) og saken kan potensielt bli en barnevernssak.

4.2.3 Seksjonsleder familiesenteret om iverksatte tiltak

Det fremkommer av dokumentet «Organisasjonskart» at under seksjon familiesenteret, ligger enhetene helsestasjons- og skolehelsetjenesten (enhetsleder Siri Underdal), barneverntjenesten, fysio- og ergo-

terapitjenesten, samt psykisk helsearbeid og rustjeneste (enhetsleder Vicki Daae). Enhet psykisk helsearbeid og rustjeneste består av to team; team 1 med hovedfokus på psykisk helse hos barn/unge og voksne, og team 2 med hovedfokus på rus og aktivitet.

Seksjonsleder familiesenteret opplyste at hun er fast ansatt som seksjonsleder for familiesenteret, samt enhetsleder for enhet psykisk helsearbeid og rustjenesten. Hennes ansvar innen forebyggende arbeid for barn og unges psykiske helse har vært å etablere en felles plattform for forebyggende arbeid for familiesenteret. Da hun startet som seksjonsleder ved familiesenteret, syntes hun enhetene samhandlet dårlig, men at det for tiden er et mye bedre samarbeid enhetene i mellom. Seksjonsleder familiesenteret fortalte at hun brenner for det forebyggende arbeidet med barn og unge, og mener at det å komme tidlig inn der hvor det er utfordringer er helt essensielt.

Seksjonsleder familiesenteret informerte om at familiesenteret ble etablert ca. 2009. Utgangspunktet for opprettelsen var at familiesenteret skulle følge modellen «Familiens hus» fra Universitetet i Tromsø, men at familiesenteret i tillegg har en fysioterapi- og ergoterapiavdeling. Sistnevnte betjener både voksne og barn, gjennom åpen dør og direkte pasientarbeid. Barnevernet har også to stillinger som ikke er saksbehandlere, som jobber inn mot familier med blant annet familieveiledning. Ifølge seksjonsleder kan skolehelsetjenesten henvende seg til enhet psykisk helsearbeid og rustjenesten ved behov, enheten har to familierapeuter. Fokuset er på generell forebygging, blant annet gjennom kurset COS-P til alle foreldre. Dokumentet «COS-P-brosjyre» er en brosjyre om foreldrekurset «Trygghets sirkelen» (COS-P = Circle of Security Parenting). Brosjyren beskriver hva foreldreveiledningskurset «Trygghets sirkelen» inneholder, hvem som kan delta på kurset, og hvor det holdes (familiesenteret). Det står at tilbudet er for dem som å ønsker å hjelpe barnet sitt til å få en trygg tilknytning, og at foreldre med barn i alle aldre kan delta. Kommunen ansatte en kommunepsykolog for fire år siden. Kommunepsykologen har bidratt til bedre samarbeid på tvers. Familiesenteret opprettet i denne sammenhengen et ressurs-team som arbeider tverrfaglig på senteret. I dette teamet sitter representanter fra alle enhetene med kommunepsykolog som faglig ansvarlig. De kan ta med seg saker fra for eksempel kommunens instansmøter når det er nødvendig å tenke enda mer på tvers, og det er behov for hjelp fra flere faggrupper.

Seksjonsleder familiesenteret fortalte at psykisk helsearbeid og rustjeneste, en enhet under seksjon familiesenteret, arbeider forebyggende på mange nivåer. Ifølge seksjonsleder ønsker ikke seksjon barnehage at de ansatte i enhet psykisk helse skal gjennomføre observasjoner i barnehagene, men at barnehageansatte har gjennomført COS-P-kurs, slik at de har fått innføring i fagspråket til psykisk helse. Enhet psykisk helsearbeid og rustjenesten har samarbeidet med skolen om det nye temaet livsmestring, der fokuset er at alle har tøffe perioder i livet uten at det nødvendigvis betyr at man er syk. Seksuell helse er tema i ungdomsskolen, og det gjennomføres undervisning med sexolog i forbindelse med dette. Tidligere fantes det jentegrupper hvor temaer var seksuell identitet, hvordan ta vare på egen kropp, og mobbing. Disse gruppene var det skolelegen og en fra enhet psykisk helse som hadde ansvar for. Siden kommunen ikke lenger har egen skolelege, er det planlagt at kommunepsykologen skal overta disse gruppene. Seksjonsleder familiesenteret opplyste at helsesykepleierne er innom de samme temaene i samtaler med den enkelte elev, og når de har prevensjonsundervisning.

Ifølge seksjonsleder familiesenteret har skolene noe som kalles «åpen dør», med «loser» som er tilgjengelig for at elever kan komme innom og snakke om bekymringer de måtte ha. Losene er organisert i enhet psykisk helsearbeid og rustjenesten, og de jobber ut mot barn og unge helt fram til 23 års alder. Målet med dette arbeidet er å forhindre utenforskap og at elever faller fra skoleløpet. Dersom elever har behov for å snakke med en voksen, er det i første omgang losene som møter dem. Dette er viktig for å møte barna der og de er, og for å unngå tidkrevende saksbehandling. Losens samtale med barnet kan skje på et kontor på skolen eller familiesenteret, eller som del av en aktivitet (i bilen, på treningssenteret,

en kafé o.l.). Bufdir har gitt kommunen tilskudd til loser, med mål om å «lose» barna gjennom skoleverket.

Seksjonsleder familiesenteret informerte om at Rakkestad kommune er veldig opptatt av brukermidvirkning. Kommunen benytter seg av tilbakemeldingsverktøyet FIT (Feedback Informed Treatment), der brukere kan uttrykke hvordan han/hun har det, og om samtalen fungerte. Dokumentet «Feedback Informed Treatment (FIT)» gir en beskrivelse av hvordan og hvorfor avdeling psykisk helse benytter seg av verktøy som samlet sett kalles FIT. Det oppgis at avdeling psykisk helse er opptatt av endringsarbeid, og at de mener det er brukeren som er best egnet til å vite hva han/hun har behov for, og å eventuelt endre. Det står at brukeren etter hver samtale skal fortelle om hvordan den opplevde samtalen med avdeling psykisk helse. Revisjonen har gjennomgått flere oversendte dokumenter om brukermidvirkning og FIT, inkludert et dokument om brukermidvirkning i skolen, hvor hensikten med dette arbeidet fremkommer. Rakkestad kommune benytter seg også av noe som heter BUP lavterskel, der BUP besøker kommunen én gang i måneden. Hun la til at spesialisthelsetjenesten krever at kommunene selv har gjort flere tiltak før barn kan henvises til dem. Disse tiltakene må prøves ut og dokumenteres. Hun informerte om at kommunen har fastlegemøter to ganger i året, men at samarbeidet med fastlegene har et forbedringspotensial. Disse fastlegemøtene foregår på øverste ledernivå med seksjonsleder familiesenteret, hjembaserte og sykehjem, i tillegg til forvaltningsenheten.

Seksjonsleder familiesenteret opplyste at hun har stor tro på satsningen IPS Ung. Hun mener aktivitet og arbeid som terapi kan fungere bedre enn klientsamtaler på et kontor. Aldersgruppen for IPS Ung er 16-30 år. Ifølge seksjonsleder familiesenteret er hensikten med IPS Ung å forsøke å gi de unge brukerne tro på seg selv, slik at de kan finne sin plass i arbeidslivet. IPS Ung finansieres med tilskuddsmidler fra statsforvalteren. Hun la til at hun er spent på hvordan familiesenteret kan bistå i arbeidet med IPS Ung.

På spørsmål om Rakkestad kommune har nedfelt tiltak innenfor barn og unges psykiske helse i kommunale planverk, og om det finnes en egen temaplan eller tilsvarende, svarte seksjonsleder familiesenteret at ny barnevernsreform (2022) pålegger kommuner å utarbeide en tverrfaglig oppvekstplan, og at Rakkestad kommune er i gang med dette arbeidet. Det er seksjonsleder skole som har fått mandatet til å gjennomføre dette planarbeidet.

Dokumentet «Hvordan fysio-ergoterapeutene for barn og unge» beskriver arbeidet og tilbudene til fysio- og ergoterapiavdelingen under familiesenteret. Det står i dokumentet at avdelingen blant annet skal utføre forebyggende og habiliterende helsearbeid. Det gjøres rede for hvilke tjenester fysio- og ergoterapiavdelingen samarbeider med og om de forskjellige tilbudene avdelingen har. Blant annet beskrives samarbeid med helsestasjon, barnehage og skole, og spesialisthelsetjenesten.

4.2.4 Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste om iverksatte tiltak

I dokumentet «Faglig plattform – psykisk helsearbeid og rustjeneste Rakkestad kommune» beskrives tjenester og tiltak som skal bidra til å forebygge psykiske lidelser i alle aldre som utføres ved enheten. Målet for den faglige plattformen blir definert, og det fremkommer at plattformen skal utarbeide en målsetting for avdelingen som skal sees i sammenheng med kommunens og familiesenteret visjon og målsetting. Forebyggende arbeid beskrives som svært viktig, og det fremkommer at samarbeid på tvers av enheter og nivåer er en forutsetning for dette arbeidet. I en oversikt over mål og tiltak i enheten, gis det eksempler på forebyggende arbeid hos barn og unge. Blant annet nevnes det at enheten skal iverksette tiltak overfor barn og unge så tidlig som mulig, samt gjøre psykisk helsearbeid og rustjeneste kjent på barnehagene og skolene. Tverrfaglige møter på skolen, LOS, åpen dør på ungdomsskolen, og BUP

lavterskel listes også opp. Dokumentet «Info om psykisk helsearbeid og rustjeneste oktober 2021» gir informasjon om hvem som kan motta tjenester fra enheten, samt hvordan enheten er organisert.

Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste informerte om at forebyggende arbeid foregår på arenaer hvor ungdommer oppholder seg, og at team psykisk helse (barn og unge) deltar på de forskjellige arenaene. De samarbeider særlig med barnehager, skoler, skolehelsetjenesten, og barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP). Teamet gjennomfører blant annet observasjoner i barnehager, og bidrar gjennom "åpen dør", et lavterskeltilbud på ungdomsskolen hver onsdag. Ifølge teamleder er det viktig for team psykisk helse å bygge gode relasjoner med lærerne. Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste opplyste at psykisk helse har møte med BUP én gang i måneden (lavterskel BUP), der også skole kan delta, hvor barn og enkeltsaker drøftes. Før drøfting av enkeltsaker må det innhentes samtykke fra barnets foreldre. Disse drøftingene kan blant annet resultere i at barnet/ungdommen får tilbud om veiledning hos team psykisk helse, eller at det henvises videre til BUP.

Ifølge teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste er teamet fast deltaker i instansmøter på den enkelte skole, samt et instansmøte for småbarn 0-6 år i samarbeid med kommunepsykolog og barnehage. I disse møtene drøftes saker rundt barn/unge hvor det er en bekymring, og hvor det er behov for tverrfaglige vurderinger eller innsats. Skole, barnehage, PPT, barnevern, helsestasjon, og psykisk helsearbeid og rustjenesten er representert på disse møtene. Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste informerte også om at familiesenteret har et eget ressursteam hvor alle enheter i egen seksjon er representert. Disse inkluderer fysio- og ergoterapi, barneverntjenesten, helsestasjonen, kommunepsykolog og psykisk helsearbeid og rustjenesten. Ressursteamet drøfter saker med behov for tverrfaglig innsats for å sikre at barn/unge/familier/voksne får den hjelpen som er mest hensiktsmessig.

Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste fortalte at team psykisk helse tilbyr kurs til brukere, i temaer som psykiske helseutfordringer, sinnemestring, vold i nære relasjoner, depresjonsmestring (KID), mestring av belastninger (KIB), og stabiliseringskurs ved traumer/PTSD (Tilbake til nåtid). Ansatte i team psykisk helse bidrar som kursholdere for COS-P kurs (Circle of Security), som er et kursprogram rettet til foreldre for å gi økt kompetanse. Tjenesten tilbyr kurs i livsmestring, samt at de planlegger et kurs i mestring av depresjon for ungdom. For voksne tilbyr de boligveiledning gjennom et samarbeid med seksjon teknisk og bolig.

Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste opplyste at avdeling psykisk helse bidrar med informasjon/opplysning inn på barne- og ungdomsskolen. Dette arbeidet gjennomføres noen ganger i samarbeid med skolehelsetjenesten og politiet, og er fastlagt som en del av skolens trinnvise årshjul. Opplysningsarbeidet består av tilpasset informasjon til elevene, som for eksempel informasjon om egen tjeneste, bekymringstanker, grubling, og hemmeligheter som kan være vanskelige å ha. Ifølge teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste er livsmestring et fag på ungdomsskolen. Enhet psykisk helsearbeid og rustjeneste bidrar i faget med å snakke om temaer rettet mot ungdommers og foreldres psykiske helse. Teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste opplyste at to av hennes medarbeidere jobber som "loser" for å bistå ungdommer som holder på å falle fra i skolen, og at avdeling psykisk helse samarbeider med NAV om ungdommer som holder på å falle fra i skolen. NAV bidrar blant annet med en ansatt som jobber med individuell praksisstøtte (IPS).

På spørsmål om hun er kjent med om Rakkestad kommune har utarbeidet en egen temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse, svarte teamleder psykisk helsearbeid og rustjeneste at Rakkestad kommune for tiden utarbeider en tverrfaglig oppvekstplan som vil foreligge i 2022. Hun la til at ny barnevernsreform som iverksettes i 2022 vil bidra til å øke fokuset på forebygging.

4.2.5 Kommunepsykolog om iverksatte tiltak

Kommunepsykolog opplyste at Rakkestad kommune har startet opp med flere tiltak og prosjekter som hun har faglig ansvar for, blant annet Sarpsborg-modellen. Denne går ut på å hindre generasjonsoverføring knyttet til rus og psykisk helse, og å gi best mulig start til den nye generasjonen. Målgruppen til Sarpsborg-modellen er gravide og foreldre med barn opp til to år. Dokumentet «Fagfrokost juni 2020 – Sarpsborg-modellen» er en presentasjon gitt av kommunepsykolog. Det fremkommer av presentasjonen at Sarpsborg-modellen ble utviklet og implementert ved enhet kompetansesenter rus og psykisk helse i Sarpsborg, og at modellen hadde oppstart i Rakkestad kommune oktober 2018. Presentasjonen har punkter som går gjennom hva dette arbeidet består av, og bakgrunnen for det. Dokumentet «Sarpsborg-modellen ved familiesenteret» beskriver et nytt tiltak i Rakkestad kommune for å hindre generasjonsoverføring av psykiske lidelser og/eller rusproblematikk. Kommunepsykolog søkte om å få midler til COS-kurs (trygghetssirkelen), og disse kursene har blitt gjennomført gjennom familiesenteret. Familiesenteret har 25 ansatte med sertifisering til å holde slike kurs, mens helsestasjonen har en koordinatorfunksjon for dette arbeidet. Ifølge kommunepsykolog har hun en rolle i ressursteamet i barnehagene, og hun er leder for ressursteamet på familiesenteret. Hun leder instansmøtet for barn 0-6 år, og er leder av kriseteamet. Kommunepsykolog informerte om at det ligger mye forebyggende arbeid innenfor disse arbeidsoppgavene. Familiesenteret har fått tilskudd til prosjektet «Tilhørighet og mestring», som har et kulturperspektiv, og hvor tanken er å skape et samlingssted for ungdom eller barn på slutten av barne-skolen. Målet med dette arbeidet er å skape et sted å være og høre til, gi de unge mestringsfølelse blant annet når det gjelder lekser, samt gi dem verktøy til å holde motivasjonen oppe til å etterhvert fullføre videregående skole. Dokumentet «Prosjektbeskrivelse Tilhørighet og mestring» er en søknad om midler til folkehelsearbeid, herunder prosjektet «Tilhørighet og mestring barn og unge i Rakkestad kommune». Det fremkommer av søknaden at målet med prosjektet er å få til en positiv dreining av de «røde» tallene i forbindelse med frafall på videregående skole, antall unge uføre, og antall unge som rapporterer å være ensomme. Delmålet med prosjektet beskrives blant annet som at alle barn og unge i Rakkestad kommune (10-18 år), gjennom forskjellige tilbud om sosiale aktiviteter skal kunne oppleve å være del av et fellesskap, og ha positive relasjoner til både pålitelige voksenpersoner, og til jevnaldrende.

Kommunepsykolog opplyste videre at hun har flere veiledningsroller, og at hun innkalles til kommunens barnehager og skoler når de har utfordringer. Hun gir også ansatte på familiesenteret bistand når det er behov for det. Kommunepsykolog driver med folkeopplysning til foreldre i lokalavisen, hvor hun formidler om psykisk helse både for voksne og barn. Kommunepsykolog var høsten 2021 involvert i folkeopplysningskampanjen mot selvmord, hvor målgruppen var voksne menn. Dette henger sammen med forebyggende arbeid for barn og unge i den forstand at dersom voksne/foreldre får hjelp, vil det også gagne barna deres.

På spørsmål om hun er kjent med om Rakkestad kommune har utarbeidet en egen temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse, svarte kommunepsykolog at hun ikke er kjent med en slik plan, men at dette er noe som burde ha vært utarbeidet. Kommunepsykolog fortalte at BTI-arbeidet har vært veldig viktig for tverrfaglig samarbeid i kommunen, men at det uansett hadde vært positivt med en overordnet plan. BTI er en modell for hvordan arbeidet skal foregå, ikke en temaplan med felles mål, felles strategier, konkretiseringer av hvorfor kommunen skal jobbe på denne måten, etc. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har diverse overordnede planer for arbeidet sitt, og noe lignende kunne vært nyttig for kommunen som helhet. Kommunen har forskjellige handlingsplaner, for eksempel for skolefravær, vold i nære relasjoner osv. som er gode hver for seg, men det finnes ikke en overordnet plan som alle disse faller innunder. Kommunepsykolog mener det burde vært utarbeidet en overordnet plan for forebyggende arbeid innen psykisk helse.

4.2.6 Seksjonsleder NAV om iverksatte tiltak

Seksjonsleder NAV opplyste at hans rolle i det forbyggende arbeidet er å sette fokus på psykisk helse, og å samarbeide med andre instanser om rus og psykiatri. Ifølge seksjonsleder er arbeidet i oppvekstprogrammet KS Absolutt et regionalt samarbeid i regi av KS sammen med fire andre kommuner i Viken, som blant annet går ut på forebygging i forbindelse med barn og unges psykiske helse. NAV har også et lønneprosjekt rettet mot barn og unge, som går ut på å gi økonomisk støtte direkte til barn i marginaliserte familier. I dette prosjektet gis det øremerkede penger til barnet, og det følges opp hvordan de skal bruke pengene i samarbeid med økonomisk veileder. Dette gir trening i å styre egne penger, og har et forebyggende perspektiv.

NAV har også et sommerjobbprosjekt i samarbeid med næringslivet og kommunale virksomheter, der NAV betaler lønningen til deltagerne. Dette tilbys barn og ungdom fra marginaliserte familier, slik at de kan skape kontakter og få god erfaring. NAV tilbyr også veiledning knyttet til hverdagsøkonomi, jobbintervjuer, og jobblæring. Ifølge seksjonsleder har NAV dialog med familiesenteret om aktuelle kandidater (unge mellom 16 og 19 år) for disse tilbudene.

I forbindelse med satsningen IPS Ung, informerte seksjonsleder NAV, at dette er en internasjonalt anerkjent og vitenskapelig utviklet metode, som NAV og kommunen benytter for å jobbe med personer som har moderate eller tunge rus og/eller psykiske problemer som ønsker å komme i eller beholde moderat arbeid. Dersom personen er ung, vil det dreie seg om at brukeren skal jobbe for å gjennomføre utdanning. Han fortalte at IPS Ung er et samarbeid mellom NAV, spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, hvor en jobbspesialist samarbeider med ca. tjue andre ansatte i kommunen, og jobbspesialisten blir en del av et behandlingsteam. Seksjonsleder NAV opplyste at det gjøres kontinuerlige evalueringer gjennom dette arbeidet, for at de som jobber med brukerne skal få best mulig forståelse av hva brukeren har behov for. NAV ønsker å fange opp aldersgruppene mellom 16-30 år gjennom IPS ung. Denne endringen har ført til at man nå kan bidra med hjelp for personer som skal begynne på/fullføre videregående skole.

På spørsmål om han er kjent med om Rakkestad kommune har utarbeidet en egen temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse, opplyste han at han ikke er kjent med en slik plan.

4.2.7 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Ansvars- og oppgavefordeling, mål og personell

Dokumentet «En god start – et godt liv» beskriver mål og innsatsområder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten for 2019-2020. Blant annet refereres det til forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og innholdet i helsestasjonstjenesten og helsetjenesten i skolene gjøres rede for. Enheten har også utarbeidet prioriterte arbeidsområder med mål og aktiviteter.

Ifølge enhetsleder helsestasjon- og skolehelsetjeneste er målgruppen for helsestasjon- og skolehelsetjenesten gravide og barn og unge i alderen 0-20 år. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten i Rakkestad kommune er inndelt i tre forskjellige tjenester: Svangerskaps- og barselomsorg, helsestasjon (0-5 år), og skolehelsetjeneste (6-20 år). Enheten kjøper tjenesten helsestasjon for ungdom fra nabokommunen Indre Østfold kommune. Enhetsleder mener at enheten har en tydelig ansvars- og oppgavefordeling, og at tjenesten er godt styrt. Når det gjelder enhetens mål, opplyste hun at de følger nasjonale retningslinjer, og jobber for å imøtekomme lovkrav og anbefalinger. Hun fortalte videre at enheten har en toårig fag-/handlingsplan, og et årshjul for årets aktiviteter. I forbindelse med om Rakkestad

kommune har utarbeidet egen temaplan for barn og unges psykiske helse, svarte enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten at en temaplan for forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge er under utarbeidelse, men at arbeidet er satt på vent. Delvis på grunn av pandemi, men også grunnet varsling om endring av kommunestruktur og arbeid med kommuneplan. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har utarbeidet handlingsplan som er mer fagspesifikk.

Helsesykepleier helsestasjon (1) fortalte at hennes stilling har en tydelig ansvars- og oppgavefordeling, og at det er føringer fra helsedirektoratet som ligger til grunn for ansvars- og oppgavefordelingen ved helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) fortalte at hun synes hennes stilling har en tydelig ansvars- og oppgavefordeling. Dersom hun lurer på noe, er det lett å få svar fra ledelsen.

I forbindelse med tilgang på nødvendig personell for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, opplyste seksjonsleder familiesenteret at Rakkestad kommune for tiden er inne i en vanskelig økonomisk situasjon, og at de derfor må nedbemanne noe. Hun la til at dette sannsynligvis ikke vil berøre helsestasjon- og skolehelsetjenesten, som har grei bemanning i forhold til hva normen skal være. Kommunens to helsesykepleiere er sykepleiere, men mangler videreutdanning i helsesykepleie. Hun fortalte at det generelt mangler helsesykepleiere i kommune-Norge.

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at enheten har god grunnbemanning utfra fødsels- og elevtall. Det er god dekning av jordmor, lege og helsesykepleier på helsestasjon 0-5 år. Enheten tilbyr alle konsultasjoner som er anbefalt i retningslinjer for svangerskaps- og barselomsorg, og i helsestasjonsprogrammet. De har også kapasitet til å tilby foreldreveiledningskurs som for eksempel fødselsforberedende kurs på helsestasjonen, COS-P og ICDP. Hun fortalte derimot at enheten har utfordringer pr. nå vedrørende legeressurs i skolehelsetjenesten, samt helsesykepleierkompetanse i skolehelsetjenesten. 1,75 årsverk er sykepleier i helsesykepleierstilling. 1 årsverk er helsesykepleierstudent som er ferdig godkjent i juni 2022.

- Bergenhus skole har 295 elever. En helsesykepleierstudent 100 %
- Os skole har 207 elever. Helsesykepleier 75-80 %
- Kirkeng skole har 123 elever. Sykepleier 55-60 %
- Frisklivkoordinator: 15-20 %
- Rakkestad ungdomsskole har 278 elever. Sykepleier 65-70 %

4.2.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Tjenestenes tilbud

Skolestartundersøkelse: Helsesykepleier helsestasjon (1) opplyste at alle barn får tilbud om skolestartundersøkelse, og at hun erfarer at dette gjennomføres i stor grad. Undersøkelsen består av samtale med helsesykepleier, samt time hos helsestasjonslege. Ifølge helsesykepleier helsestasjon (1), finnes det skriftlige rutiner på skolestartundersøkelsen, og disse er i tråd med føringene fra helsedirektoratet. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at skolehelsetjenesten gjennomfører skolestartundersøkelsen på skolene, og i noen tilfeller på familiehuset. Legen som utfører den somatiske undersøkelsen er tilknyttet helsestasjonen. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) sa at målet med skolestartundersøkelsen er å kartlegge hvordan barna har det på skolen, og om de føler seg ivaretatt av lærer og andre voksne de har relasjoner til. Hun informerte videre om at det finnes skriftlige rutiner for skolestartundersøkelsen, som for eksempel beskriver hvordan de ansatte skal snakke med barna.

Helsesamtale 8. trinn: Helsesykepleier helsestasjon (1) informerte om at det er helsesykepleier på ungdomsskolen som har ansvaret for å innkalle til og gjennomføre helsesamtale på ungdomsskolen.

Hun opplyste at helsesykepleier på ungdomsskolen innkaller alle elever i 8. klasse til en slik helsesamtale. Ifølge sykepleier skolehelsetjenesten (2) har helsesamtalen på 8. trinn høy prioritet, og gjennomføres av helsesykepleier på ungdomsskolen. Samtalen gjennomføres ved oppstart på ungdomsskolen, og i forkant av samtalen svarer elevene på en skriftlig undersøkelse om hvordan de opplever hverdagen. Dette skjemat er grunnlaget for samtalen elevene har med helsesykepleier. Temaer for samtalen kan være for eksempel rus, seksualitet, søvn og følelser.

Forebyggende psykososialt arbeid: Angående helsestasjons- og skolehelsetjenestens forebyggende psykososialt arbeid, opplyste helsesykepleier helsestasjon (1) at dette gjennomføres i stor grad, og at de forskjellige tjenestene samarbeider tverrfaglig om dette. Hun opplyste at helsestasjonen kartlegger hvordan barn og familier har det, inkludert deres økonomi. De bistår med veiledning der det trengs, for eksempel i forbindelse med kosthold, søvn, foreldrenes samspill med barna, osv. Denne veiledningen foregår blant annet gjennom konsultasjoner. I skolehelsetjenesten veiledes også foreldre der man ser behovet for dette og det utføres samtaler med barna. Der trekkes helsesykepleier inn hvis barn ikke trives på skolen for å legge til rette for trivsel. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at forebyggende psykososialt arbeid foregår ved å undersøke hvordan elevene har det gjennom samtaler på de forskjellige trinnene. I tillegg kan det være spontane møter med elever når helsesykepleierne er på skolen. Disse samtaler kan i seg selv gjøre elevene bedre rustet til å takle hverdagen, og de får informasjon om hvor de kan henvende seg dersom de trenger noen å snakke med. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) informerte om at forebyggende psykososialt arbeid består videre i å normalisere puberteten, og å snakke om seksualitet. Hun har mye direkte kontakt med klassene i forbindelse med dette arbeidet.

Opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper: Helsesykepleier helsestasjon (1) informerte om at helsestasjonen gjennomfører fire gruppekonsultasjoner i løpet av barnets første halvannet leveår, og at alle foreldre får tilbud om dette. Konsultasjonene har ulike temaer, som for eksempel vold, håndtering av følelser hos foreldre, kosthold, søvn og utvikling. Helsesykepleier helsestasjon (1) fortalte at helsestasjonen også tilbyr gruppeveiledning i COS-P (Circle of Security - Parenting). Dette er veiledning som går på foreldres samspill med barnet. Alle får dette tilbudet, men ikke alle velger å delta. Kurset består av åtte temaer over åtte kursdager, hvor hver kursdag varer i ca. halvannen time. ICDP (International Child Development Programme) er tilsvarende COS-P, men tilpasset foreldre med flerkulturell bakgrunn. Dette kurset går over tolv uker. Det blir gitt informasjon til alle foreldre om COS-P kurs på firemånederskonsultasjon, og når barna har begynt i 1. klasse. Angående opplysningsvirksomhet og veiledning, opplyste sykepleier skolehelsetjenesten (2) at skolens årshjul beskriver hva skolehelsetjenesten kan tilby de forskjellige trinnene. Skolehelsetjenesten har fast opplysningsvirksomhet og veiledning med 2. 3. 5. og 7. trinn, og er opptatt av å være tilgjengelig for skolene der de har behov for dem. I 2020 snakket hun selv om seksualitet på 4. 5. og 7. trinn.

Hjemmebesøk/opsøkende virksomhet: Helsesykepleier helsestasjon (1) opplyste at hjemmebesøk og oppsøkende virksomhet gjennomføres av helsestasjonen. Alle foreldre med nyfødte barn får tilbud om hjemmebesøk av jordmor og helsesykepleier. Etter anbefalinger fra helsedirektoratet, drar jordmor på besøk innen tre dager etter hjemreise fra sykehuset. Om dette ikke lar seg gjøre for jordmor, hender det at helsesykepleier drar på første besøk slik at hjembesøk tidlig forsøkes ivarettatt. Helsesykepleier ved helsestasjon (1) informerte om at innholdet i slike hjemmebesøk består av veiing og måling av barnet, ammeveiledning, samt at det er fokus på mors og fars psykiske helse. Har familien ekstra behov, tilbys det hjemmebesøk utover det som er vanlig.

Henvising til andre tjenester dersom oppfølgende samtaler og/eller tiltak i skolehelsetjenesten ikke er tilstrekkelig: Helsesykepleier helsestasjon (1) informerte om at henvisinger gjennomføres. Det kan dreie seg om å henvise barn til avdeling psykisk helse i kommunen, eller foreldre til familierapi, alt avhengig av problematikken. Det kan også henvises til fysioterapeut i kommunen. I forbindelse med

henvisninger, informerte sykepleier skolehelsetjenesten (2) at det er viktig for de ansatte å kjenne sitt mandat, vite hvor grensen for mandatet går, og å henvise til andre tjenester i tide. Skolehelsetjenesten henviser blant annet til fysioterapi og til avdeling psykisk helse og rus. Det finnes rutiner for henvisning i avdelingens journalsystem.

Samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever: Helsepsykepleier helsestasjon (1) opplyste at et slikt samarbeid blant annet består av ressursteam møter en gang i måneden, hvor helsepsykepleier ved helsestasjon deltar. Hun sa det gjennomføres møter på systemnivå, skoleledermøter, hvor deltagerne møtes årlig for å diskutere samarbeidet, samt at helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med sosiallærere. Hun informerte om at helsepsykepleier ved helsestasjon også deltar på tverrfaglige instansmøter ved behov. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at dette samarbeidet er definert gjennom BTI-arbeidet. Samarbeidet inkluderer ressursteam møte hver uke, hvor enkeltsaker og tiltak drøftes. Dette gjøres enten anonymt eller med samtykke fra foreldre. Hun informerte om at barnevernet, psykisk helse og rus, PPT, og skolen, er potensielle deltagere ved et ressursmøte. Dette for å oppnå et tverrfaglig samarbeid.

Ifølge seksjonsleder skole er skolehelsetjenesten ute på skolene flere dager i uka, og de jobber tett opp mot skoleledelsen. Han fortalte at barneskolen har helsepsykepleier, og på ungdomsskolen har skolehelsetjenesten åpen dør som et psykisk helse tilbud. Samarbeidet med de forskjellige tjenestene fungerer godt, men kommunen kan bli bedre på hvordan den organiserer dette samarbeidet. Han sa at det i dag er litt «siloorganisering», at det er for lite samarbeid på tvers i kommunen.

Bistand og undervisning i grupper/klasser/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det: Helsepsykepleier helsestasjon (1) opplyste at dette gjennomføres ved at skolehelsetjenesten er fast inne i klasser på 1. og 8. trinn. I tillegg er de inne i klasser på 2. 3. 5. 7. og 10. trinn hvor de snakker om ulike temaer med elevene. Hun la til at utover 1. og 8. trinn, er det litt mer opp til skolene hva de ønsker tilbud om. Skolehelsetjenesten kan også være tilgjengelig for deltakelse på foreldremøter. Helsepsykepleier helsestasjon (1) fortalte at hun erfarer at skolen i Rakkestad kommune for det meste takker ja til tilbud om deltakelse fra helsepsykepleiere, og at de er takknemlig for samarbeidet. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at hun gjerne deltar på foreldremøter, alt ettersom hva skolen ønsker. Dersom hun deltar på et foreldremøte, tar hun med seg oversikt over skolehelsetjenestens tilbud, og forteller om hva de jobber med og hva slags veiledning elever kan få. Hun informerte om at hun også deltar i FAU og i elevrådet på skolen.

Seksjonsleder skole informerte om at skolen får tilbud om bistand fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten dersom skolen spør om det. Det finnes rutiner knyttet til dette, men helsestasjons- og skolehelsetjenesten har ikke alltid mulighet til å stille opp like mye som skolen hadde ønsket.

Samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede: Helsepsykepleier helsestasjon (1) opplyste at det ikke er uvanlig at ansatte ved helsestasjonen oppdager utviklingsavvik hos barn. I slike tilfeller vurderes det om det skal søkes om å opprette en ansvarsgruppe rundt barnet. I tilfeller hvor det opprettes ansvarsgruppe, har man prosedyrer på hvordan man søker om koordinator og det er koordinerende enhet som bestemmer hvem som får dette ansvaret, avhengig av barnets utfordringer. Barnets spesifikke utfordringer vil avgjøre hva slags personell som deltar i gruppen. Angående habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, opplyste sykepleier skolehelsetjenesten (2) at det finnes en egen ansvarsgruppe som helse er involvert i. Skolehelsetjenesten fungerer av og til som koordinator for denne gruppen. Utover dette har koordinerende enhet ansvar for større prosjekter når det gjelder slikt arbeid. I forbindelse med habilitering, møtes de forskjellige tjenestene/instansene med jevne mellomrom for å avklare hvordan barnet har det, og for å påse at tiltakene virker slik de skal.

Tilgjengelige tjenester. Barn, ungdom og deres foreldre skal kunne henvende seg uten avtale eller henvisning. God tilgjengelighet kjennetegnes ved kort ventetid og «publikumsvennlige åpningstider»: Helsepsykepleier helsestasjon (1) opplyste at skolehelsetjenesten er gode på tilgjengelighet. Skolehelsetjenesten har åpen dør på ungdomsskolen hver dag. De har også åpen dør på barne-skolene, men hvor ofte er der avhengig av skolens størrelse. Det kommuniseres tydelig ut til elevene når de er tilgjengelige. I tillegg får foreldrene informasjon gjennom skolen om hvem som er helsepsykepleier på skolen, og hvordan man kommer i kontakt med dem. Helsestasjonen er tilgjengelige på telefon mellom 08:00-15:00, noe som kommuniseres ut til foreldre. Foreldre kan også kontakte helsestasjonen via e-post. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at hun ønsker å være så tilgjengelig som mulig, og å ha tett dialog med hjemmet og kontaktperson med tanke på elevens helse. Hun skulle kunne ønske de hadde mer tid, og hun beskrev at timeplanen fylles raskt opp, og at de ansatte har en travel hverdag. Ifølge henne burde helsedirektoratet prioritere flere helsepsykepleiere på skolen, og at det er trist å se nedprioritering av dette. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) fortalte at det er viktig å være lett tilgjengelig for familiene, og at det finnes et eget telefonnummer på kommunens nettside. Det sendes ut informasjon til familiene om dette telefonnummeret.

Tjenester som er tilpasset barn og ungdom med fysiske og/eller psykiske funksjonsnedsettelse: Helsepsykepleier ved helsestasjon (1) opplyste at barn med funksjonsnedsettelse får tilbud om vaksinasjoner og oppfølging på lik linje som andre barn. Før skolestart er det at ofte de følges tettere enn barn uten utfordringer. Dersom disse barna for eksempel skulle trenge hyppigere vektkontroller, følges dette også selv etter skolestart. Etter hvert er det naturlig at spesialisthelsetjenesten og andre instanser er inne i familien i større grad enn andre barn uten disse funksjonsnedsettelsene. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) informerte om at hun opplever at tjenestene er tilpasset barn og ungdom med fysisk og/eller psykisk funksjonsnedsettelse. Dette ivaretas gjennom ansvarsroller, BTI-nivåene, og ved å sette seg inn i hvordan individet har det.

Revisjonen har gjennomgått flere dokumenter hvor planer og rutiner i forbindelse med tilbudet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten fremkommer, blant annet «Handlingsplan for helsestasjons- og skolehelsetjenesten 2019-2020», «Arbeidsdokument for skolehelsetjenesten i grunnskolen» fra Helsedirektoratet, «Årshjul for skolehelsetjenesten i Rakkestad 21/22», «Helsestasjonsprogrammet 0-5 år» fra Helsedirektoratet, samt rapporter fra skolehelsetjenesten.

4.2.9 Barnehage og skole

Ifølge seksjonsleder barnehage er hennes rolle i forbindelse med det forebyggende arbeidet innen psykisk helse å påse at prosedyrer og retningslinjer følges, samt å være med på utarbeidelsen av disse. Hun fortalte at barnehagene benytter seg av BTI-modellen, og at hun selv ledet en styringsgruppe i BTI-prosjektet, og var sentral i å få BTI implementert i kommunen. I forbindelse med hvordan seksjon barnehage jobber med å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø for barna, opplyste seksjonsleder barnehage at arbeidet med trygge og gode barnehagemiljøer er et kontinuerlig arbeid, og innebærer et helhetlig arbeid med å realisere rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver i det daglige arbeidet. Hun fortalte at for at alle barn i barnehagen skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring, er barnehagens arbeid med å forebygge krenkelser og mobbing spesielt viktig. Hun refererte videre til barnehagens kvalitetssystem, med punkter som blant annet å ha mot til å si ifra dersom de ansatte ser voksne som krenker hverandre eller barn, være aktivt tilstede og fremme lek og læring, og å anerkjenne barnets følelser. Seksjonsleder barnehage opplyste at det finnes skriftlige rutiner for dette arbeidet. Ifølge dokumentet «Psykososialt barnehagemiljø» jobber barnehagen aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt barnehagemiljø, der det enkelte barn skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring. Det fremkommer at arbeid med inkludering, og det å forebygge krenkelser og mobbing, er

spesielt viktig. Dokumentet lister opp punkter for hvordan de ansatte i barnehagen skal sikre et godt psykososialt barnehagemiljø, blant annet gjennom å være aktivt tilstede og fremme lek og læring, samt å anerkjenne barnets følelser.

På spørsmål om seksjonsleder barnehage er kjent om Rakkestad kommune har utarbeidet en temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse, svarte hun at hun har kjennskap til en plan som heter «Plan for psykososialt kriseteam». Denne inkluderer blant annet et psykososialt kriseteam som trer i kraft når de grunnleggende omsorgstjenestene ikke strekker til.

Seksjonsleder skole opplyste at hans rolle i forbindelse med forebyggende arbeid er knyttet til opplæringsloven, og det å fremme god psykisk helse for elevene. På spørsmål om hvordan skolen jobber for å sikre et trygt og godt psykososialt skolemiljø for barna, svarte seksjonsleder skole at han mener det viktigste arbeidet i forbindelse med dette, er relasjonene mellom de voksne og barna. Dette innebærer blant annet hvordan klasseledelsen gjennomføres, og hvordan de voksne møter barna på skolen. Skolene benytter seg av et refleksjonsverktøy som tar utgangspunkt i menneskesyn, relasjonsarbeid og bevisstgjøring av forhold som kan øke barnas trivsel på skolen. Han fortalte at skolene ønsker å se hele eleven. Angående rutiner for dette arbeidet, svarte seksjonsleder skole at skoleeier har rutiner for å sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt miljø, og at dette inkluderer rutiner for kartlegging av aktivitetsplikten. Videre fortalte han at skolen har en plan for sosial kompetanse, som skal være forebyggende og beskrive hvordan man setter inn tiltak når noe oppdages. Denne planen skal sees i sammenheng med skolens generelle internkontrollarbeid.

Det fremkommer av dokumentet «Læringsmiljø» at skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle, og at systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø. Det står at alle elever har rett til et godt læringsmiljø, og det gis eksempler på hva som kjennetegner et slikt miljø. Dokumentet henviser til Opplæringsloven kapittel 9A, og det gis videre en fremstilling av aktuelle temaer og områder for hvordan skolen kan arbeide med å skape et trygt og godt skolemiljø. Dokumentet «Psykososialt læringsmiljø» beskriver skolens ansvar og systematiske arbeid i forbindelse med å skape et trygt og godt skolemiljø, og henviser til opplæringsloven. Det fremkommer også at skolen skal gjennomføre internkontroll, samt kunne dokumentere denne.

På spørsmål om seksjonsleder skole er kjent med om Rakkestad kommune har utarbeidet en temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse, svarte han at ikke kjenner til en slik plan, men at BTI-modellen setter fokus på forebygging.

4.3 Vurderinger

Folkehelseoversikt

Folkehelseoversikten revisjonen har gjennomgått gir et godt innblikk i det som var folkehelsestanden, og påvirkningsfaktorer på denne, i Rakkestad kommune i 2015. Det er revisjonens vurderinger at oversikten inneholder de temaene og punktene som forventes basert på revisjonskriteriene. Samtidig må vi påpeke at oversikten er syv år gammel og befolkningens helsetilstand, samt positive og negative faktorer som virker inn på den kan ha forandret seg siden oversikten ble utarbeidet. Siden en slik oversikt skal gjøre kommuner i stand til å identifisere utfordringer når det gjelder folkehelse, samt til å følge med på trekk i utviklingen, mener revisjonen at kommunens folkehelseoversikt bør revideres/oppdateres. Ifølge forskrift til folkehelseloven, skal folkehelseoversikter oppdateres hvert fjerde år.

Kommunalt planverk

«Bedre tverrfaglig innsats» (BTI) beskrives i fakta som en samhandlingsmodell for tjenester hvor hensikten er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats. Tidlig identifisering og innsats trekkes frem som et viktig formål, og BTI-arbeidet settes slik i sammenheng med kommunens forebyggende arbeid innen barn og unges psykiske helse. Det fremkommer av fakta antydninger til at modellen har høyest relevans blant ledere, og at kommunen muligens ikke er helt i mål med å implementere den slik at alle aktuelle ansatte følger modellens oppskrift. Det kan virke som om noe av dette også kan dreie seg om uenigheter mellom tjenester om hvordan arbeidet faktisk skal utføres. Revisjonen mener det er positivt at kommunen har en slik overordnet modell for samarbeid på tvers gjeldende tidlig innsats. Det er imidlertid vår vurdering at for at denne modellen skal ha best mulig effekt, så er det viktig at den iverksettes ut i alle ledd, og at alle aktuelle ansatte er godt kjent med hvordan de skal utføre BTI-arbeidet. Det ser ut til å gjenstå noe på området med tanke på dette. I tillegg til BTI, har Rakkestad kommune iverksatt andre forebyggende tiltak i ulike tjenester, blant annet gjennom NAV, psykisk helsearbeid og rustjeneste, og gjennom kommunepsykologens arbeid. Dette vurderer vi som positivt. Samtidig svarte flere revisjonen intervjuet nei på spørsmålet om de er kjent med en temaplan eller tilsvarende for barn og unges psykiske helse. Dette kan tyde på at selv om mye godt arbeid gjøres på området, hadde det vært en fordel med en overordnet temaplan for barn og unges psykiske helse utover BTI-modellen og de enkelte iverksatte tiltakene. Revisjonen er imidlertid kjent med at en tverrfaglig oppvekstplan er under utarbeidelse, og at denne muligens vil fungere som en slik temaplan. Kommunen bør selv vurdere, under utarbeidelsen av oppvekstplanen, om denne innehar formålet til en temaplan på området, eller om det også er behov for en temaplan for barn og unges psykiske helse i kommunen.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Ansvars- og oppgavefordeling, mål og personell

Det fremkommer av fakta at de ansatte ved helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplever at deres ansvar og oppgaver er tydelig definert. En ansatt opplyste at det er føringer fra helsedirektoratet som ligger til grunn for ansvars- og oppgavefordelingen ved helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Revisjonen har gjennomgått dokumenter og gjennomført intervjuer hvor enhetens mål har blitt gjort rede for. Nasjonale retningslinjer, lovkrav og anbefalinger ligger til grunn for målene. Det er revisjonens vurdering at kommunens helsestasjon og skolehelsetjeneste har en god og tydelig oppgave- og ansvarsfordeling.

I forbindelse med personell, har revisjonens funn vist at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten har god dekning av jordmor, lege og helsesykepleier på helsestasjon. Angående legeressurs i skolehelsetjenesten er det revisjonens vurdering at disse oppgavene utføres av lege tilknyttet helsestasjonen, og at oppgaver som for eksempel skolestartundersøkelsen derfor gjennomføres slik den skal. Enheten har derimot utfordringer vedrørende helsesykepleierkompetansen i skolehelsetjenesten. To helsesykepleiere som jobber i skolehelsetjenesten er utdannet sykepleiere, men har ikke videreutdanning innen helsesykepleie. Det er forskriftsfestet i forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunen § 3 at kommunen skal tilsette helsesøster² for å dekke behovet for spesielle sykepleierfunksjoner i forbindelse med helsefremmede og forebyggende arbeid. Revisjonen vurderer funnene dithen at helsestasjons- og skolehelsetjenesten generelt har dekning til å utføre oppgavene sine, men at kommunen pr. mars 2022 mangler tilstrekkelig helsesykepleierkompetanse i skolehelsetjenesten.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: Tjenestenes tilbud

Revisjonen har intervjuet sentrale aktører innad i Rakkestad kommunes helsestasjons- og skolehelsetjeneste, og gjennomgått dokumenter som belyser tjenestenes mål og tilbud. Vi legger her blant annet

---

² Fra 1. januar 2019 er «helsesykepleier» innført som ny kjønnsnøytral tittel i stedet for «helsesøster».

til grunn at tilbud som skolestartundersøkelse, forebyggende psykososialt arbeid, opplysningsvirksomhet og veiledning og samarbeid med skoler, både er nedfelt i planverk, og gjennomføres etter lover og forskrifter, samt etter føringer fra Helsedirektoratet der det er aktuelt. Både helsestasjonen og skolehelsetjenesten har et fokus på at tjenestene skal være lett tilgjengelige, og det finnes rutiner for å henvise barn og unge videre til andre tjenester ved behov. Basert på vår datainnsamling er det revisjonens vurdering at kommunen ivaretar samtlige krav i revisjonskriteriene i forbindelse med helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og unge 0-20 år.

Barnehage og skole

Det fremkommer av intervju at seksjonsleder barnehage har fokus på å arbeide kontinuerlig og helhetlig med miljøet for barnehagebarna. Hun opplyste at alle barn skal oppleve trygghet, og at barnehagen har et særskilt fokus på å forebygge krenkelser og mobbing. Samtidig fremkommer det at kommunen har skriftlige rutiner for dette arbeidet. Basert på dette er det revisjonens vurdering at barnehageeier har rutiner som skal sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Det fremkommer av intervju at seksjonsleder skole at skolens rolle i forbindelse med forebyggende arbeid er forankret i opplæringsloven og aktivitetsplikten, og at skoler i Rakkestad kommune jobber på flere måter for å møte kravene i lovverket. Skolene har blant annet fokus på relasjonene mellom voksne og barn, inkludert hvordan klasseledelsen gjennomføres, og de benytter seg av refleksjonsverktøy for å bevisstgjøre rundt forhold som kan øke barns trivsel på skolen. Det gjennomføres også kartlegging av aktivitetsplikten. Samtidig fremkommer at kommunen har skriftlige rutiner for dette arbeidet. Basert på dette er det revisjonens vurdering at skoleeier har rutiner som skal sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

4.4 Konklusjon og anbefalinger

Det er revisjonens konklusjon at kommunen i all vesentlighet har iverksatt gode og tilfredsstillende forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse. Samtidig er vi av den formening at det er noen forbedringsområder sett opp mot våre revisjonskriterier. For å være i stand til å følge med på utviklingen og trekk ved folkehelsen, er det viktig at folkehelseoversikten oppdateres jevnlig. Rakkestad kommunes siste folkehelseoversikt er fra 2015. «Bedre tverrfaglig innsats» er en modell Rakkestad kommune har implementert for å samarbeide godt på tvers, men det har fremkommet at implementeringen ikke har nådd helt ut til alle ansatte som burde ha gode kunnskaper om hvordan modellen faktisk skal benyttes. Rakkestad kommune har personell til å utføre oppgaver innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten, men det er flere som er tilsatt som helsesykepleiere som ikke har videreutdanning i helsesykepleie.

Revisjonen har på denne bakgrunn følgende anbefalinger. Kommunen bør:

- oppdatere kommunens folkehelseoversikt som er fra 2015
- arbeide videre med å implementere «Bedre tverrfaglig innsats» nedover i organisasjonen slik at dette arbeidet blir optimalisert
- prioritere å øke kompetansen til ansatte som innehar spesielle sykepleierfunksjoner (helsesykepleiere) i forbindelse med kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid

5 SAMARBEID MELLOM TJENESTER

Problemstilling 2: Er det et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge?

5.1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene til problemstilling 2 er punktvis oppsummert nedenfor. For utledningen av disse, se vedlegg.

- Koordinerende enhet i kommunen bør være en sentral samarbeidspartner for helsestasjon og skolehelsetjeneste for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Det bør etableres skriftlige samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal samarbeide med den kommunale barneverntjenesten. Ved behov også samarbeide med statlig barnevern.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal ha rutiner for samarbeid med barns og ungdommers fastleger
- Leder for helsestasjon og skolehelsetjeneste bør ta initiativ til å involvere kommunelege i utformingen av tjenestenes planverk og prioriteringer.
- Der kommunen har psykolog tilsatt skal helsestasjon og skolehelsetjeneste samarbeide med denne. Hvis kommunen ikke har psykolog, bør tjenestene ha et systematisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten for veiledning.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner på systemnivå for å samarbeide med NAV i kommunen. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste kan samarbeide med NAV på individnivå om barn med behov for ekstra oppfølging
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal også samarbeide med barnehage, skole, PP-tjeneste og spesialisthelsetjenesten
- Det er en fordel at samarbeidsrutiner er skriftliggjort, dette med tanke på kvalitetssikring og kontinuitet i tilbudet. Det gjør samarbeidet enklere ved eventuelt utskiftning av personell

5.2 Datagrunnlag

5.2.1 Samarbeid mellom koordinerende enhet og helsestasjon og skolehelsetjeneste

Dokumentet «Koordinerende enhet» er en rutine som blant annet beskriver formålet med, og sammensetningen av koordinerende enhet i Rakkestad kommune. Det fremkommer av rutinen at formålet med koordinerende enhet skal være å sikre helhetlige og koordinerte tverrfaglige tjenester til pasienter og brukere i Rakkestad kommune, med behov for tjenester fra flere fagområder, nivåer og sektorer. Rutinen sier at koordinerende enhet skal være en pådriver for samhandling på tvers av fag, nivå og seksjoner, samt at enheten skal bidra til at tjenesteyterne samarbeider ved planlegging og organisering av habiliterings- og rehabiliteringstilbudene, og tilrettelegge for brukermedvirkning. Revisjonen har gjennomgått dokumentet «Samarbeidsavtale mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og Koordinerende enhet». Det fremkommer av dokumentet hva som tillegges av ansvar for helsestasjons- og sko-

lehelsetjenesten. Dette inkluderer at enheten skal innkalle leder i koordinerende enhet til samarbeids- møte på system- og individnivå en gang i året, samt å melde saker til tverrfaglig drøfting i koordinerende enhet der helsesykepleier skal være koordinator. Ansvaret til koordinerende enhet beskrives som blant annet å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til målgruppen med behov for tjenester fra flere sektorer og nivåer, samt å avdekke og utrede behov på et tidlig tidspunkt, for å sikre tidlig intervensjon. Dokumentet henviser til lover og forskrifter som forankrer arbeidet.

Ifølge seksjonsleder familiesenteret fungerer koordinerende enhet i Rakkestad kommune godt. Koordinerende enhet har møter hver uke, der hun selv deltar. De kaller også inn skoler til samtaler med koordinerende enhet. Ifølge enhetsleder helsestasjon- og skolehelsetjeneste har de et godt samarbeid med koordinerende enhet. De har en samarbeidsavtale for systemrettet arbeid med koordinerende enhet, og de ansatte i de to enhetene møtes én gang i året. Enhet helsestasjon- og skolehelsetjeneste tar kontakt med koordinerende enhet ved behov, og de har rutiner for henvisning. Hun fortalte at koordinerende enhet også arrangerer kursdager. Gjennom intervju med teamleder psykisk helse og rustjeneste, fremkommer det at hun i noen saker kalles inn til møter med koordinerende enhet.

5.2.2 Rutiner og regelmessige samarbeidsmøter på system- og individnivå for å sikre at barn og unge fanges opp tidlig

Enhetsleder helsestasjon- og skolehelsetjeneste opplyste at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten har regelmessige interne og eksterne samarbeidsmøter, både på system- og individnivå. På systemnivå har de skriftlige samarbeidsavtaler med den offentlige tannhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten (BUP, kvinneklinikken), seksjon skole, koordinerende enhet, PPT, og barneverntjenesten. Videre har de tverrfaglige drøftingsmøter med samarbeidspartnere på familiesenteret, disse er skriftliggjort. Enheten samarbeider også tett med avdeling psykisk helsearbeid og rustjenesten. Enhetsleder helsestasjon- og skolehelsetjenesten informerte om at enheten har en møteoversikt som sikrer samarbeidsmøter internt i enheten, samt møter med lege og fysioterapeut.

Dokumentet «Samarbeidsavtale mellom den offentlige tannhelsetjenesten og helsestasjons- og skolehelsetjenesten» beskriver kommunens ansvar og tannhelsetjenestens ansvar i samarbeidet mellom tjenestene. Det fremkommer av dokumentet hvem som er målgruppen for samarbeidet, samt hvordan arbeidet er forankret i lovverk.

5.2.3 Samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at tjenesteområdet fikk nye retningslinjer for samarbeid og skriftliggjøring i 2018, og at hun selv deltok i arbeidet med å implementere disse retningslinjene. Det er utarbeidet skriftlige rutiner som skal sikre at barn med behov får helhetlig oppfølging, i tillegg er det utarbeidet rutiner for å melde behov til koordinerende enhet. Angående barn med spesielle og langvarige behov (født med et syndrom), fortalte enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten at disse barna ofte har en ansvarsgruppe. Helsesykepleier kan være koordinator eller delta i en slik ansvarsgruppe. Det er utarbeidet rutiner for koordinatorene. Hun fortalte at barn med oppfølgingsbehov blir dokumentert i WinMed under egen kategori.

Dokumentet «Retningslinjer for ansvarsgruppemøter» gjør rede for formålet med ansvarsgrupper, og beskriver at retningslinjer for arbeidet blant annet skal sikre barn, ungdom og voksne med langvarige og sammensatte funksjonsvansker får et godt tilbud, med nødvendig tverrfaglig samarbeid. Av «Rutine for ansvarsgruppe» fremkommer definisjon av hva en ansvarsgruppe er, samt ansvar og oppgaver til

de forskjellige aktørene som er involvert i arbeidet med ansvarsgrupper. Dokumentet «Informasjon om individuell plan (IP) og koordinator» beskrives blant annet formålet med individuell plan, og oppgavene som pålegges koordinator i forbindelse med arbeidet.

5.2.4 Samarbeid med barnevernet

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten har en skriftlig samarbeidsavtale med barneverntjenesten. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten møter barneverntjenesten to ganger i året for å drøfte saker på systemnivå, og at fokuset i disse møtene er å sørge for at de samarbeider til beste for barnet. Hun fortalte at dialogen med barneverntjenesten er løpende. Hvis ansatte på enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten er bekymret for et barn, kan de rådføre seg med barneverntjenesten om bekymringen er alvorlig nok til å sende bekymringsmelding. Hun la til at hennes enhet og barneverntjenesten har vært på hjemmebesøk sammen, og at de samarbeider om enkeltsaker. Helsepsykeleier helsestasjon (1) opplyste at helsestasjons- og skolehelsetjenesten har to møtepunkter i året hvor det samarbeides med barneverntjenesten på systemnivå. Hun fortalte at de to tjenestene har lav terskel for å kontakte hverandre, og at barnevernet kobles på ved behov. Ifølge sykeleier skolehelsetjenesten (2), gjennomføres samarbeidsmøter med barnevernet to ganger i året, og dette faller innunder BTI-arbeidet. Sykeleier skolehelsetjenesten opplever at det er korte avstander mellom tjenestene i Rakkestad, og lav terskel for å ta kontakt med andre tjenester.

Revisjonen har gjennomgått dokumentet «Samarbeidsavtale mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barneverntjenesten». Dokumentet gjør rede for ansvaret til helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som blant annet innebærer å innkalle barneverntjenesten til samarbeidsmøter hvert halvår, og å ha rutiner for å sikre at barn og ungdommer med behov fanges opp tidlig og får nødvendig hjelp av barnevernet. Ansvaret til barneverntjenesten beskrives som blant annet å samarbeide med helsestasjons- og skolehelsetjenesten om helsefremmende og forebyggende tiltak, samt å bistå med veiledning av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i enkeltsaker. Dokumentet henviser til lover som forankrer arbeidet.

5.2.5 Samarbeid med fastleger og kommunelege

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten informerte om at det forekommer at enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste samarbeider med barns og ungdommers fastleger, men at det ikke er utarbeidet skriftlige samarbeidsrutiner med fastlegene. Hun fortalte at fastleger inviteres til å delta i samarbeidsgruppemøter, og at enheten har en dialog med fastlegene om barn og ungdommers medisinske diagnoser ved behov. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten dokumenterer i barns journal hvem som er barnets fastlege, og de ansatte ved enheten kan kommunisere elektronisk med fastlege. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at hun har tatt initiativ til å inngå en skriftlig samarbeidsavtale på systemnivå med kommunelegen, men at vedkommende ikke har ønsket å skrive under på en slik avtale. Hun la til at det allikevel var et ønske om å samarbeide fra kommunelegens side, og at kommunelegen har delegert dette ansvaret til helsestasjonslege. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten er kjent med at seksjonsleder familiesenteret har faste møter med kommunelege, men hun mener det er behov for et egen samarbeidsavtale med helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette fordi forebygging og helsefremming for gravide, barn og unge er et viktig satsningsområde i ny kommuneplan.

Helsesykepleier helsestasjon (1) opplyste at hun mener det finnes forbedringspotensial med tanke på samarbeidet med fastlegene. Helsestasjonen trekker inn fastlegen der hvor det er store helseutfordringer, men at kommunen kan bli flinkere rundt dette samarbeidet på systemnivå. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) fortalte at det ikke finnes noen skriftlige rammer rundt samarbeidet med fastleger, men at de forskjellige tjenestene samarbeider med fastlegene via telefon og e-link (elektronisk meldingsutveksling mellom helsetjenestene og fastleger). Skolehelsetjenesten samarbeider med leger for utredninger i forbindelse med elevers psykiske og fysiske plager.

5.2.6 Samarbeid med kommunepsykolog

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten informerte om at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten har et godt samarbeid med kommunepsykolog. Kommunepsykolog setter av en time til veiledning daglig for å gi råd og veiledning i enkeltsaker, noe enheten har god nytte av. Kommunepsykologen deltar også på enhetens månedlige fagmøter. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at enheten screener gravide og nybakte foreldre for å fange opp depresjon, noe kommunepsykolog og fastlege bistår med. Jordmødre og helsesykepleiere for de minste barna samarbeider med kommunepsykolog og øvrige ansatte i psykisk helsearbeid og rustjenesten, for å forhindre generasjonsoverføring av rus og psykiske lidelser. Helsesykepleier helsestasjon (1) opplyste at kommunepsykolog deltar på fagmøter en gang i måneden, og at hun er med på å drøfte enkeltsaker og annet når det er behov for det. Hun fortalte at kommunepsykolog har satt av veiledningstid slik at de ansatte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og kommunen for øvrig, kan få veiledning i kompliserte saker. Helsesykepleier helsestasjon fortalte at hun opplever at kommunepsykolog er tilgjengelig. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) informerte om at skolehelsetjenesten samarbeider med kommunepsykolog, og at denne er tilgjengelig for veiledning hver uke. Kommunepsykolog deltar på fagmøter, og hun besøker tjenesten for felles diskusjoner og drøftinger. Hun sa at kommunepsykolog hovedsakelig er tilgjengelig for ansatte, men at hun kan stille opp for barn og familier i komplekse saker.

Kommunepsykolog informerte om at graden av samarbeid hun har med helsestasjons- og skolehelsetjenesten varierer fra sak til sak, men at det foregår mye drøfting mellom henne og dem. Arbeidet om Sarpsborg-modellen er skriftliggjort. Det samarbeides også i forbindelse med EPDS-screening av gravide og nybakte foreldre, hvor kommunepsykolog tilbyr veiledning eller samtaler dersom noen skårer høyt på for eksempel depresjon. Dette samarbeidet er også skriftliggjort. Kommunepsykolog fortalte at det hender leger ber kommunepsykolog om profesjonelle vurderinger, samt at hun har veiledning med helsesykepleier i gruppe annenhver uke.

5.2.7 Samarbeid med NAV

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste i forbindelse med rutiner for samarbeid med NAV på systemnivå, at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med NAV, men at samarbeidet ikke er nedfelt i skriftlige rutiner. Det ble på et tidligere tidspunkt forsøkt å lage en samarbeidsmodell for møter, men dette arbeidet ble nedprioritert på grunn av kapasitetsutfordringer og manglende effekt. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med NAV på individnivå i enkeltsaker, især i forbindelse med barn med spesielle behov som har ansvarsgrupper. I disse tilfellene tar enheten kontakt med NAV direkte. NAV bidrar i helsestasjonens arbeid med foreldreveiledningsgrupper for minoritetsforeldre, der veiledningsprogrammet ICDP benyttes. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten fortalte også at NAV tar kontakt med helsestasjons- og skolehelsetjenesten i tilfeller med familiegjenforening, og for eksempel ved oppfølging av mindreårige asylsøkere for samarbeid og oppfølging av helsetilbud til denne målgruppa. Angående samarbeid med NAV på systemnivå, fortalte

helsesykepleier helsestasjon (1) at helsestasjons- og skolehelsetjenesten bare i svært liten grad samarbeider med NAV. Hun sa at det har vært gjort et forsøk på å få til faste samarbeidsmøter med NAV, men at det fungerte dårlig, da NAV nesten aldri hadde mulighet til å stille opp. I forbindelse med samarbeid med NAV på individnivå, opplyste helsesykepleier helsestasjon at det ikke samarbeides med NAV i stor grad, men at det gjøres i tilfeller med stort behov for et slikt samarbeid. Ifølge henne er det et potensial for forbedring i samarbeidet med NAV. Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at skolehelsetjenesten tidligere hadde samarbeidsmøter med NAV, men at dette ikke gjennomføres lenger. Hun sa videre at skolehelsetjenesten ikke samarbeider på systemnivå med NAV, men at NAV kun er inne på individnivå. NAV tar kontakt ved enkeltsaker og ved behov, for eksempel i forbindelse med familier med økonomiske problemer.

5.2.8 Samarbeid med barnehage, skole, PPT, og spesialisthelsetjenesten

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste samarbeider på systemnivå med spesialisthelsetjenesten (kvinneklinikk, barselavdeling og Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP)), som de har to møter i året med. BUP er også månedlig tilstede hos familiesenteret, der de ansatte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten og andre ansatte ved familiesenteret, og ansatte i barnehagen og skolen, kan drøfte konkrete saker på et tidlig stadium. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten fortalte at skolehelsetjenesten har lang tradisjon for samarbeid med skolene. Skolehelsetjenesten er tilgjengelig for elever, foreldre og lærere på alle skoler. Helsesykepleier har faste møter med skolen. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten har samarbeidsavtale og årlig kontaktmøte med seksjon skole. Hun fortalte at enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste samarbeider mindre med PPT, men at når enheten tar kontakt med PPT, så er de imøtekomende. Det er utarbeidet en skriftlig samarbeidsavtale på systemnivå mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PPT.

Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten opplyste at enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste ikke har samarbeidsavtale med barnehager på systemnivå, og at det er samarbeidet med barnehagen de opplever som det mest utfordrende å få til i praksis. Dette gjelder både på individ- og systemnivå. Hun fortalte at helsestasjonen av og til melder saker til ressursteamet, men at det ser ut til at barnehagene ikke ønsker tjenestens deltakelse der. Hennes opplevelse er at barnehagene er redde for at barn skal diagnostiseres og settes i bås. Enkelt personer har uttrykt at de ikke liker kartleggingen helsesykepleiere gjennomfører. Enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste er derimot urolig for at barn ikke vil fanges opp i tide. Enhetsleder ønsker et tettere og bedre samarbeid med barnehagene. Det er kun barnehager og helsestasjon som jobber tett med denne målgruppa, og det burde vært lagt bedre til rette for utveksling av erfaring, kunnskapsdeling, og felles kompetanseheving.

Helsesykepleier helsestasjon (1) sa at de ansatte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten som er involvert på skolen, opplever å ha et godt samarbeid med skolen. PPT er med på ressursteam, og helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med PPT ved spesielle behov. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider også med spesialisthelsetjenesten og habiliteringstjenesten der det er behov for det. Helsesykepleier helsestasjon opplyste i forbindelse med samarbeid med barnehagene, at helsestasjonen over tid har ønsket et bedre samarbeid med seksjon barnehage, og forsøkt å jobbe for det. Hun fortalte at det er noen møtepunkter med barnehagene i forbindelse med BTI-arbeidet, men at hun opplever at det hadde vært en fordel om dette var satt mer i system. Hun opplever noe motstand fra barnehagene når det gjelder samarbeid. Barnehagene har ressursteam, men helsesykepleiere deltar kun sporadisk på ressursmøter, når de blir invitert. Hun forklarte dette med at seksjonsleder barnehage mener det kan bli for mange deltagere på disse møtene, og at inngangen til familiesenteret ivaretas gjennom kommunepsykologen. Helsesykepleier helsestasjon fortalte at helsestasjonen er uenig i dette,

og at helsestasjonen er positiv til å delta på ressursmøter. Helsesykepleier helsestasjon informerte om at hun er usikker på om det finnes skriftlige rutiner for de forskjellige samarbeidene, men at det finnes en skriftlig prosedyre for BTI-modellen.

Sykepleier skolehelsetjenesten (2) opplyste at skolehelsetjenesten i liten grad samarbeider med barnehagene, og at dette er noe som kunne ha vært bedre. Helsestasjonen blir derimot brukt av barnehagene ved behov, noe hun opplever som positivt. Skolehelsetjenesten har i forbindelse med overføringsmøter kontakt med de fra helsestasjonen som har jobbet med de aktuelle barna. Sykepleier skolehelsetjenesten informerte om at skolehelsetjenesten har tett dialog med PPT i enkeltsaker.

I forbindelse med samarbeid om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for barn i overgangen mellom barnehage og skole, opplyste seksjonsleder barnehage at hun opplever at helsestasjons- og skolehelsetjenesten er veldig tilgjengelige og behjelpelige når det er behov for å koble dem på. På spørsmål om samarbeidsrutiner mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehage er skriftliggjort, svarte hun at det tidligere fantes egne skriftlige rutiner for dette, men at rutiner for samarbeid nå er skrevet ned i forbindelse med arbeidet med BTI.

Dokumentet «Systemrettet samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolene i Rakkestad» beskriver hensikten med samarbeidet mellom tjenestene, og ansvaret som tillegges helsestasjons- og skolehelsetjenesten og skolen i dette samarbeidet. Det er også listet opp flere punkter for hvordan tjenestene skal oppfylle ansvaret sitt gjennom praktisk gjennomføring. For helsestasjons- og skolehelsetjenesten innebærer dette blant annet at enhetsleder skal innkalle seksjonsleder skole, rektorer og assisterende rektorer til årlig samarbeidsmøter hver høst, samt at helsesykepleier fra enheten skal være fast deltaker i skolens utvidete ressursteam og instansmøte. For skolen innebærer praktisk gjennomføring blant annet å bidra til å samarbeide med helsestasjons- og skolehelsetjenesten om tiltak som fremmer et godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever, samt å sikre felles forståelse for hverandres samfunnsoppdrag og roller. Dokumentet henviser til lover og forskrifter som forankrer arbeidet.

Dokumentet «Systemrettet samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PP-tjenesten» beskriver hensikten med samarbeidet mellom tjenestene, samt ansvaret som tillegges helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PP-tjenesten. Det er også listet opp flere punkter for hvordan tjenestene skal oppfylle ansvaret sitt gjennom praktisk gjennomføring. Dette innebærer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten blant annet at enhetsleder skal innkalle PP-tjenesten til årlig samarbeidsmøte hver vår, samt å sikre tidlig innsats og bedre tverrfaglig samarbeid gjennom BTI. For PP-tjenesten innebærer praktisk gjennomføring blant annet at de skal utveksle kunnskap og erfaringer og aktuelle temaer, samt å bidra til utviklingsarbeid. Dokumentet henviser til lover og forskrifter som forankrer arbeidet.

5.3 Vurderinger

Samarbeid mellom koordinerende enhet og helsestasjon og skolehelsetjenesten

Revisjonen har gjennomgått aktuelle dokumenter i forbindelse med samarbeidet mellom koordinerende enhet og helsestasjon og skolehelsetjeneste. Det fremkommer av disse at et slikt samarbeid gjennomføres, og vi vurderer det som positivt at rutinene konkretiserer ansvaret de forskjellige aktørene har i forbindelse med samarbeidet. Opplysninger innhentet gjennom intervjuer underbygger at samarbeidet fungerer godt. Revisjonen vurderer at kommunens koordinerende enhet oppfyller kriteriene for å være en sentral samarbeidspartner med helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Rutiner og regelmessige samarbeidsmøter på system- og individnivå for å sikre at barn og unge fanges opp tidlig

Det fremkommer av fakta at enhet helsestasjons- og skolehelsetjenesten regelmessig har interne og eksterne samarbeidsmøter, både på system- og individnivå, for å sikre at barn og unge fanges opp tidlig. Dette inkluderer blant annet tverrfaglige drøftingsmøter med ansatte på familiesenteret og møter med leger og fysioterapeut. Det er vår vurdering at revisjonskriteriet vedrørende gjennomføringen av regelmessige samarbeidsmøter på system- og individnivå for å sikre at barn og unge fanges opp tidlig er ivarettatt på en god måte.

Samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester

Det fremkommer av dokumentene «Retningslinjer for ansvarsgruppe» og «Informasjon om individuell plan (IP) og koordinator» og gjennom intervju med enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten at enheten har samarbeidsrutiner for barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester. Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet er oppfylt.

Samarbeid med barnevernet

Det fremkommer av intervju at helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med barnevernet blant annet gjennom møter på systemnivå, samt at de har en løpende dialog med barneverntjenesten om blant annet bekymringer overfor barn. Det er også utarbeidet en skriftlig samarbeidsavtale mellom de to tjenestene. Basert på ovennevnte er det revisjonens vurdering at kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste samarbeider med den kommunale barnevernstjenesten på en tilstrekkelig måte.

Samarbeid med fastleger og kommuneleger

Det fremkommer av fakta at enhet helsestasjons- og skolehelsetjeneste samarbeider med barns og ungdommers fastleger ved behov. Fastlegene inviteres til å delta i samarbeidsgruppemøter og enheten har dialog med fastlegene om barns og ungdommers medisinske diagnoser ved behov. Det er ikke utarbeidet noen formaliserte samarbeidsrutiner med fastlegene. Det fremstår for revisjonen som om samarbeidet fungerer på en grei måte, samtidig bør kommunen vurdere å formalisere dette samarbeidet i større grad gjennom en skriftlig rutine. I henhold til rapportens revisjonskriterier bør leder for kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste ta initiativ til å involvere kommuneoverlege i utformingen av tjenestens planverk og prioriteringer. Det fremkommer av fakta at enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjeneste har tatt initiativ til samarbeid, men at dette ikke er gjennomført. Det er vår vurdering, basert på ovennevnte revisjonskriterium, at kommuneoverlege bør være delaktig i utformingen av tjenestens planverk og prioriteringer.

Samarbeid med kommunepsykolog

Det fremkommer av fakta at kommunepsykolog blant annet deltar på fagmøter en gang i måneden, samt setter av en time til veiledning daglig for å gi råd og veiledning i enkeltsaker. Kommunepsykolog samarbeider også med jordmødre og helsesykepleiere i arbeidet med å forhindre generasjonsoverføring av psykiske lidelser. Basert på ovennevnte er det vår vurdering at kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste og kommunepsykolog har et godt fungerende samarbeid.

Samarbeid med NAV

Det fremkommer av fakta at samarbeidet med NAV ikke er skriftliggjort og i stor grad foregår ved behov, og på individnivå. Det er vår vurdering at samarbeidet med NAV har et forbedringspotensial. For å i størst mulig grad sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging bør det etableres skriftlige og formaliserte rutiner for samarbeid på systemnivå.

Samarbeid med barnehage, skole, PPT, og spesialisthelsetjenesten

Flere av revisjonskriteriene tar for seg viktigheten av samarbeid mellom tjenester, i tillegg legges det vekt på at forebyggende arbeid bør starte tidlig. Barnehagen er slik sett en viktig aktør med tanke på begge disse målene, da den har ansvar for noen av de yngste barna i en kommune. Basert på våre funn, kan det se ut til at det er samarbeidet med seksjon barnehage kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste opplever som mest utfordrende. Revisjonen har blant annet fått opplyst at det kan virke som barnehagene ikke ønsker at helsestasjonen skal delta på ressursmøter, at barnehagen er skeptisk til å koble på fagpersoner fra andre tjenester som kan ende opp med å diagnostisere barn unødvendig, samt at enkeltpersoner fra seksjon barnehage har uttrykt at de ikke liker kartleggingen helsesykepleierne gjennomfører. Fra helsestasjons- og skolehelsetjenestens perspektiv ser det ut til å være en opplevelse av å møte motstand fra enkelte i barnehagen når det gjelder samarbeid. Våre funn viser også at det ikke er enighet om det faktisk finnes rutiner for samarbeid med barnehagen eller ikke. Revisjonen vurderer funnene dithen at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og seksjon barnehage ikke fungerer slik det burde sett opp mot revisjonskriteriene.

De aktuelle involverte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten og seksjon skole, ga uttrykk for at et samarbeid mellom disse gjennomføres, og at det fungerer godt. Revisjonen har gjennomgått et dokument hvor samarbeidet er skriftliggjort og som beskriver hensikten med samarbeidet og ansvarsfordelingen mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og skolen. Basert på dette er det revisjonens vurdering at samarbeidet fungerer tilfredsstillende.

Det fremkommer av fakta at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PPT er skriftliggjort, samt at PPT er imøtekommende ved behov. Videre fremkommer det at helsestasjons- og skolehelsetjenesten samarbeider med spesialisthelsetjenesten blant annet gjennom møter to ganger i året. BUP er involvert i samarbeidet, og er tilgjengelige månedlig gjennom familiesenteret, hvor ansatte fra flere tjenester i kommunen, inkludert helsestasjons- og skolehelsetjenesten, kan delta. Det er vår vurdering at ovennevnte samarbeid fungerer på en tilfredsstillende måte.

5.4 Konklusjon og anbefalinger

Det er vår konklusjon at kommunen i all vesentlighet har et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge. Samtidig er vi av den formening at det er noen samarbeid som har et forbedringspotensial. Det mangler formaliserte samarbeidsrutiner med kommunes fastleger og med NAV. Dette er aktører som i et helhetlig perspektiv er viktige samarbeidspartnere for helsetjenestene i kommunen i det forebyggende arbeidet, og hvor rutiner for å sikre et slikt samarbeid bør foreligge. Enhetsleder helsestasjons- og skolehelsetjenesten har tatt initiativ til å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk, uten hell. Vi mener det bør vurderes et samarbeid mellom kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste og kommunelege gjeldende enhetens planverk og prioriteringer. Det fremkommer av fakta at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene er utfordrende. Hos barnehagene finner

vi noen av de yngste barna, og i et forebyggende perspektiv, vil det være viktig at kommunen tilrettelegger for et godt samarbeid mellom barnehagen og øvrige aktører som jobber med forebyggende tiltak. Herunder helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Revisjonen har på denne bakgrunn følgende anbefalinger. Kommunen bør:

- utarbeide formaliserte samarbeidsrutiner mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og tjenester/virksomheter hvor det på revisjonens tidspunkt ikke finnes formaliserte rutiner (herunder kommunens fastleger, NAV på systemnivå, og barnehageeier)
- vurdere å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons- og skolehelsetjenestens planverk og prioriteringer

6 KILDER

Lover

- LOV-2011-06-24-29: Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- LOV-2011-06-24-30: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- FOR-2018-10-19-1584: Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- LOV-1998-07-17-61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- LOV-2005-06-17-64: Lov om barnehager (barnehageloven)

Veiledere

- Forebyggende innsats for barn og unge (Rundskriv Q-16/2013)
- Veileder i psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene (Veileder IS- 1405, Sosial og helsedirektoratet)
- Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (IS-1798)
- Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom (Helsedirektoratet)

Dokumenter fra Rakkestad kommune

- Folkehelseoversikt og helsetilstand i befolkningen i Rakkestad (God oversikt – En forutsetning for god folkehelse)
- Handlingsplan Familiesenteret 2018-2021
- BTI-modellen
- Undringsnotat
- Bedre tverrfaglig innsats fagdag
- Organisasjonskart
- COS-P-brosjyre
- Feedback Informed Treatment (FIT)
- Hvordan fysio-ergoterapeutene for barn og unge
- Faglig plattform – psykisk helsearbeid og rustjeneste Rakkestad kommune
- Info om psykisk helsearbeid og rustjeneste oktober 2021
- Fagfrokost juni 2020 – Sarpsborg-modellen
- Sarpsborg-modellen ved familiesenteret
- Prosjektbeskrivelse Tilhørighet og mestring
- En god start – et godt liv
- Handlingsplan for helsestasjons- og skolehelsetjenesten 2019-2020
- Arbeidsdokument for skolehelsetjenesten i grunnskolen
- Årshjul for skolehelsetjenesten i Rakkestad 21/22
- Helsestasjonsprogrammet 0-5 år
- Psykososialt barnehagemiljø
- Læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø
- Koordinerende enhet
- Samarbeidsavtale mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og koordinerende enhet
- Samarbeidsavtale mellom den offentlige tannhelsetjenesten og helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Retningslinjer for ansvarsgruppemøter
- Rutine for ansvarsgruppe

- Informasjon om individuell plan (IP) og koordinator
- Samarbeidsavtale mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barneverntjenesten
- Systemrettet samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolene i Rakkestad
- Systemrettet samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PP-tjenesten

7 VEDLEGG

7.1 Utledning av revisjonskriterier

Formålet med **folkehelseloven** er å bidra til samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Ifølge folkehelseloven § 4 skal kommunen fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

Ifølge § 5 skal kommunen ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringer i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal være særlig oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller. Ifølge forskrift til folkehelseloven, skal folkehelseoversikter oppdateres hvert fjerde år.

Ifølge **helse- og omsorgstjenestelovens** § 3-1 skal kommunen sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen blant annet tilby helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:

- a. helsetjeneste i skoler og
- b. helsestasjonstjeneste

Det fremkommer av lovens § 3-4 at kommunens ansvar etter § 3-1 første ledd innebærer plikt til å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av helse- og omsorgstjenesteloven. Kommunen skal samarbeide med fylkeskommune, regionalt helseforetak og stat, slik at helse- og omsorgstjenesten i landet best mulig kan virke som en enhet.

Formålet med **forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten** er gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten å:

- a. fremme psykisk og fysisk helse
- b. fremme gode sosiale og miljømessige forhold
- c. forebygge sykdommer og skader

Ifølge forskriftens § 2-1 skal kommunen tilby helsestasjons- og skolehelsetjeneste til barn og ungdom 0-20 år. Kommunen skal sørge for å ha tilgang på nødvendig personell for de oppgavene de skal utføre

ved helsetjenestene i skole og helsestasjonstjenestene, og ha en hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom disse. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ha rutiner for samarbeid med fastlegene, med andre kommunale tjenester, med tannhelsetjenesten, med fylkeskommunen og med spesialisthelsetjenesten. I henhold til § 2-2 skal helsestasjons- og skolehelsetjenesten bidra til kommunens oversikt over helsetilstanden og de faktorer som kan virke inn på helsen til barn og ungdom.

Ifølge § 2-3 skal helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og ungdom 0-20 år omfatte:

- helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvisning ved behov
- forebyggende psykososialt arbeid
- opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper
- hjemmebesøk/oppøkende virksomhet
- samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever
- bistand og undervisning i gruppe/klasse/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det
- samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede

Det er forskriftsfestet i **forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunen** § 3 at kommunen skal tilsette helsesøstre for å dekke behovet for spesielle sykepleierfunksjoner i forbindelse med helsefremmede og forebyggende arbeid.

I henhold til veileder «**Kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten**» fremkommer det at helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en lovpålagt tjeneste til alle barn og unge 0-20 år, og gravide som ønsker å gå til svangerskapskontroll i tilknytning til helsestasjon. Tjenesten skal være et lavterskeltilbud, og det stilles krav til tilgjengelighet for alle grupperinger innenfor målgruppen.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud som skal være lett tilgjengelig for alle kategorier brukere i målgruppene. Tilgjengelighet er avhengig av at det er tilstrekkelig med antall ansatte i tjenesten. God tilgjengelighet kjennetegnes ved kort ventetid og «publikumsvennlige åpningstider». Geografisk og fysisk lokalisering av tilbudet er også viktig for hvor god tilgjengeligheten til tjenesten er. Noen grupper som må ivaretas spesielt med tanke på tilgjengelighet er:

- personer med psykiske problemer
- personer med fysisk funksjonsnedsettelse
- barn og ungdom med minoritetsbakgrunn

Grunnbemanningen i det forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge 0-20 år må være helsesykepleier, lege, jordmor og fysioterapeut. Forskriften påpeker at det må være en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom personell knyttet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Ifølge **Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten** anbefaler helsedirektoratet følgende bemanningsnorm for helsesykepleiere ved barne- og ungdomsskoler:

- 1 helsesykepleier i 35 prosent stilling bør kunne følge opp 100 barneskolebarn. Dette tilsvarer 1 helsesykepleier per 285 elever på barneskolenivå.
- 1 helsesykepleier i 18 prosent stilling kan følge opp 100 ungdomsskolebarn. Dette tilsvarer 1 helsesykepleier per 550 elever på ungdomsskolenivå.

Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten pålegger helsestasjons- og skolehelsetjenesten, inklusiv den kommunale svangerskapsomsor-

gen, å ha rutiner for samarbeid med fastlegene, med andre kommunale tjenester, med tannhelsetjenesten, med fylkeskommunen og med spesialisthelsetjenesten. Det er en fordel at slike samarbeidsrutiner er nedskrevet med tanke på kvalitetssikring og kontinuitet i tilbudet. Det gjør samarbeidet enklere ved eventuelt utskiftning av personell.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal samarbeide med andre kommunale tjenester som for eksempel sosialtjenesten, barnevernstjenesten, barnehage, skole, PP-tjenesten og hjemmesykepleie. Hvordan man velger å organisere samarbeidet avhenger av den lokale strukturen. Det som er viktig er at man gjennom samarbeid styrker tilbudet til brukerne og bidrar til at det samlede tjenestetilbudet fremstår helhetlig og integrert.

I henhold til rundskriv «**Forebyggende innsats for barn og unge**» krever godt forebyggende arbeid at det startes tidlig og at en tenker og handler langsiktig. En av de viktigste utfordringene er å tenke helhetlig og å samordne innsatsen på tvers av fagområder. Det krever helhetlige planer som iverksettes i praksis. Både politiske og administrative ledere har et ansvar for å tilrettelegge for gode samarbeidsformer, å sette av tilstrekkelige ressurser og å få til effektive samarbeidslinjer.

Kommunen har ansvar for at de ulike tjenestene for barnefamilie er godt koordinerte. Godt forebyggende arbeid vil ofte forutsette samarbeid på tvers av ulike fagområder og forvaltningsnivå. Det er viktig at det blir laget rutiner og systemer som gjør det enkelt å samarbeide. Felles forståelse av problemet, mål og virkemiddelbruk, samt gode styrings- og rapporteringssystemer, vil øke sannsynligheten for å oppnå gode resultater. For å få til et godt samarbeid må alle ha kunnskap om og respekt for hverandres ansvar og roller. Noen kommuner har opprettet egne stillinger som oppvekstkoordinatorer blant annet for å sikre en bedre samordning av tjenestetilbudet. Andre har organisert tjenester rettet mot barn og unge i egne etater.

I henhold til veileder «**Psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene**» er psykisk helsearbeid for barn og unge et ansvar for kommunen, og innbefatter både forebyggende arbeid og koordinert samarbeid med tanke på barn og unge som har utviklet psykiske lidelser av ulik alvorlighetsgrad. Noen barn trenger bistand kun fra enkelte tjenester, mens andre vil ha behov for mer omfattende hjelpetilbud. Kommunene må derfor ha et differensiert tilbud. En av kommunens overordnede oppgave i det psykiske helsearbeidet er å sørge for bistand fra, og samarbeid med, spesialisthelsetjenesten eller andre aktører ved behov. Det psykiske helsearbeidet for barn og unge bør kjennetegnes av tverrfaglighet og samarbeid mellom tjenestene og være av god kvalitet i tråd med Nasjonal kvalitetsstrategi for helse- og sosialtjenesten. Følgende faktorer er viktige for å lykkes med arbeidet:

- Et tydelig barne- og ungdomsperspektiv i den kommunale planleggingen, der også ulikheter i behov mellom jenter og gutter fanges opp.
- En tydelig forankring av det psykiske helsearbeidet for barn og unge i kommunens faglige, administrative og politiske ledelse.
- Bidra til et differensiert tilbud tilpasset barn og unges behov.
- Tilstrekkelig kompetanse i forhold til den rolle/det ansvar som er definert.
- Koordinering av tjenestene innad i kommunen.
- Godt samarbeid med spesialisttjenesten.
- Spesielt vektlegge sårbare grupper med sammensatte problemer, som barn med tiltak fra barnevernet, barn av psykisk syke og rusavhengige foreldre og funksjonshemmede barn og unge.
- Legge til rette for brukermedvirkning med blant annet god informasjon om rettigheter og tilbud om individuell plan.
- Formidling av kunnskap om psykisk helse på de arenaer hvor barn og unge tilbringer mye av sin tid, som barnehage og skole.

Det fremkommer av veilederen at forebygging forutsetter planlegging, helhetsperspektiv og tid. God forankring viser seg derfor gjennom prioritering i det kommunale plansystemet. For å sikre gjennomføring av kommunal innsats, bør tiltak nedfelles i kommunale planverk. Det er viktig at helsetjenesten deltar aktivt i de kommunale planprosessene. Kommunen kan velge å utarbeide en egen temaplan for barn og unges psykiske helse.

For å ivareta barn og unges psykiske helse må tilbudet være samordnet og helhetlig. Alle aktører bør ha planer, rutiner og avtaler for samarbeid med andre offentlige etater. Det er viktig at kompetanse og tiltak benyttes fleksibelt.

I henhold til veileder er formålet med samarbeidsavtaler mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten å tydeliggjøre kommunens og spesialisttjenestens fordeling av ansvar, oppgaver og roller for å kunne gi en sammenhengende tjeneste med god pasientflyt. Dette handler om helsetjenestens evne til å gi riktig behandling på riktig nivå, til riktig tidspunkt, uten unødvendige omveier. Pasientflyt stiller særlige krav til god ledelse og evne/vilje til samhandling på tvers av nivåer og tjenester. En samarbeidsavtale er et godt utgangspunkt og styringsredskap i kommunens overordnede psykiske helsearbeid.

Av «**Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom**» fremkommer det at:

- Ledelsen skal sikre god og tydelig ansvars- og oppgavefordeling i helsestasjon og skolehelsetjeneste. Den eller de som er ansvarlig(e) for virksomheten skal beskrive virksomhetens mål, oppgaver, aktiviteter og organisering.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal være et likeverdig tilbud til hele befolkningen. Tilbudet til barn, ungdom og deres foreldre bør tilpasses den enkeltes forutsetninger og behov for å sikre et likeverdig tilbud. Dette innebærer blant annet at:
  - Tjenesten tar høyde for sosiale helseforskjeller og ivaretar brukernes behov uavhengig av utdanningsbakgrunn, økonomi og klassesilhørighet.
  - Tjenesten er tilpasset barn og ungdom med fysiske og/eller psykiske funksjonsnedsettelser.
  - Tjenesten er tilgjengelig. Barn, ungdom og deres foreldre skal kunne henvende seg uten avtale eller henvisning. Tilbudet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom skal være gratis.

Samhandling og samarbeid

- Koordinerende enhet i kommunen bør være en sentral samarbeidspartner for helsestasjon og skolehelsetjeneste for å sikre helhetlig og koordinerte tjenester.
- Det bør etableres skriftlige samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal samarbeide med den kommunale barnevernstjenesten. Ved behov bør tjenestene også samarbeide med statlig barnevern.
- Leder av virksomheten bør sørge for å etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal ha rutiner for samarbeid med barns og ungdommers fastleger for å sikre tydelig ansvars- og oppgavefordeling og god rolleforståelse. Det er kommunens ansvar å tilrettelegge for at tjenestene kan samarbeide.
- Leder for helsestasjon og skolehelsetjeneste bør ta initiativ til å involvere kommunelege i utformingen av tjenestenes planverk og prioriteringer.
- Der kommunen har psykolog tilsatt skal helsestasjon og skolehelsetjeneste samarbeide med denne. Hvis kommunen ikke har psykolog, bør tjenestene ha et systematisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten for veiledning.

- Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner på systemnivå for å samarbeide med NAV i kommunen. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste kan samarbeide med NAV på individnivå om barn med behov for ekstra oppfølging. Det er opp til den enkelte kommune å vurdere behov for samarbeid på individnivå.

Helseundersøkelse og helsesamtale i skolehelsetjenesten

- Alle barn bør få tilbud om en helsesamtale og en somatisk undersøkelse på 1. trinn (skolestartundersøkelse). Denne undersøkelsen bør omfatte en helsesamtale med helsesykepleier og en somatisk undersøkelse hos lege.
- Alle ungdomsskoleelever bør få tilbud om en helsesamtale på 8. trinn (helsesamtale).

Oppfølging ved behov i skolehelsetjenesten

Skolehelsetjenesten bør støtte barn og ungdommer med psykiske plager ved å:

- tilby oppfølgende samtaler individuelt eller i grupper
- henvise til andre tjenester dersom oppfølgende samtaler og/eller tiltak i skolehelsetjenesten ikke er tilstrekkelige
- samarbeide med skole og foreldre om å tilrettelegge skolehverdagen
- samarbeide med andre tjenester, for eksempel psykisk helsetjeneste i kommunen og BUP, for veiledning
- ha lege tilgjengelig, og at han/hun bør være en sentral aktør i skolehelsetjenesten, for at tjenesten skal kunne ivareta et helhetlig og tverrfaglig tilbud

Ifølge § 9 A-2 i **opplæringslova** har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø. Av forarbeidene til loven fremkommer det at skolemiljøet omfatter både det fysiske og psykososiale miljøet. Skolemiljøet skal ha en positiv virkning og gi den enkelte elev gode muligheter for helse, trivsel og læring. Ifølge § 9 A-4 har skolen en aktivitetsplikt for å sikre et trygt og godt psykososialt skolemiljø for elevene, blant annet ved å undersøke saker der det mistenkes at dette ikke er tilfelle. I rundskriv «Forebyggende innsats for barn og unge» beskrives skolen som en tjeneste med ansvar for forebyggende innsats. Det fremkommer blant annet at skolen skal sørge for at elever utvikler kunnskap, kompetanse og holdninger for å kunne mestre livet. Videre står det at opplæringen skal tilpasses den enkeltes evner og forutsetninger.

Formålet med **barnehageloven** er blant annet at barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. I tillegg skal den bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Det fremkommer av § 2 at barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Jf. § 41 skal barnehagen forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna. Av § 42 fremkommer det at alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det, samt at det ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Punktvisse kriterier

Problemstilling 1: Er det iverksatt forebyggende tiltak for barn og unge innenfor psykisk helse?

Planverk

1. Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringer i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale forskjeller.
2. For å sikre gjennomføring av kommunal innsats, bør tiltak nedfelles i kommunale planverk. Kommunen kan velge å utarbeide en egen temaplan for barn og unges psykiske helse.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

3. Ledelsen skal sikre god og tydelig ansvars- og oppgavefordeling i helsestasjon og skolehelsetjeneste. Den eller de som er ansvarlige(e) for virksomheten skal beskrive virksomhetens mål, oppgaver, aktiviteter og organisering.

Helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn og ungdom 0-20 år skal omfatte:

4. helseundersøkelser og rådgivning med oppfølging/henvisning ved behov
  - Alle barn bør få tilbud om en helsesamtale og en somatisk undersøkelse på 1. trinn (skolestartundersøkelse). Denne undersøkelsen bør omfatte en helsesamtale med helsesykepleier og en somatisk undersøkelse hos lege.
  - Alle ungdomsskoleelever bør få tilbud om en helsesamtale på 8. trinn.
5. forebyggende psykososialt arbeid
6. opplysningsvirksomhet og veiledning individuelt og i grupper
7. hjemmebesøk/oppøkende virksomhet
8. henvisning til andre tjenester dersom oppfølgende samtaler og/eller tiltak i skolehelsetjenesten ikke er tilstrekkelig
9. samarbeid med skole om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever
10. bistand og undervisning i grupper/klasser/foreldremøter i den utstrekning skolen ønsker det
11. samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede
12. tilgjengelige tjenester. Barn, ungdom og deres foreldre skal kunne henvende seg uten avtale eller henvisning. God tilgjengelighet kjennetegnes ved kort ventetid og «publikumsvennlige åpningstider».
13. tjenester som er tilpasset barn og ungdom med fysiske og/eller psykiske funksjonsnedsettelse

Personell og kompetanse

14. Kommunen skal sørge for å ha tilgang på nødvendig personell for de oppgavene de skal utføre ved helsetjenestene i skole og helsestasjonstjenestene, og ha en hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom disse.
  - Grunnbemanningen i det forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge 0-20 år må være helsesykepleier, lege, jordmor og fysioterapeut.
  - Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 285 elever på barneskolenivå. Helsedirektoratet anbefaler at det er 1 helsesykepleier per 550 elever på ungdomsskolenivå.
15. Skoleeier bør ha rutiner for å sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

16. Barnehageeier bør ha rutiner for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Problemstilling 2: Er det et godt fungerende samarbeid på tvers av sektorer med ansvar for psykisk helsearbeid for barn og unge?

17. Koordinerende enhet i kommunen bør være en sentral samarbeidspartner for helsestasjon og skolehelsetjeneste for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.
18. Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
19. Det bør etableres skriftlige samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester.
20. Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal samarbeide med den kommunale barneverntjenesten. Ved behov også samarbeide med statlig barnevern.
21. Helsestasjon og skolehelsetjeneste skal ha rutiner for samarbeid med barns og ungdommers fastleger.
22. Leder for helsestasjon og skolehelsetjeneste bør ta initiativ til å involvere kommunelege i utforming av tjenestenes planverk og prioriteringer.
23. Der kommunen har psykolog tilsatt skal helsestasjon og skolehelsetjeneste samarbeide med denne. Hvis kommunen ikke har psykolog, bør tjenestene ha et systematisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten for veiledning.
24. Helsestasjon og skolehelsetjeneste bør etablere rutiner på systemnivå for å samarbeide med NAV i kommunen. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.
25. Helsestasjon og skolehelsetjeneste kan samarbeide med NAV på individnivå om barn med behov for ekstra oppfølging.
26. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal også samarbeide med barnehage, skole, PP-tjeneste og spesialisthelsetjenesten.

Det er en fordel at samarbeidsrutiner er skriftliggjort, dette med tanke på kvalitetssikring og kontinuitet i tilbudet. Det gjør samarbeidet enklere ved eventuelt utskiftning av personell.

7.2 Rådmannens uttalelse

Fra: Skog, Alf Thode <AlfThode.Skog@rakkestad.kommune.no>

Sendt: mandag 25. april 2022 13:05

Til: Langsholt Henning <helang@ovkr.no>

Kopi: Tjerbo, Steffen <Steffen.Tjerbo@rakkestad.kommune.no>; Hjulstad, Christian Suther <ChristianSuther.Hjulstad@rakkestad.kommune.no>; Daae, Vicki Ann Tiseth

<VickiAnnTiseth.Daae@rakkestad.kommune.no>; Lund, Ann-Helen Herland <Ann-HelenHerland.Lund@rakkestad.kommune.no>

Emne: Forvaltningsrevisjonsrapport - Forebyggende arbeid innen psykisk helse

Hei,

Vi viser til ØVKR's forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse». Rådmannen har gått gjennom rapporten. Det er ikke kommentarer til fakta, vurderinger og konklusjoner i rapporten. Rådmannen bemerker dog at tidligere seksjonsleder for Rakkestad familiesenter etter den administrative omorganiseringen pr. 1.1.2022, nå bare er enhetsleder for psykisk helse og rus. Det kan med fordel presiseres i rapporten.

Med hilsen,

Alf Thode Skog,
rådmann

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/104
Dokumentnr.: 9
Løpenr.: 80777/2022
Klassering: 3016-188
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Rakkestad	10.05.2022	22/18

Rutine for avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Forslag til "Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune", vedtas
2. Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune for perioden august 2022 til juli 2024, skal behandles i kontrollutvalgets siste møte før sommeren i 2022

Fredrikstad, 14.03.2022

Vedlegg

1. Forslag til "Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune"

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Kontrollutvalgssak 21/37, den 23.11.2021, Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 – juli 2024
- Kommunestyresak, 2/2022, den 27.01.2022, Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 – juli 2024
- Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 – juli 2024, Rakkestad kommune
- Risiko- og vesentlighetsvurdering, Rakkestad kommune, datert 15.11.2021

Saksopplysninger

Kommuneloven §23-2, pålegger kontrollutvalget ansvaret for å påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i.

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjonsprosjekter av revisjonen på bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon, vedtatt av kommunestyret. Kommunestyret har gitt kontrollutvalget fullmakt til å gjøre endringer i planen i planperioden ved eventuelle behov for dette. Planen er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.

Revisor skal gjennomføre oppdraget i forvaltningsrevisjon i samsvar med kontrollutvalgets vedtak. Bestillingsprosessen er viktig for at kontrollutvalget og revisor får lik forståelse av oppdraget og at rammene er tilstrekkelig klarlagt. Det er ved bestillingen av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet at kontrollutvalget har størst innvirkning på problemstillingene som skal undersøkes, og dermed hva prosjektet skal gi svar på.

Forslag til «Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune» er laget for å bidra til en god bestillingsdialog og en gjensidig forståelse av forvaltningsrevisjonsprosjektet mellom kontrollutvalget og revisjonen.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at en slik avtale kan bidra til god bestillingsdialog og gjensidig forståelse av forvaltningsrevisjonsprosjektet mellom kontrollutvalget og revisjonen.

Videre vurderer sekretariatet at en slik avtale gir en god oversikt og sikrer at leveransen av forvaltningsrevisjonsprosjekter tilfredsstillende rammene i oppdraget.

Sekretariatet foreslår at avtalen skal benyttes fra august 2022.

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan vedta forslag til "Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune" og at avtalen bør gjelde fra august 2022 og behandles i kontrollutvalgets siste møte før sommeren i 2022.

Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i **xxxx** kommune **august 2022 til juli 2024**

Omfang og økonomisk ramme

Forvaltningsrevisjon gjennomføres innenfor budsjettammen for revisjonen for årene **2022-2024**. Budsjettet skal sees i sammenheng med vedtatt plan for forvaltningsrevisjon for perioden **januar 2022/juli 2024**. I plan for forvaltningsrevisjon for **xxxx** kommune **20xx – 20xx** er det vedtatt å gjennomføre **xx** forvaltningsrevisjonsprosjekter i planperioden.

Bestillinger for **20xx – 20xx**

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte **xx.xx.20xx**, sak **xx/xx** bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekter i **xxxx** kommune for **20xx – 20xx**. Utvalget la til grunn plan for forvaltningsrevisjon for **xxxx** kommune **20xx – 20xx**.

Problemstilling og risiko:

Forvaltningsrevisjoner skal ta utgangspunkt i en risiko- og vesentlighetsvurdering i tråd med § 23-3 i kommuneloven. Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil bli lagt til grunn for prosjektet.

Prosjektplan:

Revisjonen utarbeider en prosjektplan for bestillingen der omfang og problemstillinger knyttet til forvaltningsrevisjonen fremkommer. Dette gjøres for å sikre en felles forståelse mellom revisjonen og kontrollutvalget knyttet til bestillingens innhold, samt sikre at forvaltningsrevisjonen gjennomføres i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Standard for forvaltningsrevisjon - RSK 001). Prosjektplanen vil bli lagt frem for kontrollutvalget i god tid før forvaltningsrevisjonsrapporten legges frem for kontrollutvalget.

Omfang og problemstillinger som vil bli besvart i prosjektet vil fremkomme av prosjektplanen.

Følgende prosjekter bestilles i perioden **august 2022 til juli 2024**

PROSJEKT 1: «Tittel på prosjektet»
Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger (med utgangspunkt i risiko- og vesentlighetsvurdering og kontrollutvalgets behandling)
Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan: Til sekretariatet: xx. kvartal 20xx Til behandling i KU-møte: xx kvartal 20xx
Fastsatt leveringstidspunkt for rapport vil fremkomme av prosjektplan: Anslått til sekretariatet: xx. kvartal 20xx Anslått til behandling i KU-møte: xx. kvartal 20xx
PROSJEKT 2: «Tittel på prosjektet»
Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger (med utgangspunkt i risiko- og vesentlighetsvurdering og kontrollutvalgets behandling)

Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan:

Til sekretariatet: xx. kvartal 20xx

Til behandling i KU-møte: xx kvartal 20xx

Fastsatt leveringstidspunkt for rapport vil fremkomme av prosjektplan:

Anslått til sekretariatet: xx. kvartal 20xx

Anslått til behandling i KU-møte: xx. kvartal 20xx

PROSJEKT 3:

«Tittel på prosjektet»

Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger

(med utgangspunkt i risiko- og vesentlighetsvurdering og kontrollutvalgets behandling)

Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan:

Til sekretariatet: xx. kvartal 20xx

Til behandling i KU-møte: xx kvartal 20xx

Fastsatt leveringstidspunkt for rapport vil fremkomme av prosjektplan:

Anslått til sekretariatet: xx. kvartal 20xx

Anslått til behandling i KU-møte: xx. kvartal 20xx

Xxxx kommune, xx.xx.20xx

Xxxx xxxx

Leder av kontrollutvalget

xxxx xxxx

Daglig leder, ØVKR IKS

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 14
Løpenr.: 71999/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/19
---	-------------------------------	--------------------------------

Referater og meldinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering.

Fredrikstad, 11.04.2022

Vedlegg

1. Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 08.02.2022
2. Uavhengighetserklæring daglig leder ØVKR, datert 01.02.2022
3. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte 27.01.2022, sak 1/22, Plan for eierskapskontroll 2022-2023, Rakkestad kommune
4. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte 27.01.2022, sak 2/22, Revisjonsplan – forvaltningsrevisjon 2022-2024
5. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 07.04.2022, sak 13/22, Kontrollutvalgets årsmelding 2021 Rakkestad kommune
6. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 07.04.2022, sak 14/22, Forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering»
7. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 07.04.2022, sak 15/22, Oppstart av eierskapskontroll i Deltagruppen AS
8. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 07.04.2022, sak 16/22, Forvaltningsrevisjonsrapport Kvalitet og sykefravær i pleie- og omsorgstjenesten – Oppfølging - Melding

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kontrollutvalgsboka 3.utgave kan leses og lastes ned her:

[Kontrollutvalgsboka - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Saksopplysninger

Vedlegg 1: Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 08.02.2022 ligger vedlagt, til orientering.

Vedlegg 2: «Vurdering av daglig leders uavhengighet for Rakkestad kommune», datert 01.02.2022, ligger vedlagt til orientering. Dette på bakgrunn av formalitetsfeil i vedlegg, sak 22/7, den 08.02.2022.

Vedlegg 3: Kommunestyret behandlet den 27.01.2022, sak 1/22, «Plan for eierskapskontroll 2022-2023, Rakkestad kommune». Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt. Til orientering.

Vedlegg 4: Kommunestyret behandlet den 27.01.2022, sak 2/22, «Revisjonsplan – forvaltningsrevisjon 2022-2024». Planen ble vedtatt med følgende endret rekkefølge:

1. Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse.
2. Tiltak på vann- og avløpsnett – forsynings sikkerheten og kvalitet.
3. Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune.

Til orientering.

Vedlegg 5: Kommunestyret behandlet den 07.04.2022, sak 13/22, «Kontrollutvalgets årsmelding 2021 Rakkestad kommune». Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Til orientering.

Vedlegg 6: Kommunestyret behandlet den 07.04.2022, sak 14/22, «Forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering»». Kontrollutvalgets innstilling med Harlems endringsforslag ble enstemmig vedtatt. Til orientering.

Vedlegg 7: Kommunestyret behandlet den 07.04.2022, sak 15/22, «Oppstart av eierskapskontroll i Deltagrupper AS». Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt. Til orientering.

Vedlegg 8: Kommunestyret behandlet den 07.04.2022, sak 16/22, «Forvaltningsrevisjonsrapport Kvalitet og sykefravær i pleie- og omsorgstjenesten – Oppfølging – Melding». Til orientering.

Kommunal- og distriktsdepartementets veileder "Kontrollutvalgsboka. Om rolla og oppgåvene til kontrollutvalet" foreligger nå i en oppdatert 3. utgave. Sekretariatet har fått opplyst av departementet at den nye versjonen av Kontrollutvalgsboken ikke vil bli utgitt på bokmål. Grunnen til dette er at departementet er underlagt mållovas krav om å publisere en viss andel dokumenter på nynorsk. Dersom dokumentet også publiseres på bokmål, teller ikke nynorsk-publikasjonen når den andelen skal beregnes. Kontrollutvalgsboka kan leses og lastes ned på regjeringens hjemmeside, se lenke over. Til orientering.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta referater og meldinger til orientering.

Møteprotokoll

Kontrollutvalget Rakkestad

Møtedato: 08.02.2022,
Tidspunkt: fra kl. 09:00 til kl. 11:00
Møtested: Rådhuset, møterom Kommunestyresalen
Fra – til saksnr.: 22/1- 22/9

Frammøteliste

MEDLEMMER:	MØTT:
Finn Kultorp, leder	X
Ellen Solbrække, nestleder	X
Jan Ståle Lintho	X
John Martin Snopestad	X
Inger Kaatorp	X
VARAMEDLEMMER (innkalt):	

Antall stemmeberettigede fremmøtte 5 av 5.

Møtende fra kontrollutvalgssekretariatet: Rådgiver Anita Rovedal

Møtende fra revisjonen: Daglig leder Jolanta Betker, fagansvarlig forvaltningsrevisor Casper Støten og forvaltningsrevisor Didrik A. Hjort

.....
Finn Kultorp, leder

.....
Inger Kaatorp

Merknader

Grunnet smitteverntiltak flyttet utvalget seg fra gr. 2 til kommunestyresalen, dette ble annonsert på infotavle utenfor møterommene.

Saksliste

Saksnr.	Innhold
----------------	----------------

PS 22/1	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS 22/2	Valg av representant til å signere protokoll
PS 22/3	Rapport - Eierskapskontroll med Deltagruppen AS
PS 22/4	Forvaltningsrevisjonsrapport - "Kvalitet i KOSTRA-rapportering", Rakkestad kommune
PS 22/5	Kontrollutvalgets Årsmelding 2021
PS 22/6	Statusrapport for utført forvaltningsrevisjon for 2021 - Rakkestad kommune
PS 22/7	Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlige revisorer
PS 22/8	Referater og meldinger
PS 22/9	Eventuelt

PS 22/1 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

Innkalling og saksliste godkjennes

PS 22/2 Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges .....

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken og Inger ble foreslått av Ellen Solbrække.

Vedtak enstemmig som foreslått.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges Inger Kaatorp

PS 22/3 Rapport - Eierskapskontroll med Deltagruppen AS

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Rakkestad kommune», til etterretning og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Rapporten oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
  1. Kommunestyret tar rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Rakkestad kommune» til etterretning, og ber administrasjon om å følge opp anbefalinger som fremkommer av rapporten i kommunen sitt arbeid med eierstyring, herunder:
    - Kommunens formål med eierskapene skal tydeliggjøres i eierskapsmeldingen. Prinsipper for eierstyring skal gi formannskapet en rolle som kommunens eierutvalg, jf. delegeringsreglementet.

- Kommunen skal, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS (2016)* i 2022.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken

Revisjonen redegjorde for saken og svarte på spørsmål fra utvalget.

Vedtaket enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Rakkestad kommune», til etterretning og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Rapporten oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
  2. Kommunestyret tar rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Rakkestad kommune» til etterretning, og ber administrasjonen om å følge opp anbefalinger som fremkommer av rapporten i kommunen sitt arbeid med eierstyring, herunder:
    - Kommunens formål med eierskapene skal tydeliggjøres i eierskapsmeldingen. Prinsipper for eierstyring skal gi formannskapet en rolle som kommunens eierutvalg, jf. delegeringsreglementet.
    - Kommunen skal, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS (2016)* i 2022.

PS 22/4 Forvaltningsrevisjonsrapport - "Kvalitet i KOSTRA-rapportering", Rakkestad kommune

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de 8 anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal kommunen:

- fatte et rådmannsvedtak i kommunen som legitimerer rapporteringsoppgaven
- oppnevne formell stedfortreder for KOSTRA-rapportering
- etablere skriftlige rutiner for oppfølging og rapportering
- etablere systematisk samarbeid med nabokommuner
- etablere skriftlige rutiner for evaluering av rapportering av tjeneste- og regnskapsdata
- etablere tiltak for å sikre god rapportering i IPLOS
- utarbeide eller oppdatere grunnlag for fordelingsnøkler
- oppdatere fordelingsnøkler

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.
Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken
Revisjonen redegjorde for saken

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak og innstilling 08.02.2022:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de 8 anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal kommunen:

- fatte et rådmannsvedtak i kommunen som legitimerer rapporteringsoppgaven
- oppnevne formell stedfortreder for KOSTRA-rapportering
- etablere skriftlige rutiner for oppfølging og rapportering
- etablere systematisk samarbeid med nabokommuner
- etablere skriftlige rutiner for evaluering av rapportering av tjeneste- og regnskapsdata
- etablere tiltak for å sikre god rapportering i IPLOS
- utarbeide eller oppdatere grunnlag for fordelingsnøkler
- oppdatere fordelingsnøkler

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.
Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

PS 22/5 Kontrollutvalgets Årsmelding 2021

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 godkjennes
2. Årsmeldingen oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 tas til orientering

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken
Sekretariatet redegjorde for saken og utvalget drøftet saken.

Utvalget ønsket to presiseringer i årsmeldingen:

1. Vedr. kommunestyrets behandling og vedtak av forvaltningsrevisjonsrapport *Kvalitet og sykefravær i pleie og omsorg*, 25. mars 2021 hvor kommunestyret vedtok et pkt. 3: «Rådmannen kommer tilbake til kommunestyret senest 10. juni med en plan for hvordan forbedringsarbeidet og resultatet av dette kan følges opp i politiske organ frem til neste rapport foreligger», så er dette pr. d.d. ikke fulgt opp av administrasjonen.
2. Vedr. formannskapetets vedtak av 2. juni 2021, sak 21/1329 «Byggeregnskaper», pkt. 2, som lød: «De går deretter til kontrollutvalget for uttalelser – før de forelegges kommunestyret for vedtak». Revisjonen har pr. d.d. ikke fått oversendt nødvendige dokumenter for å kunne revidere byggeregnskapene, slik at kontrollutvalget kan gi sin uttalelse slik formannskapet har vedtatt. Dokumentene er etterspurt både av sekretariatet og revisjonen.

Sekretariatet legger dette inn i årsmeldingen før den sendes kommunestyret. Videre retter sekretariatet klipp/lim feil i saksfremlegget slik at årstall mm er korrekt før saken sendes kommunestyret for behandling.

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

1. Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 godkjennes
2. Årsmeldingen oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 tas til orientering

PS 22/6 Statusrapport for utført forvaltningsrevisjon for 2021 - Rakkestad kommune

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Statusrapport om utført forvaltningsrevisjon for 2021, tas til orientering

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken

Revisjonen redegjorde for saken

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

Statusrapport om utført forvaltningsrevisjon for 2021, tas til orientering

PS 22/7 Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlige revisorer

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlige revisorer, tas til orientering

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken

Sekretariatet opplyste at revisjonen hadde oversendt *Vurdering av daglig leders uavhengighet for Rakkestad kommune*, denne erstatter vedlagt dokument for Jolanta Betker og legges med referater og meldinger i neste møte. I tillegg fikk utvalget dokumentet tilsendt på mail under møtet.

Revisjonen redegjorde for saken

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlige revisorer, tas til orientering

PS 22/8 Referater og meldinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Referater og meldinger tas til orientering

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Leder innledet saken

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 08.02.2022:

Referater og meldinger tas til orientering

PS 22/9 Eventuelt

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 08.02.2022:

Ellen Solbrække refererte fra NKRFs kontrollutvalgskonferanse 2022 som gikk digitalt 2-3 februar 2022.

Til kontrollutvalget i Rakkestad kommune

Vurdering av daglig leders uavhengighet for Rakkestad kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (2019) §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Østre Viken kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal daglig leder hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Daglig leders vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Daglig leders egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Daglig leders egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor kommunen som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for kommunen.

Rolvøy, 01.02.2022

Østre Viken kommunerevisjon IKS

Jolanta Betker (sign.)

daglig leder

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 27.01.2022
Sak: 1/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **21/2631**
Tittel: **PLAN FOR EIERSKAPSKONTROLL 2022 - 2023, RAKKESTAD
KOMMUNE**

Behandling

Følgende hadde ordet i saken:
Finn Kultorp (Ap).

Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

1. Det skal i perioden 2022 - 2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritet
Øst 110 Sentral IKS	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Melding om vedtak sendt:

Østre Viken kommunerevisjon IKS, Østfold kontrollutvalgssekretariat, Kontrollutvalget,
Rådmann, Beredskapssjef.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 27.01.2022
Sak: 2/22

Resultat: **Annet forslag vedtatt**

Arkivsak: **21/738**
Tittel: **REVISJONSPLAN - FORVALTNINGSREVISJON 2022-2024**

Behandling

Følgende hadde ordet i saken:

Finn Kultorp (Ap), Peder Harlem (Sp), Knut Ruud (H), Øyvind Kjeve (Krf), Knut-Magne Bjørnstad (Ap), rådmann Alf Thode Skog.

Representanten Peder Harlem (Sp) foreslo å endre teksten i pkt. 1 til:

Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakestad kommune.

Ved votering ble Harlems forslag vedtatt med 19 mot 6 stemmer.

Mindretallet besto av representantene Kim Tomas Haglund (Ap), Hans Edvin Johansson (Ap), Knut-Magne Bjørnstad (Ap), Finn Kultorp (Ap), Laila Olsen Rode (Ap), Tina Ødegård Holt (Ap).

Representanten Peder Harlem (Sp) foreslo å endre rekkefølge på punktene:

Pkt. 1 - Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakestad kommune flyttes som pkt. 3.

Ved votering ble Harlems forslag vedtatt med 17 mot 8 stemmer.

Mindretallet besto av representantene Kim Tomas Haglund (Ap), Hans Edvin Johansson (Ap), Knut-Magne Bjørnstad (Ap), Finn Kultorp (Ap), Laila Olsen Rode (Ap), Tina Ødegård Holt (Ap), Hans Jørgen Fagereng (Frp), Barbro Urke (MDG).

Kommunestyrets vedtak

1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022- til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen) med følgende endret rekkefølge:
  1. Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse.
  2. Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet.
  3. Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune.
4. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 570 timer per år (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
5. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
6. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1. gangs behandling i kommunestyret.
7. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Melding om vedtak sendt:

Østre Viken kommunerevisjon IKS, Østfold kontrollutvalgssekretariat, Kontrollutvalget, Rådmann, kommunalsjef Livsstil og levekår, kommunalsjef Infrastruktur.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 07.04.2022
Sak: 13/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **22/354**
Tittel: **KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING 2021 RAKKESTAD KOMMUNE**

Behandling

Jolanta Betker, daglig leder Østre Viken Kommunerevisjon møtte under behandlingen av saken.

Følgende hadde ordet i saken:
Finn Kultorp (Ap).

Saken ble behandlet med 24 representanter

Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 tas til orientering.

Melding om vedtak sendt:
Østre Viken Kommunerevisjon, Østfold kontrollutvalgssekretariat, rådmann.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 07.04.2022
Sak: 14/22

Resultat: **Annet forslag vedtatt**

Arkivsak: **20/1991**
Tittel: **FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT - "KVALITET I KOSTRA-RAPPORTERING"**

Behandling

Jolanta Betker, daglig leder Østre Viken Kommunerevisjon møtte under behandlingen av saken.

Følgende hadde ordet i saken:

Finn Kultorp (Ap), Jolanta Betker, rådmann Alf Thode Skog.

Representanten Peder Harlem fremmet forslag om å

stryke «rådmann» i kulepunkt 1 under punkt 1.

Ved votering ble forslaget vedtatt med 18 mot 7 stemmer.

Mindretallet besto av Tina Ødegård Holt (Ap), Jan Lie (Ap), Hans Edvin Johansson (Ap), Stine Svanskov Teigen (Frp), Kjell Oddvar Haga (Frp), Øyvind Kjeve (Krf), Varaordfører Iselin Bjørnstad (Krf).

Kontrollutvalgets innstilling med Harlems endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i KOSTRA-rapportering» til etterretning, og ber administrasjonen følger opp de 8 anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal kommunen;
  - fatte et vedtak i kommunen som legitimerer rapporteringsoppgaven
  - oppnevne formell stedfortreder for KOSTRA – rapportering
  - etablere skriftlige rutiner for oppfølging og rapportering
  - etablere systematisk samarbeid med nabokommuner
  - etablere skriftlige rutiner for evaluering av rapportering av tjeneste- og regnskapsdata
  - etablere tiltak for å sikre god rapportering i IPLOS

- utarbeide eller oppdatere grunnlag for fordelingsnøkler
  - oppdatere fordelingsnøkler
2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp. Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Melding om vedtak sendt:

Østre Viken Kommunerevisjon, Østfold kontrollutvalgssekretariat, rådmann.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 07.04.2022
Sak: 15/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **21/1971**
Tittel: **OPPSTART AV EIERSKAPSKONTROLL I DELTAGRUPPEN AS**

Behandling

Jolanta Betker, daglig leder Østre Viken Kommunerevisjon møtte under behandlingen av saken.

Følgende hadde ordet i saken:
Finn Kultorp (Ap).

Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Kommunestyret tar rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Rakkestad kommune» til etterretning, og ber administrasjon om å følge opp anbefalinger som fremkommer av rapporten i kommunen sitt arbeid med eierstyring, herunder:

- Kommunens formål med eierskapene skal tydeliggjøres i eierskapsmeldingen. Prinsipper for eierstyring skal gi formannskapet en rolle som kommunens eierutvalg, jf. delegeringsreglementet.
- Kommunen skal, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) i 2022.

Melding om vedtak sendt:

Østre Viken Kommunerevisjon, Østfold kontrollutvalgssekretariat, rådmann.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 07.04.2022
Sak: 16/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **20/2669**
Tittel: **FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT - KVALITET OG SYKEFRAVÆR
I PLEIE- OG OMSORGSTJENESTEN - OPPFØLGING - MELDING**

Behandling

Følgende hadde ordet i saken:

Peder Harlem (Sp), rådmann Alf Thode Skog.

Velferdsutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Velferdsutvalget og kommunestyret tar saken til orientering.

Melding om vedtak sendt:

Saksbehandler for videre oppfølging.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 15
Løpenr.: 72050/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 10.05.2022	Utvalgssaksnr. 22/20
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Eventuelt